

**KARABÜK İLİNDEKİ MESLEKİ VE TEKNİK OKUL VE KURUMLARINDAKİ
TOPLAM KALİTE YÖNETİMİ UYGULAMASI**

İrfan ÖZ

**Zonguldak Karaelmas Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Makine Eğitimi Anabilim Dalında
Bilim Uzmanlığı Tezi
Olarak Hazırlanmıştır**

**KARABÜK
Haziran 2006**

KABUL:

İrfan ÖZ tarafından hazırlanan "KARABÜK İLİNDEKİ MESLEKİ VE TEKNİK OKUL VE KURUMLARINDAKİ TOPLAM KALİTE YÖNETİMİ UYGULAMASI" başlıklı bu çalışma jürimiz tarafından değerlendirilerek, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi (ZKÜ) Fen Bilimleri Enstitüsü Makine Eğitimi Anabilim Dalında Bilim Uzmanlığı tezi olarak oybirliğiyle kabul edilmiştir. 30/06/2006

Başkan : Prof. Dr. Kerim ÇETİNKAYA (ZKÜ)

Üye : Yrd. Doç. Dr. İsmail KARACAN (ZKÜ)

Üye : Yrd. Doç. Dr. Mustafa YAŞAR (ZKÜ)

ONAY:

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım....../...../2006

Prof. Dr. İhsan TOROĞLU
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

KARABÜK İLİNDEKİ MESLEKİ VE TEKNİK OKUL VE KURUMLARINDAKİ TOPLAM KALİTE YÖNETİMİ UYGULAMASI

İrfan ÖZ

Zonguldak Karaelmas Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Makine Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Kerim ÇETİNKAYA

Haziran 2006 164 sayfa

Yapılan bu çalışmanın amacı mesleki ve teknik okul ve kurumlarında uygulanmakta olan Toplam Kalite Yönetimi ile ilgili hazırlık, uygulama ve değerlendirme aşamalarında yapılan çalışmaları belirlemektir.

Birinci bölümde genel sunuşla birlikte çalışmanın amacı, yöntemi ve literatürde yer alan çalışmalar yer almaktadır.

Çalışmanın ikinci bölümünde Toplam Kalite Yönetimi anlayışının kavramsal çerçevesi açıklanmaktadır. Burada TKY' nin tarihsel gelişimi, felsefesi, katkıda bulunanlar, eğitimde kalite uygulamaları, ISO 9000–2000 Okul Yönetim Standardı ve yöntemler üzerinde durulmaktadır.

ÖZET (devam ediyor)

Üçüncü bölümde Toplam Kalite Yönetimine hazırlık, değerlendirme ve uygulamalarına örnek olarak Karabük Endüstri Meslek Lisesinde yapılan pilot sınıf uygulamaları alınmıştır. Uygulama sonucu pilot sınıflarda bulunan öğrencilerin akademik ve sosyal başarılarında olumlu yönde artış olduğu gözlenmiştir. Öğrencilerin sosyal faaliyetlere olan ilgileri, okula ve öğretmenlerine olan bağlılıkları artmış ve kendilerine olan güvenleri yerine gelmiştir. Araştırmada bu okuldaki uygulamalarla ilgili elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

Çalışmanın dördüncü bölümünde Toplam Kalite Yönetimi ile ilgili yapılan çalışmalar ve fikirler geliştirilen anket formuyla mesleki ve teknik okul ve kurumlarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerden toplanarak, ankete katılanların görüşleri ve algılamalarında anlamlı fark olup olmadığı karşılaştırılmıştır. Anketin değerlendirilmesinde SPSS- 10.0 istatistiksel analiz programı kullanılmıştır. Anket formu iki aşamadan oluşturulmuştur; Birinci aşamada kişisel bilgilerle ilgili sorular, ikinci aşamada TKY' nin hazırlık, uygulama ve değerlendirilmesi ile ilgili sorular yer almaktadır. Anket, Karabük İl Merkezinde, 2005–2006 eğitim-öğretim yılında mesleki ve teknikokul ve kurumlarında görev yapan 21 yönetici ve 129 öğretmene uygulanmıştır. Verilerin analizinde yüzde-frekans, t testi ve tek yönlü varyans analizi (anova) yöntemleri kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Toplam kalite yönetimi, pilot uygulama, mesleki ve teknik okul ve kurumlar

Bilim Kodu : 626.08.01

ABSTRACT

M. Sc. Thesis

IMPLEMENTATION OF TOTAL QUALITY MANAGEMENT IN VOCATIONAL AND TECHNICAL SCHOOLS IN KARABUK CITY

İrfan ÖZ

**Zonguldak Karaelmas University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Machine**

**Thesis Advisor: Prof. Kerim ÇETİNKAYA
June 2006 164 pages**

The aim of this study is to determine the studies in preparation, application, and evaluation stages of the implementation of Total Quality Management in vocational and technical schools.

In the first chapter, the aim and the method of the study and a review of the related literature were included with a brief introduction of the thesis.

In the second chapter, conceptual framework of the Total Quality Management was described. Historical evolution and philosophy of TQM, contributors to TQM, quality applications in education, ISO 9000-2000 School Management Standard and methods were mentioned.

ABSTRACT (continued)

In the third chapter, a pilot class implementation in Karabuk Vocational High school was described as an example of the preparation, evaluation and application of Total Quality Management. At the end of the application, it was seen that academic and social success of the students in pilot classes were improved. The interest of the students to the academic and social activities and their adherence to the school and their teacher was increased and they were observed to gain more self-confidence. Results obtained from the implementation in this school were given in the study.

In the fourth part of the chapter, studies and ideas from the managers and teachers working in vocational and technical schools concerning TQM were collected by a questionnaire, and any significant difference between the perceptions of the people replied to the questionnaire. SPSS-10.0 Statistical analysis program was used to evaluate the questionnaire. The questionnaire form was in two stages; in the first stage, there were questions relating to personal information, in the second stage, there were questions about the preparation, application, and evaluation of TQM. The questionnaire was applied to 21 managers and 129 teachers working in vocational and technical schools in Karabuk City Center during 2005-2006 semesters. Percentage-frequency, t-test and one-side variance analysis (ANOVA) methods were used to analyze the data.

Keywords : Total quality management, pilot implementation, vocational and technical school

Science Code : 626.08.01

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleşmesinde görüşleri ve yönlendirmeleriyle yardımcı olan tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Kerim ÇETİNKAYA' ya (Z.K.Ü. Karabük T.E.F. Makine Eğt. Bölüm Bşk.), desteklerini esirgemeyen değerli meslektaşlarıma, sabırla beni destekleyen sevgili eşime teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
KABUL	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vii
İÇİNDEKİLER	viii
ÇİZELGELER DİZİNİ	xii
EKLER DİZİNİ	xvi
KISALTMALAR DİZİNİ	xvii
BÖLÜM 1 GİRİŞ	1
1.1 ARAŞTIRMANIN AMACI	2
1.1.1 Sınırlılıklar	2
1.2 YÖNTEM	2
1.2.1 Araştırmanın Modeli	2
1.2.2 Evren ve Örneklem	3
1.2.3 Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması	3
1.2.4 Verilerin Analizi	3
1.3 LİTERATÜRDE YER ALAN ÇALIŞMALAR	3
1.3.1 Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	4
1.3.2 Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	16
BÖLÜM 2 TOPLAM KALİTE YÖNETİMİNİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ	25
2.1 KALİTENİN TANIMI	25
2.2 EĞİTİMDE KALİTENİN ÖNEMİ	26
2.3 TOPLAM KALİTE YÖNETİMİ	29
2.3.1 TKY' nin Temel Öğeleri	30

İÇİNDEKİLER (devam ediyor)

	<u>Sayfa</u>
2.3.2 TKY’ de Sistem Yaklaşımı	34
2.3.3 TKY’ nin Topluma Kazandırdıkları / Sorumlulukları.....	35
2.3.4 Müşteri Odaklılık ve Müşteri Tatmini.....	38
2.3.5 Tam Katılım ve İnsan	39
2.3.5.1 Takım Yapılandırma Ortamı	41
2.3.5.2 Başarılı Takımın Ortak Özellikleri	42
2.3.5.3 Başarılı Bir Ekip Oluşturmanın Yolları.....	42
2.3.5.4 Grup Çalışmalarının İşlevleri ve Yararları	42
2.3.5.5 Kalite Çemberlerinin Amaçları	43
2.3.5.6 Kalite Çemberlerinin Organizasyonel Yapıları	44
2.4 TOPLAM KALİTE YÖNETİMİNE KATKISI OLAN ÖNEMLİ KİŞİLER	45
2.4.1 Dr. William Edwards Deming.....	45
2.4.2 Philip B. Crosby	46
2.4.3 Kaoru Ishikawa.....	47
2.4.4 Joseph M. Juran	48
2.4.5 G. Arnold V. Feigenbaum	48
2.4.6 Masaaki Imai	49
2.4.7 Tom J. Peters	50
2.4 TOPLAM KALİTE YÖNETİMİNİN EĞİTİMDE UYGULANMASI	50
2.5.1 ISO 9000–2000 Okul Yönetim Standardı	52
2.5.1.1 Amaç.....	52
2.5.1.2 BS EN ISO 9000–2000	52
2.5.1.3 Yönetim Sorumluluğu	53
2.5.1.4 ISO 9000–2000 Kalite Güvence Sistemine Kaydolmak İçin Müracaat	64
2.5.2 Ülkemizde Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi Uygulamaları.....	66
2.5.2.1 Müfredat Laboratuar Okulları (MLO) TKY Uygulaması	66
2.5.3 Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumları TKY Uygulaması	68
2.5.4 MEB Toplam Kalite Yönetimi Uygulamaları	69
2.5.4.1 TKY Uygulama Projesi	70

İÇİNDEKİLER (devam ediyor)

	<u>Sayfa</u>
BÖLÜM 3 PİLOT UYGULAMA	73
3.1 KARABÜK İLİNDEKİ TKY PİLOT UYGULAMASI.....	73
3.1.1 Karabük Merkez Endüstri Meslek Lisesi TKY Pilot Uygulaması	73
3.1.1.1 Sınıf İçi Uygulamalar	74
3.1.1.2 Sınıf Dışı Uygulamalar	75
3.1.1.3 Pilot Sınıflarda Başarı Durumu İle İlgili Bulgular ve Yorum	76
3.1.1.4 Pilot Uygulama Kapsamında Karabük Merkez Endüstri Meslek Lisesinde Kurulan Ekip ve Kurulların Çalışmaları.....	82
3.1.1.5 Karabük Merkez Endüstri Meslek Lisesinde TKY’ nin Pilot Uygulaması İle İlgili Bulgular	87
BÖLÜM 4 TKY UYGULAMALARININ ARAŞTIRILMASI; KARABÜK ÖRNEĞİ	89
4.1 KİŞİSEL BİLGİLERE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR	89
4.2 TKY UYGULAMALARINI YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERİN ALGILAMALARINA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR	96
4.2.1 TKY Uygulamalarının İletişime Etki Düzeyine İlişkin Bulgular ve Yorum Davranışlarına Etkisine İlişkin Bulgular ve Yorum	97
4.2.2 TKY Uygulamalarının Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Başarısına, Davranışlarına Etkisine İlişkin Bulgular ve Yorum	106
4.2.3 Okullarda TKY Uygulama Düzeyine İlişkin Bulgular ve Yorum.....	117
4.2.4 Okullarda TKY Uygulamalarını Değerlendirme Düzeyine İlişkin Bulgular ve Yorum	127
BÖLÜM 5 BULGULAR VE TARTIŞMA	140
5.1 GENEL DEĞERLENDİRME	140
5.2 PİLOT UYGULAMA İLE İLGİLİ BULGULAR VE TARTIŞMA	141
5.2.1 Pilot Uygulamanın ISO 9000–2000 Okul Yönetim Standardına Uygunluğu	142
5.2.2 Pilot Uygulamanın Kalite Çemberine Uygunluğu.....	144

İÇİNDEKİLER (devam ediyor)

	<u>Sayfa</u>
5.3 ANKET UYGULAMASI İLE İLGİLİ BULGULAR VE TARTIŞMA	144
5.3.1 Cinsiyet Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular ve Tartışma.....	144
5.3.2 Yönetici ve Öğretmen Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular ve Tartışma	145
5.3.3 Genel Kültür Dersi ve Meslek Dersi Öğretmenleri Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular ve Tartışma	146
5.3.4 Okul Türleri Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular ve Tartışma	147
5.3.5 Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular ve Tartışma.....	149
5.3.6 TKY Kurslarına Katılıp Katılmama Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular ve Tartışma	150
5.3.7 TKY Kurs Türleri Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular ve Tartışma	151
5.3.8 TKY Çalışmalarına Katılım Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular ve Tartışma	151
 BÖLÜM 6 SONUÇ VE ÖNERİLER.....	 153
 6.1 SONUÇLAR.....	 153
6.2 ÖNERİLER	155
 KAYNAKLAR.....	 156
BİBLİYOGRAFYA	163
ÖZGEÇMİŞ.....	164

ÇİZELGELER DİZİNİ

<u>No</u>		<u>Sayfa</u>
3.1	Uygulamaya başlamadan önce 17 mevcutlu 9-L sınıfında birinci dönem başarı durumu	76
3.2	Uygulama sonrası 17 mevcutlu 9-L sınıfında ikinci dönem başarı durumu.....	77
3.3	Pilot 9-L sınıfında uygulama öncesi ve sonrası başarı karşılaştırması.....	77
3.4	Uygulamaya başlamadan önce 21 mevcutlu 9-E sınıfında birinci dönem başarı durumu.....	78
3.5	Uygulama sonrası 21 mevcutlu 9-E sınıfında ikinci dönem başarı durumu.....	79
3.6	Pilot 9-E sınıfında uygulama öncesi ve sonrası başarı karşılaştırması.....	79
3.7	Uygulamaya başlamadan önce 33 mevcutlu 10-A sınıfında birinci dönem başarı durumu.....	80
3.8	Uygulama sonrası 33 mevcutlu 10-A sınıfında ikinci dönem başarı durumu....	81
3.9	Pilot 10-A sınıfında uygulama öncesi ve sonrası başarı karşılaştırması.....	81
4.1	Araştırmaya katılanların cinsiyete göre dağılımı.....	89
4.2	Araştırmaya katılanların görev unvanlarına göre dağılımı.....	90
4.3	Araştırmaya katılanların branşlara göre dağılımı.....	90
4.4	Araştırmaya katılanların okul türlerine göre dağılımı.....	90
4.5	Araştırmaya katılanların kıdemlerine göre dağılımı.....	91
4.6	Araştırmaya katılanların TKY kurslarına katılımlarına göre dağılımı.....	91
4.7	Araştırmaya katılanların kurs türlerine göre dağılımı.....	92
4.8	Araştırmaya katılanların kurslara katılma nedenlerine göre dağılımı.....	92
4.9	Kurs ve seminerlerdeki eğitimcilerin dağılımı.....	93
4.10	Araştırmaya katılanların TKY ekip ve kurulları ile ilgili cevaplarının dağılımı.	93
4.11	Araştırmaya katılanların TKY temsilcisi ile ilgili cevaplarının dağılımı.....	94
4.12	Araştırmaya katılanların iyileştirme ekipleri ile ilgili cevaplarının dağılımı.....	94
4.13	Araştırmaya katılanların iyileştirme ekiplerinde çalışma ile ilgili cevaplarının dağılımı.....	95
4.14	Araştırmaya katılanların TKY çalışma ile ilgili cevaplarının dağılımı.....	95

ÇİZELGELER DİZİNİ (devam ediyor)

<u>No</u>		<u>Sayfa</u>
4.15	Araştırmaya katılanların OGYE belirleme ile ilgili cevaplarının dağılımı.....	95
4.16	Araştırmaya katılanların sorun belirleme ile ilgili cevaplarının dağılımı.....	96
4.17	TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi grubuna göre cinsiyet ile ilgili (t) testi sonuçları.....	98
4.18	TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi grubuna göre görev ünvanı ile ilgili (t) testi sonuçları.....	99
4.19	TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi grubuna göre branş ile ilgili (t) testi sonuçları.....	100
4.20	TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi grubuna göre TKY kursuna katılım ile ilgili (t) testi sonuçları.....	101
4.21	Uygulamalarının iletişime etki düzeyi grubuna göre TKY çalışmalarına (iyileştirme ekipleri) katılım ile ilgili (t) testi sonuçları.....	102
4.22	TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi grubuna göre okul türü değişkenine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	103
4.23	TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi grubuna göre görev yapılan okul türüne göre LSD (en küçük anlamlı fark) testi sonuçları.....	103
4.24	TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi grubuna göre kıdem değişkenine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	104
4.25	TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi grubuna göre kurs türü değişkenine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	105
4.26	TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi grubuna göre kurs türü değişkenine göre LSD (en küçük anlamlı fark) testi sonuçları.....	105
4.27	TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi grubuna göre cinsiyet ile ilgili (t) testi sonuçları.....	106
4.28	TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi grubuna göre görev ünvanı ile ilgili (t) testi sonuçları.....	108
4.29	TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi grubuna göre branş ile ilgili(t) testi sonuçları.....	109
4.30	TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi grubuna göre TKY kursuna katılım ile ilgili (t) testi sonuçları.....	110
4.31	TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi grubuna göre TKY çalışmalarına katılım ile ilgili (t) testi sonuçları.....	111
4.32	TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi grubuna göre okul türü değişkenine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	112

ÇİZELGELER DİZİNİ (devam ediyor)

<u>No</u>		<u>Sayfa</u>
4.33	TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi grubuna göre görev yapılan okul türüne ilişkin LSD testi sonuçları.....	113
4.34	TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi grubuna göre kıdem değişkenine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	114
4.35	TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi grubunun kıdem değişkenine göre LSD testi sonuçları..	116
4.36	TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi grubuna göre kurs türü değişkenine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	116
4.37	Okullarda TKY uygulama düzeyi grubuna göre cinsiyet ile ilgili (t) testi sonuçları.....	117
4.38	Okullarda TKY uygulama düzeyi grubuna göre görev unvanı ile ilgili (t) testi sonuçları.....	119
4.39	Okullarda TKY uygulama düzeyi grubuna göre branş ile ilgili (t) testi sonuçları.....	120
4.40	Okullarda TKY uygulama düzeyi grubuna göre TKY kursuna katılım ile ilgili (t) testi sonuçları.....	121
4.41	Okullarda TKY uygulama düzeyi grubuna göre TKY çalışmalarına (iyileştirme ekipleri) katılım ile ilgili (t) testi sonuçları.....	122
4.42	Okullarda TKY uygulamaya düzeyi grubuna göre okul türü değişkenine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	124
4.43	Okullarda TKY uygulama düzeyi grubuna göre görev yapılan okul türüne ilişkin LSD testi sonuçları.....	125
4.44	Okullarda TKY uygulama düzeyi grubuna göre kıdem değişkenine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	126
4.45	Uygulamaya ilişkin sorular grubuna göre kurs türü değişkenine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	127
4.46	Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi grubuna göre cinsiyet ile ilgili (t) testi sonuçları.....	128
4.47	Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi grubuna göre görev ünvanı ile ilgili(t) testi sonuçları.....	129
4.48	Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi grubuna göre branş ile ilgili (t) testi sonuçları.....	131
4.49	Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi grubuna göre TKY kursuna katılım ile ilgili (t) testi sonuçları.....	132

ÇİZELGELER DİZİNİ (devam ediyor)

<u>No</u>		<u>Sayfa</u>
4.50	Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi grubuna göre TKY çalışmalarına (iyileştirme ekipleri) katılım ile ilgili (t) testi sonuçları.....	133
4.51	Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi grubuna göre okul türü değişkenine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	135
4.52	Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi grubuna göre görev yapılan okul türüne ilişkin LSD testi sonuçları.....	136
4.53	Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi grubuna göre kıdem değişkenine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	137
4.54	Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi grubuna göre kurs türü değişkenine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	138

EKLER DİZİNİ

- Ek I. Cinsiyet Değişkenine Göre Anketteki İfadelere Katılma Düzeyleri
- Ek II. Görev Ünvanı Değişkenine Göre Anketteki İfadelere Katılma Düzeyleri
- Ek III. Branş Değişkenine Göre Anketteki İfadelere Katılma Düzeyleri
- Ek IV. TKY Kursuna Katılım Değişkenine Göre Anketteki İfadelere Katılma Düzeyleri
- Ek V. TKY Çalışmalarına Katılım Değişkenine Göre Anketteki İfadelere Katılma Düzeyleri
- Ek VI. Anket Formu

KISALTMALAR DİZİNİ

LSD	: En Küçük Anlamlı Fark
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MLO	: Müfredat Laboratuvar Okulu
OGYE	: Okul Gelişim ve Yönetim Ekibi
TKY	: Toplam Kalite Yönetimi
YÖDGED	: Yönetimi Değerlendirme ve Geliştirme Dairesi

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Dünyada yaşanan, ekonomik, sosyal ve siyasal gelişmeler ülkeleri hızlı bir değişim ve gelişim sürecinin içine sürüklemiştir. Bu sürecin içinde yer almayan gelişmeleri takip edemeyen kurumlar ihtiyaca cevap verememekte, gelişmeleri takip eden kurumlar ise sürekli geliştirmekte ve kalitelerini daha da arttırmaktadırlar.

Başarının ve kalitenin artırılmasında gerekli olan bir husus kalite anlayışının yönetime bütünsel olarak uygulanmasıdır. Bu da ancak çağdaş ve akılcı bir yönetim anlayışı olan Toplam Kalite Yönetimi (TKY) ile mümkün olacaktır. Öğrencilerin mezun olduktan sonra istihdam edilmeleri, istihdam edildikleri alanlarda ilerlemeleri, değişime uyum sağlamaları aldıkları eğitimin kalitesi ile mümkündür (Cafoğlu, 1996).

Ortaya nitelikli ve kaliteli ürünler koyabilme, somut bir şeyler yapabilme özellikleri ancak ve ancak TKY ile mümkün olacaktır (Korkmaz, 1997).

Toplam Kalite Yönetimi, çevre ile iletişim ve etkileşim içerisinde, çevrenin ihtiyaçlarını takip eden, okulu etkileyen unsurları dengede tutan, değişime açık, okul içerisinde öğretmen, öğrenci ve personel arasında ahengi sağlayan, iyi ilişkiler kuran, demokratik, hoşgörülü, anlayışlı, statükocu olmayan, geniş görüş açısına sahip, eldeki kaynakları rasyonel kullanan bir yönetim felsefesidir. Eğitim örgütlerinin bilginin üretildiği, geliştirildiği, korunduğu ve aktarıldığı örgütler olarak sürekli yeni çalışma yollarını arayıp uygulamaları gerekmektedir. Bunu yapabilmesi için de eğitim örgütlerinin, insanların beklentileri yönünde ve bu beklentilere cevap verebilecek yapıya kavuşturulması gereklidir (Cafoğlu, 1996).

1.1 ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın amacı, Karabük İlindeki mesleki ve teknik okul ve kurumlarındaki toplam kalite yönetimi uygulamalarının düzeyini belirlemek, olumlu ve olumsuz yönleri belirleyerek sorunların kaynaklarını tespit etmektir. Bu amaçla geliştirilen anket formu ile mesleki ve teknik okul ve kurumlarımızdaki yönetici ve öğretmenlerin görüşlerini içeren veriler elde edilerek değerlendirilmiştir. Ankette amaca yönelik olarak, kişisel bilgilere ilişkin, çalıştıkları okuldaki TKY uygulama düzeyi, iletişime etki düzeyi, TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik, sosyal başarısına ve davranışlarına etkisi, uygulamaya ve genel değerlendirmeye ilişkin olumlu önermeler yer almıştır.

Ayrıca okullarda uygulanan pilot sınıf uygulamaları sonuçları incelenerek uygulama öncesi ve sonrası karşılaştırılarak gerçekleşen iyileşme düzeylerinin ortaya konması amaçlanmıştır.

1.1.1 Sınırlılıklar

Bu çalışma Karabük ilindeki mesleki ve teknik okul ve kurumlarını kapsamaktadır. Bu okullarda yapılan TKY uygulamaları ele alınmıştır. Anket Karabük il merkezindeki mesleki ve teknik okul ve kurumlarında uygulanarak, bu okullardaki gönüllü idareci ve öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuştur.

1.2 YÖNTEM

1.2.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, mesleki ve teknik okul ve kurumlarda Toplam Kalite Yönetimi Uygulama Projesi aşamalarının gereklerinin yerine getirilip getirilmediğinin belirlenmesine yönelik genel tarama türünde bir çalışmadır.

Tarama modelleri, varolan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan birey ya da nesne, kendi koşulları içinde var olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da

evrenden alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir.

1.2.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Karabük ilindeki mesleki ve teknik okul ve kurumları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemine Karabük il merkezindeki Merkez Endüstri Meslek Lisesi, Merkez Anadolu Meslek Lisesi ve Meslek Lisesi, Merkez Anadolu Ticaret Meslek Lisesi ve Ticaret Meslek Lisesi, Merkez Mesleki Eğitim Merkezi seçilmiştir.

1.2.3 Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Veri toplama aracı geliştirilirken TKY ile ilgili eğitim alanındaki bilgiler ve çalışmalar, incelenmiş ve anket bu bilgiler ışığında geliştirilmiştir.

Anket örneklemde belirtilen okul ve kurumlardaki yönetici ve öğretmenlere araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Ayrıca okul ve kurumlardaki istatistik bilgileri, TKY uygulamaları sonucu elde edilen veriler araştırmada kullanılmıştır.

1.2.4 Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesinde SPSS-X 10.0 paket programı kullanılmış, görüşlerin arasındaki fark ve benzerliklerin belirlenmesi için tek yönlü varyans analizi (anova), yüzde frekans yöntemi ve (t) testi istatistiksel analiz teknikleri kullanılmıştır.

1.3 LİTERATÜRDE YER ALAN ÇALIŞMALAR

Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi konusunda uluslar arası ve ulusal araştırma ve çalışmalar yapılmıştır.

1.3.1 Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Sarı (2002), “İlköğretim Okullarında Toplam Kalite Yönetimi Projesi Uygulama Sonuçları (Adana ili)” adlı araştırmasını yapmıştır. Araştırmada ilköğretim okullarına yönelik anket hazırlanarak bu okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenlere uygulanmıştır. Araştırmanın sonucuna göre, TKY uygulamaları devam etmeli, gerekli alt yapı eksiklikleri giderilmeli, yönetici ve öğretmenlerin eğitime önem verilmeli, iyileştirme ekipleri başarılı çalışmaları sonucu ödüllendirilmeli, öğretmenlere veri toplama ve analizi konusunda eğitim verilmelidir.

Erkahveci (2002), “Askeri Eğitim Örgütlerinde Toplam Kalite Yönetiminin Uygulanabilirliğı, Kuleli Askeri Lisesi Örneğı” adlı araştırmasını yapmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, TKY’ nin, değışimi yakalamada önemli katkılar sağlayacağı ve eğitime yeni boyutlar kazandıracağı, yönetimde motivasyonun sağlanacağı, personele işini severek yapma, işbirliğı içinde çalışma, üretici olma gibi özellikleri kazandıracağı, toplam kalite yönetimine geçilmesiyle eğitime etkinliğın ve yararlılığın, kalitenin garanti altına alınacağı, toplam kalitenin belirtilen kavramlar kapsamında sunduğı olanaklarla eğitime gerekli desteğı sağlayabilecek çağdaş, güçlü bir strateji olduğı, eğitim ortamını çeşitlendirerek klasik eğitim anlayışına bir tepki şeklinde gelişen toplam kalitenin, öğrenciyi bir üst eğitim kurumuna nitelikli bir şekilde hazırlayacağı, sürekli gelişim ilkesi ile eğitim ve öğretim süreçlerini iyileştireceğı, tam öğrenme metodu ile daha memnun ve daha verimli öğretmenler ve öğrencilerin olacağı, sanayi ve üretim örgütleri için geliştirilmiş toplam kalite yönetimi, kendine özgü nitelikleri dikkate alınarak uygulanacak olursa, eğitime önemli katkılarda bulunacağı değıerlendirilmektedir.

Yazıcı (2003), “Toplam Kalite Anlayışının Emniyet Teşkilatına Uygulanabilirliğine Yönelik Kuramsal ve Uygulamalı Bir alışma” adlı araştırmasını yapmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, mevcut yapıda liderlik anlayışı şeklen TKY’ ne benzemekle birlikte özde farklılıklar olduğı, üst kademedен alt kademelere yeterli ve gerekli yetki devrinin yapıldığı, amirlerin astlarıyla iletişimde ismi ile hitap ettiğı, amirlerin riskli konularda genellikle personel ile görüşerek ortak karar almaya çalıştığı, birim içinde kişisel performans ölçümlerinin yapıldığı, yapılan görevlerle ilgili geri bildirim alındığı, zaman zaman amirler ve astlar arasında çatışmalar yaşandığı, amirlerin personelin sorunlarıyla ilgilendiğı, adam kayırmanın olmadığı, görevin ekiple tam katılımlı olarak yapılması

gereğine inanıldığı, çalışanların görevleri ile ilgili inisiyatif kullanabildiği, işbirliğinin teşvik edildiği, uygun ödüllendirme sisteminin olduğu, göreve göre mali hakların yetersiz olduğu, katılımcıların işlerini severek yaptığı, yöneticilerin personelin iş dışındaki sorunlarıyla çok fazla ilgilenmediği, kurumda eğitim kalitesinin arttırılmasına yönelik çalışmalar yapıldığı, eğitim kurumlarında çalışacak personelin gönüllülerden seçilmesi gerektiği, görevde sorumluluğun paylaşılması gerektiği değerlendirilmiştir. Liderlerin sorumluluğu üzerine alabilmesi ve risk alması gerektiği, yönetimde katılım olması gerektiği, iletişimi engelleyen sebeplerin ortadan kaldırılması, çalışanların çeşitli şekilde motivasyonunun sağlanması, personelin özlük haklarını iyileştirilmesinin gerektiği, branşlaşmaya önem verilmesi, iş yoğunluğunun azaltılması gerektiği değerlendirilmiştir.

Yenigün (2003), “Toplam Kalite Yönetimi ve ISO 9000 Kalite Standartları, Gaziantep Sanayi İşletmelerinde Uygulamalar” konulu araştırmasını hazırlamıştır. Araştırmada Gaziantep özelinde yapılan uygulamalar değerlendirilmiştir. Ayrıca ISO 9000 Standartları ile Toplam Kalite Yönetimi’nin karşılaştırılması yapılmıştır; Standart, işleri doğru yapmanızı güvence altına alır, TKY, doğru işlerin, doğru biçimde yapılmasına odaklanır, Standart, hizmet-ürün odaklı sistem getirir, TKY’ de, firma çapında bütün bölümleri içine alan yönetim felsefesi hakimdir, Standart’ da gelişme için çalışanın katkıları gerekli değildir, TKY’ de çalışanların katkısına önem verilir, Standart’ da sorumluluk kalite güvencesi birimindedir, TKY’ de yapılan işlerden herkesin sorumlu olduğu vurgulanır, Standart’ da amaç, standardın gereklerini yerine getirmek ve denetimleri geçmektir, TKY’ de amaç, sürekli gelişmedir, Standart, kısa vadeli görüş imkanı sağlar, TKY firma, kurum çapında görüş sağlar tespitleri yapılmıştır.

Günbayı ve Çevik (2004), “Yönetici ve Öğretmenlerin Toplam Kalite Yönetimine İlişkin görüşleriyle İlgili Bir Araştırma” adlı araştırmalarını yapmışlardır. Bu çalışmada, son dönemde bir çok sektörde uygulanan ve eğitim sektöründe de uygulanabilmesi için çalışmalar yapılan Toplam Kalite Yönetimine ilişkin, ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin görüşlerinin ne olduğu araştırılmıştır. Bu amaçla, Afyon il merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin bu konudaki görüşleri alınmış ve bu görüşlerin anlamlı farklılıklar gösterip göstermediği ortaya konmaya çalışılmıştır.

Sonuç olarak, eğitimde kalitenin ve uygulamalardaki başarının artırılabilmesi için, eğitimin tüm kademelerinde çalışanların katılımına önem verilmeli, okullarda yönetsel organlar ve birimler tüm çalışanların katılacağı seçimlerle oluşturulması gerektiği, bu konunun hayata geçirilebilmesi için de öncelikle yöneticilerin ve öğretmenlerin bilgilendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Okullarda çalışanların çalışma koşulları, yetenek ve özelliklerine göre asli görev alanlarını yeniden düzenlenmesi, koordineli takım çalışması yapılarak, takım çalışmasını sağlayacağı faydalar hakkında tüm çalışanların bilgilendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Toplam kalite yönetiminin ilkelerinden olan “sürekli gelişme” ilkesinin çalışanlarca önemli görülmesi ve çalışmalarda sürekli gelişmenin sağlanabilmesi için, tüm okul çalışanlarına ayrımsız, koşulsuz ve süreklilik içeren tarzda hizmet içi eğitim verilmesi gerektiği, sürekli gelişmenin sağlanabilmesi için, teknolojik gelişmelerle ortaya çıkan yeni bilgi araçları ve yöntemleri, okullara eşitlik ilkesi korunarak taşınması ve okulların fiziki alt yapı sorunlarının kısa sürede iyileştirilmesi gerektiği, TKY’ nin başarıya ulaşabilmesinde sorumluluk yöneticilerde olacağından, okullardaki tüm yöneticilerin iyi bir TKY eğitiminden geçmeleri gerektiği değerlendirilmiştir. Okullarda çalışan yöneticilerin, çalışmalarını özgün ve daha iyi koşullarda yapmalarının sağlanması, çalışmaları kısıtlayıcı yasa ve yönetmeliklerin kaldırılması gerektiği, okullarda uygulanan denetim anlayışının yeniden gözden geçirilmesi, yapılan denetim çalışmalarının eksik ve hataları bulmaya değil, eğitim ve öğretimin kalitesini arttırmaya yönelik olması gerektiği belirtilmiştir.

Uygulanan müfredat programlarının eğitim çalışanları, öğrenci ve velilerin katılacağı çalışmalarla yeniden hazırlanması gerektiği, eğitim sürecinin ne ölçüde başarılı olduğunu tespit etmek, değişme ve yenileşmenin gerektirdiği adımları atabilmek için, çalışanların, öğrencilerin ve velilerin memnuniyetlerinin araştırılması, mezun olan öğrencilerin üst kademedeki uyum ve başarı durumlarının takip edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Nacakcı (2004), “Eğitimde Toplam Kalite Yönetim Felsefesinin Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Gerekliliği” adlı araştırmasını yapmıştır. Araştırmada Türk toplumunun eğitim ihtiyaçları arasında hızla çeşitlenerek artan müzik eğitimi gereksiniminin, 21. yüzyıldaki çağdaş eğitim normları içerisinde uygulanıp yaygınlaşması için müzik öğretmeni yetiştiren kurumların en kısa zamanda çağdaş bir yönetim anlayışı ve felsefesi olan TKY uygulamalarının gerekliği üzerine hazırlanmıştır.

Temel ögesi insan olan eğitim sistemindeki her türlü etkinlik, insan davranışlarını istendik yönde değiştirmek üzere düzenlenir. TKY insana odaklanan bir anlayış olarak eğitim örgütünün gelişmesine önemli katkılar sağlayabilir. Güzel Sanatlar Eğitimi Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı’ da üretkenliğin ve yaratıcılığın ön planda olduğu bir eğitim örgütüdür. Çıktısı müzik öğretmeni olan bu eğitim örgütünün temel faktörleri ise insandır. Müzik öğretmenlerinin istenilen düzeyde nitelikli olmaması öğrencileri olumsuz yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Ülkemizde, yüksek düzeyde eğitim ve öğretim yapmayı kendisine hedef alan üniversiteler kalite güvence sistemlerini uygulamaya başlamışlardır.

Yiğit ve Bayrakdar (2003), “Toplam Kalite Yönetimi İlkelerinin İlköğretim Okullarında Uygulanabilirliğine İlişkin Öğretmen Algıları” adlı araştırmalarını yapmışlardır. TKY yaklaşımı günümüzde endüstri alanında olduğu gibi sağlık, savunma, eğitim ve iletişim gibi birçok alanda uygulanabilir bir konuma gelmiştir. Araştırma sonucunda aşağıdaki bulgular elde edilerek öneriler getirilmiştir:

- 1- Okullarda alınacak kararlara velilerin katılımı konusunda cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark vardır. Velilerin okulda alınacak kararlara katılımlarının sağlanmasında bayan öğretmenler daha başarılıdır.
- 2- Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bir bölümü (% 71’ i) TKY felsefesi konusunda ayrıntılı bilgiye sahip değildir. Ayrıntılı bilgiye sahip olmayan öğretmenlerin uygulamada yeterli başarıyı gösteremeyeceği çok açıktır. Ayrıca öğretmenlerin % 74’ ü TKY ile ilgili bir eğitime gereksinim duymamaktadır. Diğer yandan öğretmenlerin % 63’ ü, okullarında eğitim öğretimde kaliteyi artırmak amacıyla seminer ve konferans yapılması gerektiğine inanmaktadırlar.
- 3- Öğretmenlerin okuttukları sınıflardaki öğrenci sayılarında anlamlı farklar vardır. Bu sayılar 6 ile 47 kişi arasında değişmektedir. Yine öğretmenlerin % 52’ si okullarındaki öğretmen sayılarının, okullarına göre yeterli olmadığını düşünmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı’nın 10.08.1999 tarih ve 23782 sayılı Resmi Gazete’ de yayınlanan “Yönetici ve Öğretmenlerin Norm Kadrolarına İlişkin Yönetmelikte” ilköğretim okulları öğrenci sayıları 10 ile 30 arasındaki her sınıf veya şube için 1 öğretmen verilmesini öngörmektedir. Bu nedenle Milli Eğitim Bakanlığı’ nın hazırlamış olduğu yönetmelikle günümüzdeki mevcut uygulamaları örtüşmemektedir.
- 4- Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 55’ i okullarının fiziksel çalışma ortamının % 57’ si ise ders araç gereçlerinin yeterli olmadığını kanısladadır.

5- Öğretmenlerin % 71' i okullarında takım çalışması yapıldığı düşüncesindedir. Ancak okulda uygulanan takım çalışmalarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark vardır. Erkek öğretmenler, takım olma ya da takımın bir üyesi olma konusunda kendilerini bayan öğretmenlere göre daha başarılı algılamaktadır.

6- Okul müdürlüklerinin liderlik özelliklerine ilişkin öğretmen algılarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark vardır. Erkek öğretmenler, bayan öğretmenlere göre, okul müdürlerinin liderlik özelliklerini daha fazla yerine getirdiklerine inanmaktadırlar.

Ağaoğlu ve Bayrak (1999), “Öğretmen Adayları ve Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimleri”, adlı araştırmalarını yapmışlardır. Araştırmada; eğitim örgütlerinde niteliğin artırılması için TKY’ nin uygulanabilirliği ile ilgili çalışmalarda, uygulayıcı bireylerin yönelimlerinin belirlenerek işe başlanabileceği vurgulanmaktadır. Uygulayıcılar olarak sistemde görevli öğretmen ve yöneticilerin yanı sıra, gelecekte sisteme girecek öğretmen adaylarının toplam kalite yönelimlerini belirlemek amacıyla 1997-1998 öğretim yılında Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğretmen yetiştiren programlara devam eden öğrencilerin toplam kalite yönelimleri belirlenmek istenmiştir. Tarama modelindeki bu araştırma ile, öğretmen adaylarının genellikle toplam kalite çalışmalarının yaygınlaşmasına olanak veren “gelişimci yönetime” sahip oldukları gözlenmiştir. Toplam kalite yönelimlerinin cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaştığı; devam ettikleri programlara göre ise, eğitim fakültesi lisans programı ile dal öğretmenliği sertifika programına devam eden öğrencilerin toplam kalite yönelimleri arasında anlamlı bir fark bulunduğu görülmüştür.

Ağaoğlu ve Bayrak (1998), “İlköğretim Okullarındaki Yönetici ve Öğretmenlerin Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Görüşleri” adlı araştırmalarını yapmışlardır. Örgütte sürekli değişme ve gelişmeyi esas alan bir yaşam felsefesi olarak düşünülen TKY’ nin temelinde yönetim biçimlerinde, birimlerinde ve düşünce yapılarında bir değişim anlayışı yatmaktadır. TKY’ nin ilköğretim kurumlarında uygulanmasını konu edinen araştırma, uygulama çalışmalarının nereden başlayabileceğini belirlemek amacıyla desenleşmiştir. Betimsel nitelikteki araştırma 1997–1998 öğretim yılında Eskişehir il merkezindeki 17 ilköğretim kurumunda görevli 29 yönetici ve 268 sınıf öğretmeninden elde edilen verilerle gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, örneklem grubundaki yönetici ve öğretmenlerin toplam kalite yönelimlerinin gelişimci özellikler taşıdığı, TKY’ ne ilişkin bilgilerin uygulamayı başlatacak bir görünüm arz ettiği ve değerlendirmelerinin kişisel özelliklere

göre farklı olmadığı gözlenmiştir. Bu sonuçlara dayalı olarak da, TKY çalışmalarını örgütleyecek öğretmen ve yöneticilerin etkin rol aldıkları birimlerin oluşturulması; öğretmen yetiştiren kurumların yönetici ve öğretim elemanlarının kalite kültürünü özümseyerek öğretmen adaylarına model olmaları önerilmiştir.

Uluğ (2003), “Okul Kalite Sistemi” konulu makalesinde geliştirdiği ve denediği sistemi tanıtmıştır. Nitelikli insan gücünün anahtarı, okulda verilen eğitim kalitesinin yükseltilmesinden geçmektedir. Gelişmiş ülkelerden başlayarak, geleneksel bilgi odaklı yöntem ve yaklaşımlar, yerlerini hızla, her öğrencinin varolan potansiyeli çerçevesinde kendisini en üst düzeyde geliştirmesine olanak tanıyan öğrenen odaklı uygulamalara bırakmaya yüz tutmuştur. Eğitim alanındaki hizmet sunumuna yönelik bu gelişmeler, Türkiye’de de okul sisteminin kalite temelli olarak yeniden yapılandırılmasını gerekli kılmaktadır. Bu makale, okulda kaliteyi artırma bağlamında, Okul Kalite Sistemi (OKS) modeli üzerine yoğunlaşmaktadır. Araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan OKS, kalite okuluna geçiş çalışmaları için özgün bir model özelliğindedir. Yapısal olarak OKS birbirine dayalı dört aşamalı bir süreci kapsamaktadır. Her aşama da kendi içinde daha alt uygulama adımlarından oluşmaktadır. Bir özel okul grubunda sınaması yapılan model, uygulama sonuçları bakımından, kalite sürecinde yönetsel yaklaşım ve insan gücü yeterlikleri yönüyle pek çok sorunun varlığına işaret etmektedir. Sonuçlar, belirli koşullar içinde, OKS modeline yaygınlık kazandırılabilceğini ortaya koymaktadır.

Çınar vd. (2003), “Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okullarda Toplam Kalite Yönetimi Eğitiminde Eğitim Fakültelerinin Rolü” adlı araştırmalarını yapmışlardır. Araştırmada toplam kalite yönetimine geçiş öncesi okul yöneticilerinin değişime hazır bulunuşluk düzeylerini tespit etmek amaçlanmıştır. Bu amaçla 2001–2002 eğitim öğretim yılında Ağrı ili ve ilçelerinde görev yapan 117 okul yöneticisine araştırmacılar tarafından geliştirilen “Öğrenme Kültürünü Arzulama” anketi uygulanmıştır. İstatistiksel analizlerde frekans, yüzde, (t) testi ve varyans analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, okul yöneticilerinin değişimi arzuladıkları ve değişime hazır oldukları sonucunu ortaya çıkarmıştır. Daha önce toplam kalite yönetimi eğitimi alan okul yöneticilerinin değişime hazır bulunuşluk düzeyleri daha yüksek çıkmıştır. Okul yöneticileri, toplam kalite yönetimi eğitimi ile ilgili olarak eğitim fakültelerinin kendilerine yardımcı olmaları gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Ensari (1999), “Eğitimde TKY’ ye İlişkin Bazı Uygulamalar” adlı araştırmasını yapmıştır. Araştırmanın amacı, İstanbul ili eğitim kurumlarındaki güncel kalite anlayışını belirlemektir. Araştırmanın evrenini 1998–1999 eğitim yılı İstanbul ilk ve orta öğretim düzeyi eğitim kurumları’ nın (okul ve dersane) tüm ilgilileri (yönetici, öğretmen, öğrenci, veli) oluşturmuştur. Bu evrenden seçilen örneklem hacmi 1117 kişidir. Örneklem, küme örnekleme yoluyla, sayılar cetveli kullanılarak yansız olarak oluşturulmuştur.

Araştırma sonuçlarına göre; toplam kalite kavramlarının eğitim paydaşlarınca (yönetici, öğretmen, öğrenci ve veli) bilindiği, oldukça kabul gördüğü ve önemsendiği anlaşılmaktadır. En az önem verilen kalite kavramlarının TKY kuramının henüz günlük dilde çok kullanılmayan yeni kavramlar olduğu, en çok önem verilen kavramların ise günlük dilde yaygın olarak kullanılan kavramlar olduğu dikkati çekmektedir. Dershanelerin okullara göre, özel okulların resmi okullara göre, ortaöğretim okullarının ilköğretim okullarına göre bazı kalite kavramlarına daha fazla önem verdikleri anlaşılmaktadır. Dershane yöneticileri, öğretmen, öğrenci ve velilerince en fazla önem verilen 5 kalite kavramı İşbirliği, Önce İnsan, Tam Öğrenme, Yenilikçi Olmak ve Sağlıklı İletişim, en az önem verilen 5 kalite kavramı ise Müşteri Odaklı Olmak, Vizyon, İstatistiksel Süreç Kontrolü, Kıyaslama ve Kurum Kültürünün Değişimi’ dir. Dershane yöneticileri, öğretmen ve öğrencilerinin okul yöneticisi, öğretmen ve öğrencilerine göre daha fazla önem verdikleri kalite kavramları müşterilerinin eğitim taleplerine ve dershanelerin eğitim kurumu olarak karşıladıkları ihtiyaçlara ilişkin ipuçlarını da vermektedir ki, bunların okullar tarafından yeterince karşılanamadığı görülmüştür.

Yabancı dil hazırlık dershanelerinin yönetici, öğretmen ve öğrencilerinin, sürekli hizmetiçi eğitim kavramına üniversiteye hazırlık dershanelerinin yönetici, öğretmen ve öğrencilerine göre daha fazla önem verdikleri söylenebilir. Bu sonuç, yabancı dil dershanelerinin, dil öğretiminin özellikleri ve öğrettikleri dilin konuşulduğu ülkelerin dil eğitimi kurumları ile sürekli ilişki ve onlarla da rekabet etme zorunluluğundan kaynaklanıyor olabilir. Bu da, sürekli eğitimin öneminin kavranmasında dış ülkelerle ilişki, oradaki gelişmeleri izleme ve rekabet etme durumunda olmanın önemini işaret etmektedir.

Özel okul yönetici, öğretmen ve öğrencilerinin Otokontrol, Kalite, Misyon ve Vizyon kavramlarına resmi okul yönetici, öğretmen ve öğrencilerine göre daha fazla, takdir edilme kavramına daha az önem verdikleri söylenebilir. Özel okulların resmi okullara göre

kaliteye daha önem vermeleri rekabet etmeleri gerektiğindendir. Ancak resmi okulların müşterileri hazır bulunduğundan diğer okullarla rekabet etmek zorunda değildirler.

Toplam kalite kavramlarına en az önem veren öğrenciler, sonrasında veliler olduğu, yöneticilerin ve özellikle öğretmenlerin günceli daha yakında izlemeleri, muhtemelen katıldıkları eğitim toplantıları sayesinde ve daha önemlisi kendilerine birtakım haklar getirmesi yönüyle daha yüksek kalite bilincinde oldukları görülmektedir. Ancak her grubun kendine hak ile birlikte sorumluluk da getiren kavramlara diğer gruplardan daha az önem verdiği görülmüştür.

Ülkemizin genç nüfusa sahip olması ve eğitime toplumsal talebin çok yüksek olması ikileme yol açmaktadır. Özellikle öğretmenlerin ve okul müdürlerinin TKY kavramlarına daha fazla önem vermesi ülkemiz eğitim kurumlarının uygulamalarını kaliteye dönüştürebilecek nitelikli insan gücü potansiyeline ve anlayışına sahip olduğunu göstermektedir. Bu potansiyel kaliteyi amaçlayan yeni bir anlayış ve yönetim modeliyle harekete geçirilmeyi beklediğini ortaya koymaktadır.

Uygun (2003), “İlköğretim Okulu Müdürlerinin Katılımcı Yönetim Yeterlilikleri (Çanakkale Örneği)” adlı araştırmasını yapmıştır. Bu çalışmada Çanakkale il merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan İlköğretim okulu müdürlerinin katılımcı yönetim anlayışını uygulama yeterlilikleri araştırılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre; öğretmenler, yönetsel işlerden en çok derslerin denetlenmesi ve denetim sonuçlarının değerlendirilmesi konularında, en az okulun satın alma işleri ile ilgili konularda okul müdürlerinin katılımcı davrandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler, öğrencilerin başarısını olumsuz etkileyen okul dışı etkenlere karşı tedbirlerin alınması, öğrencilerin, eğitsel kol faaliyetlerinin ve diğer etkinliklerinin planlanması ve rehberlik çalışmaları konularında diğer yönetsel işlere göre okul müdürlerinin katılımcı yönetim anlayışını uygulama yeterliliklerini oldukça düşük değerlendirmişlerdir. Genel olarak bakıldığında, okul müdürlerinin öğretmenleri yönetime katma yeterliliklerinin, yeterli düzeyde olduğu görülmüştür.

Taş (2000), “Toplam Kalite Yönetimi Kuramının Eğitim Yönetimine Katkıları” ile ilgili makalesinde sonuç olarak; toplam kalite yönetimi ile ilgili verilere göre, TKY’ nin çağcıl bir yönetim kuramı, yeni bir düşünce tarzı ve örgütsel bir yaşam biçimi olduğunu, sistem

ve alt sistemler, davranışsal tutum ve alışkanlıklar bu süreçte önemli rol oynadığını, buna göre hizmet ya da ürünün üretildiği her sürecin önemli olduğunu, işgörenlerin ilgilendiği süreçte gösterecekleri davranış ürünün nitelik, kalite ve sayısını etkileyebileceğini, bir alt süreçte karşılaşılan istenmeyen bir durum bütün diğer süreçleri ve sistemin çıktısını da etkileyebileceğini belirtmektedir.

Temel (1999), “Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi” konulu makalesinde sonuç olarak; TKY’ nin, uygulandığı bir örgütte, sadece sorunlara çözüm getirmekle kalmayacağını; örgütü her yönden geliştirmeye yönelik yeni ufuklar açacağını, uygulanması hâlinde önemli bir maliyet artışı da olmayacağını, TKY eğitimde niteliği artırmada temel alınması gereken bir anlayış olarak kabul edilebilir ise, bir okulun kalite göstergeleri olarak görülen öğretmen kalitesi, öğretme uygulamaları, sınıf yönetimi, okul yönetimi, okul harcamaları, özel materyal girdileri faktörlerinden önemli bir bölümü gerçekleşmiş olacağını belirtmektedir.

Songür (1999), “Özel Okul Yöneticilerinin Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Bilgi Düzeyleri” araştırmasının sonuçlarına göre; Ankara ilinde faaliyet gösteren özel öğretim kurumlarında görevli yöneticilerin toplam kalite yönetimine ilişkin bilgi düzeyi puanları toplamının aritmetik ortalamasının 3,6 olduğu buna göre, yöneticilerin konu ile ilgili genel bilgi düzeyleri orta alt sınırında zayıfa yakın olduğu görülmüştür. Bu nedenle; özel öğretim kurumları eğitim-öğretim kalitesini arttırmak için eğitimde Toplam Kalite uygulamasına önem vermek zorunda olduğu, TKY’ nin özel okullarda uygulanabilmesi için yöneticilerle birlikte öğretmen ve tüm çalışanlar da bu konuda eğitilmesi, özel öğretim kurumlarının TKY felsefesinin önemini kavramada ve tüm eğitim sistemine uygulanarak yaygınlaşmasında liderlik misyonunu üstlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

İlgan (2002), “Resmi İlköğretim Okullarında Toplam Kalite Yönetimi” konulu araştırmasında sonuç olarak; resmi ilköğretim okulu müdürleri kendi algılarına göre, TKY’ ni çoğunlukla uyguladıklarını, TKY’ ni yeterli düzeyde uyguladıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlik ve idarecilik kademisinin TKY’ nin uygulanmasına olumlu etki yaptığı, büyük ve gelişmiş ilköğretim okullarında çalışan müdürlerin, TKY’ni daha fazla uyguladıkları, büyük yerleşim yerlerinde görev yapan müdürlerin, küçük yerleşim birimlerinde görev yapan müdürlere oranla TKY’ ni daha fazla uyguladıkları, eğitim enstitüsü ve ön lisans mezunu müdürlerin TKY’ ni daha fazla uyguladıkları, elde edilen bu sonuçlara göre resmi

ilköğretim okullarında yürütölmekte olan TKY uygulamalarının yeterli düzeyde olduğu söylenebileceği belirtilmiştir.

Aksu (2001) tarafından “Milli Eğitim Bakanlığı Merkez Örgütünün Toplam Kalite Yönetimi Felsefesiyle Yönetilmeye Hazır Bulunuşluk Düzeyi” konulu araştırma yapılmıştır. Araştırma, MEB merkez örgütünde şube müdürü ve daha üst statüde görev yapan yöneticilerden anket yoluyla toplanan verilerle sınırlandırılmıştır. Elde edilen araştırma sonuçlarına göre; Milli Eğitim Bakanlığı merkez örgütü TKY hazır bulunuşluk düzeyi açısından yeterli bulunmakla birlikte, saptanan düzey asgari yeterlik ölçütüne çok yakın olduğu, merkez örgütünün hazır bulunuşluk düzeyi TKY boyutları açısından değerlendirildiğinde, “ödöl ve tanınma” dışındaki sekiz boyutta yeterlik ölçütünün aşıldığı, TKY boyutlarının derecelenmesine yönelik genel değerlendirme açısından, “ödöl ve tanınma” ile “eğitim-öğretim” boyutları dışında yeterlik ölçütünün üzerinde olduğu, gerek hazır bulunuşluk düzeyleri gerekse genel değerlendirme açısından en yüksek düzeyde olan boyutun “müşteri üzerinde odaklanma”, en düşük ise “ödöl ve tanınma” olduğu görölmüştür.

Örgütün TKY için konumunu “mükemmel” derecesiyle betimleme en yüksek oranla liderlik (yüzde 9.8), en düşük oranla bağıllık (yüzde 4.2) boyutlarında, “iyi” derecesiyle betimleme en yüksek oranla müşteri üzerinde odaklanma (yüzde 42.4), en düşük oranla ödöl ve tanınma (yüzde 20.8) boyutlarında, “tatminkâr” derecesiyle betimleme en yüksek oranla sahiplik (yüzde 37.1), en düşük oranla liderlik (yüzde 25.0) boyutlarında, “tatminkârdan daha az” derecesiyle betimleme en yüksek oranla eğitim-öğretim ile ödöl ve tanınma (yüzde 23.9), en düşük oranla müşteri üzerinde odaklanma (yüzde 13.3) boyutlarında, “zayıf” derecesiyle betimleme en yüksek oranla ödöl ve tanınma (yüzde 22.4), en düşük oranla müşteri üzerinde odaklanma (yüzde 6.8) boyutlarında kaydedilmiştir.

Dalgıç (2002), “Toplam Kalite Yönetiminin Ticaret Meslek Liselerinde Uygulanması” konulu araştırmasında sonuç olarak; Ticaret Meslek Liselerinde Toplam Kalite Yönetimi uygulamalarının “çok” düzeyde başarılı olduğu, meslek lisesi mezunlarının üniversiteye girişlerindeki zorluğun son 4 yılın en önemli gelişmesi olduğu, bu durumun meslek liselerine ilgiyi azalttığı belirtilmiştir. Toplam Kalite Yönetimi uygulamalarının anlamlı ve yeterli olduğu okullarda okul tanıtımında en önemli faktör bu tür bir yönetimin sağlanması

ile süreçte mutluluk ve müşteri memnuniyeti olacağı, memnun olan müşteri okulun tanıtımını yapacağından öğrenci kaybının azalmasının bekleneyeceği, okulun başarılı olmasının önemli bir göstergesi, öğrenci tarafından tercih edilmesi olduğu belirtilmiştir. Ankette hemen hemen tüm sorular “pek çok” ve “çok” olarak değerlendirildiği, bu durumda öğrenci kaybının olmaması gerektiği, oysa, yukarıda belirtildiği gibi ticaret meslek liselerinde öğrenci kaybı olduğu, araştırmaya katılan grupların değerlendirmelerinde samimiyet olmakla beraber Toplam Kalite Yönetimi felsefesinin tam anlaşılmadığı sonucu düşünülmesi gerektiği belirtilmiştir.

Helvacı (2004), “İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Değişimi Yönetme Yeterlikleri” konulu doktora tezinde şu sonuçlar ve önerilere yer verilmiştir; araştırma bulgularına göre, İlköğretim okul yöneticilerinin değişim yönetiminin beş boyutuna (değişim gereksinimi duygusu yaratma ve değişim gereksinimi belirleme; değişimi tanılama; değişimi planlama; değişimi uygulama ve değişimi değerlendirme) ilişkin yeterliklerin müfettişlerin algılarına göre az düzeyde olduğu, bu nedenle ilköğretim okul yöneticilerinde bu boyutlara ilişkin yeterlikleri artıracak hizmet içi eğitim kursları, seminerler, konferanslar gibi eğitim programları düzenlenmesi gerektiği, Akdeniz bölgesinde bulunan ilköğretim okul yöneticilerinin diğer bölgedeki yöneticilere göre değişim yönetiminin beş boyutuna ilişkin yeterliklere, daha düşük düzeyde sahip oldukları görüldüğü, özellikle bu bölgede bulunan ilköğretim okulu yöneticilerine bu boyuttaki yeterlikleri kazandıracak eğitim programları sağlanması gerektiği belirtilmiştir. İlköğretim okul yöneticilerinin değişim yönetiminin beş boyutuna ilişkin yeterlikleri 8-11 yıl kıdemi olan yöneticilerde daha düşük düzeyde olduğu görüldüğü, özellikle bu kıdem arasında bulunan yöneticilere bu boyutlara ilişkin yeterlikleri kazandırmaya yönelik eğitim programları sağlanması gerektiği, ilköğretim okul yöneticilerinin değişimi yönetme yeterlikleri müfettişlere göre az düzeyinde olduğu, bu nedenle, ilköğretim kurumlarına öğretmen yetiştiren eğitim fakülte programlarına değişim veya yenilik yönetimi kapsamlı ders konarak öğretmen adaylarına hizmet öncesi eğitim sağlanması gerektiği, ilköğretim okullarına yönetici atamasında, okullarda etkili değişim ve yenilik gerçekleştirebilecek bilgi ve beceriler, kriter olarak göz önünde bulundurulması gerektiği görülmektedir.

Araştırmada ilköğretim okul yöneticilerinin değişimi uygulama ve değişimi planlama boyutundaki yeterlikleri düzeyinin diğer boyuttaki yeterliklere göre görece olarak daha düşük olduğunu gösterdiği, bu nedenle özellikle değişimi uygulama ve planlama

boyutunda değişimi yönetme yeterlikleri artırıcı çabalarda bulunulması gerektiği belirtilmektedir.

Mızıkacı (2003), “Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Okulları Yönetici ve ğretmenlerinin Toplam Kalite Yönetimi Uygulamalarına Hazır Bulunuşluk Düzeylerinin Saptanması zerine Bir Araştırma” adlı araştırmasında sonuç olarak; MEB okullarında sadece bireysel hazır bulunuşluğun ve çevresel hazır bulunuşluğun yüksek olduğunu ancak çevresel ve kaynaksal hazır bulunuşluğun düşük olduğu, özellikle kaynaklar açısından hazır bulunuşluk düzeyinin düşük olduğu, bu tür yetersizliklerin TKY’ ne geçiş için büyük bir engel teşkil ettiği, öncelikle, dersane, araç, gereç, ulaşım, spor alanı, kantin, kitaplık, kitap, kalem, öğretmenlerin bireysel ve mesleki gelişimleri gibi temel ihtiyaçlar giderilmeli daha sonra TKY dşnlmeli sonucuna varıldığı belirtilmiştir. Bunun yanında, çalışanların dönüşüm sürecine duydukları bireysel ilgi, öğrenme ve destekleme isteklerinin olumlu olduğu, çalışanların faaliyetlere destek vermek istedikleri, bu konularda seminerler ve eğitimler düzenlenmesi gerektiği, TKY konusunda el broşürleri ile temel bilgi edinmek istediklerini, bireysel hazır bulunuşluk anlamında ğretmen ve müdürlerin TKY’ ne inanç, kurumsal amaç ve değerleri kabul etme, kurum yararına çalışma isteği ve kuruma bağlılık konularında olumlu tutum içinde oldukları önemli bir bulgu olarak değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Dural (2003), “İlköğretim Okulu Müdürlerinin Liderlik Davranışları” konulu araştırmasını yapmıştır. Araştırma Türkiye Cumhuriyeti’nin 7 idari bölgesinden rasgele seçilmiş 14 ildeki ilköğretim okullarında gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; yapısalcı liderlik net amaçları, güçlü teknolojileri ve sabit otoritenin olduğu kurumlarda, insani liderlik çalışanların motivasyonunun düşük olduğu kurumlarda, politik liderlik kaynakların sınırlı, çeşitliliğin ve çatışmanın yoğun yaşandığı kurumlarda ve sembolik liderlik amaçların belirsiz olduğu ve çelişkilerin görüldüğü durumlarda etkili ve doğru liderlik davranışı olacağı belirtilmiştir. Buna göre müdürlerin her dört liderlik davranışını da uygulamaları için desteklenmesi gerektiği, bu alanda son zamanda yapılan araştırmaların etkili liderlerin her dört liderlik davranışını da uygun ve gerekli durumda kullananlar olduğu belirtilmiştir. Liderlik becerilerini geliştirmek için hizmet içi eğitim programları ve seminerler düzenlenebileceği, müdürlerin yönetim ve liderlik ayırımına varmalarının

sağlanması gerektiği, merkeziyetçi bir eğitim sistemi yerine yerel yönetimlere yetki verilerek okul müdürlerine daha fazla inisiyatif sağlanması gerektiği, okul müdürlerinin bir okulda görev süresin 10 yıl ile sınırlandırılıp mesleki rutinleşmenin ve paslanmanın önüne geçilmesi gerektiği belirtilmektedir.

1.3.2 Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

TKY konusunda yurt dışında yapılan çeşitli araştırmalar aşağıda verilmiştir.

Jung ve Wang (2004), “Toplam Kalite Yönetimi (TKY) ve Uluslararası Proje Yönetiminin Sürekli Gelişimi (UPYSG) Arasındaki İlişki” adlı araştırmalarını yapmışlardır. Bu çalışmanın amacı, toplam kalite yönetimi (TKY) uygulaması ile uluslararası proje yönetiminin sürekli gelişimi (UPYSG) uygulaması arasındaki ilişkiyi araştırmaktır. Literatür taraması ve TKY ve proje yönetim uzmanları ile yapılan nitel (kalitatif) görüşmelere dayanarak, TKY bileşenlerinin uluslararası proje yönetiminin sürekli gelişimini nasıl etkilediği konusunda dört hipotez ortaya konulmuştur. Bu hipotezleri doğrulamak için yüzün üzerinde orta ve üst seviye milletlerarası yöneticilerden toplanan bir anket yapılmıştır. Çalışmanın sonucuna göre TKY’ nin küçük bileşenleri ile uluslararası proje yönetiminin sürekli gelişimi arasındaki ilişki, TKY’ nin ana bileşenleri ile uluslararası proje yönetiminin sürekli gelişimi arasındaki ilişkiden daha açık olduğu ortaya konmuştur.

Jonethan (2002), “Lisans Düzeyinde Teknik Eğitimde İşletmenin Potansiyel Rolü” adlı araştırmasını yapmıştır. Bu çalışmanın, bilim adamlarının ve teknoloji uzmanlarının daha iyi işletme kabiliyetlerine ihtiyaç duymaları konusundaki tartışmalardan ortaya çıktığı belirtilmektedir. Amaç, işletme ve bilimsel eğitimin daha iyi nasıl bütünleştirilebileceğini değerlendirmektir. Bunu yapmak için, Amerika Birleşik Devletlerinin içinde ve dışında lisans düzeyinde eğitim veren saygın işletme okullarındaki işletme programlarının formatını incelenmiştir. Sıklıkla ortaya çıkan ortak teklifler (veya temalar) için bir özet verilmiştir. Oldukça yenilikçi programlar teşhis edilmiş ve özet olarak tanımlanmıştır. Bu bulgulara dayanarak, teorik veya uygulamalı bilim ortamında bir lisans işletme müfredatı için öneriler getirilmiştir.

Stevenson ve Barnes (2002), “Endüstriyel Pazarlama Yönetimi; Endüstriyel Pazarlamacılar ISO 9000 Sertifikasyonu Hakkında ne bilmelidir?” adlı araştırmalarını yapmışlardır. Bu araştırmada, ISO sertifikasyon süreci 14 (makale yılı itibarıyla) yıldır var olduğu, bu süre zarfında çoğunlukla endüstriyel ürünler ve hizmetler satan yüz binlerce tedarikçinin ISO 9000’ e kaydolduğu, ancak, A.B.D’ de ISO 9000 sertifikasının benimsenme oranı diğer gelişmiş ülkelerdeki orandan geri kaldığı belirtilmiştir. Bu durumun şimdi değiştiği; A.B.D’ de yılda ISO 9000’ e kaydolanların sayısı günümüzde artık dünyadaki çoğu ülkeden daha yüksek hale geldiği, aynı zamanda, ISO 9000 sertifikasyon serisinin son zamanda büyük bir revizyondan geçtiği ve geçen 14 yılda ISO 9000 sertifikasyon prosesi hakkında çok şey öğrenildiği belirtilmiştir. Dolayısıyla bekleyip durumu görmek isteyen veya sürecin kendi iş sektörüne alakasız olduğunu düşünen endüstriyel pazarlamacıların kararlarını gözden geçirmeye ihtiyaç duyabilecekleri, bu süreçte yardımcı olmak için bu makale önceki ve şimdiki ISO 9000 sertifikasyon sürecini gözden geçirdiği, programın eleştirisini tartıştığı, sertifikasyonun maliyetleri ve faydalarına dair bilgiler sunduğu ve sertifikasyonun pazarlama programıyla etkili şekilde entegre olması için teklifler sunduğu belirtilmiştir.

Cua vd. (2001), “TKY, JIT ve TPM’ nin Uygulanması İle İmalat Performansı Arasındaki İlişki” adlı araştırmalarını yapmışlardır. Araştırmada, Toplam Kalite Yönetimi (TKY), Just-In-Time (JIT-tam zamanında) ve Total Productive Maintenance (Toplam Üretken Bakım-TPM) üzerindeki araştırmalar genellikle bu imalat programlarının uygulamalarını ve etkilerini münferit olarak ele aldığı belirtilmektedir. Ancak, pek çok araştırmacının kavramsal olarak imalat programlarının birleşik uygulama ve birleşik etkilerinin anlaşılmasının değerine inandığı ve bunu tartıştığı değerlendirilmektedir. Bu çalışmada üç programın eş zamanlı olarak uygulaması araştırılmıştır. Bulgulara göre, pratik uygulamaların bu programlara uygunluğunu destekleyen delillerin olduğu ve imalat performansı, bu üç programın hem sosyal ve hem de teknik yönelimli pratik uygulamaların yürürlüğe konma seviyesi ile ilişkili olduğu belirtilmiştir.

Gau vd. (2002), “Taiwan’ da Okul Hemşirelerinin Astım Yönetim Verimliliği” adlı araştırmalarında özet olarak şu tespitleri yapmışlardır; Okul ortamında kilit konumdaki sağlık görevlisi olan okul hemşirelerinin astım yönetim verimleri çocukların sağlığı ve okuldaki öğrenim faaliyetlerine katılmalarında hayati öneme sahip olduğu vurgulanmıştır. Bu makale okul hemşireleri ile kullanılmak üzere astım yönetim verimi ölçüsünün

(AMES) psikometrik testini işlemektedir. Taiwan’ da Taipei şehrindeki, 60 okul hemşiresinin astım yönetim verimliliğini değerlendirmek için bir anket tasarımı kullanıldığı belirtilmektedir. Faktör analizi dört faktör alanı sonucunu verdiği, bunların; astım tedavi yönetimi, astım doku teşhisi, okul yönetim davranışı ve en üst solunum debisinin izlenmesi olduğu belirtilmiştir. Bunlardan sonuncusu okul hemşirelerinin astım yönetim veriminde % 76.4’ lük varyansını açıkladığı değerlendirilmiştir. Okul hemşirelerinin okul astım yönetimi faaliyetlerindeki tecrübeleri, onların astım yönetim verimleri ile doğru orantılı çıkmıştır ($t=-1.90$, $p<0.05$). Solunum yolu ile alınan astım ilaçlarında tecrübeli olan okul hemşireleri tecrübeli olmayanlara göre ilaç yönetimi alt skalası üzerinden ($t=-2.89$, $p<0.01$) oldukça yüksek puan almıştır. Pik solunum debi ölçerini kullanmakta tecrübeli olan okul hemşireleri tecrübeli olmayanlara göre toplam astım yönetim verimi ölçüsünün (AMES) üzerinden ($t=-1.90$, $p<0.05$) ve pik solunum debisi alt skalası üzerinden ($t=-5.37$, $p<0.001$) oldukça yüksek puan almıştır. Okul ortamında astım bakımı hizmeti vermeye iyi hazırlanmış hemşirelere olan ihtiyaç doğrultusunda hemşirelik eğitimine atıfta bulunulmuş, toplam kalite uygulamaları ve daha ileri araştırmalar tartışılmıştır.

Telem (2001), “Okul Yönetiminin Bilgisayarlı Yönetime Çevrilmesi: Müdürün Rolü Üzerindeki Etkisi-Bir Vaka Çalışması” isimli araştırmasında özetle aşağıdaki konulara değinmiştir; Bir lisenin talimat-yönetim alt sisteminin bilgisayar ortamına aktarılmasından kaynaklanan ve müdürün rolü üzerinde meydana gelen etkiler altı ana kategoriye ayrılabilceği: güvenilebilirlik, sorumluluk, talimat değerlendirmesi, teftiş, geri bildirim, toplantıların sıklığı ve paylaşılan karar alma mekanizması. Bu şekilde müdürün bölüm başkanları, sınıf öğretmenleri ve öğretmenler ile ilişkileri önemli ölçüde sıkılaştığı belirtilmektedir. Müdürün, okul bilgisayar yönetimi (bir okul yönetimi bilgi sisteminin yürürlüğe konmasının sonucu olarak ortaya çıkan yeni bir rol) ile ilişkilerinin sıkı ve günlük bazda olduğu görülmüştür. Bu araştırmanın sonuçlarının önemli teorik ve pratik getirileri olabilir. Bu getiriler genelde okul üzerinde ve özelde müdürün rolü üzerinde Bilgi Sisteminin Güvenlik Yönetimi Etkisi ile ilişkilendirilmesi gerektiği belirtilmektedir.

Peters ve Kethley (2005), “Kalite Evini Kullanarak Ders Tasarımı” adlı makalede bir kalite geliştirme programında gerekli faaliyetlerin yönetimi dersinin tasarımını kolaylaştırmak için “Kalite Evinin” kullanımını anlatmışlardır. Kalite Evi, ürün ve hizmet

tasarımında ve toplam kalite yönetiminde kullanılan nispeten yeni bir yaklaşımdır. Okulda, tasarım çalışmalarında yol göstereceği düşünülen konular tespit edilmiş ve dersin sonunda öğrencilerin o alanlardaki anlayışlarını tespit etmek üzere anket yapılmıştır. Daha sonra veriler analiz edilmiş ve bulgular tartışılmıştır. Ortaya çıkan öğrencilerin görüşleri doğrultusunda ortaya çıkan Kalite Evi anlayışı ilerideki ders geliştirme çalışmaları için temel teşkil etmiştir.

Temple (2005), “EFQM Mükemmellik Modeli: Yüksek Öğretimin Son Yönetim Alışkanlığı” adlı makalesinde Robert Birnbaum’ un, yüksek öğretimin, yönetim alışkanlıklarını benimsemeye eğilimli olduğunu ileri sürdüğünü belirtmiştir. Bu alışkanlıkların şirketlerde ve devlet dairelerinde çeşitli sebeplerden dolayı başarısızlığa uğramış olabilirse de yükseköğretimdeki başarısızlığının sebebi yükseköğretim yapısının karmaşıklığı ile uyum sağlayamaması olduğu ve buradaki süreçlerin başarısızlığı neredeyse kaçınılmaz hale getireceği belirtilmiştir. Avrupa Kalite Yönetimi Mükemmellik Modeli, Birnbaum’ un algılamasına göre klasik bir anlayış olduğu, kavramsal zayıflık göstereceği ve yükseköğretimin belirli özelliklerine uyum sağlama ihtimalinin zayıf olduğu belirtilmiştir. Mükemmellik Modelinin İngiltere yükseköğretimine uygulanmasında Birnbaum’ un tanımladığı yolun yakından takip edildiği görüldüğü; aynı zamanda bunun çizilen yörünge boyunca giderek azalacağını gösteren ön işaretler olduğu belirtilmiştir.

Jager ve Nieuwenhuis (2005), “Bir Eğitim Ortamında Toplam Kalite Yönetimi ile Çıktı-Tabanlı Yaklaşım Arasındaki Bağlantılar” adlı makalede Güney Afrika’ nın, çıktı tabanlı eğitim (OBE) anlayışını benimseyen yeni bir eğitim reformu sürecine girdiğini belirtmişlerdir. Makalenin konusu, eğitim bağlamında toplam kalite yönetimi ile çıktı-tabanlı yaklaşım arasındaki bağlantılar üzerinedir. Güney Afrika’ da yüksek öğretimdeki akademik programlarda kalite güvencesi, mezunları çalıştıran işverenler üzerinde güçlü şekilde odaklanmasından dolayı TKY modeline dayandığı, performans standartlarının geliştirilmesi ve çıktıların tanımlanması, eğitim sistemlerinde kalite yönetimi ile oldukça ilgili olduğu ve bunun doğrudan doğruya OBE’ ye uygulanabileceği belirtilmiştir. Dolayısıyla bu makalenin amacı bir eğitim ortamında TKY prensipleri ile OBE prensipleri arasındaki bağlantıları göstermektir. Başarılması gereken konunun, TKY prensiplerini OBE prensipleri ile başarılı bir şekilde aynı çizgiye getirmek ve böylece yükseköğretim şartlarında kaliteyi sağlamak olduğu vurgulanmıştır. Bu kıyaslamanın, OBE’ nin bir akademik ortamda uygulanmasının kalite geliştirmeye katkıda bulunacağı belirtilmiştir. Bir

ekonomik sistemin geleceğinin, doğrudan doğruya bir milletin, kaliteli öğretme ve öğrenme üzerinde güçlü şekilde odaklanmış olan, kaliteli bir yüksek öğretim sistemini kurması ve devam ettirmesi ile bağıntılı olduğu düşünülmektedir.

Guzman ve Torres (2004), “Santo Tomas Üniversitesi Toplam Kalite Yönetim Merceğinden Baktı: Toplam Kalite Eğitime Yönelik Çıkarımlar” adlı makalelerinde, Örgütsel performans ve rekabet avantajı için ana yönetim yaklaşımı olarak değerlendirilen Toplam Kalite Yönetiminin dinamik kurumlara, müşteri ihtiyaçlarını ve bir mükemmellik kültürüne bağlı olmayı öne çıkaran sistematik bir felsefeyi benimseme zorunluluğu getirdiğini, yüksek öğretim kurumlarının, öğrenme kuruluşları olduklarından, kendi eğitim merkezlerinin bir kalite ortamında nasıl çalıştığını yakından inceleyerek bu zorunluluğa en çabuk cevap veren kuruluşlar olmasının bekleneceğini belirtmişlerdir. Bu sorgulamanın Asya’daki en eski üniversitenin kendi vizyonu, katılımcılığı, sürekli gelişimi, eğitim ve öğretimi, sahipliği, ödüllendirmesi, başarı isteği ve müşteri odaklılığı bağlamında TKY’ ni nasıl uyguladığını tespit etmeyi amaçladığını belirtmişlerdir. Araştırmada, kuruluşun çalışma aşamasındaki en iyi uygulamaları TKY prensipleri ışığında kategorize edilerek belgelendirilip ve toplam kalite eğitimi için vurgular yapılmıştır.

Weber (2005), “Güney Afrikalı Öğretmenler ve Okullar için Yeni Kontroller ve Güvenilebilirlik: Tümleşik (entegre) Kalite Yönetim Sistemi” adlı çalışmasını yapmıştır. Makale, Güney Afrika Eğitim Bölümü ile ana öğretmen kuruluşu arasında karşılıklı görüşme analizleri kullanılarak ülkede 2003 yılında anlaşmaya varılan Tümleşik Kalite Yönetim Sistemi’ ni (IQMS) incelemektedir. IQMS’ nin devlet okullarında 2004 yılında uygulanmasının planlandığı, üç tane birbiri ile tutarsız gerilim noktasının teşhis edildiği ve tartışıldığı belirtilmiştir. Bunlar; küresel ve yerel diyalektiği (tartışması-münazarası), güvenilebilirlik politikası ve insan kaynaklarının gelişimi ve dahili ve harici değerlendirmeler arasındaki çelişkiler olarak belirtilmiştir. Makalede bu ana konular arasındaki ilişkilere dair sonuçlar ortaya konulmuştur. Güney Afrika’ da eğitim reformunun milletlerarası kapsamına özel dikkat çekilmiştir.

Stephenson (2004), “Kalite Güvence Perspektifinden Kaliteyi Korumak” adlı araştırmasında, “Kalite” kelimesinin çağdaş yükseköğretim içerisinde merkezi bir terim ve çeşitli grupların ortak bir ilgi noktası haline geldiğini belirtmektedir. Kalite güvence sistemleri dünyada geliştikçe belirli bazı kabuller alarm verir tarzda yaygınlaşmaya

başladığı belirtilmiştir: Örneğin; kalite güvencesinin yükseköğretimde yeni bir kavram olduğu, kalite güvencesinin otomatik olarak mükemmelliği getireceği, toplam kalite yönetiminin yüksek kaliteli bir kuruluş olmayı garanti edeceği ve yüksek kaliteli bir kuruluşun önemli miktarda kaynağını kalite güvenceye ayırmak zorunda olduğu belirtilmektedir. Kalite Güvencesinin mantıki sonucunun daima asgari eşik değerlerin belirlenmesi olduğu ve bunun da kaçınılmaz olarak “asgari düzeyde uymak” anlayışına yol açacağı ve kalite, motivasyon ve akademik değer kaybı sonucunu getireceği belirtilmektedir. Bu makale bunun sebeplerini, kalite güvence hareketinin olumsuz etkilerinin nasıl en aza çekilebileceğini, pozitif etkisinin nasıl maksimize edilebileceği ile ilgilenmekte olduğu belirtilmiş, ayrıca Rhodes Üniversitesinin, Güney Afrika’nın milletlerarası en iyi uygulamaları temel alarak bir kalite güvence sistemi kurmaya çalışmaktaki tecrübelerini ele almakta ve aynı zamanda diğer sistemlerde düşünülen tuzaklardan nasıl kaçınılacağı belirtilmektedir.

Marshall vd. (2004), “Okul Bölgesi Sağlığı, Okul İçin Toplam Kalite Prensipleri ve Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişki” adlı araştırmada şu konulara yer vermişlerdir; Deming’ in Toplam Kalite Yönetimi için 14 kuralı ile, organizasyonel okul bölge sağlığı ve öğrenci başarısı arasındaki ilişkiyi tespit etmektir. Kanter’ in (1983) bir başarı iklimi ile birlikte bir ıftihar kültürü kavramına dayalı olarak, sağlıklı bölgeler; sistemin çeşitli seviyeleri arasında ve içerisinde yüksek seviyelerde birbiri ile irtibatlılık ve birbirine güven şeklinde bir kurumsal kültüre sahip olan bölgeler olarak tanımlanmıştır. Sağlıksız bölgeler ise, seviyeler arasında irtibatı ve birbirine güveni bulunmayan bir kurumsal kültür sergileyen bölgeler olarak tanımlanmıştır. Okul bölgesinde uygulanan Deming’ in kurallarının sayısı ile genel kurumsal sağlık arasında yüksek bir korelasyon (0,88) bulunmuştur. Aynı zamanda kurumsal sağlık ve öğrenci başarısı arasında da önemli bir ilişki (p 0,01 den küçük) bulunmuştur. Her hususun uyumluluğunun incelenmesi sonucunda sağlıklı bölgelerin TKY prensiplerini, ayrı ayrı uygulamaktan ziyade planlı bir strateji ile tatbik ettikleri ve bir sürekli gelişim prosesi dahilinde Deming’ in 14 kuralının çoğunu uyguladıkları sonucuna varılmıştır. Yüksek bölgelerin tamamının amaçlarında sabit oldukları görülmüştür. En sağlıksız bölgelerin tanımlanmış amaçları olmadığı ve tümleşik uygulamalardan ziyade yönetime parçalı bir yaklaşım sergiledikleri görülmüştür. Bütün bölgelerde en az uygulandığı görülen üç prensip; kovulma korkusu; yeni çalışanlar için enstitü eğitim programları ve “yalnızca fiyat etiketi üzerinden eğitimi yönetme uygulamasını bırak, güven ilişkilerini geliştir” prensipleri olduğu tespit edilmiştir.

Brennan ve Austin (2003), “Yüksek Öğretim Akreditasyonu İçin Yönetim Prosesleri İhtiyacının Tespiti” konulu makalede; yüksek okullarla meslek okullarının işbirliğinin artması için akreditasyon standartlarının, işletme fakültelerinden, ifade edilen misyonlarının desteklenmesi anlamında operasyonel tutarlılık ve sürekli gelişim sağlayacak şekilde tutarlı süreçler tanımlamalarını istediğini belirtmişlerdir. Makalede gerekli kalite yönetim süreçlerinin tanımlanması amaçlanmıştır. Bunların tanımlanması için gerekli yaklaşım gösterilmiş ve zorunlu bileşenlerini belgelemek için bir format sunulmuştur.

Hahn ve Bart (2003), “Kalite Yönetim Prosesi-Geliştirme Prensiplerini Okuma Derslerinde Uygulama: Gelişmiş Bir Öğrenme ve Zihinde Tutma Metodu” adlı araştırmada öğrenme verimlerini ölçmek amacıyla işletme öğrencilerine ders okumalar için bir toplam kalite yönetimi tabanlı taslak çıkarma yöntemi ve bir çetele metodu öğretilmiştir. Yöntemi kullanan 233 öğrenci ile kullanmayan 99’ unun kıyaslanması sonucunda yöntemi kullanan öğrencilerin test puanlarının grup ortalaması kullanmayanlarınkinden 12,4 puan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Srikanthan ve Dalrymple (2003), “Yükseköğretimde Kalite için Alternatif Perspektifler Geliştirmek” konulu makalesinde yükseköğretimde kalite tartışmasının dar bir şekilde endüstriyel kalite sistemlerini uyarlamak üzerine odaklanmış olduğu ve yükseköğretimde kalite yönetimi uygulaması, paylaşılmış vizyon eksikliği ve kalite yönetimi teknikleri ile eğitim süreçlerinin birbiri ile yeterince uyumlu olmamasından dolayı yöneticiliğe doğru bozulmakta olduğu öne sürülmektedir. Yaygın yönetim metodolojisi olarak Kalite Yönetimi ile birlikte yeni bir yaklaşım önerilmektedir.

Simpson (2003), “Gariplikleri Tepmek” adlı makalesinde Amerika-Virginia’ daki Norfolk Devlet Okullarında öğrencilerin akademik başarılarını artırmak için toplam kalite yönetiminin kullanımını anlatmaktadır.

Muir (2002), “TKY ve Sarsılmaz Aşk: Inner-City Applegate İlköğretimde Yüksek Beklentiler Var ve Mazeretler Yok” adlı makalesinde Amerika’ da daha önce yerel bir kilise okulu olarak gösterilen Portland ilköğretim okulunun TKY, yüksek beklentiler ve sarsılmaz aşkın bileşimi yoluyla akademik başarılarını nasıl geliştirdiğini anlatmıştır. Yılda dört kez yapılan sınavların personelin her öğrenciyi takip etmesini ve rehberlik yapmasını

kolaylaştırdığı, küçük sınıflar, iş sahasında yapılan mesleki geliştirme atölye çalışmaları ve personelin işbirliğinin çocukları destekleyen bir ortam doğurduğu ve başarıyı getirdiği belirtilmiştir.

Varnavas ve Soteriou (2002), “Konukseverlik Eğitiminde Müşteri Tarafından Yönlendirilen Yönetime Doğru: Yüksek Otel Enstitüsü, Kıbrıs’ da bir Vaka Çalışması” adlı araştırmalarını yapmışlardır. Güney Kıbrıs’da bulunan Yüksek Otel Enstitüsü tarafından kullanılan yaklaşımı sunup, tartışarak konukseverlik eğitimi programında bir müşteri tarafından yönlendirilen yönetim kültürünün kurulması TKY’ den yararlanıldığı belirtilmiştir. Bu amacı yerine getirmek için servis kalitesi ile ilgili verilerin işverenlerden, personelden ve öğrencilerden nasıl toplanacağı ve kullanılacağı tartışılmıştır.

Ruhland ve Brewer (2001), “İki Yıllık Bir Teknik Kolejde Öğrencilerin Öğrenmelerini Doküman Etmek İçin Bir Değerlendirme Planı Uygulaması” adlı araştırmalarında ABD’ de Western Wisconsin Teknik Koleji’ nde bir sürekli kalite geliştirme çatısı kullanılarak bir değerlendirme planı geliştirilmiştir. Fakülte ve yöneticiler 55 program için öğrenme çıktılarını tanımlamışlar; etkili sözlü ve yazılı iletişim becerisi programların % 45 var olduğu tespit edilmiştir. Bu programların yaygın değerlendirme ölçütleri, kontrol listeleri, portföyler ve performans ölçümlerine yer verdiği tespit edilmiştir. Bu sayede öğrenmeyi sağlayacak programların güvenilirliği test edilerek öğrenme kalitesinin artırılması aksaklıkların düzeltilmesi amaçlanmıştır.

Helms vd. (2001), “TKY Prensipleri ve Bunların Yüksek Öğretim İle İlişkileri: Görevdeyken ve Görev Sonrası Gözden Geçirme Sorunu” adlı makalesinde, görevdeyken ve görev sonrası gözden geçirmeyi, TKY teorisini, TKY’ nin yükseköğretimdeki rolünü ve son olarak TKY görevdeyken ve görev sonrası programlarca nasıl uygulanabileceği ve hatta desteklenebileceği konularını incelenmiştir. Görevdeyken ve görev sonrası gözden geçirmelerin ve TKY’ nin birbiri ile uyumlu şekilde çalışabileceği kurumsal değişimler önerilmiştir.

Detert vd. (2001), “Eğitim İçin Bir Kültür Çatısı: Kalite Değerlerinin Tanımlanması ve Bunların A.B.D. Liselerine Etkileri” konulu çalışmalarını yapmışlardır. Çalışmada, organizasyonel kültür ile toplam kalite yönetimini okullarda uygulama kabiliyeti arasındaki önemli bir ilişki konusundaki nispeten doğrulanmamış iddialara değinilmiştir.

Bu literatür özetinin sonuçlarına göre, dokuz kalite yönetim kültürü boyutunun bazılarının okul geliştirme araştırmaları ile oldukça tutarlı olduğu sonucu doğmuş; diğerlerinin daha tartışmalı olduğu belirtilmiştir.

BÖLÜM 2

TOPLAM KALİTE YÖNETİMİNİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

2.1 KALİTENİN TANIMI

Kalite kavramıyla ilgili güncel düşüncelerin çoğu üretim sektörü kökenlidir. Üretim kalitesi ve standartlarıyla ilgili kaygılar 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başında nitelikli işçilerin azalmasından ve buna bağlı olarak da toplu üretimde yaşanan zorluklardan doğmuştur. “Kalite devrimi” Japonya’ da 1950’ lerde Deming ve Juran gibi öncü isimlerin de yardımıyla gerçekleşmiştir (Ensari,1999).

Toplam Kalite Yönetimini (TKY) veya Toplam Yönetim Kalitesi tanım olarak; Dönüştürücü bir lider yönetiminde daima iyiyi hedefleyen, müşteri odaklı, çalışanların fikren katılımıyla, “0” hatalı üretimi hammaddeden nihai müşteriye kadar ürünün her aşamasında kaliteyi hedefleyen bir yönetim felsefesi, anlayışıdır (Akdemir, 1996).

TKY yaklaşımı ile üretilen ürün ve hizmetlerin yanı sıra yönetimin bir bütün olarak kalitesini ve verimliliğinin artması hedef alınmaktadır. TKY kavramıyla tüm işlerin verimli, rasyonel ve bilimsel olmasını sağlamalı, müşterinin mevcut ve gelecekteki beklentisinin tespiti, bunların en ekonomik şekilde karşılanması, bir iş anlayışı, bir yönetim tarzı olarak benimsenmektedir (BRİSA, 1999; Erkahveci, 2002).

TKY; sadece kaliteyi ve verimliliği öngören bir sistem değil, örgütte bir bütün olarak gelişim için değişmeyi esas alan bir felsefedir (Bozkurt, 1994).

Toplam Kalite Yönetiminde en önemli kavram kalitedir. Toplam Kalite Yönetimi alanında çalışma yapanlar kaliteyi değişik şekillerde tanımlamışlardır.

İmai (1998) “Kalitenin tanımları onu tanımlayan insan sayısına eşittir” derken, en geniş anlamda kaliteyi iyileştirilen her şeydir olarak düşünmektedir. Bu bağlamda kalite için

“sadece ürün ve hizmette değil, aynı zamanda kişilerin nasıl çalıştıkları, makinelerin nasıl işletildikleri, sistem ve prosedürlerin nasıl yürütüldüğü ile de ilgilidir, insan davranışlarını her yönüyle içermektedir” demektedir.

Deming (1998)’ e göre “Kalite”, alıcının ödemeyi kabul edeceği bir fiyatla memnurluk verecek bir ürünün tasarlanması ve üretilmesi için kullanıcının gelecekteki ihtiyaçlarını ölçülebilir karakteristikler haline getirilmesidir.”

Kalite hammadde den nihai müşteriye kadar her aşamada geçerlidir. Kalite sadece muayene veya işletmenin herhangi bir departmanının sorumluluğu değildir. Kaliteyi Toplam Kalite Kontrol olarak isimlendirebiliriz ve en kідemsiz işçiden genel müdür seviyesine kadar tüm personelin derece derece sorumluluklarını içeren faaliyetler topluluğudur (Kobu, 1996).

Kalite, örgütlerin müşterilerini memnun etmeyi, bütün örgütsel birimlerin optimizasyonunu sağlayan bir felsefe, ilke ve uygulama araçlarını içermektedir (Özden, 1998).

Hizmet üreten kurumlar açısından yaklaşıldığında kalite, bir ürün ya da hizmetin özelliklerinin toplamı olup, bunun temel belirleyicisi de müşteri ihtiyaçlarının karşılanmasıdır. Kısaca kalite, müşteri beklentilerine uygunluk, müşteri ihtiyaçlarının karşılanması olarak tanımlanabilir (Şişman ve Turan 2001).

2.2 EĞİTİMDE KALİTENİN ÖNEMİ

Eğitimde kalite denildiği zaman, eğitim sisteminin beğenilmesi, kusursuzluğu, insanların yenilikleri izleyebilme bilgi ve becerisine sahip olması, kısaca bu davranışları gösteren insanların yetiştirilmesi akla gelmektedir. Eğitim sisteminin kalitesi, insan kaynaklarının, fiziksel kaynakların, öğrenci hizmetlerinin, eğitim teknolojisinin, öğrenci-okul-sektör işbirliğinin, eğitim yönetiminin ve eğitim programının kalite-zenginlik dengesi ile yükseltilebilir (Temel, 1999).

Ülkemizde eğitimin vazgeçilmezliği, insana verilen değerin artması ile daha da önem kazanmaktadır. Eğitim sisteminin sürekli iyileştirilmesi, teknolojinin gelişmesi, insanın bu günden farklı olarak, gelecekteki yaşamına hazırlanması anlamında ele alınabilir.

Geleceğin bu günden farklı olacağı ve hizmet kalitesinin güvence altına alınmasının gelecek on yılda, eğitimin tüm alanlarında kilit mesele olacağına kuşku yoktur. Bu nedenle eğitim kurumları titizlikle ele alınmalı ve geliştirilmelidir (Ensari, 1999).

Bütün örgütler içinde bulundukları çevre tarafından etkilenmektedir. Eğitim örgütleri de içinde bulundukları çevrelerden etkilenirler. Çağımızda çevre daha hızlı şekilde değişmektedir. Eğitim örgütlerinin bu hızlı değişmeye ayak uydurabilmeleri için kendisini bu değişime uyarlaması, hatta değişimin hareket noktası haline getirmesi gerekmektedir. Eğitim örgütlerinin, değişimin hareket noktası haline gelebilmesi de bilgi üreten ve dağıtan merkezler olarak iyileşmeye başlaması ile mümkün olabilir.

Eğitim örgütlerinin gelecek yüzyılın ihtiyaçlarını karşılayabilmesi ve insanların beklentilerine cevap verebilmesi için yeni bir sistem oluşturması gerekir. Yine eğitim örgütlerinin ahenkli bir ortam yaratıp, elemanlar arası iyi bir iletişim oluşturması eğitim sisteminin başarısını arttıran önemli bir etkidir.

Toplam Kalite Yönetimi bütüncül bir anlayışı ifade etmekte olup yalnızca sınıf-okul yönetimi ile ilgili olmayıp bu konuda rol alan bütün unsurlar ile ilgilidir. Deming'in kalite ilkelerinin eğitime yönelik olarak uygulanmasıyla ilgili olarak yapılan araştırmalarda, aşağıdaki ilkeler ortaya çıkmıştır (Celep,19..):

- 1-Eğitimde kaliteyi oluşturmak için testlere güvenilmekten vazgeçilmeli; denetim için standart ders başarısını oluşturmak yerine, gerekli öğrenme yaşantısının oluşturulması ve eğitim sürecinin kaliteye dayalı, denetime gerek kalmadan işlemesi,
- 2-Eğitimde maliyetlerin en aza indirilmesi için, öğrenci kaynaklarından ve onların bireysel performansı geliştirme etkinliklerinden, öğrencinin bir sonraki sisteme uyum sağlaması amacıyla yararlanılması,
- 3-Yönetici ve öğrenciler için kurumsal eğitim, iş başında eğitim çalışmalarına önem verilmesi,
- 4-Bölümler ile birimler arası engellerin ortadan kaldırılması, birimler-gruplar arası eşgüdümü gerçekleştirmek için stratejiler oluşturulması,
- 5-Düşük kalite ve verimliliğin, öğretmen öğrencilerin kontrolüyle ilişkili olmayıp, sistemin yapı ve işleyişi ile ilgili olduğunun bilinmesi,
- 6-Standart başarı testlerini yeterli görmekten vazgeçip, yönetimin gücünün çalışanların iş doyumunu ve hoşnutluğunu sağlamaya yönelik olarak kullanılması,

7-Amaçlara göre yönetimden vazgeçilmesi, eğitim yöneticilerinin tüm sorumluluğunun, niceliği niteliğe dönüştürmek olduğunun bilinmesi,

8-Eğitim programlarının geliştirilmesinde temel ilke olarak herkese kendini geliştirme şansının verilmesi, değişimin okuldaki herkesin görevi olduğunun bilinmesi, bu nedenle değişim sürecinde herkesin birlikte çalışmasının sağlanması.

Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi; süreç, ürün, müşteri ve yönetimin boyutları açısından incelenebilir. Süreç ise girdi, işlem, çıktı üçlüsü açısından incelenebilir. Girdiler; öğretmen, öğrenci, sınıflar, araç-gereçler, bütçe, yöneticiler ve ailelerdir. Çıktılar ise öğrencideki davranış değişikliğinin niteliğidir. Ancak çıktı değerlendirilirken öğrencinin başarı, başarısızlık, sınıfta kalma, öğrencinin bir sonraki eğitim kurumuna girme, iş etkinlikleri göz önüne alınır.

Süreç araştırmaları; temel süreç, müşteri için hangi hizmetin önemli olduğu, sürecin analizi, müşteri kim?, kime hizmet edecek?; problem analizi, içinde bulunulan durumun değerlendirilmesi, çözüm için araştırma ve uygulamadır.

Ürün; ürünü belirleyip ve o ürünü kullanacak müşterinin kim olduğunu tespit etmek gerekir. Müşteriyi belirleyebilmek için şu sorular sorulabilir:

- 1- Temel müşteri kim?
- 2- Müşterinin gerçek beklentileri nelerdir?
- 3- Gereksinimler nasıl karşılanabilir?
- 4- Bu gereksinimleri karşılarken kurumun yeteneklerini nasıl ölçebilirim?
- 5- Okul bu gereksinimleri karşılama kapasitesine sahip mi?
- 6- Gereksinim değişimleri sürekli nasıl izlenebilir?

Diğer taraftan istenilen ürünü üretebilmek için okula girdi sağlayan kaynağı belirlemek gerekir. Bunun için;

- 1- Okulun temel müşterisi kimdir?
- 2- Okulun gerçek gereksinimleri nedir?
- 3- Okula müşteri sağlayan kaynak gereksinimi karşılama ve ölçme yeteneğine sahip mi?

Eğitim örgütünde herkes birbirine hizmet sağlar. İç müşteriler eğitim hizmetinden doğrudan etkilenen müşteriler olarak ifade edilir. İç müşteriler; öğrenci, yönetici, akademik personel, diğer çalışanlar, dış müşteriler; üst eğitim kurumları, toplum, iş dünyası, ailelerden oluşmaktadır.

Yönetim fonksiyonu olarak okulda eğitim önderliğini üstlenecek kişilere fazlaca sorumluluk düşmektedir. Eğitim önderleri kurumlarında başarılı olmak istiyorlarsa şunları bilmek zorundadır:

- 1- Kurumun birincil derecede müşterisini belirlemeli,
- 2- Kalite temelli anlayış geliştirilmeli,
- 3- Özel belirlenmiş alanlarda kalite ve mükemmellik için iç ölçümler geliştirilmeli ve kullanılmalıdır,
- 4- Seçilmiş standartlarla kimlerin uğraşacağı belirlenmeli,
- 5- Güdöleyici ortam oluşturulmalı,
- 6- Kalite geliştirme takımı oluşturulmalı,
- 7- Başarı için ödüllendirme, tanınma, teşvik ve rapor etme uygulanmalıdır.

2.3 TOPLAM KALİTE YÖNETİMİ

Örgütte sürekli değişme ve gelişmeyi esas alan bir yaşam felsefesi olarak düşünülen, Toplam Kalite Yönetiminin öncüleri olarak Deming, Juran ve Freigenbaum kabul edilmektedir (Cafoglu, 1996).

Amerika’ da 1940’ lı yıllarda ortaya çıkan TKY o günün koşullarında pek ilgi görmemiş, II. Dünya Savaşından sonra Japonya’ da uygulanmış ve ancak 1980’ li yıllarda ABD’ de kabul görmüş bir anlayıştır (Temel, 1999).

Japon işletmelerinin 1970’ lerden sonra dünya pazarlarında yüksek satış performansı yakalamalarının temelinde TKY anlayışının büyük katkısı vardır. Toplam kalitenin bir yönetim sistemi olarak gelişmesinde bu yüzyılın başından itibaren yapılan çalışmaların birikimin payı olduğu gibi, bu yeni ve önemli yaklaşımın işletmelerde uygulanmasında kuramcı ve uygulamacıların çabaları da önemli rol oynamış ve özellikle 1980’ lerden

günümüze kadar tüm dünyada TKY kavram ve anlayışının bilinip uygulanmasının yardımları olmuştur (Ersun, 1994).

2.3.1 TKY' nin Temel Öğeleri

TKY uygulamalarının başarıya ulaşması ve bu başarının sürekli gelişen bir süreç oluşturması için bazı olmazsa olmaz öğeler vardır. Bunlar:

- 1-Üst yönetimin anlayışı; vizyon sahibi olması ve liderlik özellikleridir.
- 2-Müşterinin istediğini üretebilmek; yeni değişen dünya düzeninde müşteri ürünü istediği yerden alabilmektedir. Malınızı veya hizmetinizi satmaya kararlı iseniz onun ne istediği çok önemli konumlara gelmiştir.
- 3-Tam katılımlı bir kurum olmak zorundasınızdır. Çalışmalarınızı birer kaynak görerek onlardan en yüksek verimle istifade edeceksinizdir. Daha kaliteli ürün ve hizmeti daha ucuza almak için onları motive ederek kararlara dahil etmelisiniz.
- 4-Eğitim ise TKY' nin bitmeyen bir sürecidir. Çalışanları sürekli eğiterek bilgi ve beceri seviyelerini daha yukarı çıkartabiliriz.
- 5-Mevcut durumu sürekli analiz ederek her sürece Deming döngüsünü uygulayarak sorunları sıçrama yerine küçük ama sürekli iyileştirmelerle daha iyiye taşımak mümkündür.
- 6-Sıfır hata; ürünün toplam psikolojisi üzerindeki imajıdır. Hurda, fire, ikinci kalite ürün, reklamasyon, kısa vadede görülen maliyetler iken, müşteri, güven, pazar kaybı ve imaj zedelenmesi buzdağı gibi uzun vadeli maliyetler daha fazladır.
- 7-TKY' nin en önemli ögesi toplumsal sorumluluğudur. Ülkeye kazandırdığı eğitimli insan sayısındaki artış, kullanılan ürün veya hizmetin standartlarının her yerde aynı olması ve en önemlisi müşteriye saygı/insana saygı olarak gündeme gelmiştir (KALDER, 1999). Değişim liderlik gerektirir. Mevcudu sürdürmek yerine farklı olanı mümkün kılmak, risk almak demektir. Deming (1998) “Yönetim işi denetlemek değil, liderlik yapmaktır. Yönetim gelişim kaynakları ürün ve hizmetin kalitesinin amacının tasarıma ve ürünün kendisine dönüşmesi ile uğraşmalıdır” demektedir.

Genel sözlük anlamı ile lider; “bir grup içerisindeki karar yetkisini elinde bulunduran, grup üyelerinin davranışlarına yön veren kişi” olarak tanımlanmıştır. Liderlerin ortak yanları aşağıda olduğu gibidir (Köksal, 2000; Erkahveci, 2002):

- Lider takipçileri olan kişilerdir. Bazı insanlar öncülük eder ama takipçileri olmayan önderler lider olamaz.
- Etkili liderlerin mutlaka sevilen takdir edilen kişi olması gerekmez, popülerite değil sonuçlar lideri belirler.
- Liderler sürekli gündemdedir, bu nedenle toplum için örnek oluştururlar.
- Liderlik yüksek mevki, ayrıcalık, unvan, para değil sorumluluktur. Gücünü bulunduğu ortamdan değil kendisinden alır.
- Liderler kuruluşların üstlendiği misyon ve hedefleri başarıya ulaştıracak sonuçları araştırır. Farklı yaklaşımlara saygı duyar.
- Çalışanların gücünden korkmaz, onları yönlendirerek olumlu yerlerde kullanırlar, yetenekli insanları yanlarında ister ve onların yaratıcılıklarına saygı duyar.
- Liderler doğru işleri yaparlar, işleri doğru yapanlar liderlerin takipçileridir.

Etkili lider, yetki devri ve iş dağılımlarını mutlaka yapan, günün iş yoğunluğu içinde boğulmayan kişidir. Onlar hatip değil hareket ve sonuçları oluşturan kişilerdir.

Vizyon ise geleceğin resmedildiği hayallerdir. Gelecekte başarılı olacak işletmeler, dünyada değişen koşullar, gelişmeler ve şiddetli rekabet karşısında bir ufku olan işletmeler olacaktır. İşletmeye bu ufku verecek genelde en üst mevkide yer alan yöneticilerdir. Yönetim kurulu veya şirketin sahibi bu rolü üstlenebilir.

Vizyon, gelecekle ilgilidir. Vizyon, işletmenin herhangi bir topluluğun gelecekte bu günden daha iyi olmasını hedefleyen, gerçekçi ama erişilemeyecek gibi görünen yükseklikte olmasını amaçlayan bir süreçtir. Bu anlamda başarı geleceği daha iyi yorumlayan işletmelerin olacaktır. Bu işletmeler kısa sürede değişimlere uyum sağlayabilecek değişimleri ve yenilikleri yapabilmelidirler.

Vizyon, geleceğin senaryosu olduğuna göre sadece bizim kim olmak istediğimiz değil nerede olmak istediğimizi ve bunu nasıl gerçekleştirebileceğimizi de göstermelidir. Bu bağlamda işletmenin misyonu, hedefleri, değerleri ve stratejileri vizyonun öğeleridir. Bunları birbirine bağlı süreç şeklinde yürütmesi gereklidir.

Örgütler bir takım amaçları gerçekleştirmek için kurulur, faaliyette bulunurlar. Bazı Örgütlerde sosyal bir amaç belirginleşirken bazılarında ekonomik amaçlar ön plana çıkar.

Tanımı yapılamayan, analiz edilemeyen ve üyelerince benimsenmeyen örgüt amaçlarının gerçekleştirilmesi güçtür. Misyon ile işletme kendi çalışanlarına ve dış dünyaya karşı tanıtımını yapar.

Amaç ve hedefleri kurumun üst yönetimi belirler. Bu amaç ve hedeflere alt kademelerin inanması gerekir. Hedefler kısa orta ve uzun vadeli olarak planlanmalıdır.

Uzun vadeli hedeflerin alt yapısını orta vadeli hedefler, orta vadeli hedeflerimizin alt yapısını da kısa vadeli hedefler oluşturmak zorundadır. Bu bakımdan hangi kalite standardının gerçekleşeceği tanımlanmalıdır. Hedeflerin fonksiyonel belirlenmesi somutluğu açısından gereklidir. Hataların azaltılması yerine, hataların % 10 azaltılması şeklinde olmalıdır. Böyle bir hedefi belirleyebilmek için verilere ihtiyaç vardır. Gerçek verilere ve mantıklı esaslara dayanmadan belirlenen hedeflerle yola çıkmak, işin başında başarısızlığı kabul etmekten başka bir şey değildir.

Hedefleri zaman boyutunda ve öncelik sırasına göre belirlemek gerekir. Böylelikle çalışanların hedefe ulaşmak için gösterecekleri çaba arttırılmış olacaktır.

Toplam Kalite Yönetiminde politikaların yayılımı, politikaların şirket bütününde en üstten en alt seviyeye kadar dağılımı esas alınmıştır. Hedefler uzun ve orta dönem şirket hedeflerine göre saptanır. Üst yöneticiler yıllık hedefleri formüle etmek için toplanmadan aylar önce, üst yönetim ve bölüm yöneticileri arasında ön görüşmeler yapılır (İmai, 1997).

TKY' de kullanılan ve faaliyetlerin planlamasında baz olan stratejik planlamadaki sekiz temel adımı şöyle sıralayabiliriz (Yüksek, 1993; Erkahveci, 2002):

- 1-İşin açık tanımı yapılmalıdır,
- 2-Çevre faktörlerin analizi yapılmalıdır,
- 3-Şirketin güçlü ve zayıf yönleri belirlenmelidir,
- 4-Rakiplerin analizi yapılmalıdır,
- 5-Uygun stratejiler belirlenmelidir,
- 6-Stratejik planlar harekete geçirilmelidir,
- 7-Şirketin amaç ve hedefleri belirlenmelidir,

8-Planın uygulanması kontrol edilmelidir.

Stratejik planlama aynı zamanda TKY sisteminin kurulabilmesi için ön şarttır. Stratejik plan, organizasyona gerekli mesajların ve hedeflerin verilmesi, bunlara ne kadar sürede ulaşılabileceğini göstermesi açısından büyük önem taşımaktadır.

TKY uygulama planının hazırlanması genel müdür ve müdürlerden oluşan “müdürler kurulu” ya da genişletilmiş bir “kalite yönetim kurulu” tarafından gerçekleştirilmektedir.

Ayrıca kalite güvence sisteminin kurulması Toplam Kalite Yönetiminin ayrılmaz bir parçasıdır. Özellikle proses ve ürün verilerinin toplandığı ölçü aletlerinin sağlıklı çalışmasına yönelik metodoloji ve kalibrasyon planda yer almalıdır. Aynı zamanda üretim ünitelerinin plansız duruşlarını azaltmaya dönük olarak planlı bakım çalışmalarına da programda yer verilmelidir.

Planlama aşaması sonrası TKY anlayışının yerleştirilmesi ve sürekli olabilmesi için kalitedeki gelişmelerin ölçümü ve açık biçimde raporlanması şarttır. Raporlamada, gelişmeyi ölçmek için ölçütler kullanılmalıdır. Kalite maliyetleri bu ölçütlerden biri olabilir.

Planda müşteriler ile ilişkilere de yer verilmelidir. Müşteriden sağlanan bilgiler tasarım, pazarlama, üretim bölümlerine aktarılmalı ve bu konuda nelerin yapılacağı değerlendirilmelidir. Ayrıca dış kaynaklardan gelen mal ve hizmetlerin kalitesi işletmenin kalitesini direkt etkileyeceğinden tedarikçilerle ilişkilere planda yer verilmelidir.

Böyle bir sistemin faydaları şu şekilde ifade edilebilir: (KALDER, 1999):

- 1- Öncelikle kalite soyut kavram halinden, önemi para cinsinden belirlenen somut bir çıktı haline gelir.
- 2- Değişiklikleri izlemek için bir ölçüt elde edilmiş olur.
- 3- Sorun öncelik sistemi sağlanır. Problemler sisteme en çok fayda sağlayacaklardan başlanmak suretiyle sıralanmalı ve çözülmelidir.
- 4- Kontrol edilebilen harcamaların maksimum kar sağlayacak biçimde ağırlıklı olanlardan, önleme amaçlı olanlara yönelmesi ile doğru biçimde dağılım sağlanır.

- 5- Kalite ve şirket amaçlarıyla uyum sağlanır. Bir kuruluşun varlık nedeni kar etmesine bağlıdır. Bu temel gerçeği göz önüne almayan bir kalite geliştirme programı kalitenin çok boyutluluğunu (performans kalitesi, spesifikasyonlara uygunluk, dayanıklılık, servis kolaylığı, estetik, algılanılan kalite, ekstra özellikler) ihmal etmiş olur.
- 6- Tepe yönetimine kalite ölçüm sistemi ile kalite sorumlusu ve kalitedeki gelişmeler para cinsinden ifade edildiğinden daha kolay anlaşılacaktır.
- 7- Hatasız ve firesiz üretim bilincini verir.
- 8- Proseslerde sorunlar ayıklanarak, ideal proses oluşturulmuş olur.
- 9- İşletmenin sürekli gelişim çabasında elinde somut bir ölçüt elde edilmiş olur.

2.3.2 TKY' de Sistem Yaklaşımı

TKY' de sistem yaklaşımı Deming' in şu sözleri ile başlar “Gelişme için bir sistem kuruluncaya kadar, kaliteye ulaşmanız imkansızdır” (Gull, 1997).

Bir çok düşünürler sistemi “birbirine bağımlı olan iki veya daha fazla parça veya alt sistemlerden oluşan, çalışma ve özellikleri itibariyle belirli bir sınırı olan ve diğer sistemlerden ayırt edilen örgütlenmiş ve bölünmez bir bütün olarak tanımlamaktadırlar” (Eren, 1996).

Geleneksel yönetim teorileri kapalı sistem iken, TKY açık sistemdir. Bu nedenle açık sistem özelliklerine bakarsak TKY' nin neden açık sistem özelliği taşıması gerektiğini daha iyi anlayabiliriz.

TKY; “güçlü olabilmenin ön şartının sistem düzeni olduğunu” kabul eder. Bireysel çabalarla gerçekleştirilecek ürün kalitesinin gerçek bir güvence olmayacağına ve bu şekilde elde edilen olumlu sürekliliğine güvenilemeyeceğine inanır. Çünkü insanlar gelip gider, yönetim çabalarını düzgün bir çalışma sistemi ile desteklemek gerekir. Bu sistem firmanın, müşterisine sağlayabileceği en sağlam güvencedir ve ürün kalitesi güvencesine altyapı hazırlar.

Organizasyonlar sürekli değişen dış koşullarda, hayatta kalmayı başarabilmek için, tıpkı canlı bir organizma gibi değişen durumlara uyum sağlayabilmelidir. Dolayısıyla statik yapıların sürekli değişmesi, görevlerin yeniden düzenlenmesi gerekir. Bu yaklaşım

tipik olarak bir sistem yaklaşımıdır. Sistem yaklaşımı ayrıca organizasyonlardaki işlevlerin birbiriyle olan ikilikleri üzerinde durmuş, işlevlerin, tıpkı bir insanın organlarının, beynin kumandası altında uyum içinde çalışması gibi, eşgüdüm altında yönetilmeleri gereğini ortaya koymuştur. Çünkü bir bütünü oluşturan parçaların yarattığı toplam fayda bu faydaların ayrı ayrı toplamından daha fazla olmalıdır. Bu etki sinerji etkisi olarak adlandırılmaktadır (İge, 1997).

TKY' ni dünyaya tanıtip yaygınlaşmasını sağlayan Deming, Juran, Crosby, İshikawa' ya göre sistemin şu özelliklere sahip olması gereklidir (Ateş, 1992; Erkahveci, 2002):

- 1- Sistem uygulanabilecek kadar basit,
- 2- Herkesin katılımına ihtiyaç olduğunu kabul edecek kadar gerçekçi,
- 3- Değişim taleplerinin farkına varabilecek kadar hassas,
- 4- Tüm çalışanları motive edebilecek kadar ilginç,
- 5- Kazançları tanımlayabilecek ve yeni kazançları belirleyebilecek kadar güçlü,
- 6- Eski geleneklerin yerini alabilecek kadar ileriye yönelik olmalıdır.

2.3.3 TKY' nin Topluma Kazandırdıkları / Sorumlulukları

TKY' nin işletme veya kurumda sağladığı yararları şöyle sıralayabiliriz:

- 1- Tüm düzeylerde hedeflere göre çalışma anlayışının gelişmesi,
- 2- Rekabet edebilirlik düzeyinde artış,
- 3- Karlılık düzeyinde artış,
- 4- Pazar payında artış,
- 5- Yeni pazarlara ve müşterilere ulaşabilme becerisinin gelişmesi,
- 6- Müşteri odaklı tasarım yapılması,
- 7- Yatırımların geri dönüşümünün hızlanması,
- 8- Müşteri şikayetlerinde azalma,
- 9- Ekip çalışması ve işbirliğinin geliştirilmesi,
- 10- Müşteri bağlılığında artış,
- 11- Tedarikçilerle olan ilişkilerde iyileşme,
- 12- Tedarikçilerden temin edilen ürün/hizmet kalitesinde iyileşme,

- 13- Tüm süreçlerin sürekli olarak birleştirilmesi,
- 14- İş gören motivasyonunun arttırılması,
- 15- Anahtar hedefler üzerine odaklanmanın sağlanması,
- 16- İşgücü verimliliğinde artış,
- 17- Teslimat zamanlarına uygunluk,
- 18- Tasarım sürelerinin kısaltılması,
- 19- Ortam koşullarının iyileştirilmesi,
- 20- Ortak bir dil ve güçlü şekilde müşteri odaklı olması ile iletişimin geliştirilmesi,
- 21- İşgücü devrinin azaltılması,
- 22- Enerji verimliliğinde artış,
- 23- İlk madde ve malzeme, yarı ürün ve bitmiş ürün stoklarının azaltılması,
- 24- Organizasyonda hiyerarşik kademe sayısının azaltılması,
- 25- Kapasite kullanılmasının artırılması,
- 26- Tezgah verimliliğinde artış,
- 27- Garanti nedeniyle yapılan değiştirme ve onarım ödemelerinde azalım,
- 28- Üretim hazırlık süresinin azaltılması,
- 29- Bakım onarım giderlerinin azaltılması,
- 30- Üretim sayesinde oluşan fire, hurda, yeniden işleme-onarım faaliyetlerinde azalma (Bozkurt, 1998).

Üretilen mal ve hizmetlerin “0” hata ile nihai üreticinin eline geçmesi, yapılan tüm ürün ve hizmetlerde müşterinin (kullanıcının) odaklanması ve onun istekleri paralelinde üretilenlerde küçük adımlarla iyileştirmenin hedeflenilmesi, her zaman en iyiyi, ideali, daha ucuza mal etme düşüncesi toplumda fayda sağlayan çalışmalardır. Ayrıca insana olan yatırım topluma yapılan yatırımdır. Verilen eğitim sadece işyerinde cihazları kullanma konusunda değil; tüm yaşam şeklini iyileştirmede kullanılır. Kendisinden ailesine, ailelerin birleşiminden topluma dalga dalga yayılır.

Kalite üretimin her noktasında olmalıdır. Tasarım kontrolü, döküman ve veri kontrolü, satın alma, müşterinin temin ettiği ürünlerin kontrolü, ürün tanıtım ve izlenirlik, muayene ve deney, bunlarla birlikte muayene ve ölçme deney teçhizat kontrolü, kalibrasyon, uygun olmayan ürünlerin yönetimi, düzeltici faaliyetler, kalite kayıtları kontrolü, kuruluş içi tetkikler eğitim ve servis ağı kalite sürecini oluşturur.

Kalite yönetimi ile oluşan değişimler “kültürel dönüşüm” olarak değerlendirilmiştir. Çalışanların varlıklarını sürdürebilmeleri, kurumun varlığını sürdürmesine bağlıdır. Dünyadaki bu değişim için dönüşüm uygulamayan kuruluşlar sistem dışı kalacaktır.

Burada kısır döngü ilişkisi vardır. İş yaşamı kalitesi düşükse, yaşam kalitesi de verimliliğin düşüklüğüne bağlı olarak düşük olacaktır. Düşük verim, ulusal verimliliğin düşüklüğüne işaret eder ki, bu durum ulusal ekonominin etkin rekabet olasılığını zayıflatır. Rekabetin olmaması işsizliğin artmasına, kurumun varlığını sürdürememesine ve dolayısıyla ürün/hizmet sunamamasına yol açar. Buna bağlı olarak kurum iş olanaklarını geliştiremeyecek ve toplumsal gelişmeye katkı sağlayamayacaktır (Çetin, 1999).

TKY gelişmekte olan ülkelerde durmadan artan nüfusun ihtiyaçlarını çevre kirliliğine yol açmadan karşılama girişiminde etkin sorumluluk almıştır. Üretimlerin temiz, kaliteli ve çevreyi kirliletmeden gerçekleştirilmesi için verilen hizmette öncü olmuştur. Bunun için dünya organizasyonlarının standartlarında çevre ile ilgili olan kısımlar (ISO-14.000) bir araya toplanmıştır. Yaşlanan dünyamız, insanoğlunun kaynakları hoyratça tüketmesi sonucu şu ya da bu şekilde yıpranmaya başlamıştır.

Gelişmiş ülkeler 1950’ li yılların sonundan beri ekolojik problemleri görmeye başlamışlardır. TKY ile paralel gündeme gelen bu sıkıntılar, daha temiz üretim ve hizmet için bilim adamlarını seferber etmiştir. Bu durum bir Amerikan yerlisinin özdeyişi ile özetlenebilir: “Bu dünya bize atalarımızdan miras kalmadı, torunlarımızdan ödünç aldık.” (Garih, 2001). İnsan odaklı bir yaklaşım olan iş mükemmelliği anlayışının yaygınlaşması doğaya, topluma, gelecek kuşaklara daha sağlıklı bir yaşam devretme fırsatı sunmaktadır. Dünya, kalite bilincinin sadece iş ortamıyla kalmayıp, yaşamın tüm alanlarında yaygınlaşmasıyla, kaynakların insanların mutluluğu için etkili biçimde kullanıldığı, barışın ve demokrasinin güç kazandığı daha iyi bir yaşam yeri olacaktır.

2.3.4 Müşteri Odaklılık ve Müşteri Tatmini

TKY felsefesinin temeli müşteridir. Kısaca kaliteyi müşteri belirler. Eskiden olduğu gibi işletmelerin ürettiğini satın alma zorunluluğu kalmamıştır. Değişen dünya düzeni ile müşteri istediği standarttaki ürün veya hizmeti dünyanın herhangi bir yerinden

alabilmektedir. Eğer müşterinin cebindeki paradan pay edinmek isteniyorsa onun istediği kalitede mal ve hizmet verilmelidir. Bu ilke, toplam kalite yönetimi içerisinde en zor olan ancak uzun dönemde şirketlere en çok faydayı sağlayacak olan temel ilkedir. Bu yüzden müşterinin şimdiki ve gelecekteki ihtiyaçlarını bilen, tahmin eden, ihtiyaçları yerine getirmek için yeni ürün geliştirme, çeşitlendirme v.b. yönetim stratejilerini çok hızlı ve herkesten önce uygulayan firmanın rekabet gücü daima yüksek olacaktır.

Tüketiciye yönelme yaklaşımına tutarlı bir tepki her zaman karşı tarafın durumunu dikkate alarak düşünmektir. Bu onların düşüncelerini dinlemek ve görüşlerini alacak şekilde davranmak demektir.

TKY’ nin “bir sonraki aşama sizin müşterinizdir” ilkesi, müşteriye yönelme yaklaşımının, firma içindeki tüm işlemlere uygulanmasıdır. Bu yaklaşım pazardaki müşteri (dış müşteri) kavramına ek olarak iç müşteri kavramının tanımlanmasını gerektirmiştir. Müşteri bir mal veya hizmeti alıp kullanan kişidir ve çalışan herkes bu tanım içerisinde yer almaktadır. Çünkü ne yaparsa yapsın herkes (her proses) bir şekilde girdileri alıp kullanmakta, bunları işleyerek oluşturduğu sonucu (çıktıyı), bir başka kişiye (işleve) girdi olarak sunmaktadır. Böylelikle herkes müşterisinin kim olduğunu ve onun işlevini en iyi ne şekilde gerçekleştirmesi için kendisinden ne beklediğini bilmesi gerekir. Kalitesiz çalışmanın en başta gelen sebeplerinden birisi, bu düşünce tarzına bağlı olarak çalışmamaktır. Böyle bir ortamda hiç kimse bir bütün içindeki rolünün farkında değildir. Aynı kurum içindeki diğer çalışanları kendine rakip olarak görmektedir. Oysa herkes müşterisini ve onun ihtiyaçlarını biliyorsa, kendinden beklenen en iyi hizmeti yapabilir. TKY’ nin iç müşteri kavramıyla gerçekleştirmeye çalıştığı iletişim müşteri ihtiyaçlarını görebilmektir. TKY bölümcülüğü ve bireyselliği reddeder.

Müşteri odaklılığın bir başka açısı da dış müşteridir. Tüketici, üretim hattının en önemli parçasıdır. Ürünlerimizi alacak hiç kimse yoksa fabrikanın kapısına kilit vurabiliriz. Bu nedenle tüketici araştırmasının amacı, tüketici ihtiyaç ve dileklerini anlamak, ona gelecekte daha iyi bir yaşam sağlayacak ürün ve hizmetleri tasarlamaktır. Tüketici araştırmaları ile yönlendirilecek kalitenin arttırılmasının sonucu, aynı zamanda maliyetin düşmesi ve rakiplere göre daha iyi bir konuma gelmesidir. İmalatçıyla kullanıcı ve potansiyel kullanıcı arasındaki iletişim, halka, ürünün tasarımında ve hizmetin

sunulmasında sesini duyurma fırsatı verir. İhtiyaçlara daha uygun ürün ve hizmeti daha düşük maliyetlerde sağlar. Buna endüstride demokrasi denilebilir.

Günümüzde rekabet edebilmenin en temel koşulu müşteriye memnun etmektir. Bunun için ise müşterinin ve pazarın işletmelerce iyi anlaşılır ve algılanır olması pazardaki değişimlere zamanında ve doğru olarak cevap verebilmesi gerekmektedir.

TKY müşterinin iç ve dış müşteri olarak tarif edilmesi müşteriye anlama faaliyetlerinin de farklılaşmasına neden olur.

İç müşteri talepleri işletme içi toplantı ve karşılıklı görüşmeler ile tespit edilirken dış müşteri için pazar araştırması kapsamında karşılıklı görüşmeler, anketler, telefon anketleri, grup tartışmaları, müşteri şikayetlerinin değerlendirilmesi gibi yöntemler kullanılır. Bu yöntemlerden müşteri şikayetlerinin değerlendirilmesi en önemli yöntemdir. Çünkü müşteriler genellikle satın aldıkları ürünün hatalı olduğunu gördüğünde şikayet etmezler. Tepkisel şikayetleri gizli olur. Benzer bir ürün alacakları zaman başka markaya kayarlar. Bu yüzden müşteri şikayetleri iletmeleri için özendirilir. Çünkü kar, ürün/hizmeti tekrar alan ya da hizmeti öven müşteri ile gelir.

2.3.5 Tam Katılım ve İnsan

Toplam Kalite Yönetimi anlayışının temelinde insan faktörü yatmaktadır. Arzu edilen kalite seviyesine ulaşılması tüm şirket çalışanların ortak amaç, hedef ve stratejiler üzerinde birleşmesiyle gerçekleştirilebilir.

Günümüzde çalışanlar, kendilerini ve kurumlarını ilgilendiren her türlü kararın görüşülmesi ve sonuçlandırılmasına aktif olarak katılarak düşüncelerini ifade etmek ve fikirlerinin dikkate alındığını bilmek istemektedirler. Bu nedenle çalışanların yönetim faaliyetleri de dahil olmak üzere tüm çalışmalara tam katılım, sağlanması, onların önceliklerini ve yaratıcılıklarını ortaya koyabilmeleri açısından çok önemlidir. Toplam kalite sistemi içerisinde düşünce ve fikirlerini, yöneticiler ve iş arkadaşlarıyla tartışabilme ve kararlara katılabilme imkanı bulan çalışanlar, yaratıcılıkları ile yapılan işlerde elde edilen kalite seviyesinin yükselmesine yardımcı olacaklardır.

TKY sürecinde yer alan sürekli iyileştirme, sorunların analizi ve çözümü ekip oluşturma, hedefleri belirleme ve kalite sağlama gibi görevlerin, şirket çapında yayılımının sağlanması ancak tüm çalışanların katılımıyla gerçekleşebilir. Bu çalışma organizasyon içerisinde yukarıdan aşağıya bir baskı değil aşağıdan yukarıya bir istek ile oluşabilir. Böyle bir isteğin oluşturulması ve güçlendirilmesi ise üst yönetimin görevidir. Bu nedenle katılımcılık, etkili yönetim uygulamaları ile desteklenerek güçlendirilmelidir. Özellikle etkili bir iletişim sistemi kurularak tüm çalışanlara yapılacak işler ve genel olarak şirket ile ilgili gerekli bilgiler zamanında, doğru ve hızlı bir şekilde ulaştırılmalıdır. Katılımcılık ve yaratıcı çalışma temeline dayanan toplam kalite yönetiminde esas olan takım çalışmasıdır. Takım çalışması sayesinde birbirinden bağımsız olarak gerçekleştirilen çalışmalar eşgüdümlenerek birleştirilmiş olacaktır (Alkış, 1993).

TKY' nin doğrudan etkileri şu şekilde sıralanabilir (Demirkan, 1997):

- Sistemin (işletmenin) bir bütün olarak ele alınması ve performansın toplamda en iyi şekilde kullanılması,
- “Kalite organizasyonu” ile hataların oluşmadan önlenmesi,
- İleri yönetim teknikleri ve yöntemleri ile sorunları çözmesi ve sistemleri geliştirmesi,

TKY' nin dolaylı etkileri (insana dönük yaklaşım) ise iki başlıkta toplanabilir (Demirkan, 1997):

Kişiyi geliştiren yönü ile;

- Eğitime önem vermesi (içe dönük eğitimin yanı sıra temel eğitim),
- İnsan kaynakları yönetiminde dönüşümlü iş (job rotation) ve iş zenginleştirme öğeleri,
- Organizasyonda daha büyük sorumluluk almayı öngören anlayış,
- İşlerin birleştirilmesi ve iş zenginleştirmenin birlikte uygulanmasıyla kişilerin daha yetkin ve yetenekli hale getirilmesi,

TKY' nin başlıca hedeflerinden biri firma çalışanlarının tümünün sürekli geliştirme faaliyetlerine katılımını sağlamaktır. Çalışanların sürekli geliştirmeye katılımları, takımlar halinde organize oldukları zaman daha etkili olmaktadır. Şirket bünyesinde takım çalışmasına çok ihtiyaç vardır. Takım çalışması, birinin kendi kuvvetli yönü ile başka

birisinin zayıf yönünü kapatmasını ve herkesin sorularla birbirinin kafasının daha iyi çalışmasını sağlamayı gerektirir.

Ekip çalışması, yönetimin çalışanlara olan güvenini gösteren bu yolla onlara karar verme, problemleri düzeltme fırsatı vererek kalitenin iyileşmesi, verimliliğin ve karlılığın artması gibi konularda sorumluluk yükleyen bir çalışma şeklidir. TKY insanı problemin kaynağı değil, çözümün bir parçası olarak görür.

Birim içi, birimler arası olmak üzere iki tür takım vardır. Birim içi takımlar kalıcı süreli üyeli ve kendi birimlerini ilgilendiren konuları işleyen takımlardır. Birimler arası takımlar çalışma türü ve süresine göre geçici veya kalıcı olabilir. Üyeleri farklı birimlerden, durum ve hizmetle ilgili ve müdür, mühendis, operatör gibi farklı personel kategorilerinden olabilir. Geçici olarak oluşturulan takımlar işledikleri konuyu sonuca ulaştırdıklarında dağılırlar. Takım çalışmasında ortam ve organizasyonu sağlamak yönetimin görevidir.

2.3.5.1 Takım Yapılandırma Ortamı

Takım oluşturulması için gereken ortam özellikleri şunlardır (Şirvancı, 19..):

- Atmosfer rahat, konforlu ve gayri resmidir,
- Takımın görevi bütün üyelerce iyi anlaşılmış ve kabul edilmiştir,
- Takım üyeleri birbirini iyi dinlemelidir,
- Takım üyeleri duygularını da düşünceleri kadar iyi ifade edebilmelidirler,
- Çatışma ve anlaşmazlık vardır, ancak kişilere yönelik hücumlar yerine düşünce ve yöntemlerle uğraşılır,
- Kararlar anlaşmaya dayanmaktadır, mutlak mutabakat beklenir,
- Takım çalışması bir grup bireyin ortak amaç doğrultusunda birleşik hareket biçimidir.

Etkili bir takım çalışmasında beklentiler, amaçlar ve planlar açık olmalıdır. Takım üyelerinde ise işbirliği duygusu yüksek olmalıdır.

2.3.5.2 Başarılı Takımın Ortak Özellikleri

Japon yönetim bilimci Okada ve arkadaşları önemli bilimsel başarılarla imza atan araştırma takımlarını incelediklerinde bazı ortak özellikler tespit etmişlerdir (Çiftçi, 1998). Bu ortak özellikler:

- Takım üyelerinin ortak hedefe sahip olmaları,
- Üyelerin farklı alanlarda uzmanlık ve deneyime sahip olmaları,
- Üyelerin arasında yoğun bir iletişimin varlığı,
- Çalışmalarda bireylerin eşit seviyede tutulmasıdır.

2.3.5.3 Başarılı Bir Ekip Oluşturmanın Yolları

Başarılı bir ekip oluşturmanın yollarını Bozkurt (1999) şöyle tanımlamıştır:

- Bir davranış planı geliştirmek,
- Birlik duygusunu geliştirmek,
- Güven duygusunu oluşturmak,
- İletişim yollarını açık tutmak,
- Eleştiri ve övgüde bulunmak,
- Değişime karşı çıkanlarla mücadele etmek,
- Ekip elemanlarını seçmek.

2.3.5.4 Grup Çalışmalarının İşlevleri ve Yararları

Grup çalışmalarının işlevleri ve yararları şunlardır (Kavrakoğlu, 19..):

-İşletme körlüğünü aşmada en etkili yöntem grup çalışmasıdır. Sistemdeki aksaklıkları bireyler kolayca fark edemezler, fakat gruplar bunu kolayca bulur.

-Bu tür çalışmalar kişinin teknik bilgisini geliştirir, işini daha iyi anlamasına ve konuya bütünsel bakmasına yardımcı olur.

-Çalışanların problem çözme yeteneklerini geliştirir, iletişim alışkanlıklarını yerleştirir.

-Yaratıcılığı geliştirir ve teşvik eder.

- Takım oyunu anlayışını yerleştirir, kişisel ilişkileri ve etkileşimi güçlendirir
- Ekonomik analiz, çağdaş yönetim, katılımcı ve karar verme anlayışını getirir.
- Kişilerin işlerini seven, başardıkları ile gurur duyan insanlar olmalarına yardımcı olur.

İlk olarak 1960' lı yıllarda Japonya' da ortaya çıkan kalite çemberi uygulamaları iş yapan kişinin kendi işini herkesten daha iyi bildiğini ve bu nedenle de hataları düzeltme ve sorunlara çözüm getirme çabalarında aktif olarak yer alması gerektiği görüşüne dayanır. Kalite çemberleri aynı şekilde çalışan ve benzer işleri yapan 5-10 kişi arasında değişen sayıda gönüllülerden oluşan homojen ve daimi çalışma gruplarıdır. Çemberler düzenli olarak toplanır, üyeler belirli sorun çözme yöntemlerini kullanarak sorunlara çözüm önerileri hazırlarlar. Hazırlanan çözüm önerileri üyeler arasında tartışılarak geçerlilikleri belirlenir ve hazırlanan raporlar periyodik olarak üst yönetime sunulur.

2.3.5.5 Kalite Çemberlerinin Amaçları

Kalite çemberlerinin amaçlarını 5 ana grupta toplamak mümkündür:

- 1- Kaliteyi geliştirmek,
- 2- Çalışanların motivasyonunu ve katılımını geliştirmek,
- 3- Ast-üst ilişkisini geliştirmek,
- 4- Çalışanların kültürünü geliştirmek,
- 5- Maliyetleri düşürmek.

Kalite çemberleri uygulamaları başlatılırken, beklenen sonuçlar doğrultusunda hangi alanlarda faaliyet göstereceği belirlenir. Çalışma kuralları yöneticiler ve çalışanlar tarafından ortak belirlenir ve yazılı kurallar olarak açıklanır.

Konular belirlenirken dikkat edilmesi gereken kriterler;

- 1-Geniş anlamda kalite anlayışı,
- 2-Çember üyelerinin faaliyetleri ile doğrudan ilgili konuların tercih edilmesi,
- 3-Daha önce incelenen ve başka gruplar tarafından de alınan konuların ayıklanması,

4-Üzerinde gerçekten düzenlemelere gidilebilecek alanların seçilebilmesi.

Kalite çemberlerinin faaliyet konularının, çember üyeleri için motive edici, rahatlıkla üzerinde çalışabilecek ve en fazla 3-4 ay içinde çözüm önerileri hazırlanabilecek özellikler taşıması gerekmektedir.

2.3.5.6 Kalite Çemberlerinin Organizasyonel Yapıları

Kalite çemberleri yürütme kurulu, rehberler, liderler, çember üyelerinden oluşur. Yürütme kurulu, şirketin üst düzey tepe yöneticilerinden oluşur. Diğer adıyla yürütme komitesi çemberin faaliyete başlayıp geliştirilmesine ilişkin birçok önemli kararı alma ve politika belirleme yetkisine sahiptir. Şirket çapında gerekli ortamı sağlayıp, gruplar arasında koordinasyonu, iletişimi sağlamak ve çemberin çalışmalarının başarıya ulaşması için gerekli zemini hazırlamak yürütme kurulunun görevleri arasındadır.

Rehberler, tamamıyla işletmenin değişik kademelerinden gelmiş, çember faaliyetlerine daha önce katılmamış, kişileri çalışmalar konusunda bilgilendirmek, yönlendirmek ve eğitmek maksadı ile ek görevli olarak çember organizasyonunda yer alırlar.

Liderler, çemberi yöneten, üyeler arasındaki iletişimi, görev bölümünü sağlayan, toplantı günlerini belirleyen, katılımı zayıf üyeleri aktive eden, yaratıcılıkları ateşleyen, yönetim kurulu ile temastaki kişilerdir.

Çember üyelerinde aranılan özel bir nitelik yoktur. Gönüllülük esası ile görev almak isteyen üyeler arasından seçilir. Çember üyeleri seçilecek lider başkanlığında haftada bir kez toplanarak seçilen konu üzerinde iyileştirme noktalarını, yapılan faaliyetleri, geline noktaları tartışırlar. Esas amaç, yetenekler ve fikirlerin birleştirilmesi olduğu için belli bir metodoloji ile çalışılması gerekir. Lider, gelişmelerden tüm üyeleri toplantılarda bilgilendirmek zorundadır. Çalışmalar sona erdiğinde tüm üyelerin katılımı ile bir sunum yapılır. Bu sunum işletmenin tüm katılımı ile görsel bir şölene dönüştürülür.

Kalite çemberlerinin yararları şu şekilde sıralanabilir:

- Çalışanlar ve bölümler arası iş birliğini arttırır.
- Katılımcı ve demokratik ortam çalışanların motivasyonunu arttırır.
- Devamsızlık azalır.
- Ürün kalitesi ve maliyetinde iyileşmeler olur.
- Ortak faaliyetler ile çalışanlar arası çatışma azalır, çalışanlar daha fazla sorumluluk alır.
- İşe yönelik sorun çözme konusunda çalışan ve yöneticilerin yeteneklerinde artış olur.
- Çalışanların liderlik yetenekleri gelişir ve değerlendirilir.
- Şirket amaçları ile çalışanların amaçları arasında uyum sağlanır.
- İhtiyaç duyulan konularda eğitimler yapılır.
- Durum analizi, problem çözme teknikleri konusunda fikir sahibi olunur.
- İşlerde daha çok çeşitlilik ve zenginlik sağlanır (KALDER, 19..).

2.4 TOPLAM KALİTE YÖNETİMİNE KATKISI OLAN ÖNEMLİ KİŞİLER

Toplam Kalite Yönetimi anlayışına katkısı olan önemli kişilerle ilgili araştırma yapılarak fikirleri değerlendirilmiştir.

2.4.1 Dr. William Edwards Deming

Deming kalite sorununun doğrudan yönetim ile ilgili olduğu görüşündedir. Deming' e göre yönetimlerin, geleceği planlama ve sorunlar ortaya çıkmadan önce görebilmedeki başarısızlığı dikkati çekecek düzeydedir. Deming, yönetim sistilinin revizyonu ya da düzeltilmesi yerine tümüyle yeniden yapılandırılmasını önermektedir (Ensari, 1999).

Deming tüm kuruluşların örgütlerinin tüm düzeylerinde ondört maddelik sistemi benimsemeleri gerektiğine işaret etmektedir (Ross, 1993):

- 1- Hizmet ve ürünlerin geliştirilmesi için amaçlarda süreklilik yaratmak.
- 2- Yeni bir toplam kalite ve sürekli gelişim felsefesi benimsemek.

- 3- Kaliteyi yakalamak için bütün halinde teftiş bağımlılığına son vermek.
- 4- Yapılan işi sadece para ile ödüllendirmeye son vermek.
- 5- Hizmet ve üretim sistemlerini sürekli geliştirmek.
- 6- Kurumda mesleki eğitim vermek.
- 7- Liderliği kurmak.
- 8- Korkuyu yenmek.
- 9- Bölümler arasındaki engelleri kaldırmak.
- 10- Slogan, nasihat ve sayısal kısıtlılıkları ortadan kaldırmak.
- 11- İş kotalarını ortadan kaldırmak.
- 12- Çalışanların elde ettikleri başarılarla gurur duymalarını engelleyen unsurları kaldırmak.
- 13- Zengin bir eğitim ve kendini yenileme programı kurmak.
- 14- Değişimi sağlayacak önlemler almak.

2.4.2 Philip B. Crosby

Crosby eski yöntemlerde gözden geçirme, test etme ile yapılan kalite yönetimi yerine önleyici tedbir deyimini ön plana çıkarmıştır. Crosby' ye göre önleyici tedbir mükemmelliği sağlayacak sistemdir. Crosby' nin felsefesinde istatistiki olarak kalite kabullerine yer yoktur (Ensari, 1999).

Crosby, mutlak doğrular olarak adlandırdığı dört yeni kalite yönetim maddesini şöyle belirlemiştir (James, 1996):

- 1- Kalite, ihtiyaçlara uygunluk olarak tanımlanır, mükemmellik değil,
- 2- Kalite, üretim ve hizmetin her aşamasında yapılırsa başarılıdır,
- 3- Kalite başarı standardı, sıfır hatadır,
- 4- Kalite, uygunluk fiyatı ile ölçülür, indekslerle değil.

Crosby' nin geliştirdiği kalite iyileştirme süreci, uzun zaman alan ve bir plana göre uygulanması gereken kültür değişimini gerektiren bir yaşam biçimidir.

Crosby' nin on dört basamaklı kalite iyileştirme programı pek çok işletme tarafından uygulanmış ve başarıya ulaşmıştır. Bu on dört ilke şöyle açıklanabilir:

- 1- Yönetimin kendini adaması,
- 2- Kalite iyileştirme ekibinin oluşturulması,
- 3- Kalite ölçütlerinin geliştirilmesi ve ölçümlerin yapılması,
- 4- Kalite maliyetlerinin belirlenmesi,
- 5- Kalite bilinci fikrinin uyanışı,
- 6- Düzeltici önlemlerin alınması,
- 7- Sıfır hata programının uygulanabilirliği ve başarıya ulaşması için bir komite oluşturulması,
- 8- Yönetici eğitimi,
- 9- Sıfır hata günü,
- 10- Hedef belirleme,
- 11- Sorun çözüm programı,
- 12- Ödüllendirme,
- 13- Kalite konseyinin oluşturulması,
- 14- Programın sonsuzluğu (Akın vd,1998).

2.4.3 Kaoru Ishikawa

Ishikawa, istatistik eğitimi almış olmasına karşın daha çok insani temel alan bir yapıya sahiptir. Amacı kaliteyi sadece yöneticileri ilgilendiren bir konu olmaktan çıkarıp, herkesin konu ile ilgilenmesini sağlamaktır. Katkılarının özü problem çözmeye verdiği önemdedir (Akın vd, 1998).

Ishikawa, istatistiksel kalite araçlarını sınıflamış ve hiyerarşik bir sınıflama yapmıştır. Bunlar:

1- Aşağıda belirtilen yedi araç, örgütte herkes tarafından kolayca öğrenilebilir ve uygulanabilir olanlardır. Herkesin kolayca öğrenip uygulayabileceği bu teknikler;

- a- Neden ve etki diyagramı
- b- Pareto analizleri
- c- Stratifikasyon
- d- Proses kontrol şemaları
- e- Histogramlar
- f- Dağılım diyagramları

g- Kontrol listeleri

2- İkinci sınıf araçlar ise; yöneticiler ve kalite uzmanlarınca kullanılabilecek olan hipotez testi, örneklem vb.' dir.

3- İleri seviyedeki istatistiksel problem çözme araçları ise, danışman ve kalite uzmanları tarafından kullanılan Taguchi metodları, saha araştırma teknikleri vb.' dir. Bu teknikler yüksek matematik bilgisi gerektirir. Bu nedenle organizasyonlarda kullanımı sınırlı olabilmektedir (James,1996; Sarı, 2002).

2.4.4 Joseph M. Juran

Joseph M. Juran, Deming gibi, Japon kalite devriminin bir diğer öncüsüdür. Juran' ı simgeleyen en önemli kavramların başında “kullanıma ya da amaca uygunluk” şeklinde kalite tanımı gelir (Ensari, 1999).

Juran kalite yönetim felsefesinin evrensel bir süreçten ibaret olduğunu ve bunun da kalite planlama, kontrol ve iyileştirme olarak üç aşamadan oluştuğunu belirtmiştir (Tozluyurt, 1994; Sarı, 2002). Kalitenin planlanabilmesi için Juran yöneticiler için Stratejik Kalite Planlaması (SKP) adını verdiği yaklaşımı geliştirmiştir. SKP ayrı düzeydeki çalışanların kalite iyileştirmelerine kendi özgün katkılarını sağladıkları üç bölümden oluşan bir süreçtir. Üst yönetimin örgüte bakışı stratejiktir: orta kademedekiler kaliteyi operasyonel açıdan ele alırlar; diğer çalışanların sorumluluğu ise kalitenin kontrolüdür (Ensari,1999).

2.4.5 G. Arnold V. Feigenbaum

Feigenbaum toplam kalite kontrol ve kalite maliyetleri kavramlarının öncüsüdür (Feigenbaum,1991). Toplam kalitenin prensiplerini şu şekilde açıklamıştır:

1- Müşteri tatmini sonucu, maliyet ve kayıplarda azalma, kaynak kullanımında iyileştirmeler meydana gelir.

2- Taleplerdeki, teknolojiye de değişiklikler, malzemelerin etkin kullanımı, yeni çalışma modelleri vb. eğilimler, tüm kontrol metodlarının kullanılmasına yol açmıştır.

3- Ürün kalitesini etkileyen faktörler, teknoloji ve insani boyutta olmak üzere iki ana grupta toplanır.

- 4- Kalite kontrol işleri, yeni tasarım kontrolü, gelen malzeme kontrolü, ürün kontrolü ve özel sürecin etütleri olarak dört sınıfa ayrılır.
- 5- Kaliteyi ilgilendiren maliyetler (işletim maliyetleri); önleme değerlendirme, işletme içi ve dışı kalitesizlik maliyetleri olarak dört sınıfa ayrılır.
- 6- Toplam kalite kontrol, ürün kalitesi için yetkinin devredilmesinde ve ona eşit ya da denk sorumlulukla donatımda bir yönetim aracıdır.
- 7- Kalite programının başarılı olmasında gerekli ve önemli olan kalite bilinci kavramı yerleştirilmelidir.
- 8- İstatistik, toplam kalite kontrol modeline bir araçtır.
- 9- Toplam kalite kontrolü: üretim öncesi (yeni tasarım kontrolü), girdi (gelen malzeme kontrolü), çıktı (ürün kontrolü) ve özel süreç etütleri şeklinde dört aşamada incelenmiştir (Tozluyurt, 1994; Sarı, 2002).

2.4.6 Masaaki Imai

Imai (1994), Toplam Kalite Yönetimine kazandırdığı bir kavramla ünlendi. Bu kavram “Sürekli gelişme (Kaizen)” olarak bilinmektedir. Kaizen, Japonca “değişim” (Kai) ve “iyi” (Zent) kelimelerinden oluşur, sürekli gelişme anlamında kullanılmaktadır. Bu sözcük bir felsefe ve yaşam tarzını ifade eder (Özevren, 2000). Batının klasik gelişme tarzı, üretim belirli standartlara göre sürerken, araştırmacılar da laboratuarda bir buluş yaparlar ve bu uygulamaya konulursa bir sıçrama yaratır. Artık yeni bir buluşa kadar üretim bu standartta devam eder (Imai, 1994).

Sürekli gelişme sayesinde işletme hem kısa hem de uzun vadede başarısını artıracaktır. Sürekli gelişmede belirli bir zaman içinde çok sayıda ve geliştirme yapılabilirse, bunların toplam etkisiyle sıçramalı gelişim hızına yakın ve bazen ondan da hızlı bir gelişme yakalanabilir. Burada iş yerinin kendisi laboratuvar olmaktadır (Özevren, 2000).

2.4.7 Tom J. Peters

Peters, organizasyon kavramının, hiyerarşik yapıdan hızla yeni piramit şekline dönüşmesi gerektiğini vurgulayarak daha hızlı ve çok fonksiyonlu olması gerektiğini savunmuştur. Peters, her seviyede çalışanların sıkı sıkıya uyması gereken temel prensipleri şu şekilde açıklamıştır (Gatiss,1996):

- 1- Aktif olarak kalite devrimi yaratın.
- 2- Yaptığınız her işte önceliği müşteriye verin.
- 3- Bütün paydaşlarınızı aktif olarak dinleyin.
- 4- İnsana, eğitime, öğretime ve işe alıma yatırım yapın.
- 5- Açık ödüllendirme, tanınma uygulayın ve verimliliği destekleyin.
- 6- Geliştirmeye çalışırken oluşan başarısızlıkları destekleyin.
- 7- Herkesi, her zaman ve her şeyde dahil edin.
- 8- Basit ve anlaşılır ölçümler kullanın.
- 9- Esnek olmamaya karşı mücadele verin.
- 10- Farklı açılardan bakın.
- 11- Ekip çalışması ve güven oluşturun.
- 12- Tutumlar üzerinde çalışın ve ayrıntılara dikkat edin.
- 13- Her alandaki gelişimin devamlılığını sağlayın.

2.5 TOPLAM KALİTE YÖNETİMİNİN EĞİTİMDE UYGULANMASI

Kalite yalnızca mamullere ve ürünlere ait bir özellik değil, sanayiden eğitime birçok alanda aranmaya başlanan bir nitelik olmaya başlamıştır. Eğitim sistemlerinin bilgiyi koruduğu ve sürekli gelişmelere açık tuttuğu müddetçe yeni kalacağı unutulmamalıdır. Küreselleşen dünyada artık ülkeler nitelikli insan gücü kaynakları ile ayakta kalacaklardır.

Nitelikli insan gücü yetiştirmenin ilk şartı eğitimde kalite standartlarının yükseltilmesidir. Öyleyse eğitimde kalite nedir? Eğitimde kalite; “kabul edilebilir bir fiyat ve bedel karşılığında elde edilen performans ve tecrübe, elde edilen pratik ve teorik bilgiler” olarak tanımlanabilir (Korkmaz, 1997).

Başarının ve kalitenin artırılmasında gerekli hususlardan biri kalite anlayışının yönetime bütünsel olarak uygulanmasıdır. Bu da ancak çağdaş ve akılcı bir yönetim anlayışı olan

TKY ile mümkündür. TKY, merkeze müşteri memnuniyetini alırken, artık bu felsefeyi benimseyecek olan eğitimin de müşteri olarak kabul edilen bütün unsurların, ihtiyaçlarına göre yapılmalı ve bunu geliştirmelidir (Cafıoğlu, 1996).

Eğitimin iç müşterileri hizmetin sunucuları olan öğretmen, yönetici, denetçiler ve diğer çalışanlardır. Eğitimin dış müşterileri ise, öğrenciler, öğrenci velileri, iş çevresi, okul dışı yöneticileri ve Milli Eğitim Bakanlığıdır (Temel, 1999).

TKY, müşteri ihtiyaçlarının tam zamanında, hızlı ve kaliteli olarak sürekli karşılanması temeline dayanır. TKY, çevre ile iletişim ve etkileşim içinde çevrenin ihtiyaçlarını takip eden, okulu etkileyen unsurları dengede tutan, değişime açık, okul içinde, öğretmen öğrenci ve personel arasındaki ahengi sağlayan demokratik, anlayışlı, geniş, görüş açısına sahip eldeki kaynakları rasyonel kullanan bir yönetim anlayışıdır (Korkmaz, 1997).

TKY' nin eğitim kurumlarında uygulanmasına geçişin en önemli aşaması iyileştirmenin bir ihtiyaç olarak hissedilmesi ve başka alanlardaki bilgi birikimini eğitim konusuna transfer etmeyi sağlayacak girişimin başlatılmasıdır (Varoğlu ve Kaplama, 1997).

Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi eğitimi bir sistem olarak düşünmeyi gerektirir. Diğer sistemler gibi, eğitim sistemi de ortak amaçlara ulaşmak için birlikte çalışan elemanların ve parçaların bir bütünüdür. Bu elemanlar; en genelde öğrenciler, aileler, öğretmenler, destek hizmet verenler; yöneticiler, eğitimi yönlendiren, kaynak sağlayan ve denetleyen kurumlardır. İnsan kaynağının etkin yönetimi için TKY vazgeçilmezdir (Köksal, 1997).

Öğrenci ihtiyaçlarına duyarlı, takım çalışmasını benimsemiş ve kurumun tüm bireylerinin katılımını öngören TKY' nin tüm bireylerinin katılımını öngören eğitim açısından da ele alınmış olan dört temel ögesi vardır (Bostingl, 1992):

- 1- Örgüt, ihtiyaçları karşılayan kişiler ve müşteriler üzerine odaklanmalıdır.
- 2- Örgütteki herkes kişisel ve kollektif olarak kendisini sürekli gelişime adanmalıdır.
- 3- Örgüte bir sistem olarak bakılmalı ve sistem içinde insanların yaptıkları iş devam eden bir süreç olarak görülmelidir.
- 4- TKY' nin başarısı üst yönetimin sorumluluğundadır.

Bu temel düşünceleri eğitimde uygulayabilmek için, öncelikle üst yöneticilerin TKY' yi benimsemiş olmaları büyük önem taşımaktadır.

Eğitim örgütlerinde üst yönetimin liderliği daha da önem kazanmaktadır. Grup üzerindeki gücü dikkate alındığı zaman eğitim örgütlerinde karşılaşılan problemleri çözmek, öğretmenleri, öğrencileri ve diğer personeli motive etmek ve ortak bir vizyon geliştirmek için iyi yetişmiş, güçlü eğitimsel liderlere ihtiyaç olduğu görülür (Cafoglu, 1996).

2.5.1 ISO 9000–2000 Okul Yönetim Standardı

2.5.1.1 Amaç

Okullarda bir kalite yönetim sisteminin amacı, öğrenciler için eğitim ve bakım şartlarının tutarlı olmasını ve daima gelişmesini temin etmektir. Aşağıda açıklanan maddelerdeki uygulamalar ISO 9000–2000 Kalite Güvence Sisteminin okullardaki aşamalarını açıklayan bir rehber olarak kullanılabilir.

2.5.1.2 BS EN ISO 9000–2000

BS EN ISO 9000–2000 (daha önceden BS 5750 olarak biliniyordu), kalite yönetim sistemi için bir şartnamedir. 1994' de ISO 9000–2000 standardı bazı maddelerinin önemini netleştirmek ve değiştirmek üzere gözden geçirildi. Gözden geçirmeler, büyüklüğünden veya faaliyet sektöründen bağımsız olarak bütün kurumlarda standartların kullanımını kolaylaştırmayı amaçlamıştır ve bu rehber dokümanda bütün organizasyonlar birleştirilmiştir. BS EN ISO 9000–2000, bir yönetim sistemi içerisinde dahil edilmesi gerekenler için bir çatı oluşturur. Bir kurumun büyüklüğü ve karakterine uygun bir sistem hazırlamakta serbestlik ve esneklik imkanı verir.

Bu amaçla hazırlanan dokümantasyon, kalite sisteminin kapsamlı, tutarlı olmasını, muğlak olmamasını, benimsenen prosedürlerin ifade edilen kalite amaçlarını sağlamasını ve BS EN ISO 9000–2000 ile uyumlu olmasını sağlamalıdır. Bir kalite sisteminin yürürlüğe konması müşteri memnuniyetine daimi olarak odaklanmaktır; BS EN ISO 9000–2000

kendi içinde bir nihai hedef olarak değil, Toplam Kalite Yönetimine giden yolda bir kilometre taşı olarak görülmelidir. Uygulama kararlılık, katılımcılık ve bütün personelin eğitimini gerektirir. Sistem uygulamaya konduktan sonra hizmetin tutarlı bir şekilde sunulmasını ve fırsatların değerlendirilmesini sağlamak için sistemin sürdürülmesi ve güncellenmesi gerekir.

BS EN ISO 9000–2000 kalite sistemi, prosedürlere uyumluluğun takip edilmesi ve bir kalite geliştirme sürecinin korunması için uygun kayıt sistemleri yanında kendi içerisinde denetleme ve gözden geçirme faaliyetlerini içerecektir. Okulun kalite ile ilgili dokümantasyonu, kendi kalite sisteminin kapsamlı ve tutarlı olduğunu, muğlak olmadığını, benimsenen prosedürlerin okulun ifade edilen kalite amaçlarını sağladığını ve BS EN ISO 9000–2000 ile uyumlu olduğunu garanti etmelidir. Atama, memuriyete geçirme, eğitim, değerlendirme ve makam verme gibi her çeşit personel işleri kalite sisteminin parçası olmalıdır. Bina ve müstemilatının ve yerleşimdeki sağlık ve güvenlik konuları ve donanım ve diğer kaynakların satın alınması ve depolanması için prosedürler de plana dahil edilmelidir (BSI, 20..).

2.5.1.3 Yönetim Sorumluluğu

1- Kalite Politikası

Kalite politikası okulun genel politikasının bir unsurunu teşkil eder ve okul liderinin sorumluluğundadır. Uygulanacak politika okulun, kalite sistemine yönelik kararlılığını açıkça ifade etmeli ve okul müşterilerinin ihtiyaç ve beklentilerini yansıtmalıdır. Bu politikanın ilkeleri yazıya dökülmüş olmalı ve okul müdürü tarafından imzalanmalıdır. ISO 9000–2000 standardı, bu kalite politikasının bütün seviyelerde anlaşılmış olmasını, uygulanmakta ve korunmakta olmasını gerektirir. Bu husus bütün yarı zamanlı ve destek personelinin de içerir.

2- Organizasyon- Sorumluluk ve Yetki

Okulda doğrudan veya dolaylı olarak kaliteye katkıda bulunan faaliyetler yazılı hale getirilmeli ve bu faaliyetleri yürüten personelin sorumluluk ve yetkileri belirlenmelidir. Bu sorumluluklar açıkça tanımlanmalı, özellikle kaliteye katkıda bulunan her faaliyet için

verilen sorumluluk ve yetkilerin kalite hedeflerine ulaşmak ve kalite koşullarını yerine getirmek için yeterliliği sağlanmalıdır. Personelin, belirlenen sorumlulukları yerine getirebilmesi için yeterli yetkilerle donatılması, hataların düzeltilmesi ve tekrarının önlenmesi için hareket alanı verilmesi ön koşuldur. Kalite sistemi ile ilgili fonksiyonlar açıkça oluşturulmalı, fonksiyonlar arasındaki iletişim kanalları tanımlanmalıdır. Okul yönetimi, kalite politikasının belirlenmesi ve kalite sisteminin başlatılması, geliştirilmesi, uygulanması ve devam ettirilmesinden sorumlu olmalıdır (BSI, 20..).

3- Kaynaklar

Okul yönetimi kaynak ihtiyaçlarını belirleyerek, kalite politikasının uygulanması ve kalite hedeflerine ulaşabilmesi için yeterli kaynakları sağlamalıdır. Yönetim, okulda uygulanan kalite sisteminin işlemesi için, kaynaklarını planlı bir şekilde ve zamanında ayırmalı, doğrulama faaliyetlerini yürüten personelin yeterliliğini sağlamak için gerekli denetim ve eğitim seviyesini tanımlamalıdır.

4- Yönetim Temsilcisi

Nihai sorumluluk okul müdürüne ait olmakla beraber okulda çalışan herkesin kendi faaliyetlerinin kalitesine dair bir sorumluluğu vardır. Okul içerisinde standart ve kalite sistemi gerekliliklerinin yerine getirilmesini sağlamak için personelden birisinin okul içerisinde yönetim temsilcisi olarak seçilmesi ve bu kişiye açıkça tanımlanmış sorumluluk ve yetki verilmesi zorunludur. Aynı zamanda bir yönetim temsilci yardımcısının da atanması tavsiye edilebilir. Yönetim temsilcisi kalite sisteminde odak nokta olur ve okulun büyüklüğüne ve kalite sisteminin karmaşıklığına bağlı olarak başka sorumluluklara sahip olabilir veya olmayabilir.

5- Yönetimin Gözden Geçirmesi

Okul yönetimi, belirli aralıklarla kalite sisteminin gözden geçirilmesi ve değerlendirilmesini sağlamalıdır. Gözden geçirme faaliyetleri kapsamlı, iyi organize edilmiş değerlendirmelerden oluşmalı ve uygun aralıklarla gerçekleştirilmelidir. Kalite sisteminin okulda beyan edilmiş kalite politikası ve hedefleri karşılama yeterliliği, yeni gelişmelere göre kalite sisteminin güncelleştirilmesi, kaynakların yeterliliği, düzeltici ve

önleyici faaliyetler, müşteri (öğrenci, veli v.b) şikayet ve önerileri, okulun yıllık ve dönemlik ihtiyaçları gözden geçirilmelidir. Gözden geçirme ve değerlendirme sonucunda ulaşılan gözlemler, sonuçlar ve öneriler kayıt altına alınarak saklanmalıdır

6- Kalite Sistemi

Bir kalite sistemi, hizmetin kalitesini etkileyebilecek bütün fonksiyonların faktörlerin faaliyetlerin kontrolünü içermelidir. Dolayısıyla bir kalite sistemi derlenirken temel soru “bu, hizmetin kalitesini etkiler mi?” sorusudur. Eğer cevap evet ise faktör kalite sistemine dahil edilmek zorundadır ve çok az faaliyet hariç tutulacaktır. Kalite sisteminin formatı okulun büyüklüğüne uygun olmalıdır ve yazılı hale getirilen kurallar, personelin gerekli davranış faaliyetlerini, sorumluluklarını ve yetkilerini anlamalarını sağlamak için yeterli seviyede detaylandırılmak zorundadır.

7- Kalite Sistemleri Prosedürleri

Okuldaki kalite sisteminin dokümantasyonu, onu destekleyen kuralları, talimatları içine almalıdır. Olması gerekenlerin, basit ve sistemin bütün kullanıcılarının anlayacağı bir terminoloji ile ifade edilmesi, etkili, objektif denetlemeleri yapılabilmesi amacıyla yeterli düzeyde detaylandırılmış olması önemlidir. Kurallar ve yapılması gerekenler basit ve herkesin anlayacağı şekilde hazırlanmalıdır. Mevcut faaliyetler yeni prosedürlerin geliştirilmesi için bir altyapı olarak kullanılmalıdır. Yazılı hale getirilen bir kalite sisteminin, okul personeli tarafından özellikle kendi sorumluluk alanlarındaki fonksiyonları ve diğer alanlardaki ilişkileri iyi anlaşıldığında başarısı artar (BSI, 20..).

8- Kalite Planlaması

Kalite planlaması kalite politikası ve hedeflerinin tutturulduğundan emin olmak ve uygulama metotlarını tanımlamak için yapılır. Okulda yürütülecek faaliyetler için kalite planları hazırlanmalı ve uygulanması sağlanmalıdır. Kalite planları belirli bir hizmet ve faaliyet aşaması için kalite sistem koşullarının nasıl karşılanacağını tanımlamak amacıyla kullanılır. Kalite planları, okuldaki faaliyetlerle ilgili karakteristikleri, kontrol ölçütlerini, kullanılan materyalleri, faaliyete ait işlem basamaklarını, faaliyete ait yetki ve

sorumlulukları, uygulanan prosedür ve talimatları, uygulanan denetimleri ve sıklıklarını ve kabul ölçütlerini kapsamalıdır (BSI, 20..).

9- Anlaşmanın Gözden Geçirilmesi

Okullarda uygulanan programlar, dersler, sosyal faaliyetler ile ilgili her akademik yılbaşında tanıtıcı doküman hazırlanmalıdır. Bir okul, müfredatın tanıtım kitapçığında anlatıldığı şekilde ve ulusal yönetmelikler ve şartlar çerçevesinde verilebilmesini sağlamak zorundadır. Bu durumda müfredat gözden geçirmesi ve personelin tayini de kalite sisteminin parçası olmak zorundadır. Okul tanıtım kitapçığı, veli ile yapılan anlaşmanın temellerini oluşturmalıdır. Okulun öğrencilere ve velilere ne imkânlar sunduğu ve onlardan neler beklediğini tanımlamalıdır. Öğrenci okula kabul edilirken anlaşma üzerinde karşılıklı hemfikir olunabilir ve bir kabul formu imzalanabilir. Dönem içerisinde öğretilecek işlere dair herhangi bir broşür veya yayımlanmış şemalar varsa ve her derste öğretilecek konuların (ödevler dahil) neler olduğunu detaylandıran dokümanlar her akademik yılın başında velilere verilmelidir. Bu dokümanlar doğru olmalı ve güncel kalmalarını sağlamak için düzenli olarak gözden geçirilmelidir (BSI, 20..).

10- Doküman ve Veri Kontrolü

Okul tarafından uygulanan kalite sistemi içerisinde yer alan tüm elemanlar, istekler ve koşullar sistematik, düzgün ve anlaşılabilir şekilde yazılı hale getirilmelidir. Kalite sistemi, dış kaynaklı dokümanlar da dahil olmak üzere bütün kalite dokümanlarının uygun bir şekilde tanımı, dağıtımı, toplanması ve muhafazasına imkan verecek koşulları kapsamalıdır. Dış kaynaklı dokümanlar listelenmeli ve en son revizyonlarının nasıl izleneceği tanımlanmalı, ulaşma yolları gösterilmelidir (BSI, 20..).

11- Doküman ve Veri Kabulü ve Yayımlanması

Okulun, hangi dokümanlara ihtiyaç duyduğunu teşhis etmesi ve sistem içerisindeki bütün dokümantasyonun hazırlanması, kabulü ve yayımlanması için bir sistem kurması gerekir.

12- Doküman ve Verilerde Değişiklikler, Düzenlemeler

Doküman kontrol sistemi, dokümanların onay ve yayınının yanı sıra, değişikliklerin kimler tarafından, nasıl yapılacağını, nasıl onaylanacağını ve değişikliklerin içeriğinin kayıt altına alınacağını tanımlamalı, yönetmelikler, genelgeler, müfredat değişiklikleri gibi meydana gelebilecek değişimleri içermelidir. Okul, güncellenmek, verimliliği gözden geçirmek, değişiklikleri kontrol etmek ve modası geçen dokümanları teşhis etmek için bir sisteme sahip olmak zorunda ve bu sistem aynı zamanda harici dokümanları da içermek zorundadır (BSI, 20..).

13- Satın Alma

Satın alma faaliyeti okulun ürettiği hizmetin bir parçasıdır ve doğrudan kaliteyi etkiler. Bu nedenle tüm satın alma faaliyetleri yazılı hale getirilmiş kural ve kriterlere göre planlanmalı, şartnameye uygun olmalı ve kontrol edilmelidir (BSI, 20..).

14- Taşeronların Değerlendirilmesi

Ücretli ve yarı zamanlı öğretmenler izlenmeli ve mümkünse sınıf gözlemleri ve öğrencilerden gelen geri beslemelerle birlikte değerlendirilmelidir. Kaynak ve hizmet tedarikçileri, okulun ihtiyaçlarını karşıladıklarından ve kalite, fiyat ve dağıtım anlamında uygun hizmet sunup sunmadıklarından emin olmak için değerlendirmeden geçirilmelidir. Taşeronların seçimi, aşağıdaki kabul kriterlerine göre yapılmalıdır:

- Belirtilen hizmet ve dağıtım kriterlerini karşılamadaki geçmişine dayalı kabiliyeti.
- Taşeron denetimi veya anketi.

Yazılı veya sözlü bir anlaşma kabul edildikten sonra taşeronun performansı izlenmelidir. Taşeronun izlenmesi aşağıdaki faaliyetlerin bazılarını içerebilir:

- Eksik, hasarlı, yanlış ürünlerin, kötü dağıtımın, kötü hizmetin, dokümantasyon veya faturalamada yapılan yanlışların kaydedilmesi.
- Kayıtlar düzenli olarak gözden geçirilmelidir.
- Performans düzenli olarak gözden geçirilmelidir.
- Taşeronlar üzerinde denetim yapılmalıdır.

Bir taşeronun şartları yerine getirmemesi durumunda yapılacak uygulama prosedürlerde tanımlanmalı ve bu tanımlama nihayetinde gerekirse taşeronun, kabul edilen taşeronlar listesinden çıkartılmasını da içermelidir (BSI, 20..).

15- Satın Alma Verileri

Satın alma siparişleri veya talepleri tamamen dokümanlaştırılmış olmalı ve satın alınan ürün veya hizmet tanımlanmalıdır. Satın alma verileri, işleme konmadan önce gözden geçirilmeli ve uygun personel tarafından doğruluğu ve tamlığı kontrol edilerek onaylanmalıdır (BSI, 20..)..

16- Satın Alınan Ürünlerin Doğrulanması

Bu madde, okula kabule yönelik anlaşmaya veya yasaya dayalı yükümlülüklerle dayandırılabilir (BSI, 20..)..

17- Müşteri Tarafından Sağlanan Ürün, Hizmet ve Bilgilerin Kontrolü

Okuldaki herhangi bir hizmeti yapabilmeniz için müşterileriniz tarafından tedarik edilen materyaller amaca uygun olmak, kayıplara ve hasara karşı korunmalıdır. Bunlar arasında bilgiler, kitaplar, dokümantasyon veya fiziksel ürünler bulunabilir.

Okulun sorumluluğu altındayken öğrencilerin bakımı, gözetimi ve ihtiyaçlarının karşılanması da bu kapsamda değerlendirilmelidir. Kalite dokümanında; öğrencilerin sağlık ve emniyeti, tıbbi hizmetlere erişebilirliği, öğle yemeği ve teneffüs vakitlerindeki gözetimleri, hasta öğrencilerle ilgilenme ve ilk yardım, eğitim ziyaretleri, muhtemel çocuk suiistimalinin önlenmesine yönelik tedbirler, evden getirilen veya yetkililerden alınan eşyalarla ilgili planlama yer almalıdır (BSI, 20..)..

18- Hizmet Tanımı ve İzlenebilirlik

Bu madde, bir öğrencinin okul boyunca ilerleyişini tanımlayan ve sergileyen bütün kayıtları içine alır. Bu dokümanda; kayıtlar, zaman çizelgesi, raporlar, başarı kayıtları,

öğrenci kişisel dosyaları, öğretmenlerin kayıtları (örneğin not defterleri), sınav sonuçları, personel kayıtları, müfredat kayıtları yer almalıdır.

19- Süreç Kontrolü

Süreç kontrolünün uygulanması ürünün ne olarak alınacağına bağlıdır. Bu kalite dokümanında ürün, öğrencinin gelişimi olarak değerlendirilmelidir. Bu durumda öğrenci gelişiminin gerçekleşme düzeyi rakamsal ifadelerle dönüştürülmelidir. Öğrenci gelişim süreçleri; müfredatla ilgili gelişim (akademik gelişim), sosyal gelişim, ruhsal gelişim ve bedensel gelişim olarak planlanmalı ve değerlendirilmelidir.

Bu alanlar çok çeşitli planlamaları içerebilir. Örneğin; okul zaman çizelgesinin oluşturulması, müfredatın yıllık, dönemlik, haftalık veya günlük olarak dağılımı, derslerin yürütülmesi, ödül ve disiplin sistemleri, derslerin ve müfredatın planlanması, okul öğrenci meclisi faaliyetleri, kayıtlar, kabuller, okul kuralları, ödüllendirme sistemi, zaman çizelgesi hazırlama, gün boyu, oyun zamanı, teneffüs zamanı, gözetim, ilk yardım, ev ziyaretleri, özel ihtiyaçlar, bir üst kademe okullara geçişler süreç planlamada yer almalıdır (BSI, 20..).

20- Teftiş ve Test Etme

Yazılı hale getirilmiş kuralların, amaçların ve kayıtların, hizmetin yerine getirilmesi için belirtilen gereklilikleri yerine getirip getirmediği denetlenmelidir.

21- Teftiş ve Testin Yapılması

Teftiş faaliyetlerinde; öğrencilerin okula devam devamsızlık durumlarının incelenmesi, öğrencinin eğitim-öğretim yılı başındaki durumunun tespiti ve değerlendirilmesi, özel eğitim ihtiyaçlarının teşhis edilmesi, kullanılan donanım ve malzemelerin okulda kullanıma uygunluk ve emniyetliliğinin sağlanması, öğretmen niteliklerinin test edilmesi ve değerlendirilmesi yer almalıdır(BSI, 20..).

22- Süreç İçi Teftiş

Eğitim-öğretim süreci içinde; standart değerlendirmeler, öğrencilerin ödevlerinin, projelerinin notlandırılması, değerlendirilmesi, ara sınavların uygulanması, öğrenci kişisel dosyalarını gözden geçirilmesi gerekmektedir.

23- Son Teftiş

Eğitim-öğretim süreci sonunda; final testleri, sınavları, başarı kayıtlarının tutulması, yönlendirme raporlarını düzenlenmesi, kişisel dosyalarının işlenmesi gerekmektedir.

24- Teftiş ve Başarı Dokümanları Kayıtları

Süreç içinde ve sonunda yapılan tüm denetim ve teftiş faaliyetlerinin belgeleri toplanarak kayıt altına alınmalıdır. Öğrenci dosyaları, sınav girişleri, sonuçları, başarı kayıtları, öğretmen değerlendirme kayıtları bir dosya haline getirilmeli ve değerlendirmeye alınmalıdır.

25- Teftiş Ölçümü ve Test Ekipmanının Kontrolü

Bu bölüm üç yönden uygulanabilir:

- 1- Öğrencinin akademik ve sosyal değerlendirmesinin tutarlı olmasını sağlayacak notlandırmanın gerçekçi olması, kişisel gelişim özellikleri tespitinin daha iyi yapılması gibi tedbirleri içerebilir. Öğrencilerin akademik ve sosyal başarılarını ölçme sistemi sağlıklı hale getirilmelidir.
- 2- Öğretim ve değerlendirme sınavı kursları için doğru yazılı metinlerin ve ekipmanların mevcut ve kullanılıyor olmasını ve takip edilen bütün terminolojinin konu ve öğrenci seviyesi için doğru ve güncel olması temin edilmelidir.
- 3- Laboratuvarlar veya atölyelerde kullanılan ölçüm aletleri ve ekipmanın standartlara göre doğrulukları sağlanmalıdır. Bu konu normalde okullardaki ders içi uygulamalarda çok önemli değildir, çünkü ekipmanlar öğretim amacıyla kullanılmakta ve mutlak doğrulukta ölçümler süreç için kritik önem taşımamaktadır. Ancak, okul dışındaki harici sınav için gerek duyulan ölçümlerin hassas olmasına dikkat edilmelidir (BSI, 20..).

26- Teftiş ve Test Durumu

Yeterli akademik ve sosyal gelişim kayıtlarının tutulması gereklidir. Bu kayıtlar öğrencinin okul hayatı boyunca gelişim aşamalarını gösterecektir. Okul zaman çizelgesinin oluşturulması, müfredatın yıllık, dönemlik, haftalık veya günlük olarak dağılımı, derslerin yürütülmesi, ödül ve disiplin sistemleri, derslerin ve müfredatın planlaması, okul öğrenci meclisi faaliyetleri, kayıtlar, kabuller, okul kuralları, ödüllendirme sistemi, zaman çizelgesi hazırlama, gün boyu, oyun zamanı, teneffüs zamanı, gözetim, ilk yardım, ev ziyaretleri, özel ihtiyaçlar, bir üst kademe okullara geçişler, öğrencilerin okula devam devamsızlık durumlarının incelenmesi, öğrencinin eğitim-öğretim yılı başındaki durumunun tespiti ve değerlendirilmesi, özel eğitim ihtiyaçlarının teşhis edilmesi, kullanılan donanım ve malzemelerin okulda kullanıma uygunluk ve emniyetliliğinin sağlanması, öğretmen niteliklerinin test edilmesi ve değerlendirilmesi bu kayıtlarda yer almalıdır. Ekipman muayeneleri kayıtları, taşeron performansının gözden geçirilmesi ve sağlık ve emniyet denetimleri de bu bölüme dahil edilmelidir (BSI, 20..).

27- Uygun Olmayan Ürün ve Hizmetlerin Kontrolü

Bu bölümde; öğrencilerin yetersizliklerinin tespitini izleme, öğrenci performansı ile ilgili velilerle iletişim kurma, gerektiği şekilde yardım sağlanmasını temin etme, özel programların ve faaliyet planlarının verimliliklerindeki ilerleyişin gözden geçirilmesi, kullanım alanı daralmış, eski teknoloji veya arızalı, problemli donanımın tespiti ve kontrolü yer almalıdır (BSI, 20..).

28- Düzeltici ve Önleyici Faaliyetler

Bu madde okul içerisinde sürekli gelişim kültürünün geliştirilmesi için önemlidir. Bu faaliyetler içerisinde, müfredatların işlerliğinin kontrolü, kişisel gelişim ölçümlerini izlenmesi, sınav sonuçlarının izlenmesi, öğrenci disiplinin izlenmesi, öğrencilerin devamında gidecekleri bir üst kademe okulların araştırılması ve izlenmesi, öğretme ve öğrenmenin gözden geçirilmesi ve idari sistemin geliştirilmesi için alınan tedbirler yer almalıdır. Öğrencilerden ve velilerden şikâyetlerin alınması ve bu şikâyetlerle ilgilenilmesi için bir plan hazırlanmalı ve uygulanmalıdır (BSI, 20..).

29- Taşıma, Depolama, Paketleme, Koruma ve Teslimat

Bu madde, okul içindeki öğrenci ihtiyaçlarının karşılanması ve okul çevresinin güvenliği için yapılacak faaliyetler için uygulanabilir. Ziyaretçi kabulleri, sağlık ve emniyet tedbirleri, sağlığa zararlı maddelerin kontrolü, gıda güvenliği tedbirleri, kariyer danışmanlığı, okul ziyaretleri, donanım, tesislerle ilgili faaliyetler bu kapsamda yer almalıdır (BSI, 20..).

30- Kalite Kayıtları

Öğrenci kayıtları, hizmetin kalite kayıtlarının bir kısmını teşkil eder ve çoğu zaten okulda mevcuttur. Kalite kayıtları okulun kalite yönetim sisteminin verimli olduğunu veya olmadığını doğrulamalıdır ve hedeflere ulaşıldığını göstermelidir. Kayıtlar yazılı çıktı olarak veya elektronik ortamda tutulmalıdır. Kayıtlar, belirli bir süre için saklanmalı ve hasara, bozulmaya karşı korunmalıdır. Bilgisayar kayıtları için yetkisiz kişilerin erişimi, verilerin bozulmasını engelleyici, arşivlemeye uygun olmalarını sağlayıcı tedbirler alınmalıdır (BSI, 20..).

31- İç Kalite Denetimleri

Kalite sisteminin denetimi bir yetenektir ve uygun eğitime önem verilmelidir. Denetçilerin, sağlıklı denetim yapabilmesi için denetimi yapılan ortamdan bağımsız olmaları zorunludur. Denetim, önceden tespit edilmiş bir programa göre yapılmalı ve sistemin etkili bir şekilde çalıştığını gösteren belirtilerin tarafsız olarak tespit edilmesi ve kaydedilmesi amacıyla, kalite sistemi kapsamı dâhilindeki bütün fonksiyonları kapsamalıdır. Denetimin olumlu bir süreç olmasını sağlayabilmek için denetimlerin yürütülürken uygunsuzlukla beraber uygunluklarında tanımlanmasına özen gösterilmelidir. Uygunsuzluklar tespit edildiği zaman düzeltici faaliyetler üzerinde anlaşmaya varılmak ve belirlenen faaliyet tamamlama tarihine kadar da denetçi tarafından takip edilmek zorundadır (BSI, 20..).

32- Eğitim

Bir okuldaki eğitim ihtiyaçları; kalite sistemi konusunda eğitim dahil olmak üzere bütün yeni personelin intibaka alınmasını, öğretmen değerlendirmesini, bütün personelin eğitim

İhtiyaçlarının teşhis edilmesi, karşılanmasını ve personelin geliştirilmesini, personelin niteliklerinin ve eğitiminin kaydedilmesini kapsamaktadır. Eğitim gereklilikleri, destek personeli dahil olmak üzere bütün personel için geçerlidir. Eğitim ihtiyaçlarını ve bireysel eğitim ihtiyaçlarını teşhis etmek ve gözden geçirmek için bir sistem kurulmalıdır. Yönetim sisteminin uygulamaya konulması esnasında bütün personele, uygulamaların yürürlüğe konmasının etkileri üzerine eğitim verilmelidir (BSI, 20..).

33- Servis

Öğrencilerin okuldan ayrıldıktan sonra onlara verilecek her türlü destek faaliyetleri, yönlendirmeler planlanarak kalite sistemi içinde yerini almalıdır. Etkili bir mezun izleme sisteminin kurulması gerekir.

34- İstatistiksel Teknikler

Okul, süreç ve ürüne ait kritik kalite ölçeklerini belirlemek, kontrol etmek ve sonuçlarını doğrulamak için ihtiyaç duyduğu istatistiksel teknikleri belirlemelidir. Hizmet uygulamalarının kontrollü koşullar altında yürütülebilmesi için ürün kalitesini etkileyen süreç parametrelerinin, ürün özelliklerinin belirlenmesi ve bu parametrelerdeki standart değerlerden sapmaların ölçülebilmesi gerekmektedir. Bu yöntemlerin kullanımı ile sapmalar yorumlanarak düzeltici faaliyet kararı alınabilir veya tekniklerin uyarı sistemi sayesinde hatalar ortaya çıkmadan önlenir. İstatistiksel yöntemlerin doğru sonuç vermesi için zamanında, doğru ve uygun veri toplamanın önemi büyüktür. Bu nedenle veri toplayan elemanların da teknikler ve veri toplama yöntemleri konusunda eğitilmiş olması gerekir.

Eğilimlerin tespitine yardım etmek için okullar uygun olan durumlarda istatistiksel analiz yapmak isteyebilirler, örneğin; öğrenci alımında öğrencilerin eğilimlerinin belirlenmesi, sınıf geçme-kalma oranları, sınav sonuçlarının analizi ve sınıfların karşılaştırılması, personelin performansının ölçülmesi, genel başarı oranının belirlenmesi gibi konularda istatistiksel yöntemlere başvurulmalıdır. Okullarda kullanılan herhangi bir istatistikî bilgi, bir zaman periyodunda kıyaslanabilir olmalı ve hangi temelde kullanıldıkları belirtilmelidir.

2.5.1.4 ISO 9000–2000 Kalite Güvence Sistemine Kaydolmak İçin Müracaat

BS EN ISO 9000–2000’ ne kaydolma işlemi, bağımsız bir üçüncü şahıs sertifikasyon kuruluşu tarafından yürütülen resmi bir prosedürdür. Standardın gereklerini yerine getirip getirmediğini görmek için okulun kalite sisteminin değerlendirmesi yapılır. Eğer gereklilikleri sağlamışsa okula bir kayıt sertifikası verilir (BSI, 20..).

1- Hazırlık

Değerlendirmeden geçmek amacıyla başvuruda bulunabilmek için okulun, kalite sistemini dokümanlaştırma ve yürürlüğe koymak konusunda önemli hazırlıkları yürütmesi gerekecektir.

Kalite sisteminin geliştirilmesi ve işletilmesinde görev alacak personel için eğitim kursları verilmektedir. Bu kursların içeriğinde; BS EN ISO 9000–2000’ in gereklilikleri, başlangıçtan itibaren bilgilendirme, dokümantasyonun hazırlanması ve denetim teknikleri eğitimi bulunmaktadır.

Kalite sisteminin hazırlanmasında profesyonel yardım sunan danışmanlık firmaları bulunmaktadır. Bir danışman seçerken; danışmanın, eğitim sisteminin hem mikro hem de makro çevresi içerisinde bir okulun nasıl çalıştığını anlıyor olmasına ve BS EN ISO 9000–2000’ in eğitim kurumlarında uygulanması konusunda mükemmel bir kavrayış ve tecrübesinin bulunmasında dikkat edilmelidir.

Değerlendirmenin ilk adımı olarak, BS EN ISO 9000–2000’ in gerekliliklerinin tatminkâr seviyede hedeflendiğinden emin olmak için kalite sistemi el kitabının yerinde bir başlangıç uzman incelemesi yapılır. Kalite el kitabının kabul edilmesini müteakip karşılıklı anlaşılan bir değerlendirme tarihi onaylanır. Bir ön değerlendirme yapılabilir. Ön değerlendirme, okula azami faydası dokunacak alanlar üzerinde yoğunlaştığı ve geçti/kaldı şeklinde sonuçlanmadığı için, gayri resmi bir müşteri kontrollü denetim gibi görülebilir. Ön değerlendirmenin maliyeti kotasyon aşamasında belirlenebilir (BSI, 20..).

2- Değerlendirme

ISO 9000–2000 uygunluk değerlendirmesinde, kalite sisteminde masaya yatırılan prosedürlerin takip edilip edilmediğini kontrol edilir. Esas itibarıyla “dokümanlaştırdığınız sisteminizde yaptığınızı söylediğiniz şeyleri yapıyor musunuz?” bu kontrol edilir. Kalite sisteminin bütün parçalarının etkili şekilde çalıştığını gösterecek kayıtlar halinde bulunan yeterli miktarda gösterge ortaya konulmalıdır.

Değerlendirme sırasında sorulan pek çok soru vardır. Bu soruların tamamı kalite yönetim sisteminin etkili olduğunu veya olmadığını ispatlamayı amaçlamaktadır. Bu örnekler arasında; kalite kitapçığı; nasıl güncel tutuluyor; personel onun güncel olup olmadığını nasıl biliyor; demode dokümanlar ve prosedürler sistemden nasıl kaldırılıyor; personelin faaliyetleri kitapçıktaki prosedürler ile uyumlu mu?, iç denetimler ve yönetimin gözden geçirme faaliyetleri doğru şekilde ve plana göre yürütüldü mü?; sonuçlar nasıl kaydedildi ve düzeltici tedbirler alındı mı?, okulun işleyişinde herkesin sorumluluğu açıkça tanımlandı mı?; personel kalite politikasından haberdar mı? ve kalite politikasını anlıyorlar mı?

Değerlendirmenin sonunda, değerlendirme bulgularının duyurulacağı bir kapanış toplantısı yapılır. Her türlü uygunsuzluklar ve bunlara uygun düzeltici tedbirler tartışılır. Değerlendirmenin muhtemel üç sonucu vardır; kalite sistemi uygun bulunursa kayıt için tavsiyeler ve prosedürler için açıklama ve zaman verilir. Olumlu ancak eksiklikler görülürse bunların tamamlanması için zaman ve kayıt için şartlı tavsiyeler verilir. Uygun görülmezse yeni bir değerlendirme süreci için takvim belirlenir (BSI, 20..).

3- Kaydedilme

Okul, değerlendirmeden başarı ile geçtikten sonra, kayıt sertifikası verilir. Kayıtlı olmak yıllık ücret ödemeyi gerektirir ve standarda uygunluğun devam ettiğinden emin olmak için yılda en az iki ziyaretle yapılan kısmi değerlendirme bu ücrete dahildir. Bu ziyaretler, her ziyaretten azami fayda temin edilecek şekilde programlanır. Sürekli gelişim sürecini kolaylaştırmak için kalite sisteminin etkililiği konusundaki okula geri bildirim yapılır.

Sertifikasyon programı, kaydın iki yılda bir kez gözden geçirilmesini gerektirir. Her iki yılda bir müşteri yöneticiniz devam eden değerlendirme ziyaretlerinin sonuçlarını sizinle

birlikte gözden geçirecek ve bu gözden geçirmelerde yapılan geri bildirimler sizin kalite yönetim sisteminizin etkililiğini daha da geliştirmek için kullanılacaktır. Devam eden bağlılığı temin etmek için iki yılda bir olan gözden geçirmede üst yönetimin temsil edilmesi önemlidir (BSI, 20..).

2.5.2 Ülkemizde Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi Uygulamaları

Eğitime ayrılan kaynakları daha etkili ve verimli kullanarak eğitim hizmetlerinde kaliteyi artırma ve eğitim hizmetlerinden yararlananların memnuniyetini sağlama isteği eğitim yönetiminde yeni yaklaşımları gündeme getirmiştir. Bu gün yeni yönetim yaklaşımlarının başında TKY anlayışı gelmektedir. Bu nedenle Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) TKY uygulama çalışmalarını başlatmıştır.

2.5.2.1 Müfredat Laboratuvar Okulları (MLO) TKY Uygulaması

Türkiye, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü' ne (OECD) üye ülkelerin birçoğu ile birlikte, Milli Eğitim'in hedeflerine ulaşmasında belirleyici olan yeniden yapılanma ve reform çalışmalarına başlamış bulunmaktadır. Bu çalışmalardan biri de Milli Eğitimi Geliştirme Projesidir (MEGP).

MEGP' nin üç önemli amacı vardır. Bunlar:

- 1- İlk ve orta öğretimde kaliteyi arttırarak öğrenci başarısını OECD ülkeleri ortalamasına yaklaştırmak.
- 2- Öğretmen eğitiminde kaliteyi ve geçerliliği artırarak OECD ülkelerindeki benzeri standartlara ulaştırmak.
- 3- Milli Eğitim Bakanlığı'ndaki yönetim ve işletmecilik beceri ve uygulamalarını geliştirerek kaynak kullanımında daha ekonomik ve etkili olabilmeyi sağlamak (MLO Modeli, 1999).

MEGP hedeflerinin gerçekleşmesi için uygulama alanı olarak Müfredat Laboratuvar Okulları geliştirilmiştir. Müfredat Laboratuvar Okulları, geliştirilen öğretim programlarının, yeni eğitim-öğretim veya yönetim yaklaşımlarının sistem genelinde yaygınlaştırılmasından önce deneneceği ve teknolojik gelişmelerin yansıtılacağı okullardır. Milli Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGP) kapsamında, kaliteyi ve öğrenci başarısını arttırmak, yönetim

ve eğitim personelinin yeterliliklerini arttırarak mesleki becerilerini geliştirmek amacıyla yapılacak her türlü araştırma ve geliştirme çalışmalarının uygulama alanı olarak yedi coğrafi bölgenin 23 ilinde 208 okul Müfredat Laboratuvar Okulu olarak seçilmiştir.

Müfredat Laboratuvar Okullarının üstlendikleri sorumluluk ve kamuoyunda bu okullara yönelen talep dikkate alınarak, Müfredat Laboratuvar Okullarında sağlanan gelişmelerin diğer eğitim kurumlarında yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar başlatılmıştır.

Eğitim kurumlarında yapılacak yaygınlaştırma çalışmalarında Müfredat Laboratuvar Okulları Modelinde öngörülen ilke, standart ve özellikler esas alınır. Bu özelliklerin en önemlilerinden biri de eğitim kurumlarında benimsenecek olan yeni yönetim yaklaşımı TKY' dir.

06.07.1999 tarihinde toplanan Müdürler Kurulu toplantısında “Milli Eğitim Bakanlığı Müfredat Laboratuvar Okulları Uygulamalarının Yaygınlaştırılmasına İlişkin Yönerge” görüşülmüş ve 27.09.1999 tarihinde kabul edilmiştir. Yaygınlaştırma kapsamında TKY ile ilgili şu maddeler yer almıştır:

Madde 7-Eğitim kurumlarında TKY esas alınır;

1- Her okulda kalite kurulu oluşturulur. Bu kurul TKY anlayışı ile süreçleri tasarlar, yürütür ve kalitenin geliştirilmesi için gerekli kararları ve önlemleri alır.

2- Her okulda kalite geliştirme ekipleri oluşturulur.

3- Kalite Kurulu ve kalite geliştirme ekiplerinin kuruluşu ve işleyişi ile ilgili esas ve usuller Müfredat Laboratuvar Okulları modeline göre yürütülür.

Madde 8-Eğitimin niteliğini geliştirmek ve öğrenci başarısını arttırmak için eğitim kurumları paylaşımcı bir yönetim anlayışı ile yönetilir ve işbirliğine dayalı bir çalışma kültürünün okula yerleşmesi sağlanır. Eğitim kurumlarında Okul Gelişimi Yönetim Ekibi (OGYE) kurulur.

Madde 9-Eğitim kurumlarında, eğitimin kalitesini ve öğrenci başarısını arttırmak için okul, veli, çevre ve yüksek öğretim kurumları ile işbirliği yapılır.

Madde 10-Eğitim kurumlarında yapılacak çalışmalarda öğrenci merkezli eğitim esastır. Okullardaki tüm eğitim ve öğretim ile yönetim hizmetleri bu esasa göre düzenlenir.

Madde 11-Okulda görev yapan personelin mesleki etkinliğini ve verimliliğini eğitim ihtiyaçlarını karşılamak üzere okulda ve iş başında hizmet içi eğitim çalışmaları düzenlenir (MEB, 1999).

MLO’ nda TKY uygulaması ile eğitimin kalitesi, öğrenci başarısı artacak yönetim ve eğitim personelinin yeterlilikleri, mesleki becerileri gelişecektir.

2.5.3 Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumları TKY Uygulaması

“Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumları TKY Dersi Öğretim Programı” Ağustos 2000 tarih ve 2515 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu okullarda TKY dersi okutulmaya başlanmıştır. Bu dersler küreselleşen dünyamızın, rekabetçi ortamında ortak değerler haline gelen TKY ile ilgili tanımları, kavramları, ilkeleri, amaçları, kapsam ve içeriğe ait yeterlilikleri kazandırmaya yönelik 18 ünite yer almaktadır.

Dersin genel amaçları şu şekilde belirtilmiştir;

Bu dersteki öğretim faaliyetlerini başarıyla tamamlayan her öğrenci;

- 1- Toplam kalite yönetimi kavramını, toplam kalite yönetimi eğitiminin amacını ve içeriğini tanır.
- 2- Toplam kalite anlayışı içinde liderlik, yöneticilik, stratejik planlama ve performans yönetim sistemi tekniklerini tanır.
- 3- Kalite çemberlerini ve toplam kalite yönetimi görevlerini tanır.
- 4- Toplam kalite modelinin ilkelerini tanır.
- 5- Toplam kalite güvence sisteminin ve kalite yönetiminin öğelerini tanır.
- 6- Çağdaş yönetimde işletme yönetim beklentilerinin neler olduğunu kavrar.
- 7- İşletme proseslerinin unsurlarını tanır.
- 8- Piyasadaki çeşitli sektörlerde ve sosyal yaşamdaki rekabetin farkında olur.
- 9- Rekabet gücü çevrimlerini tanır.
- 10- Üretim ve üretimi etkileyen faktörleri kavrar.
- 11- Rekabetçi ortamlarda kıyaslamaları nasıl yapacağını kavrar.
- 12- TS-ISO 9000–2000 (Kalite/sistem) yönetim standartlarını tanır ve işlevlerini kavrar.
- 13- Toplam kalite yönetiminin ulusal ve uluslar arası önemini takdir eder.
- 14- Toplam kalite yönetimini kendi yaşamındaki alanlara uyarlamaya çalışır.
- 15- Etkileşim içinde olduğu alanlarda belirli bir kalite arayıcısı/talepçisi olur.
- 16- Kalite olgusuna önem veren bilinçli bir üretici ve tüketici olmaya özen gösterir (MEB, 2000).

Dersin uygulanması ile ilgili aşağıdaki açıklamalar yapılmıştır:

- 1- Ünitelerin uygulanmasında gerçekleştirilecek öğretimsel davranışların seviyesi dersin genel amaçlarında belirtilen seviyede olmalıdır.
- 2- Öğretim ortamı, çevre imkanları ve öğrencilerin durumları dikkate alınarak, gerekli görülen üniteler arasında sıra değişikliği yapılabilir.
- 3- Ünitelere ayrılacak süre, ünitenin genel amaçtaki hedefi ve içeriği, öğretim ortamı ve çevre olanakları, konunun toplam kalite yönetimi açısından önemi ve okulun çalışma takvimi dikkate alınarak ders öğretmenlerince belirlenmelidir.
- 4- Ders ünitelerinin uygulanmasında konunun daha iyi açıklanabilmesi açısından sürekli olarak kalite kavramıyla ilgili olan günlük olaylardan örnekler verilmelidir.
- 5- Bu ders mesleki ve teknik eğitimin her türlü eğitim faaliyetinde konu edinilmelidir. Bu nedenle Toplam Kalite Yönetimi ile ilgili mesleki örnekler, öğrenci grubunun mesleğine uygun olarak okul ve iş yeri uygulamalarında yapmış oldukları işlere uyarlanarak verilmelidir.
- 6- Öğrencilerin derslerinde ve mesleklerinde yaptıkları uygulamalar, mümkün olan ölçülerde, örnek olay olarak ele alınıp analiz edilerek genel eleştiri yapılmalı, olası hatalar, oluşma nedenleri, olması gereken durum ve düzeltme önerileri vurgulanmalıdır.
- 7- Dersin uygulanmasında çevrede, örnek olabilecek, işletmeler, kurumlar, fabrikalar vb. ile varsa kontrol ünitelerinde teknik geziler düzenlenerek ilgililerin bilgi vermeleri sağlanmalıdır.
- 8- Toplam Kalite Yönetim ile ilgili uygun dokümanlar canlı birer örnek olarak sınıfa getirilmelidir.
- 9- Toplam Kalite Yönetimi ile ilgili kişiler davet edilerek konuyla ilgili konferans vermeleri sağlanmalıdır (MEB, 2000).

2.5.4 M.E.B. Toplam Kalite Yönetimi Uygulamaları

M.E.B. merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatı ile bağlı olduğu okul ve kurumlarda yürütülen faaliyetlerin toplam kalite yönetimi anlayışına göre gerçekleşmesine ilişkin “TKY Uygulamaları Yönergesi” Kasım 1999 tarihli ve 2506 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisinde yayınlanarak yürürlüğe girmiştir:

Yönerge 4 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, amaç, kapsam dayanak ve tanımlar, ikinci bölümde; temel ilkeler, üçüncü bölümde uygulama ve dördüncü bölümde yürürlük

ve yönetme konuları yer almaktadır. TKY uygulamaları, uygulamada yer alacak birimlerle işbirliği yapılarak Yönetimi Değerlendirme ve Geliştirme Dairesi (YÖDGED) tarafından hazırlanan projeye göre yürütülecektir.

2000/14 sayılı genelge ile “TKY Uygulamaları Yönergesi” ve “TKY Uygulama Projesi” makam onayı ile yürürlüğe girmiştir. TKY Uygulama Yönergesi çerçevesinde hazırlanan “TKY Uygulama Projesi” M.E.B. merkez teşkilatı birimlerinin TKY anlayışına üç aşamada geçilmesini öngörmüş ve çalışmalarını başlatmıştır (M.E.B., 2000/14).

2.5.4.1 TKY Uygulama Projesi

Kasım 1999 tarih ve 2506 sayılı M.E.B. Tebliğler Dergisinde yayınlanarak yürürlüğe giren “MEB TKY Uygulama Yönergesi” bir proje ve plan çerçevesinde yürütülecektir. Yönerge çerçevesinde hazırlanan “TKY Uygulama Projesi” 16 basamaktan oluşmaktadır.

TKY Uygulama Projesinin Gerekçeleri

TKY Uygulama Projesinin gerekçeleri şöyle belirtilmiştir (MEB, 1999);

1- TKY her kademedeki personelin bilgi ve beceri düzeyinin yükseltilmesini, yönetimde katılımcılığın sağlanmasını, personelin iş tanımına uygun olarak çalıştırılmasını, birim içi koordinasyon sağlanması ile çalışanlar arasında güvene dayalı bir ortamın oluşturulmasını hedeflemektedir. Böylece personelin iş doyumuna ulaşacağı ve daha verimli olacağı beklenmektedir.

2- TKY, bir kuruluşun tüm faaliyetlerinde kalite yükseltmeyi hedef alarak, her aşamada oluşması muhtemel hataları önlemeye çalışan bir anlayışı getirmektedir. Süreç bazında yapılan kontroller, hataların zamanında tespiti ile önlenmesini, müşteri beklentilerine uygun kaliteli üretimin gerçekleşmesini sağlamaktadır. Bu sonuca ulaşmak için bir kuruluşun:

- a- Gelişme ve yaratıcılık için tüm çalışanların katkısını sağlamasına,
- b- Analiz, problem çözme, karar verme tekniklerini sistematik bir biçimde kullanmasına,
- c- Mevcut durumu sürekli sorgulayarak verimlilik hesabı içinde olmasına,
- d- Kaynaklarını etkili ve verimli kullanarak, özellikle insan kaynağını, sürekli gelişmesine imkan verecek bir ortamı oluşturması gerekmektedir.

TKY Uygulama Projesinin İlkeleri

TKY Uygulama Projesi ile ilgili Faaliyetlerin 12 temel ilke çerçevesinde yürütüleceği belirtilmiştir;

- 1- TKY uygulamalarının birimlerce yapılacak bir plan dahilinde gerçekleştirilmesi,
- 2- Eğitim hizmetinden yararlananların memnuniyetini sağlayacak önlemlerin alınmasını,
- 3- TKY uygulamalarının her aşamasında ilgili tarafların gönül ve beyin gücü ile katılımı sağlanarak ekip çalışmasının ön planda tutulması,
- 4- TKY uygulamaları çerçevesinde kaynakların etkili ve verimli kullanılması,
- 5- TKY’ de ölçülemeyen hizmet geliştirilemez anlayışından hareketle hedeflere ulaşma düzeyinin sürekli ölçülmesi,
- 6- Sistemin sürekli gözden geçirilmesi, iyileştirilmesi,
- 7- Eğitim yönetiminde personelin sürekli eğitimi kurumsallaştırılarak niteliğinin yükseltilmesi,
- 8- Personelin tüm potansiyelini kullanabileceği çalışma ortamının sağlanması,
- 9- Çağın ve çevrenin sürekli değişimi göz önünde tutularak, öğrenen birey, öğrenen organizasyon anlayışının planlı bir şekilde kurumsallaşması,
- 10- Çalışanlara problemin bir parçası olmak yerine, çözümün bir parçası olunması anlayışının benimsetilmesi,
- 11- Hizmetlerin sunumunda iş görenlere kalitenin geliştirilmesinin bütün personelin işi olduğu anlayış ve yaklaşımının benimsetilmesi,
- 12- Kurumsal ve bireysel amaçlar arasında denge sağlanarak çalışanların iş doyumunun göz önünde bulundurulması (MEB, 1999).

Okullarda yapılan Toplam Kalite Yönetimi ile ilgili faaliyetlerde bu 12 temel ilke göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

TKY Uygulama Projesi Eğitim Faaliyetleri

Kalite iyileştirme faaliyetlerinin en önemli bileşimi insan gücünün yeterliliğinin geliştirilmesidir. TKY’ nin üzerine inşa edildiği paradigma hem yöneticiler hem çalışanlar arasında kökten bir zihniyet değişimi öngörmektedir. Bu nedenle yarım günlük bir seminerin yeterli olması beklenmemelidir. Ayrıca doğrudan kalite teknikleri ve yöntemleri

hakkında verilecek eğitimlerin verimli olabilmesi çalışanların temel bilgi ve becerilerinin yeterli olmasına bağlıdır (Evrenosoğlu, 1995).

Kalite insana değer verme, sürekli gelişme anlamına gelmektedir. Eğitimde kalite arayışı her durumda çevreyi, ortamı ve kendi özelliklerini dikkate alarak yaşayan, kendisini ve çevresini değiştirebilen insanı yetiştirme çabasına dönüşmüştür. Nitelikli insanı yetiştirme çabaları evrensel bir sorun olmuştur. Böyle olunca da nitelikli insanı yetiştirecek olan yönetici ve öğretmenlerin de nitelikli olması konusu önem taşımaktadır. Bu konuda TKY' ni uygulayacak olan yönetici ve öğretmenlerin kalite konusunda sürekli eğitimden geçmeleri gerekmektedir.

Kalite anlayışının kavranması kalite eğitimi verilmesi ile mümkündür. TKY Uygulama Projesinde de ilk aşama da üst düzey yöneticilerden başlayarak, orta kademe yöneticilerden çalışanlara kadar uzanan bir eğitim süreci planlanmıştır.

TKY Uygulama Projesinin ilk aşamada birim amirlerine TKY felsefesini ve projeyi tanıtıcı bilgi verilir. Proje kapsamında yer alan eğitimciler öncelikle Kalite Kurulu ve Kalite Geliştirme Ekibi üyelerinden başlanarak, diğer birim yöneticilerine yönelik olarak devam eder. Ayrıca birim içerisinde seçilen bir ekip eğitici olarak eğitilir ve birim içerisinde eğitimler bu ekip tarafından sürdürülerek yaygınlaştırılır. Uygulama kapsamına alınan birimin Kalite Kurulu ve Kalite Geliştirme Ekibi üyelerine TKY, iş mükemmelliği modeli, öz değerlendirme konularında eğitim verilir (MEB, 1999).

TKY' nin eğitime uygulanabilmesi için yönetici ve eğitimcilerin bu konuda yeterli eğitimi almaları büyük önem taşır. Bu nedenle MEB Hizmet İçi Eğitim Dairesi Başkanlığı TKY ile ilgili hizmet içi eğitim programlarını oluşturmuştur.

BÖLÜM 3

PİLOT UYGULAMA

Bu bölümde Karabük İli evreninde uygulanan TKY pilot uygulaması ile ilgili bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

3.1 KARABÜK İLİNDEKİ TKY PİLOT UYGULAMASI

Karabük ilinde çeşitli meslek dallarında mesleki ve teknik okul ve kurum bulunmaktadır. Bu okulların bir bölümü örgün eğitim, bir bölümü ise yaygın eğitim vermektedir. Endüstri meslek liseleri, kız meslek liseleri, ticaret meslek liseleri, çok programlı liseler örgün mesleki ve teknik eğitim okulları, mesleki eğitim merkezleri ve halk eğitim merkezleri ise yaygın eğitim veren kurumlardır. Karabük ilinde 2 endüstri meslek lisesi, 2 kız meslek lisesi, 2 ticaret meslek lisesi, 4 çok programlı lise, 2 mesleki eğitim merkezi ve 6 halk eğitim merkezi bulunmaktadır. Okullarda TKY uygulamaları genel olarak yapılmakla birlikte yeterli ve istenilen seviyede olduğu söylenemez. Bu okullardan Merkez Endüstri Meslek Lisesinde TKY uygulamaları açısından örnek sayılabilecek “Benim Sınıfım Pilot” uygulaması 2003-2004 eğitim öğretim yılının ikinci döneminden itibaren uygulanmıştır. Uygulama ile ilgili bulgular aşağıdaki başlıklar altında incelenmiştir.

3.1.1 Karabük Merkez Endüstri Meslek Lisesi TKY Pilot Uygulaması

Rutin uygulamalar dışında bu okulda TKY anlayışına uygun olarak “Benim Sınıfım Pilot” uygulaması başlatılmıştır. Uygulamaya 2003-2004 eğitim öğretim yılı birinci döneminde en başarısız olan üç sınıf seçilmiştir. Uygulamanın temel amacı TKY anlayışı kapsamında bu sınıflarda farklı yöntemler uygulayarak başarıyı arttırmaktır.

İhtiyaç analizi uygulama ve değerlendirme ekibi seçilerek çalışmalara başlanmıştır. TKY anlayışı çerçevesinde oluşturulan strateji planı 50 öğretmene dağıtılarak planla ilgili görüşleri detaylı olarak alınmıştır. Okulun güçlü ve zayıf yönlerini belirlemek amacı ile

İhtiyaç analizi 4 idareci, 40 öğretmen, 82 öğrenci, 50 veli, 3 destek personeline uygulanarak, sonuçlar çıkarılmıştır. İhtiyaç analizi uygulamasında çıkan sonuçlar öğretmenler kurulunda değerlendirilmiş, okul gelişim yönetim ekibince okulun zayıf olan alanlarında gelişme sağlanması amacıyla alt çalışma grupları oluşturulmuştur.

Okulda pilot uygulama sınıfı seçilen sınıflarında yapılacak farklı eğitim öğretim uygulama ve metotları ile elde edilecek verilerin değerlendirilmesi ve okul genelinde uygulanabilirliğinin araştırılması amacıyla kalite çemberi yapısına uygun olarak yürütme komitesi kurulmuştur. Yürütme Komitesi, okul müdürü, müdür yardımcıları, sınıf rehber öğretmenleri, bu sınıflarda derse giren tüm öğretmenler, okul rehber öğretmeni, uygulamadan sorumlu müdür yardımcısından oluşturulmuştur. Komite, kalite çemberinin faaliyete başlayıp geliştirilmesine ilişkin birçok önemli kararı alma ve politika belirleme yetkisine sahiptir. Komite toplanarak uygulama ile ilgili kararları almış ve uygulamaya başlamıştır. Rehber öğretmenler çember üyelerinin eğitim ve yönlendirme ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla komitede yer almışlardır. Çember üyeleri gönüllülük esasına göre seçilmişlerdir. Çalışmalar belli bir metodoloji kapsamında yürütülmüştür.

3.1.1.1 Sınıf İçi Uygulamalar

Uygulama yapılan sınıflarda oturma planları yeniden düzenlenerek “u” düzeni oturma düzenine geçilmiş, her ders öğretmeni, kendi dersinin kurallarını öğrencilerle birlikte oluşturarak bu kuralların yazılı olarak tutanak altına alınmasını sağlamıştır. Kurallara uymayanlara, ders araç- gerecini getirmeyen, devamsızlık yapan öğrencilere nasıl bir uygulama yapılacağına öğrenciler öğretmenleri ile birlikte karar vermiştir. Özellikle bu sınıflarda derse giren öğretmenler, sınıf içindeki bütün davranışlarında dikkatli davranarak, kaba konuşmalardan ve davranışlardan kaçınmış, sınıfa girerken güler yüzlü, enerjik olmuşlar ve sınıfı mutlaka selamlamışlardır.

Bu sınıflarda derse giren öğretmenler kılık-kıyafetlerine daha fazla özen gösterdiler, derse girerken ve ders boyunca ceketlerinin önü ilikli olarak dersi işleyerek, ders işleniş esnasında olumlu öğrenci davranışları mutlaka ödüllendirilmiştir.

Bu sınıflarda kılık kıyafet konusunda, ders araç-gereçlerini getirme, derse katılma vb. konularda detaylı açıklamalar yapılarak öğrencilere rehberlik yapılmıştır. Rehberlik

servisince bu sınıflarda çeşitli uygulamalar yapılarak ders işlenişinin daha verimli hale getirilmesi için ders öğretmenlerine bilgiler verilmiş, her sınıfta etkili ve verimli ders çalışma yöntemleri rehber öğretmen tarafından detaylı olarak ele alınmıştır.

Pilot sınıflardaki öğrenciler, derse giren öğretmenlere paylaştırılarak danışman öğretmen uygulamasına geçilmiş, böylece öğrenciler hakkında çok detaylı bilgiler toplanarak durumları daha yakından takip edilmiştir. Öğrencilerin devam durumları her gün düzenli olarak takip edilerek, ailelerine devamsızlık yapılan gün telefonla haber verilmiştir.

Bu sınıflarda dersler işlenirken, dersin anlaşılmasını kolaylaştıracak araç-gereçlerin kullanılmasına çalışılmış, eğitim görsel materyallerle desteklenmiş, her dersin başında bir önceki dersin tekrarı mutlaka yapılmıştır. Pilot sınıflardaki öğrencilerin çoklu zeka kuramına göre gruplandırılarak, dersler işlenirken öğretmenler tarafından bu etkenler göz önünde bulundurulmuş, öğrenciler kabiliyetleri ve seviyelerine göre gruplandırılarak onlara uygun yöntemler uygulanmıştır.

Okul disiplin kurulu üyeleri pilot sınıfları gezerek okulun kuralları, genel davranış kuralları konularında çeşitli bilgiler vermişler, bu şekilde öğrencilerle okul idaresi arasında çatışmaya sebep olabilecek olaylara karşı ön tedbir alınmıştır.

3.1.1.2 Sınıf Dışı Uygulamalar

Öğrencilerin okulu benimsemeleri, okul, aile, öğretmen, öğrenci işbirliğinin artırılması ve öğrencilerde “benim okulum” bilincinin gelişmesi amacıyla öğretmenler tarafından gruplar halinde, pilot sınıflardaki öğrencilerin evlerine ziyaretler düzenlenmiştir. Bu ziyaretler sonucunda hem öğrencinin ve ailesinin yaşam koşullar yerinde görülmüş, aynı zamanda öğrenciye ve ailesine kendilerinin önemsendiği mesajı verilmiştir. Böylece ailenin de eğitim sürecinin içine çekilmesi sağlanmış, onlara öğretmenleri evlerinde ağırlama fırsatı sağlanmıştır.

Pilot sınıflarda sınav tarihleri önceden belirlenerek öğrenci velilerine sınavlardan iki gün önce telefonla mutlaka bildirilerek öğrencinin evde sınava hazırlanmasının ve ailesi tarafından takip edilmesi sağlanmıştır.

Öğrenci ve öğretmen ilişkilerini kuvvetlendirmek amacıyla her sınıfla, o sınıfa derse giren öğretmenler, sınıf öğretmeni, rehber öğretmen, bölüm müdür yardımcısı ve okul müdürünün katıldığı piknikler düzenlenmiş, atölyeler de öğretmenlerle birlikte yemekler düzenlenmiştir.

Pilot sınıflardaki öğrenci velilerini bilgilendirmek amacıyla düzenli olarak veli bilgilendirme toplantıları yapılmış ve her veli telefonla aranarak okula davet edilmiş, ayrıca öğrenciler ile ders öğretmenlerinin karşılıklı sorunlarını dile getirmeleri amacıyla toplantılar yapılmıştır. Bu toplantılarda öğretmen ve öğrenciler belirli bir kalıba girmeden özgürce birbirleri hakkındaki olumlu ve olumsuz düşüncelerini ortaya koymuşlardır.

Pilot sınıf uygulaması başlangıcında, derse giren öğretmenlerce uygulama sonunda karşılaştırılmak üzere kıyafetine özen gösterme, disiplin kurallarına uyma, ders araç gerecini bulundurma, derse karşı ilgisi, derse hazırlıklı gelme, öğretmenlerine karşı tutumları, arkadaşlarına karşı davranışları, okul malzemelerine sahip çıkması, verilen görev ve sorumlulukları yerine getirmesi, ders başarısı, derse devam durumu, okulla ilgili konularda velisini bilgilendirme, ailenin okulla ilişkisi kriterlerine göre her öğrenciye pilot sınıf başlangıç uygulaması yapılmış ve 10 üzerinden değerlendirilmiştir.

3.1.1.3 Pilot Sınıflarda Başarı Durumu İle İlgili Bulgular ve Yorum

Uygulama başlangıcında ve sonunda pilot sınıflarda akademik başarı durumları aşağıdaki çizelgelerde görülmektedir.

Çizelge 3.1 Uygulamaya başlamadan önce 17 mevcutlu 9-L sınıfında birinci dönem başarı durumu.

Dersler	Başarılı Öğrenci Sayısı	Başarı oranı%
Türk Dili ve Edebiyatı	7	46
Din Kül.ve Ahl.Bilgisi	14	33
Matematik	5	33
Tarih	5	33
Coğrafya	3	20
Biyoloji	5	33
Fizik	2	13
Kimya	3	20

Çizelge 3.1 (devam ediyor).

Yabancı Dil	2	13
Teknik Resim	9	60
Makine Bilgisi	9	60
Gereç Bilgisi	9	60
Atölye	14	93

Çizelge 3.2 Uygulama sonrası 17 mevcutlu 9-L sınıfında ikinci dönem başarı durumu.

Dersler	Başarılı Öğrenci Sayısı	Başarı oranı %
Türk Dili ve Edebiyatı	12	86
Din Kül.ve Ahl.Bilgisi	11	78
Matematik	3	21
Tarih	11	78
Coğrafya	9	64
Biyoloji	10	67
Fizik	5	36
Kimya	5	36
Yabancı Dil	10	71
Teknik Resim	13	93
Makine Bilgisi	12	86
Gereç Bilgisi	13	93
Atölye	17	100

Çizelge 3.3 Pilot 9-L sınıfında uygulama öncesi ve sonrası başarı karşılaştırması.

Dersler	Uygulama Öncesi %	Uygulama Sonrası %	Fark %
Türk Dili ve Edebiyatı	46	86	40
Din Kül.ve Ahl.Bilgisi	33	78	45
Matematik	33	21	-12
Tarih	33	78	45
Coğrafya	20	64	44
Biyoloji	33	67	34
Fizik	13	36	23
Kimya	20	36	16
Yabancı Dil	13	71	58
Teknik Resim	60	93	33

Çizelge 3.3 (devam ediyor).

Makine Bilgisi	60	86	26
Gereç Bilgisi	60	93	33
Atölye	93	100	7

Uygulama sonrası pilot 9-L sınıfında Matematik dersi hariç diğer derslerin başarı ortalamalarında yüzde 7 ile yüzde 58 arasında artış gözlenmektedir. Matematik dersinde uygulama öncesi yüzde 33 iken uygulama sonrası yüzde 21' e düşmüştür. Bu durum matematik dersinin zorluğu ve yeteneğe daha çok bağlı olduğu için ortaya çıkmış olabilir. Çünkü son yıllarda üniversite sınavlarına girişte meslek liselerine uygulanan katsayının düşük olması bu okullara ders başarısı yüksek öğrencilerin gelmesinin önünde bir engeldir. Yükseköğretimi hedefleyen öğrenciler meslek liselerini bu nedenle tercih etmemektedir. Bu nedenle ders başarısı düşük öğrenciler belirli bir alt yapı gerektiren matematik dersinde gayret etselerde yeterince başarı gösterememektedir. Ayrıca bu sınıftaki öğrencilerin ilköğretim başarı puanları diğer sınıflardakilerden daha düşüktür. Genel olarak ortalamalardaki bu artış uygulamanın olumlu sonuç verdiğini göstermektedir. Öğrencilerin uygulama sonucu kendilerine güvenleri gelmiş ve daha başarılı sonuçlar ortaya çıkmıştır (Çizelge 3.3).

Çizelge 3.4 Uygulamaya başlamadan önce 21 mevcutlu 9-E sınıfında birinci dönem başarı durumu.

Dersler	Başarılı Öğrenci Sayısı	Başarı oranı %
Türk Dili ve Edebiyatı	7	33
Din Kül.ve Ahl.Bilgisi	16	76
Matematik	9	42
Tarih	13	61
Coğrafya	3	14
Biyoloji	7	33
Fizik	3	14
Kimya	2	10
Yabancı Dil	4	19
Teknik Resim	8	38
Bilgisayara Giriş	8	38

Çizelge 3.4 (devam ediyor).

Temel Elektronik	7	33
Elektroteknik	8	38
Atölye	15	71

Çizelge 3.5 Uygulama sonrası 21 mevcutlu 9-E sınıfında ikinci dönem başarı durumu.

Dersler	Başarılı Öğrenci Sayısı	Başarı oranı %
Türk Dili ve Edebiyatı	15	71
Din Kül.ve Ahl.Bilgisi	18	85
Matematik	9	42
Tarih	17	81
Coğrafya	9	42
Biyoloji	14	67
Fizik	7	33
Kimya	20	95
Yabancı Dil	11	52
Teknik Resim	16	76
Bilgisayara Giriş	19	90
Temel Elektronik	14	67
Elektroteknik	16	76
Atölye	16	76

Çizelge 3.6 Pilot 9-E sınıfında uygulama öncesi ve sonrası başarı karşılaştırması.

Dersler	Uygulama Öncesi %	Uygulama Sonrası %	Fark %
Türk Dili ve Edebiyatı	33	71	38
Din Kül.ve Ahl.Bilgisi	76	85	9
Matematik	42	42	0
Tarih	61	81	20
Coğrafya	14	42	28
Biyoloji	33	67	34
Fizik	14	33	19
Kimya	10	95	85

Çizelge 3.6 (devam ediyor).

Yabancı Dil	19	52	33
Teknik Resim	38	76	38
Bilgisayara Giriş	38	90	52
Temel Elektronik	33	67	34
Elektroteknik	38	76	38
Atölye	71	76	5

Uygulama sonrası pilot 9-E sınıfında matematik dersi hariç diğer derslerin başarı ortalamalarında yüzde 5 ile yüzde 95 arasında artış gözlenmektedir. Matematik dersinde uygulama öncesi ve uygulama sonrası fark görülmemektedir. Genel olarak ortalamalardaki bu artış uygulamanın olumlu sonuç verdiğini göstermektedir (Çizelge 3.6).

Matematik dersinde meydana gelen bu başarı düşüşü veya artmaması öğretmenlerin öğrencileri yeterince motive edememesinden ve dersin zorluğundan kaynaklanmış olabilir. Öğretmenin pilot uygulamaya yeterince destek vermemesi ve inanmaması etkili olmuş olabilir. Bunun yanında meslek liselerindeki öğrencilerin ilköğretimdeki başarı ortalamaları daha düşük olduğundan belirli bir alt yapı ve yetenek gerektiren matematik dersinde yeterince başarı gösterememektedirler.

Çizelge 3.7 Uygulamaya başlamadan önce 33 mevcutlu 10-A sınıfında birinci dönem başarı durumu.

Dersler	Başarılı Öğrenci Sayısı	Başarı oranı %
Elektrik Bilgisi	5	15
Bilgisayara Giriş	16	48
Mekanik	6	18
Meslek Teknolojisi	16	48
Atölye	29	88
Türk Dili ve Edebiyatı	11	33
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	31	93
Milli Güvenlik Bilgisi	33	100
Matematik	7	21
Fizik	6	18
Meslek Resmi	14	42

Çizelge 3.7 (devam ediyor).

Makine Elemanları	28	85
Malzeme Bilgisi	19	58
İşletme Bilgisi	30	91
Çevre ve İnsan	11	33

Çizelge 3.8 Uygulama sonrası 33 mevcutlu 10-A sınıfında ikinci dönem başarı durumu.

Dersler	Başarılı Öğrenci Sayısı	Başarı oranı %
Elektrik Bilgisi	28	85
Bilgisayara Giriş	31	94
Mekanik	23	70
Meslek Teknolojisi	16	49
Atölye	30	91
Türk Dili ve Edebiyatı	10	30
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	32	97
Milli Güvenlik Bilgisi	33	100
Matematik	13	40
Fizik	12	37
Meslek Resmi	21	64
Makine Elemanları	32	97
Malzeme Bilgisi	10	30
İşletme Bilgisi	23	70
Çevre ve İnsan	26	79

Çizelge 3.9 Pilot 10- A sınıfında uygulama öncesi ve sonrası başarı karşılaştırması.

Dersler	Uygulama Öncesi %	Uygulama Sonrası %	Fark %
Elektrik Bilgisi	15	85	60
Bilgisayara Giriş	48	94	46
Mekanik	18	70	52
Meslek Teknolojisi	48	49	1
Atölye	88	91	3
Türk Dili ve Edebiyatı	33	30	-3
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	93	97	4
Milli Güvenlik Bilgisi	100	100	0
Matematik	21	40	19
Fizik	18	37	19

Çizelge 3.9 (devam ediyor).

Meslek Resmi	42	64	22
Makine Elemanları	85	97	12
Malzeme Bilgisi	58	30	-28
İşletme Bilgisi	91	70	21
Çevre ve İnsan	33	79	46

Uygulama sonrası pilot 10-A sınıfında Malzeme Bilgisi ve Türk Dili ve Edebiyatı dersi dışında diğer derslerin başarı ortalamalarında yüzde 1 ile yüzde 60 arasında artış gözlenmektedir. Malzeme Bilgisi dersinde uygulama öncesi başarı ortalaması yüzde 58 iken uygulama sonrası yüzde 30' a düştüğü, Türk Dili ve Edebiyatı dersinde uygulama öncesi başarı ortalaması yüzde 33 iken uygulama sonrası yüzde 30' a düştüğü görülmektedir. Genel olarak ortalamalardaki bu artış uygulamanın olumlu sonuç verdiğini göstermektedir. Malzeme Bilgisi ve Türk Dili ve Edebiyatı dersinde meydana gelen başarı düşüşü uygulamada ders öğretmenlerinin yeterince ilgi göstermemesinden ve öğrencilerin bu derslere yeterince ilgi duymamalarından kaynaklanmış olabilir. Ayrıca bu derslerin ikinci dönem müfredatlarında daha detaylı konuların olması ders başarısında düşüşe neden olmuştur (Çizelge 3.9).

3.1.1.4 Pilot Uygulama Kapsamında Karabük Merkez Endüstri Meslek Lisesinde Kurulan Ekip ve Kurulların Çalışmaları

Okul Gelişim Modeli ve Toplam Kalite Yönetimi uygulaması çerçevesinde okuldaki eğitimin kalitesini arttırmak amacıyla çeşitli kurullar oluşturulmuştur.

1- Okul Gelişim ve Yönetim Ekibi

Ekibin görevleri; problem çözme ekiplerinin kurulmasını gerektiren iyileştirmeye açık alanları duyurmak, ekiplerin oluşmasını ve çalışmasını sağlamak, ekibe gerekli kaynakları sağlayarak çalışma ortamı oluşturmak, eğitim ve bilgilendirme çalışmaları ile birlikte ekipler arası iletişimi sağlamak, başarılı ekip çalışmalarını ödüllendirerek ekip ruhunun okulda gelişmesini sağlamaktır (MEB, 2002). Okulda OGYE Bakanlığın kriterlerine uygun olarak kurulmuş ve çalıştırılmıştır. Okul Gelişim ve Yönetim Ekibi, okul gelişim modeli ve

toplam kalite uygulamasını yorumlayarak okulun misyonunu, hedeflerini, stratejilerini oluşturarak gelişen durumlara paralel okulun geliştirilmesini sağlamıştır. Okuldaki TKY uygulamalarından birinci derecede sorumlu olan OGYE, çalışmaları koordine etmektedir.

Problem çözme ekiplerinin iyileştirme faaliyetleri; kalite kuruluna iyileştirme planının sunulması, sunulan önerinin kabulü ile problemin iyileştirme çalışmaları gibi birtakım faaliyetlerden oluşmaktadır. Bu faaliyetler birbirini takip eden çalışmalardan oluşmaktadır. Problem çözme ekiplerinin, problem çözme yöntemi temel olarak, problemin tanımlanması, problemin analizi ve temel sebeplerinin belirlenmesi, çözümlerin belirlenmesi, sonuçların değerlendirilmesi ve standartlaştırma aşamalarından oluşmaktadır. Problem çözme ekipleri, okul bölgesine katkı (anne-baba eğitimi, okuma-yazma öğretimi, kermes vb.), çalışma ortamının geliştirilmesi, okulda kazaların önlenmesi, hizmet kalitesinin arttırılması, eğitim-öğretim ortamının, öğrenme yöntemlerinin geliştirilmesi, ders araç gereçlerinin geliştirilmesi, okul-aile işbirliğinin geliştirilmesi, okulda yönetim (öğrenci hizmetleri, bütçe, personel, eğitim-öğretim) süreçlerinin geliştirilmesi gibi konularda faaliyet göstermektedir (MEB, 2002). Okulda, sıralanan aşamalara uygun olarak çalışmalar planlanarak, uygulamalar yapılmıştır.

OGYE tarafından hazırlanan strateji planı değerlendirme formu okulda görevli 50 öğretmene uygulanarak, oluşturulan strateji ve amaçların öğretmen ve öğrencilerin beklentilerini ne derece karşılayıp karşılamadığı değerlendirilmiştir.

Yapılan uygulama sonucunda, uygulamaya katılan 50 öğretmenden 36'sı (%72) tarafından planda belirtilen strateji ve amaçların, beklentilerini karşıladığı ifade edilmiştir. 36 öğretmenden 25'i planın uygulanabilir olduğunu, 11 öğretmen ise planda belirtilen strateji ve amaçların ideal olduğunu ancak okuldaki öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyi, ailelerin eğitime karşı ilgisizliği gibi nedenlerle uygulanabilirliğinin zayıf olduğunu belirtmişlerdir (Dizdar, 2004).

Ayrıca okulun genel ortam faktörleri ihtiyaç analizi anketi ve görüşme formları okuldaki 4 idareci, 40 öğretmen, 82 öğrenci, 50 veli, 3 yardımcı hizmetler personeline uygulanarak sonuçlar genel tabloya aktararak ortalamaları alınarak değerlendirilmiştir. Katılımcıların okulda saygı, güven, yüksek moral, katılım fırsatı, sürekli akademik ve sosyal büyüme, bağlılık, yenileşme, gözetim, aktif öğrenme imkanları, bireysel başarı beklentileri, çeşitli

öğrenme ortamları, gelişen ihtiyaçlara cevap veren öğretim programları, öğrenci seviyesine uygun destekleyici yapı, işbirliği içinde belirlenen kurallar, çeşitli ödüllendirme sistemleri, problem çözme becerileri, ortam hedeflerinin belirlenmesi, çatışmaların belirlenmesi ve çözümü, etkili iletişim, karar vermeye katılım, sorumlulukla birlikte özerklik, etkili öğretme ve öğrenme stratejileri, geleceğe yönelik plan yapma yeteneği, yeterli kaynaklar, sarf malzemelerinin sürekliliği ve etkili bir destekleyici sistem ve okul binası fiziki yapısının uygunluğu kategorilerini kapsayan ifadelerle katılım düzeyleri belirlenmiştir. Bu bilgiler katılımcılardan birebir görüşme yoluyla alınarak anlatmak istediklerini ve beklentilerini doğrudan uygulayıcılara iletme fırsatı verilmiştir (Dizdar, 2004).

Genel ortam faktörlerini değerlendiren katılımcıların beklentileri ve tespitleri sonucu okulda güçlü ve iyileştirilmesi gereken alanlar belirlenerek bu alanlarda iyileştirme ekipleri gönüllülük esasına göre oluşturularak çalışmalara başlanmıştır.

2- Okulun İnsan Kaynaklarını İyileştirme Ekibi

Uygulama sonucunda iyileştirilmesi gereken alanlardan biri olarak tespit edilen insan kaynaklarının geliştirilmesi konusunda teknolojik yenilikleri, takip ederek okulda çeşitli ders, seminer, kurs, faaliyetinin düzenlenmesi ve planlanarak yürütülmesi amacıyla Okulun insan kaynaklarını iyileştirme ekibi kurularak çalışmalarına başlamıştır. Öğretmenlerin ihtiyaçları belirlenerek çözüm yolları aranmıştır. Okulda TKY bilgilendirme seminerleri, problem çözme teknikleri seminerleri, bilgisayar ve web tasarım, internet kullanım kursları, sınıf yönetimi, aktif öğrenme, beyin öğrenme stilleri, çoklu zeka kuramı, vizyon, ölçme ve değerlendirme seminerleri konuları uzmanlar tarafından öğretmenlere ve öğrencilere yönelik verilmiştir. Okulda bilgisayar laboratuvarlarındaki eski teknoloji bilgisayarlar yenilenmiş, laboratuvarlar yazıcı, tarayıcı, kamera, mikrofön, kulaklık gibi çağın bilgisayar teknolojisine uygun araçlarla donatılmıştır. Öğretmen ve öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda okul kütüphanesinin fiziksel koşulları iyileştirilmiş, tabanı laminat parke ile döşenmiş, eski dolaplar ve masalar yenileriyle değiştirilmiş, kitap sayısı ve çeşidi arttırılmış, sürekli internet bağlantısı olan bir bilgisayar konulmuş, kütüphaneye komisyonca belirlenen sayıda ve nitelikte günlük gazeteler alınmaya başlanmıştır.

3- Sosyal Faaliyetleri Geliştirme Ekibi

Okuldaki öğrencilerin boş zamanlarını etkili ve verimli geçirmesi, yeteneklerini fark ederek geliştirmesi, arkadaşlarıyla daha iyi iletişim kurabilmesi, okulun sadece öğretim yuvası değil eğitim yuvası da olduğunun öğrencilere kavratılması ve okulu her yönüyle benimsemelerinin sağlanması amacıyla Sosyal Faaliyetleri Geliştirme Ekibi kurularak çalışmaya başlanmıştır. Genel ortam faktörleri değerlendirme görüşmelerinde katılımcılar tarafından iyileştirilmesi gereken alanlardan birisi olan bu alanda çeşitli faaliyetler düzenlenmiştir. Okulda sınıflar arası çeşitli branşlarda turnuvalar, sınıflar arası bilgi yarışmaları düzenlenmiş, Türk halk oyunları ekibi, Türk halk müziği korusu kurularak çeşitli zamanlarda gösterileri sergilenmiş, tiyatro ekipleri kurularak oyunlar okulun spor salonunda sahnelenmiş, şiir dinletileri düzenlenmiş ve bu programların tümüne tüm öğrenci, öğretmen ve veli katılımı sağlanarak kaynaşma ve birlikte başarıyı paylaşma fırsatı verilmiştir. Çeşitli zamanlarda özellikle pilot sınıflardaki öğrencilerle okul bahçesinde ve okul dışında piknik ve yemekler, doğa yürüyüşleri düzenlenmiştir.

4- Etkili Öğrenme Yöntemleri Geliştirme Ekibi

İyileştirilmesi gereken alanlardan biri olarak belirlenen bu alanda öğrencilerin etkili ve verimli ders çalışma yöntemleri konusunda bilgilendirilmesi ve faaliyetlerin planlanması amacıyla Etkili Öğrenme Yöntemleri Geliştirme Ekibi oluşturularak çalışmalarına başlamıştır. Okuldaki 1, 2 ve 3. sınıflar için yetiştirme kursları açılmıştır. Etkili ve verimli ders çalışma yöntemleri ile ilgili dokümanlar hazırlanarak öğrencilere dağıtılmıştır. Çeşitli konularda broşürler hazırlanarak öğrencilerin sürekli desteklenmesi sağlanmıştır. Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarını belirlemek amacıyla bir anket hazırlanarak 400 öğrenciye uygulanmış ve sonuçları öğretmen ve öğrencilerle paylaşılmıştır. Etkili öğrenme ve eğitimle ilgili slogan niteliğindeki sözler okul panolarına asılarak öğrencilerin dikkatine sunulmuştur.

5- Okul Tanıtım Ekibi

İyileştirilmesi gereken alanlardan biri olarak belirlenen bu alanda çalışma yapmak üzere Okul Tanıtım Ekibi oluşturulmuştur. Meslek liselerini öğrencilerin daha fazla tercih etmesini sağlamak amacıyla tanıtım ve yönlendirme faaliyetleri başlatılmıştır. Karabük

merkezindeki ilköğretim okullarından lise öğrenimine devam edecek öğrencilerin Karabük Endüstri Meslek Lisesine bakışı ve mesleki tercihlerini belirlemek amacıyla ilköğretim okullarının son sınıf öğrencilerine yönelik anket hazırlanarak uygulanmış, okulu tanıtıcı broşür ve yayın hazırlanarak dağıtılmış, son sınıf öğrencileri öğretmenleri eşliğinde okula davet edilerek okul ve bölümlerin tanıtımı ilgililer tarafından yapılmıştır.

7- Zararlı Alışkanlıkları Önleme ve Bilgilendirme Ekibi

İyileştirilmesi gereken alanlardan biri olarak belirlenen bu alanda çalışma yapmak üzere Zararlı Alışkanlıkları Önleme ve Bilgilendirme Ekibi oluşturulmuştur. Öğrencilerin özellikle sigara alışkanlığı olması nedeniyle bu alışkanlıklardan kurtulmalarını sağlayıcı tedbirler alınmıştır. Öğretmen ve diğer personelin öğrenciye örnek olacak şekilde öğrenci karşısında sigara içmeleri önlenerek önlem alınmıştır. Okulda dışarıdan uzman personel çağırılarak uyuşturucu ve zararlı alışkanlıklar konusunda konferanslar düzenlenmiştir. Ayrıca bu konularda hazırlanan görsel dokümanlar sınıf ortamında öğrencilere izlettirilerek öğretmenlerce bilgi verilmiştir.

8- Okul-Öğrenci-Veli-Çevre İşbirliğini Geliştirme Ekibi

İyileştirilmesi gereken alanlardan biri olarak belirlenen bu alanda çalışma yapmak üzere Okul-Öğrenci-Veli-Çevre İşbirliğini Geliştirme Ekibi oluşturulmuştur. Düzenli olarak sınıf bazında aylık veli toplantıları düzenlenmiş, piknik ve okul gezileri düzenlenerek öğretmen-öğrenci ilişkileri kuvvetlendirilmiş, ilimizdeki ve diğer yükseköğretim kurumlarından tanıtıcı dokümanlar elde edilerek öğrencilere tanıtılmış ve buralara geziler düzenlenmiştir. Öğrencilere meslekleri ile ilgili, iş alanları hakkında bilgi verilerek işletmelere tanıtıcı geziler düzenlenmiştir. Eğitim bölgesindeki okullarla işbirliği yapılarak yıl sonunda 10 okulun katıldığı karma sergi düzenlenmiştir. Sınıflar arası ve öğretmenler arası spor turnuvaları, satranç turnuvaları düzenlenmiştir. Okulda ders aralarında ve öğle yemeği saatinde müzik yayını yapılmıştır. Bölgedeki okullarla işbirliği ve koordinasyon sağlanarak araç gereç ve tesisler ortak kullanıma açılmıştır. Tüm faaliyetlere gönüllü veliler davet edilerek katılımları ve katkıları sağlanmıştır.

9- Okulun Fiziki Kaynaklarını Geliştirmeye Yönelik Yapılan Çalışmalar

Okulun fiziki olarak daha cazip hale getirilmesi amacıyla tüm okul binaları ve atölyeler canlı renklerle boyanmış, öğrenci ve öğretmen tuvaletlerindeki aksaklıklar giderilerek yenilenmiştir. Öğretmen odası yeniden dizayn edilerek tüm öğretmenlere dolap yapılmış, öğretmen çalışma odası hazırlanarak teknolojik imkanlarla donatılmıştır. Sınıf dolapları konarak sınıf malzemeleri içine yerleştirilmiştir. Çevreden daha fazla maddi destek alınarak okulun diğer sarf malzemesi ihtiyaçları karşılanmıştır.

3.1.1.5 Karabük Merkez Endüstri Meslek Lisesinde TKY’ nin Pilot Uygulaması İle İlgili Bulgular

Karabük Merkez Endüstri Meslek Lisesinde pilot sınıf uygulamasını yapıldığı 2003-2004 eğitim öğretim yılında bu sınıflarda akademik başarıda önemli mesafeler elde edilmiş, öğrenci davranışlarında olumlu yönde önemli değişimler meydana gelmiştir. Ailelerin okula ve öğrencilerine ilgisi artmış, okulla iyi ilişkiler geliştirmişler, okulun tüm faaliyetlerinde daha fazla yer almışlardır.

Öğretmenler öğrencilerle ders dışı zamanlarda daha fazla zaman geçirmeye başlamış, öğrenci-öğretmen diyalogu gelişmiştir. Tüm gruplarda sosyal faaliyetlere olan ilgi artmış, yeni faaliyet planları yapılmıştır.

Öğretmenler arası iletişim artmış, birlikte hareket edilmeye, yeni fikirler ortaya atılmaya başlanmıştır. Öğretmenlerde bu okulda da tüm sosyal ve kültürel faaliyetlerin yapılabileceği bilinci oluşmuş, bakış açıları değişmiştir. Öğretmen ve okul idaresi arasındaki diyalog artmış, ilişkiler gelişmiştir.

Öğrencilerin kendilerine güvenmeleri sağlanmıştır. Artık öğrenci istemek ve çalışmakla başarabileceğinin farkına varmış, bezginliğini üzerinden atmıştır. Ailesi ile ilişkileri gelişmiş, ailesini okulu ile bütünleştirmiş, öğretmenlerini evinde misafir etme fırsatı bulmuştur. Öğrenciler arası iletişim artmış, sınıf ortamı dışına çıkarak okul ortamında diğer sınıflarla, diğer bölümlerle de birlikte hareket etmeye, birlikte etkinlikte bulunmaya başlamıştır. Kendi yeteneklerini fark ederek geliştirmek için çaba sarf etmeye başlamıştır.

Okul yöneticileri tüm bu faaliyetlerin içinde bizzat görev alarak ekibin birer parçası olmuşlardır. Çalışmalara her türlü desteği vererek başarıya ulaşmasının önündeki engelleri aşmaya çaba sarf etmişlerdir.

Okul destek personeli faaliyetlerin içinde yer alarak ekibin birer üyesi olarak çalışmışlar ve üzerlerine düşen görevi yerine getirmişlerdir.

Okul rehberlik servisi tüm çalışmaların mutfağı olarak çalışmış, koordinasyonu ve organizasyonu sağlamışlardır. Tüm verileri toplamak için anket ve görüşme formları geliştirerek uygulanmasını sağlamış sonra da sonuçların analizini yaparak yapılması gereken çalışmaları tespit etmişlerdir. Sınıf içi rehberlik faaliyetleri ile pilot sınıf uygulamasının başarıya ulaşmasını sağlamışlardır.

Karabük Merkez Endüstri Meslek Lisesi TKY faaliyetlerini en iyi uygulandığı okullardan biridir. Daha önce yapılan pilot sınıf uygulamaları ile elde edilen olumlu sonuçlar ışığında problemlili sınıflara benzer uygulamalar yapılarak iyileştirilmeye çalışılmaktadır. Okulda sosyal faaliyetler artarak devam etmekte, öğrenci-öğretmen diyalogu devam etmektedir.

Bazı uygulamaların kişisel çabalarla devamlılığı sağlanabilmektedir. Okullarda TKY uygulamaları genel olarak kağıt üzerinde kalarak çoğu hayata geçirilememektedir. Okullarda uygulamalar daha çok kişilere bağılıdır. TKY uygulamasına inanarak uygulanması için çaba sarf eden öğretmen ve idarecilerin bulunduğu okullarda uygulama başarı ile sürdürülebilmektedir. Bu nedenle okullarda uygulamaların kişisel çabalara bağılı olduğu, tam olarak kavranamadığı, uygulamalarda isteksiz davranıldığı, okullardaki program yoğunluğunun uygulamayı olumsuz etkilediğı anket sonuçlarında da görülebilmektedir.

BÖLÜM 4

TKY UYGULAMALARININ ARAŞTIRILMASI; KARABÜK ÖRNEĞİ

Bu bölümde, önce Karabük evreninde 4 okulda uygulanan anketi yanıtlayan 150 kişiden (okul müdürü, müdür yardımcısı, öğretmen) derlenen kişisel bilgilere yer verilmekte, daha sonra da araştırmanın amaçlar kısmında hedeflenen ve anketle toplanan verilerden elde edilen bulgular ve bu çerçevede yapılan yorumlar yer almaktadır. Anket, Karabük Merkez Endüstri Meslek Lisesi, Kız Meslek Lisesi, Ticaret Meslek Lisesi ve Mesleki Eğitim Merkezinde uygulanmıştır.

4.1 KİŞİSEL BİLGİLERE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde öğretmen ve yöneticilerin kişisel özellikleri, okul türleri, branşları, mesleki kıdemleri, TKY kurslarına katılıp katılmadıkları ile ilgili bulgulara yer verilmektedir. Bulgular yüzde-frekans dağılımı yöntemi kullanılarak tablolara dönüştürülerek yorumlanmıştır. Frekans dağılımı; bir ya da daha çok değişkene ait değerlerin ya da puanların dağılımına ait özelliklerini betimlemek amacıyla verileri sayı ve yüzde olarak verir. Frekans dağılımı, tablo halinde verilebileceği gibi, uygun olduğu durumlarda çeşitli grafikler kullanılarak da gösterilebilir. Değişken süreksiz ise bar, daire; sürekli ise histogram (istenirse normal dağılım eğrisi ile birlikte) seçilebilir (Büyüköztürk, 2002). Bu araştırmada tablo yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmaya katılanların cinsiyete göre dağılımı Çizelge 4.1’ de verilmiştir.

Çizelge 4.1 Araştırmaya katılanların cinsiyete göre dağılımı.

Cinsiyet	Katılan	Oran %
Bay	106	70,7
Bayan	44	29,3
Toplam	150 kişi	100,0

Ankete cevap verenlerin 106' sı (% 70,7) bay, 44' ü (% 29,3) bayan katılımcılardan oluşmaktadır.

Araştırmaya katılanların görev ünvanlarına göre dağılımı Çizelge 4.2' de verilmiştir.

Çizelge 4.2 Araştırmaya katılanların görev ünvanlarına göre dağılımı.

Görev Ünvanı	Katılan	Oran %
Okul Müdürü ve Müdür Yardımcısı	21	14,0
Öğretmen	129	86,0
Toplam	150 kişi	100,0

Ankete cevap verenlerin 21' i (% 14) Okul Müdürü ve Müdür Yardımcısı, 129' u (% 86) öğretmen katılımcılardan oluşmaktadır.

Araştırmaya katılanların branşlarına göre dağılımı Çizelge 4.3' de verilmiştir.

Çizelge 4.3 Araştırmaya katılanların branşlarına göre dağılımı.

Branş	Katılan	Oran%
Gen.Kültür Dersleri	46	30,7
Meslek Dersleri	104	69,3
Toplam	150 kişi	100,0

Ankete cevap verenlerin 46' sı (% 30,7) genel kültür dersleri öğretmeni, 104' ü (% 69,3) meslek dersleri öğretmeninden oluşmaktadır.

Araştırmaya katılanların okul türlerine göre dağılımı Çizelge 4.4' de verilmiştir.

Çizelge 4.4 Araştırmaya katılanların okul türlerine göre dağılımı.

Okul Türü	Katılan	Oran %
Endüstri Meslek Lisesi	60	40,0
Kız MeslekLisesi	38	25,3
TicaretMeslek Lisesi	30	20,0
MeslekiEğitimMerkezi	22	14,7
Toplam	150 kişi	100,0

Ankete cevap verenlerin 60' ı (% 40) endüstri meslek lisesi, 38' i (% 25,3) kız meslek lisesi, 30' u (% 20) ticaret meslek lisesi, 22' si (14,7) mesleki eğitim merkezinde görev yapan yönetici ve öğretmenlerden oluşmaktadır.

Araştırmaya katılanların kıdemlerine göre dağılımı Çizelge 4.5' de verilmiştir.

Çizelge 4.5 Araştırmaya katılanların kıdemlerine göre dağılımı.

Mesleki Kıdem	Katılan	Oran %
1-5 Yıl	10	6,7
6-10 Yıl	41	27,3
11-15 Yıl	31	20,7
16-20 Yıl	31	20,7
21-25 Yıl	26	17,3
25 Yıl ve daha fazla	10	6,7
Cevap vermeyen	1	0,7
Toplam	150 Kişi	99,3

Ankete cevap verenlerin 10' u (% 6,7) kıdemi 1-5 yıl arasında, 41' i (% 27,3) kıdemi 6-10 yıl arasında, 31' i (% 20,7) kıdemi 11-15 yıl arasında, 31' i (% 20,7) kıdemi 16-20 yıl arasında, 26' sı (% 17,3) kıdemi 21-25 yıl arasında, 10' u (% 6,7) kıdemi 25 yıl ve daha fazla olanlardan oluşmaktadır.

Araştırmaya katılanların TKY kurslarına katılımlarına göre dağılımı Çizelge 4.6' da verilmiştir.

Çizelge 4.6 Araştırmaya katılanların TKY kurslarına katılımlarına göre dağılımı.

Tky Kurslarına Katılım	Cevaplayan	Oran %
Evet	115	76,7
Hayır	35	23,3
Toplam	150	100,0

Ankete katılanların 115' i (% 76,7) TKY ile ilgili kurs ve seminerlere katıldıklarını, 35' i (% 23,3) TKY ile ilgili kurs ve seminerlere katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılanların TKY ile ilgili katıldıkları kurs türüne göre dağılımı Çizelge 4.7' de verilmiştir.

Çizelge 4.7 Araştırmaya katılanların kurs türlerine göre dağılımı.

TKY Kurs Türü	Katılan	Oran %
Hizmetiçi (MEB Merkezi)	25	16,7
Mahalli Hizmetiçi Eğitim	28	18,7
Okul içi seminer	56	37,3
Diğer Özel ve Resmi Kurum Seminerleri	6	4,0
Toplam	115	76,7

Ankete katılanların 25' i (% 16,7) Milli Eğitim Bakanlığı tarafından merkezi olarak düzenlenen hizmet içi eğitim kurs ve seminerlerine, 28' i (% 18,7) İl Milli Eğitim Müdürlüklerince mahalli olarak düzenlenen hizmet içi eğitim kurs ve seminerlerine, 56' sı (% 37,3) okul içinde düzenlenen seminerlere, 6' sı (% 4) diğer resmi ve özel kurumlara düzenlenen seminerlere katılmışlardır.

Araştırmaya katılanların TKY kurslarına katılma şekillerine göre dağılımı Çizelge 4.8' de verilmiştir.

Çizelge 4.8 Araştırmaya katılanların kurslara katılma nedenlerine göre dağılımı.

Kurslara Katılma Nedeni	Katılan	Oran %
Resmi Görevlendirme İle	60	40,0
Yüksek Öğrenim Ders Nedeniyle	1	0,7
Kendi İsteği Doğrultusunda	51	34,0
Toplam	112	74,7

Ankete katılanların 60' ı (% 40) TKY ile ilgili kurs ve seminerlere resmi görevlendirme nedeniyle, 1' i (% 0,7) yüksek öğrenimi sırasındaki ders nedeniyle, 51' i (% 34) kendi isteği ile gönüllü olarak katılmışlardır. TKY' nin özünde gönüllülük esası olması nedeniyle yüzde 34 oranında kurslara gönüllü katılım olması öğretmenlerin olumlu bakış açısı ve uygulamanın başarısına etkisi bakımından çok önemlidir.

TKY kurslarında eğitici olarak kimlerin bulunduğu ile ilgili dağılım Çizelge 4.9' da verilmiştir.

Çizelge 4.9 Kurs ve seminerlerdeki eğitimcilerin dağılımı.

Kurs Eğitimcileri	Cevaplayan	Oran %
Bakanlık Üst Düzey Yönetici	3	2,0
Üniversite Öğretim Üyeleri	8	5,3
Okul Kurum Yöneticileri	16	10,7
İl TKY Formatör Öğretmeni	68	45,3
Kurum Yetkilileri	12	8,0
Diğer Uzmanlar	4	2,7
Toplam	111	74,0

Ankete katılanların 3' ü (% 2) katıldığı seminerin Milli Eğitim Bakanlığı üst düzey yetkilileri tarafından verildiğini, 8' i (% 5,3) üniversite öğretim üyeleri, 16' sı (% 10,7) okul ve kurum yöneticileri, 68' i (% 45,3) il TKY formatör öğretmenleri, 12' si (% 8) diğer resmi ve özel kurum yetkilileri, 4' ü (% 2,7) diğer uzmanlar tarafından verildiğini ifade etmişlerdir. Bu sonuca göre eğitimlerin yüzde 45 oranında il TKY formatörlerince verilmiş olması eğitimlerin yeterince profesyonel uzmanlarca yapılamadığını göstermektedir. Seminerler teorik bilgilerle sınırlı kaldığı için uygulamada ortaya çıkan sonuçlar kurslara katılanlar tarafından izlenememektedir.

Araştırmaya katılanların Okulda TKY ile ilgili ekip ve kurullar kuruldu mu? sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Çizelge 4.10' da verilmiştir.

Çizelge 4.10 Araştırmaya katılanların TKY ekip ve kurulları ile ilgili cevaplarının dağılımı.

TKY Ekip	Katılan	Oran %
Evet	131	87,3
Hayır	2	1,3
Henüz kurulmadı	2	1,3
Bilmiyorum	14	9,3
Toplam	149	99,3

Ankete katılanların 131' i (% 87,3) okullarında TKY ile ilgili ekip ve kurulların oluşturulduğunu, 2' si (% 1,3) oluşturulmadığını, 2' si (% 1,3) bu konuda çalışıldığını ancak henüz ekiplerin kurulmadığını, 14' ü (% 9) bu konuda fikri olmadığını, kurulup kurulmadığını bilmediğini belirtmiştir. Bu sonuç okullarda büyük oranda TKY ile ilgili çalışmaların başlatıldığını göstermektedir.

Araştırmaya katılanların Okulda TKY temsilcisi seçildi mi? sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Çizelge 4.11’ de verilmiştir.

Çizelge 4.11 Araştırmaya katılanların TKY temsilcisi ile ilgili cevaplarının dağılımı.

TKY Temsilcisi	Katılan	Oran %
Evet	110	73,3
Hayır	9	6,0
Henüz seçilmedi	3	2,0
Bilmiyorum	23	15,3
Toplam	145	96,7

Ankete katılanların 110’ u (% 73,3) okullarında TKY temsilcisinin seçildiğini, 9’ u (% 6) seçilmediğini, 3’ ü (% 2) bu konuda çalışıldığını ancak henüz seçilmediğini, 23’ ü (% 15,3) bu konuda fikri olmadığını belirtmiştir.

Araştırmaya katılanların okulunuzda iyileştirme ekipleri kuruldu mu? sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Çizelge 4.12’ de verilmiştir.

Ankete katılanların 108’ i (% 72) okullarında iyileştirme ekipleri kurulduğunu, 8’ i (% 5,3) kurulmadığını, 4’ ü (% 2,7) bu konuda çalışıldığını ancak henüz kurulmadığını, 27’ si (% 18) bu konuda fikri olmadığını belirtmiştir.

Çizelge 4.12 Araştırmaya katılanların iyileştirme ekipleri ile ilgili cevaplarının dağılımı.

İyileştirme Ekipleri	Katılan	Oran %
Evet	108	72,0
Hayır	8	5,3
Henüz Kurulmadı	4	2,7
Bilmiyorum	27	18,0
Toplam	147	98,0

Araştırmaya katılanların okulunuzda iyileştirme ekiplerinde yer alıyor musunuz? sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Çizelge 4.13’ de verilmiştir.

Çizelge 4.13 Araştırmaya katılanların iyileştirme ekiplerinde çalışma ile ilgili cevaplarının dağılımı.

Ekiplerde Çalışma	Katılan	Oran %
Evet	42	28,0
Hayır	85	56,7
Yer almak istiyorum	13	8,7
Yer almak istemiyorum	8	5,3
Toplam	148	98,7

Ankete katılanların 42' si (% 28) okullarında TKY iyileştirme ekiplerinde yer aldığını, 85' i (% 56,7) yer almadığını, 13' ü (% 8,7) yer almak istediğini ancak henüz yer almadığını, 8' i bu ekiplerde yer almak ve çalışmak istemediğini belirtmiştir.

Araştırmaya katılanların okulunuzda TKY ile ilgili herhangi bir faaliyette yer aldınız mı? sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Çizelge 4.14' de verilmiştir.

Çizelge 4.14 Araştırmaya katılanların TKY çalışma ile ilgili cevaplarının dağılımı.

TKY Çalışma	Katılan	Oran %
Evet	50	33,3
Hayır	97	64,7
Toplam	147	98,0

Ankete katılanların 50' si (% 33,3) okullarında TKY çalışmalarında yer aldığını, 97' si (% 64,7) yer almadığını belirtmiştir.

Araştırmaya katılanların okulunuzda Okul Gelişim ve Yönetim Ekibi (OGYE) hangi yöntemle belirlendi? sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Çizelge 4.15' de verilmiştir.

Çizelge 4.15 Araştırmaya katılanların OGYE belirleme ile ilgili cevaplarının dağılımı.

OGYE Belirleme	Katılan	Oran %
Okul müdürü tarafından	40	26,7
Öğretmenlerin tercihiyle	32	21,3
Seçim yöntemiyle	52	34,7
Toplam	124	82,7

Ankete katılanların 40' ı (% 26,7) okullarında Okul Gelişim ve Yönetim Ekibinin (OGYE) okul müdürü tarafından belirlendiğini, 32' si (% 21,3) öğretmenlerin tercihinine göre belirlendiğini, 52' si (% 34,7) seçim yöntemi uygulandığını belirtmiştir. OGYE' nin okul müdürü tarafından belirlenmesi TKY anlayışına uygun değildir. Tam katılım ilkesine göre kararların ortak olarak ekipler tarafından alınması daha sağlıklıdır.

Araştırmaya katılanların okulunuzda TKY çalışmaları planlanırken sorunlar hangi yöntemle belirlendi? sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Çizelge 4.16' da verilmiştir.

Çizelge 4.16 Araştırmaya katılanların sorun belirleme ile ilgili cevaplarının dağılımı.

Sorun Tespit Yöntemleri	Katılan	Oran %
İhtiyaç analizi formu uygulandı	18	12,0
Okulun güçlü ve zayıf yönlerini belirlendi	48	32,0
Okulun geçmişten günümüze bilgileri tarandı	7	4,7
Beyin fırtınası yöntemiyle belirlendi	12	8,0
Sorunlar okul yöneticileri tarafından belirlendi	33	22,0
Toplam	118	78,7

Ankete katılanların 18' i (% 12) sorunların ihtiyaç analiz formlarıyla belirlendiğini, 48' i (% 32) önce okulun güçlü ve zayıf yönlerinin belirlendiğini, 7' si (% 4,7) geçmiş bilgilerin tarandığını, 12' si (% 8) beyin fırtınası yönteminin kullanıldığını, 33' ü (% 22) sorunların okul yöneticileri tarafından belirlendiğini belirtmiştir. Sorunların yöneticiler tarafından belirlenmesi isabetli tespitlerin yapılmasını engellemektedir. Tam katılım anlayışına göre kararların ekip tarafından ortaklaşa alınması uygun olacaktır.

4.2 TKY UYGULAMALARINI YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERİN ALGILAMALARINA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

Bu alt bölümde TKY uygulamalarını yönetici ve öğretmenlerin algılamalarına ilişkin değişkenler konusunda katılanların görüşleri çerçevesinde, katılımcılar arasında cinsiyet, görev ünvanı, branşı, görev yaptığı okul türü, meslekteki kıdemi, katıldıkları TKY seminer türü, TKY çalışmalarına katılım yönüyle anlamlı farklılıkların olup olmadığına ilişkin sonuçlar verilmektedir.

TKY uygulamalarını yönetici ve öğretmenlerin algılama düzeyini belirlemede kullanılan değişkenlerle cinsiyet, görev ünvanı, branşı, TKY çalışmalarına katılım değişkenlerine göre anlamlı farklılığı belirlemek üzere “t testi” uygulanmıştır. Örneklemen farklı özellikler gösterdiği durumlarda anlamlılık düzeyi esas alınır. Anlamlılık düzeyi 0,05 seçilirse ölçülen değerin yüzde 95 olasılıkla bu sınırlar arasına, yüzde 5 olasılıkla bu sınırlar dışına düşebileceğini kabul ederiz. Eğer 0,01 anlamlılık düzeyini seçersek bu kez bulacağımız değerin yüzde 99 olasılıkla bu sınırlar içine, yüzde 1 olasılıkla bu sınırlar dışına düşebileceğini kabul ederiz (Baş, 2005). Örneklemdeki okullar uygulamalar açısından farklılık gösterdiğinden 0,01 anlamlılık düzeyinde tüm sorularda aralarında fark olacağı düşünüldüğünden 0.05 anlamlılık düzeyi esas alınmıştır. Sonuçlar aşağıdaki çizelgelerde gösterilmiştir.

TKY uygulamalarını yönetici ve öğretmenlerin algılama düzeyini belirlemede esas alınması gereken ve araştırmacı tarafından belirlenen 41 değişken dört boyutta incelenmiştir. Bu dört boyut, “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi”, “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etki düzeyi”, “Okulda TKY uygulama düzeyi”, “Değerlendirmeye ilişkin sorular” ana başlıkları altında incelenmektedir.

Öğretmen ve yöneticilerin her boyutta verdikleri cevaplar toplanmış, ölçek ham puanları standart puana dönüştürülüp, bağımsız değişkenlerin puan dağılımları alınmıştır. Bu puan dağılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla, görev yapılan okul türü, kıdem, katıldıkları TKY kurs türü bağımsız değişkenlerine tek yönlü varyans analizi (anova) yapılarak değerlendirmeler yapılmıştır.

4.2.1 TKY Uygulamalarının İletişime Etki Düzeyine İlişkin Bulgular ve Yorum

Bu alt başlıkta yönetici ve öğretmenlerin TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi değişkenlerine cinsiyete, görev ünvanına, görev yapılan mesleki ve teknik okul türüne, branşa, meslekteki kıdem yılına, TKY kurslarına katılım durumuna, katıldıkları TKY kurs türüne, TKY çalışmalarına katılım durumuna göre istatistiksel işlemler uygulanmış, konu ile ilgili bulgu ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Yönetici ve öğretmenlerin TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyini algılamalarında bay ve bayan katılımcılar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan “t testi” sonuçları Çizelge 4.17’ de verilmiştir.

Çizelge 4.17 “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi” grubuna göre cinsiyet ile ilgili “t” testi sonuçları.

Soru	TKY Uygulamalarının İletişime Etki Düzeyi	Cins.	N	X	SS	t	P
C1	Okulumuzda TKY uygulamaları öğretmenler arası ilişki ve iletişimi olumlu yönde etkilemektedir	Bay	110	3,44	1,09	2,99	0,004*
		Bayan	43	2,86	1,08		
C2	Okulumuzda TKY uygulamaları yöneticilerle öğretmenler arası ilişki ve iletişimi olumlu yönde etkilemektedir	Bay	110	3,40	1,05	3,75	0,000*
		Bayan	43	2,72	0,98		
C3	Okulumuzda TKY uygulamaları öğretmenlerle veliler arası ilişki ve iletişimi olumlu yönde etkilemektedir	Bay	109	3,26	0,96	1,89	0,063
		Bayan	42	2,88	1,17		
C4	Okulumuzda TKY uygulamaları çalışanların sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla katılmasına neden olmaktadır	Bay	109	3,33	1,02	3,23	0,002*
		Bayan	43	2,72	1,05		
C5	Okulumuzda TKY uygulamaları çalışanların iş doyumu ve çalışma şevkinin artmasına neden olmaktadır	Bay	109	3,09	1,04	1,93	0,057
		Bayan	43	2,72	1,07		
C6	Okulumuzda TKY uygulamaları bireysel başarı yerine grup ve okul başarısı anlayışının yerleşmesine neden olmaktadır	Bay	108	3,36	1,03	3,15	0,002*
		Bayan	43	2,79	0,98		

P* < 0,05

Araştırmaya katılan bay ve bayan katılımcıların “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi” bölümündeki sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları (X) 2,72 ile 3,44 arasında değişmektedir. Bay ve bayan katılımcılar arasında C1, C2, C4 ve C6 maddelerinde anlamlı farklılık görülmektedir.

“Okulumuzda TKY uygulamaları öğretmenler arası ilişki ve iletişimi olumlu yönde etkilemektedir” anlatımına bay katılımcılar (X:3.44), bayan katılımcılar (X:2,86) sonucu çıkmaktadır. Bu anlatıma yüzde 75 gibi bir çoğunluğun katıldığı görülmüştür (Ek I). Bu maddede baylar bayanlara göre daha olumlu düşünmektedir. Bu durum bayların iş arkadaşları ile daha yakın ilişki ve iletişim kurmalarıyla açıklanabilir. Bayanlar rolleri gereği iş dışında daha çok evlerinde zaman geçirmektedir.

Diğer maddelerde incelendiğinde genel olarak TKY uygulamalarının iletişimi olumlu yönde etkilediği ancak bu duruma bayların bayanlara göre daha sıcak ve olumlu baktıkları sonuçların incelenmesinden anlaşılmaktadır (Çizelge 4.17).

“Okulumuzda TKY uygulamaları öğretmenler arası ilişki ve iletişimi olumlu yönde etkilemektedir” anlatımına katılımcıların yüzde 71 oranında katıldıkları görülmektedir (Ek I).

“Okulumuzda TKY uygulamaları öğretmenlerle veliler arası ilişki ve iletişimi olumlu yönde etkilemektedir” anlatımına katılımcıların yüzde 72 oranında katıldıkları görülmektedir (Ek I).

Görev ünvanlarına göre yönetici ve öğretmenlerin “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyini” algılamalarında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan “t testi” sonuçları Çizelge 4.18’ de verilmiştir.

Çizelge 4.18 “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi” grubuna göre “görev ünvanı” ile ilgili “t” testi sonuçları.

Soru	TKY Uygulamalarının İletişime Etki Düzeyi	Görev Ünvanı	N	X	SS	t	P
C1	Okulumuzda TKY uygulamaları öğretmenler arası ilişki ve iletişimi olumlu yönde etkilemektedir	Yönetici	21	3,38	1,16	0,42	0,673
		Öğretmen	132	3,26	1,11		
C2	Okulumuzda TKY uygulamaları yöneticilerle öğretmenler arası ilişki ve iletişimi olumlu yönde etkilemektedir	Yönetici	21	3,23	0,88	0,15	0,878
		Öğretmen	132	3,20	1,11		
C3	Okulumuzda TKY uygulamaları öğretmenlerle veliler arası ilişki ve iletişimi olumlu yönde etkilemektedir	Yönetici	21	3,19	0,87	0,17	0,864
		Öğretmen	130	3,15	1,06		
C4	Okulumuzda TKY uygulamaları çalışanların sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla katılmasına neden olmaktadır	Yönetici	21	3,04	0,80	-0,63	0,528
		Öğretmen	131	3,17	1,10		
C5	Okulumuzda TKY uygulamaları çalışanların iş doyumu ve çalışma şevkinin artmasına neden olmaktadır	Yönetici	21	3,33	0,65	2,32	0,025*
		Öğretmen	131	2,93	1,10		
C6	Okulumuzda TKY uygulamaları bireysel başarı yerine grup ve okul başarısı anlayışının yerleşmesine neden olmaktadır	Yönetici	21	3,38	0,92	0,95	0,348
		Öğretmen	130	3,16	1,07		

P* < 0,05

Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmen katılımcıların “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi” bölümündeki sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları (X) 2,93 ile 3,38 arasında değişmektedir. Yönetici ve öğretmen katılımcılar arasında C5 maddesinde anlamlı farklılık görülmektedir. Yönetici ve öğretmenlerin diğer maddelerde paralel olarak olumlu düşündükleri aralarında anlamlı fark olmadığı görülmektedir.

“Okulumuzda TKY uygulamaları çalışanların iş doyumu ve çalışma şevkinin artmasına neden olmaktadır” anlatımına yöneticiler yüzde 96, öğretmenler yüzde 62 oranında katılmaktadır (Ek II). Bu anlatımda yönetici ve öğretmenler farklı düşünmektedir.

Branşlarına göre genel kültür ve meslek dersi öğretmenlerinin “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyini” algılamalarında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan “t testi” sonuçları Çizelge 4.19’ da verilmiştir.

Çizelge 4.19 “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi” grubuna göre “branş” ile ilgili “t” testi sonuçları.

Soru	TKY Uygulamalarının İletişime Etki Düzeyi	Branş	N	X	SS	t	P
C1	Okulumuzda TKY uygulamaları öğretmenler arası ilişki ve iletişimi olumlu yönde etkilemektedir	Gen.Kül.	48	3,35	1,13	0,540	0,590
		Mes.Ders.	105	3,24	1,11		
C2	Okulumuzda TKY uygulamaları yöneticilerle öğretmenler arası ilişki ve iletişimi olumlu yönde etkilemektedir	Gen.Kül.	48	3,27	1,19	0,450	0,654
		Mes.Ders.	105	3,18	1,02		
C3	Okulumuzda TKY uygulamaları öğretmenlerle veliler arası ilişki ve iletişimi olumlu yönde etkilemektedir	Gen.Kül.	48	3,25	1,21	0,673	0,503
		Mes.Ders.	103	3,11	0,95		
C4	Okulumuzda TKY uygulamaları çalışanların sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla katılmasına neden olmaktadır	Gen.Kül.	47	3,34	1,16	1,342	0,183
		Mes.Ders.	105	3,07	1,01		
C5	Okulumuzda TKY uygulamaları çalışanların iş doyumu ve çalışma şevkinin artmasına neden olmaktadır	Gen.Kül.	48	3,06	1,15	0,569	0,571
		Mes.Ders.	104	2,95	1,01		
C6	Okulumuzda TKY uygulamaları bireysel başarı yerine grup ve okul başarısı anlayışının yerleşmesine neden olmaktadır	Gen.Kül.	46	3,43	1,18	1,705	0,092
		Mes.Ders.	105	3,09	0,97		

P<0,05

Araştırmaya katılan genel kültür ve meslek dersi öğretmenlerinin “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi” bölümündeki sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları (X) 2,95 ile 3,43 arasında değişmektedir. Branşlara göre anlamlı fark görülmemekle

birlikte genel kültür dersi öğretmenleri meslek dersi öğretmenlerine göre daha olumlu bakmaktadır.

“Okulumuzda TKY uygulamaları çalışanların iş doyumu ve çalışma şevkinin artmasına neden olmaktadır” anlatımına genel kültür dersi öğretmenleri yüzde 69, meslek dersi öğretmenleri yüzde 61 oranında katılmaktadır (Ek III).

TKY kursuna katılım değişkenine göre kursa katılan ve katılmayanların “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyini” algılamalarında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan “t testi” sonuçları Çizelge 4.20’ de verilmiştir.

Çizelge 4.20 “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi” grubuna göre “TKY kursuna katılım” ile ilgili “t” testi sonuçları.

Soru	TKY Uygulamalarının İletişime Etki Düzeyi	TKY Kurs Katılım	N	X	SS	t	P
C1	Okulumuzda TKY uygulamaları öğretmenler arası ilişki ve iletişimi olumlu yönde etkilemektedir	Evet	118	3,34	1,14	1,430	0,158
		Hayır	35	3,05	1,02		
C2	Okulumuzda TKY uygulamaları yöneticilerle öğretmenler arası ilişki ve iletişimi olumlu yönde etkilemektedir	Evet	118	3,26	1,10	1,200	0,235
		Hayır	35	3,02	0,98		
C3	Okulumuzda TKY uygulamaları öğretmenlerle veliler arası ilişki ve iletişimi olumlu yönde etkilemektedir	Evet	117	3,21	1,08	1,389	0,169
		Hayır	34	2,97	0,83		
C4	Okulumuzda TKY uygulamaları çalışanların sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla katılmasına neden olmaktadır	Evet	117	3,23	1,06	1,570	0,122
		Hayır	35	2,91	1,03		
C5	Okulumuzda TKY uygulamaları çalışanların iş doyumu ve çalışma şevkinin artmasına neden olmaktadır	Evet	117	3,03	1,04	0,982	0,331
		Hayır	35	2,82	1,09		
C6	Okulumuzda TKY uygulamaları bireysel başarı yerine grup ve okul başarısı anlayışının yerleşmesine neden olmaktadır	Evet	116	3,24	1,06	0,923	0,360
		Hayır	35	3,05	1,02		

P<0,05

TKY kurslarına katılan ve katılmayanların “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi” bölümündeki sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları (X) 2,82 ile 3,34 arasında değişmektedir. Bu değişkene göre anlamlı fark görülmemekle birlikte TKY kurslarına katılanlar katılmayanlara göre daha olumlu bakmaktadır. Kurslara katılanlar çeşitli örnekler ve yaşantılar hakkında bilgi sahibi oldukları için bu anlatıma daha yakın düşünmektedirler.

TKY çalışmalarına (iyileştirme ekipleri) katılım değişkenine göre çalışmalara katılan ve katılmayanların “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyini” algılamalarında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan “t testi” sonuçları Çizelge 4.21’ de verilmiştir.

Çizelge 4.21 “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi” grubuna göre “TKY çalışmalarına (iyileştirme ekipleri) katılım” ile ilgili “t” testi sonuçları.

Soru	TKY Uygulamalarının İletişime Etki Düzeyi	TKY Çalışma Katılım	N	X	SS	t	P
C1	Okulumuzda TKY uygulamaları öğretmenler arası ilişki ve iletişimi olumlu yönde etkilemektedir	Evet	51	3,39	1,13	0,718	0,474
		Hayır	99	3,25	1,11		
C2	Okulumuzda TKY uygulamaları yöneticilerle öğretmenler arası ilişki ve iletişimi olumlu yönde etkilemektedir	Evet	51	3,33	1,07	0,871	0,386
		Hayır	99	3,17	1,08		
C3	Okulumuzda TKY uygulamaları öğretmenlerle veliler arası ilişki ve iletişimi olumlu yönde etkilemektedir	Evet	50	3,22	1,03	0,426	0,671
		Hayır	98	3,14	1,05		
C4	Okulumuzda TKY uygulamaları çalışanların sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla katılmasına neden olmaktadır	Evet	51	3,17	0,99	0,017	0,987
		Hayır	98	3,17	1,11		
C5	Okulumuzda TKY uygulamaları çalışanların iş doyumu ve çalışma şevkinin artmasına neden olmaktadır	Evet	51	2,96	1,01	-0,273	0,785
		Hayır	98	3,01	1,09		
C6	Okulumuzda TKY uygulamaları bireysel başarı yerine grup ve okul başarısı anlayışının yerleşmesine neden olmaktadır	Evet	51	3,17	1,05	-0,332	0,740
		Hayır	97	3,23	1,05		

P<0,05

TKY çalışmalarına (iyileştirme ekipleri) katılan ve katılmayanların “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi” bölümündeki sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları (X) 2,96 ile 3,39 arasında değişmektedir. Bu değişkene göre anlamlı fark görülmemekle birlikte TKY çalışmalarına katılanlar katılmayanlara göre C5 maddesi hariç daha olumlu bakmaktadır. TKY çalışmalarına katılanlar çeşitli örnekler ve yaşantılar hakkında bilgi sahibi oldukları için bu anlatıma daha yakın düşünmektedirler.

Görev yaptıkları okul türüne göre “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi” anlatımlarını algılama düzeylerini belirlemek amacıyla uygulanan tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçları Çizelge 4.22’ de verilmiştir.

Çizelge 4.22 “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi” grubuna göre “okul türü” değişkenine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.

Değer Özelliği	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
C1	Gruplar arası	14,867	3	4,956	4,194	0,007*
	Gruplar içi	176,048	149	1,182		
	Toplam	190,915	152			
C2	Gruplar arası	16,564	3	5,521	5,118	0,002*
	Gruplar içi	160,743	149	1,079		
	Toplam	177,307	152			
C3	Gruplar arası	7,388	3	2,463	2,339	0,076
	Gruplar içi	154,797	147	1,053		
	Toplam	162,185	150			
C4	Gruplar arası	13,056	3	4,352	4,047	0,008*
	Gruplar içi	159,154	148	1,075		
	Toplam	172,211	151			
C5	Gruplar arası	9,395	3	3,132	2,886	0,038*
	Gruplar içi	160,578	148	1,085		
	Toplam	169,974	151			
C6	Gruplar arası	12,831	3	4,277	4,104	0,008*
	Gruplar içi	153,208	147	1,042		
	Toplam	166,040	150			

P* < 0,05

Analiz sonuçları “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi” bakımından, ankete katılanların görev yaptıkları okul türüne göre anlamlı fark olduğunu göstermektedir. Gruplar arasındaki bu farkın hangi okullardan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan LSD (en küçük anlamlı fark) testinin (Çizelge 4.23) sonuçlarına göre Kız Meslek Lisesinde görev yapanlar ile Endüstri Meslek Lisesi, Ticaret Meslek Lisesinde ve Mesleki Eğitim Merkezinde görev yapanlar arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Çizelge 4.23 “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi” grubuna göre görev yapılan okul türüne göre LSD (en küçük anlamlı fark) testi sonuçları.

Soru	Okul Türü		Ortalamalar Farkı	Standart Hata	P
C1	KML	EML	-0,7887	0,2232	0,001*
		TML	-0,5536	0,2696	0,042*
C2	K.M.L	E.M.L	-0,8124	0,2133	0,000*
		M.E.M	-0,6306	0,2838	0,028*
C3	K.M.L	E.M.L	-0,5637	0,2132	0,009*
C4	K.M.L	E.M.L	-0,7449	0,2149	0,001*
C5	K.M.L	E.M.L	-0,5401	0,2145	0,013*
		M.E.M	-0,7181	0,2846	0,013*
C6	K.M.L	E.M.L	-0,7234	0,2135	0,001*
		T.M.L	-0,5212	0,2564	0,044*
		M.E.M	-0,6952	0,2818	0,015*

P* < 0,05

Çizelge 4.23’ de elde edilen sonuçlara bakarak “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi” algılamada Kız Meslek Lisesinden kaynaklanan bir sorun görülmektedir. Bu okulda bayan öğretmen ve idarecilerin yoğunlukta olması, bayanların erkeklere göre daha az okulda ders dışı zaman geçirmesi bu sonucu doğurmuştur.

Kıdeme göre “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi” anlatımlarını algılama düzeylerini belirlemek amacıyla uygulanan tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçları Çizelge 4.24’ de verilmiştir.

Çizelge 4.24 “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi” grubuna göre “kıdem” değişkenine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.

Soru	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalama	F	P
C1	Gruplar arası	13,249	5	2,650	2,178	0,060
	Gruplar içi	177,587	146	1,216		
	Toplam	190,836	151			
C2	Gruplar arası	9,738	5	1,948	1,697	0,139
	Gruplar içi	167,525	146	1,147		
	Toplam	177,263	151			
C3	Gruplar arası	5,330	5	1,066	1,000	0,420
	Gruplar içi	153,444	144	1,066		
	Toplam	158,773	149			
C4	Gruplar arası	11,999	5	2,400	2,190	0,058
	Gruplar içi	158,862	145	1,096		
	Toplam	170,861	150			
C5	Gruplar arası	8,170	5	1,634	1,464	0,205
	Gruplar içi	161,803	145	1,116		
	Toplam	169,974	150			
C6	Gruplar arası	5,799	5	1,160	1,043	0,395
	Gruplar içi	160,201	144	1,113		
	Toplam	166,000	149			

$P < 0,05$

Çizelge 4.24’ e göre ankete katılanların kıdemlerine göre anlamlı farklılık görülmemektedir. Bütün kıdem grupları TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi konusunda paralel düşünmektedir.

Katıldıkları kurs türüne göre katılımcıların “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi” anlatımlarını algılama düzeylerini belirlemek amacıyla uygulanan tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçları Çizelge 4.25’ de verilmiştir.

Çizelge 4.25 “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi” grubuna göre “kurs türü” değişkenine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.

Soru	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
C1	Gruplar arası	7,718	3	2,573	2,027	0,114
	Gruplar içi	144,722	114	1,269		
	Toplam	152,441	117			
C2	Gruplar arası	8,893	3	2,964	2,523	0,061
	Gruplar içi	133,963	114	1,175		
	Toplam	142,856	117			
C3	Gruplar arası	1,453	3	0,484	0,402	0,752
	Gruplar içi	136,205	113	1,205		
	Toplam	137,658	116			
C4	Gruplar arası	11,053	3	3,684	3,351	0,022*
	Gruplar içi	124,246	113	1,100		
	Toplam	135,299	116			
C5	Gruplar arası	5,343	3	1,781	1,593	0,195
	Gruplar içi	126,349	113	1,118		
	Toplam	131,692	116			
C6	Gruplar arası	4,533	3	1,511	1,325	0,270
	Gruplar içi	127,709	112	1,140		
	Toplam	132,241	115			

P* < 0,05

Analiz sonuçları “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi” bakımından, ankete katılanların katıldıkları kurs türüne göre “Okulumuzda TKY uygulamaları çalışanların sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla katılmasına neden olmaktadır” (C4) anlatımında anlamlı fark olduğunu göstermektedir. Gruplar arasındaki bu farkın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan LSD (en küçük anlamlı fark) testinin (Çizelge 4.26) sonuçlarına göre diğer kurum seminerlerine katılanlar ile Milli Eğitim Bakanlığı merkezi hizmet içi eğitim seminerlerine, Milli Eğitim Bakanlığı mahalli hizmet içi eğitim seminerlerine ve okul içinde yapılan seminerlere katılanlar arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

Çizelge 4.26 “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi” grubuna göre “kurs türü” değişkenine göre LSD (en küçük anlamlı fark) testi sonuçları.

Soru	Kurs Türü		Ortalama Farkı	Standart Hata	P
C4	Diğer Kurum Seminer	Hizmetiçi (MEB Merkezi)	-1,4800	0,4767	0,002*
		Mahalli Hizmetiçi Eğitim	-1,1667	0,4689	0,014*
		Okul içi seminer	-1,3036	0,4504	0,005*

P* < 0,05

4.2.2 TKY Uygulamalarının Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Başarısına, Davranışlarına Etkisine İlişkin Bulgular ve Yorum

Bu alt başlıkta yönetici ve öğretmenlerin “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi” değişkenlerine yönelik cinsiyete, görev ünvanına, görev yapılan mesleki ve teknik okul türüne, branşa, meslekteki kıdem yılına, TKY kurslarına katılım durumuna, katıldıkları TKY kurs türüne, TKY çalışmalarına katılım durumuna göre istatistiksel işlemler uygulanmış, konu ile ilgili bulgu ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Yönetici ve öğretmenlerin “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi” düzeyini algılamalarında bay ve bayan katılımcılar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan “t testi” sonuçları Çizelge 4.27’ de verilmiştir.

Çizelge 4.27 “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi ” grubuna göre cinsiyet ile ilgili “t” testi sonuçları.

Soru	TKY Uygulamalarının Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Başarısına, Davranışlarına Etkisi	Cinsiyet	N	X	SS	t	P
D1	Okulumuzda TKY uygulamaları öğrencilerin sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla katılmasına neden olmaktadır	Bay	110	3,20	1,07	2,802	0,006*
		Bayan	44	2,79	0,95		
D2	Okulumuzda TKY uygulamaları öğrencilerin akademik başarısının artmasını sağlamaktadır	Bay	109	2,96	0,95	2,055	0,043*
		Bayan	44	2,63	0,86		
D3	Meslek liselerindeki öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik yapısı TKY’ nin uygulanabilirliğini olumlu yönde etkilemektedir.	Bay	109	2,76	1,03	0,698	0,487
		Bayan	44	2,63	0,99		
D4	Okulumuzda öğrencilerin akademik başarı düzeylerinin ölçülmesi amacıyla devamlı olarak seviye tespit sınavları ve ortak sınavlar yapılarak sonuçlara göre gerekli tedbirler alınmaktadır	Bay	109	2,93	1,04	-0,222	0,825
		Bayan	44	2,97	1,04		
D5	Okulumuzda TKY uygulamaları ile mesleki eğitim sisteminin teknolojik gelişmelerle uyum içinde olması ve sürekli güncellenmesi sağlanmaktadır	Bay	110	2,99	1,00	2,070	0,042*
		Bayan	41	2,63	0,91		
D6	Okulumuzda TKY uygulamaları sonucu öğrencilerin olumsuz davranışlarında ve disiplin olaylarında azalma görülmüştür	Bay	108	2,84	0,98	2,491	0,015*
		Bayan	40	2,42	0,87		
D7	Okulumuzdaki TKY uygulamaları sonucu öğrenci devamsızlığı azalmıştır	Bay	107	2,57	0,88	1,318	0,191
		Bayan	43	2,34	0,94		

Çizelge 4.27 (devam ediyor).

D8	TKY uygulamaları sonucu öğrencilerin okulun korunması, temiz tutulması ve iyileştirilmesi yönünde olumlu davranışlar kazandıkları görülmüştür	Bay	108	2,91	0,93	2,222	0,030*
		Bayan	45	2,48	1,14		
D9	Okulumuzda öğrencilerin problemlerinin çözümüne ve ruhsal gelişimlerine yardımcı olmak amacıyla verilen rehberlik hizmetleri iyi düzeydedir	Bay	108	3,26	1,00	2,235	0,029*
		Bayan	45	2,82	1,17		
D10	Okulumuzda öğrencilerin üst öğrenime ve mesleğe geçişi ile ilgili yönlendirme faaliyetleri yeterlidir	Bay	108	3,11	0,90	1,698	0,094

P* < 0,05

Araştırmaya katılan bay ve bayan katılımcıların “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi” bölümündeki sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları (X) 2,34 ile 3,26 arasında değişmektedir. Bay ve bayan katılımcılar arasında D1, D2, D5, D6, D8 ve D9 maddelerinde anlamlı farklılık görülmektedir.

“Okulumuzda TKY uygulamaları öğrencilerin sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla katılmasına neden olmaktadır” (D1) anlatımına bay katılımcıların yüzde 25’ i, bayan katılımcıların ise yüzde 41’ i katılmadıklarını ifade etmişlerdir (Ek I). “Okulumuzda TKY uygulamaları öğrencilerin akademik başarısının artmasını sağlamaktadır” (D2) anlatımına bay katılımcıların yüzde 33’ ü, bayan katılımcıların ise yüzde 50’ si katılmadıklarını ifade etmişlerdir (Ek I). TKY’ nin başarıya olumlu etkisine inanmayanların yüzde 50 oranında olduğu okul ve kurumlarda uygulamanın başarıya ulaşması beklenemez. TKY konusunda bilinçlenmeyi ve yararına ikna edici eğitimlerin mutlaka yapılması gerekmektedir. “Okulumuzda TKY uygulamaları ile mesleki eğitim sisteminin teknolojik gelişmelerle uyum içinde olması ve sürekli güncellenmesi sağlanmaktadır” (D5) anlatımına bay katılımcıların yüzde 33’ ü, bayan katılımcıların ise yüzde 51’ i katılmadıklarını ifade etmişlerdir (Ek I). “Okulumuzda TKY uygulamaları sonucu öğrencilerin olumsuz davranışlarında ve disiplin olaylarında azalma görülmüştür” (D6) anlatımına bay katılımcıların yüzde 36’ ü, bayan katılımcıların ise yüzde 62’ si katılmadıklarını ifade etmişlerdir (Ek I). “TKY uygulamaları sonucu öğrencilerin okulun korunması, temiz tutulması ve iyileştirilmesi yönünde olumlu davranışlar kazandıkları görülmüştür” (D8) anlatımına bay katılımcıların yüzde 33’ ü, bayan katılımcıların ise yüzde 62’ si katılmadıklarını ifade etmişlerdir (Ek I). “Okulumuzda öğrencilerin problemlerinin çözümüne ve ruhsal gelişimlerine yardımcı olmak amacıyla verilen rehberlik hizmetleri iyi düzeydedir” (D9) anlatımına bay katılımcıların yüzde 18’ i, bayan katılımcıların ise yüzde

42' si katılmadıklarını ifade etmişlerdir (Ek I). Bu sonuçlara göre bay katılımcılar TKY faaliyetlerinin bu yönüne bayan katılımcılara oranla daha olumlu bakmaktadır. Bayan katılımcılar bu gruptaki anlatımlara genellikle olumsuz yaklaşmaktadır. Bu durum genel olarak TKY uygulamalarında daha az aktif olan Kız Meslek Lisesinde bayan öğretmenlerin çoğunlukta olmalarından kaynaklanmaktadır. Çünkü yeterince TKY faaliyetlerinin içinde yer alamayan katılımcılar uygulamaların yararına yeterince inanmamaktadır. Aynı zamanda TKY uygulamalarının daha planlı gerçekleştiği Endüstri Meslek Lisesindeki yönetici ve öğretmenlerin çoğunluğunun erkek olması bay katılımcıların olumlu yönde katılım oranını yükseltmektedir (Çizelge 4.27).

Görev ünvanlarına göre yönetici ve öğretmenlerin “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi” anlatımlarını algılamalarında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan “t testi” sonuçları Çizelge 4.28’ de verilmiştir.

Çizelge 4.28 “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi ” grubuna göre “görev ünvanı” ile ilgili “t” testi sonuçları.

Soru	TKY Uygulamalarının Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Başarısına, Davranışlarına Etkisi	Görev Ünvanı	N	X	SS	t	P
D1	Okulumuzda TKY uygulamaları öğrencilerin sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla katılmasına neden olmaktadır	Yönetici	21	3,23	0,83	0,502	0,619
		Öğretmen	133	3,13	1,09		
D2	Okulumuzda TKY uygulamaları öğrencilerin akademik başarısının artmasını sağlamaktadır	Yönetici	20	2,80	0,69	-0,451	0,655
		Öğretmen	133	2,87	0,96		
D3	Meslek liselerindeki öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik yapısı TKY’ nin uygulanabilirliğini olumlu yönde etkilemektedir.	Yönetici	20	2,80	0,95	0,371	0,713
		Öğretmen	133	2,71	1,03		
D4	Okulumuzda öğrencilerin akademik başarı düzeylerinin ölçülmesi amacıyla devamlı olarak seviye tespit sınavları ve ortak sınavlar yapılarak sonuçlara göre gerekli tedbirler alınmaktadır	Yönetici	20	2,85	0,81	-0,550	0,586
		Öğretmen	133	2,96	1,07		
D5	Okulumuzda TKY uygulamaları ile mesleki eğitim sisteminin teknolojik gelişmelerle uyum içinde olması ve sürekli güncellenmesi sağlanmaktadır	Yönetici	21	3,09	0,76	1,228	0,228
		Öğretmen	130	2,86	1,02		
D6	Okulumuzda TKY uygulamaları sonucu öğrencilerin olumsuz davranışlarında ve disiplin olaylarında azalma görülmüştür	Yönetici	20	2,85	0,67	0,796	0,431
		Öğretmen	128	2,71	1,01		
D7	Okulumuzdaki TKY uygulamaları sonucu öğrenci devamsızlığı azalmıştır	Yönetici	20	2,55	0,75	0,266	0,792
		Öğretmen	130	2,50	0,92		

Çizelge 4.28 (devam ediyor).

D8	TKY uygulamaları sonucu öğrencilerin okulun korunması, temiz tutulması ve iyileştirilmesi yönünde olumlu davranışlar kazandıkları görülmüştür	Yönetici	21	2,90	0,83	0,651	0,520
		Öğretmen	132	2,77	1,04		
D9	Okulumuzda öğrencilerin problemlerinin çözümüne ve ruhsal gelişimlerine yardımcı olmak amacıyla verilen rehberlik hizmetleri iyi düzeydedir	Yönetici	21	2,95	1,16	-0,795	0,434
		Öğretmen	132	3,16	1,05		
D10	Okulumuzda öğrencilerin üst öğrenime ve mesleğe geçişi ile ilgili yönlendirme faaliyetleri yeterlidir	Yönetici	20	3,15	0,93	0,666	0,511
		Öğretmen	132	3,00	0,97		

P<0,05

Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin görev ünvanlarına göre “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi” bölümündeki sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları (X) 2,50 ile 3,23 arasında değişmektedir. Bu grupta yönetici ve öğretmenler arasında 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı fark görülmemekte gruplar bu konuda paralel düşünmektedir. Yönetici ve öğretmenler TKY uygulamalarını olumlu olarak algılamaktadır.

Branşlarına göre genel kültür dersi ve meslek dersi öğretmenlerinin “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi” anlatımlarını algılamalarında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan “t testi” sonuçları Çizelge 4.29’ da verilmiştir.

Çizelge 4.29 “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi ” grubuna göre “branş” ile ilgili “t” testi sonuçları.

Soru	TKY Uygulamalarının Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Başarısına, Davranışlarına Etkisi	Branş	N	X	SS	t	P
D1	Okulumuzda TKY uygulamaları öğrencilerin sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla katılmasına neden olmaktadır	Gen.Kül.	48	3,12	1,12	-0,185	0,854
		Mes.Ders.	106	3,16	1,04		
D2	Okulumuzda TKY uygulamaları öğrencilerin akademik başarısının artmasını sağlamaktadır	Gen.Kül.	48	2,85	0,96	-0,132	0,895
		Mes.Ders.	105	2,87	0,92		
D3	Meslek liselerindeki öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik yapısı TKY’ nin uygulanabilirliğini olumlu yönde etkilemektedir.	Gen.Kül.	48	2,77	1,09	0,356	0,722
		Mes.Ders.	105	2,70	0,98		
D4	Okulumuzda öğrencilerin akademik başarı düzeylerinin ölçülmesi amacıyla devamlı olarak seviye tespit sınavları ve ortak sınavlar yapılarak sonuçlara göre gerekli tedbirler alınmaktadır	Gen.Kül.	49	2,91	1,20	-0,220	0,827
		Mes.Ders.	104	2,96	0,96		
D5	Okulumuzda TKY uygulamaları ile mesleki eğitim sisteminin teknolojik gelişmelerle uyum içinde olması ve sürekli güncellenmesi sağlanmaktadır	Gen.Kül.	47	3,06	1,07	1,354	0,180
		Mes.Ders.	104	2,81	0,95		
D6	Okulumuzda TKY uygulamaları sonucu öğrencilerin olumsuz davranışlarında ve disiplin olaylarında azalma görülmüştür	Gen.Kül.	46	2,78	1,07	0,419	0,676
		Mes.Ders.	102	2,70	0,92		

Çizelge 4.29 (devam ediyor).

D7	Okulumuzdaki TKY uygulamaları sonucu öğrenci devamsızlığı azalmıştır	Gen.Kül.	47	2,48	1,01	-0,148	0,883
		Mes.Ders.	103	2,51	0,85		
D8	TKY uygulamaları sonucu öğrencilerin okulun korunması, temiz tutulması ve iyileştirilmesi yönünde olumlu davranışlar kazandıkları görülmüştür	Gen.Kül.	49	2,81	1,07	0,206	0,837
		Mes.Ders.	104	2,77	0,99		
D9	Okulumuzda öğrencilerin problemlerinin çözümüne ve ruhsal gelişimlerine yardımcı olmak amacıyla verilen rehberlik hizmetleri iyi düzeydedir	Gen.Kül.	49	3,26	1,09	1,004	0,318
		Mes.Ders.	104	3,07	1,05		
D10	Okulumuzda öğrencilerin üst öğrenime ve mesleğe geçişi ile ilgili yönlendirme faaliyetleri yeterlidir	Gen.Kül.	49	3,12	1,01	0,881	0,381
		Mes.Ders.	103	2,97	0,94		

P<0,05

Araştırmaya katılan genel kültür dersi ve meslek dersi öğretmenlerinin branşlarına göre “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi” bölümündeki sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları (X) 2,51 ile 3,26 arasında değişmektedir. Bu grupta genel kültür dersi ve meslek dersi öğretmenleri arasında 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı fark görülmemektedir. “Okulumuzda TKY uygulamaları öğrencilerin sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla katılmasına neden olmaktadır” (D1) anlatımına genel kültür dersi öğretmenleri (X=3,12), meslek dersi öğretmenleri (X=3,16) en yüksek düzeyde katılmaktadır.

TKY kurslarına katılan ve katılmayanların “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi” anlatımlarını algılamalarında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan “t testi” sonuçları Çizelge 4.30’ da verilmiştir.

Çizelge 4.30 “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi ” grubuna göre “TKY kursuna katılım” ile ilgili “t” testi sonuçları.

Soru	TKY Uygulamalarının Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Başarısına, Davranışlarına Etkisi	Kursa Katılım	N	X	SS	t	P
D1	Okulumuzda TKY uygulamaları öğrencilerin sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla katılmasına neden olmaktadır	Evet	117	3,22	1,06	1,539	0,129
		Hayır	37	2,91	1,03		
D2	Okulumuzda TKY uygulamaları öğrencilerin akademik başarısının artmasını sağlamaktadır	Evet	116	2,91	0,95	1,093	0,279
		Hayır	37	2,72	0,87		
D3	Meslek liselerindeki öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik yapısı TKY’ nin uygulanabilirliğini olumlu yönde etkilemektedir.	Evet	116	2,76	1,07	1,020	0,311
		Hayır	37	2,59	0,83		
D4	Okulumuzda öğrencilerin akademik başarı düzeylerinin ölçülmesi amacıyla devamlı olarak seviye tespit sınavları ve ortak sınavlar yapılarak sonuçlara göre gerekli tedbirler alınmaktadır	Evet	117	2,90	1,06	-0,938	0,352
		Hayır	36	3,08	0,96		

Çizelge 4.30 (devam ediyor).

D5	Okulumuzda TKY uygulamaları ile mesleki eğitim sisteminin teknolojik gelişmelerle uyum içinde olması ve sürekli güncellenmesi sağlanmaktadır	Evet	116	2,93	1,04	0,953	0,344
		Hayır	35	2,77	0,80		
D6	Okulumuzda TKY uygulamaları sonucu öğrencilerin olumsuz davranışlarında ve disiplin olaylarında azalma görülmüştür	Evet	113	2,76	1,01	1,016	0,313
		Hayır	35	2,60	0,81		
D7	Okulumuzdaki TKY uygulamaları sonucu öğrenci devamsızlığı azalmıştır	Evet	115	2,50	0,92	-0,059	0,953
		Hayır	35	2,51	0,85		
D8	TKY uygulamaları sonucu öğrencilerin okulun korunması, temiz tutulması ve iyileştirilmesi yönünde olumlu davranışlar kazandıkları görülmüştür	Evet	116	2,85	1,04	1,435	0,156
		Hayır	37	2,59	0,92		
D9	Okulumuzda öğrencilerin problemlerinin çözümüne ve ruhsal gelişimlerine yardımcı olmak amacıyla verilen rehberlik hizmetleri iyi düzeydedir	Evet	116	3,18	1,07	1,075	0,287
		Hayır	37	2,97	1,06		
D10	Okulumuzda öğrencilerin üst öğrenime ve mesleğe geçişi ile ilgili yönlendirme faaliyetleri yeterlidir	Evet	116	3,06	0,98	1,184	0,241
		Hayır	36	2,86	0,89		

P<0,05

Katılımcıların TKY konusunda düzenlenen çeşitli kurs, seminer ve derslere katılıp katılmadıklarına göre “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi” bölümündeki sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları (X) 2,50 ile 3,22 arasında değişmektedir. Bu gruptaki anlatımlara TKY kurslarına katılan ve katılmayanlar arasında 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı fark görülmemektedir.

Katılımcıların TKY çalışmalarına (iyileştirme ekipleri) katılıp katılmadıklarına göre “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi” anlatımlarını algılamalarında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan “t testi” sonuçları Çizelge 4.31’ de verilmiştir.

Çizelge 4.31 “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi ” grubuna göre “TKY çalışmalarına (iyileştirme ekipleri) katılım” ile ilgili “t” testi sonuçları.

Soru	TKY Uygulamalarının Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Başarısına, Davranışlarına Etkisi	TKY Çalışma Katılım	N	X	SS	t	P
D1	Okulumuzda TKY uygulamaları öğrencilerin sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla katılmasına neden olmaktadır	Evet	51	3,23	1,06	0,625	0,533
		Hayır	100	3,12	1,07		
D2	Okulumuzda TKY uygulamaları öğrencilerin akademik başarısının artmasını sağlamaktadır	Evet	51	2,90	0,98	0,261	0,795
		Hayır	99	2,85	0,92		
D3	Meslek liselerindeki öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik yapısı TKY’ nin uygulanabilirliğini olumlu yönde etkilemektedir.	Evet	51	2,54	1,02	-1,523	0,131
		Hayır	99	2,81	1,02		

Çizelge 4.31 (devam ediyor).

D4	Okulumuzda öğrencilerin akademik başarı düzeylerinin ölçülmesi amacıyla devamlı olarak seviye tespit sınavları ve ortak sınavlar yapılarak sonuçlara göre gerekli tedbirler alınmaktadır	Evet	52	2,98	0,99	0,295	0,768
		Hayır	98	2,92	1,08		
D5	Okulumuzda TKY uygulamaları ile mesleki eğitim sisteminin teknolojik gelişmelerle uyum içinde olması ve sürekli güncellenmesi sağlanmaktadır	Evet	50	2,94	1,07	0,345	0,731
		Hayır	98	2,87	0,96		
D6	Okulumuzda TKY uygulamaları sonucu öğrencilerin olumsuz davranışlarında ve disiplin olaylarında azalma görülmüştür	Evet	50	2,74	0,92	0,003	0,998
		Hayır	96	2,73	0,99		
D7	Okulumuzdaki TKY uygulamaları sonucu öğrenci devamsızlığı azalmıştır	Evet	51	2,50	0,98	-0,067	0,946
		Hayır	96	2,52	0,85		
D8	TKY uygulamaları sonucu öğrencilerin okulun korunması, temiz tutulması ve iyileştirilmesi yönünde olumlu davranışlar kazandıkları görülmüştür	Evet	51	2,88	1,01	0,656	0,514
		Hayır	99	2,76	1,01		
D9	Okulumuzda öğrencilerin problemlerinin çözümüne ve ruhsal gelişimlerine yardımcı olmak amacıyla verilen rehberlik hizmetleri iyi düzeydedir	Evet	51	3,31	1,08	1,529	0,129
		Hayır	99	3,03	1,05		
D10	Okulumuzda öğrencilerin üst öğrenime ve mesleğe geçişi ile ilgili yönlendirme faaliyetleri yeterlidir	Evet	52	3,17	1,00	1,384	0,169
		Hayır	97	2,93	0,95		

P<0,05

Katılımcıların TKY çalışmalarına (iyileştirme ekipleri) katılıp katılmadıklarına göre “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi” bölümündeki sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları (X) 2,50 ile 3,31 arasında değişmektedir. Bu gruptaki anlatımlara TKY çalışmalarına (iyileştirme ekipleri) katılan ve katılmayanlar arasında 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı fark görülmemektedir.

Görev yaptıkları okul türüne göre “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi” anlatımlarını algılama düzeylerini belirlemek amacıyla uygulanan tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçları Çizelge 4.32’ de verilmiştir.

Çizelge 4.32 “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi” grubuna göre “okul türü” değişkenine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.

Soru	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ort.	F	P
D1	Gruplar arası	13,194	3	4,398	4,114	0,008*
	Gruplar içi	160,371	150	1,069		
	Toplam	173,565	153			
D2	Gruplar arası	7,403	3	2,468	2,919	0,036*
	Gruplar içi	125,982	149	0,846		
	Toplam	133,386	152			
D3	Gruplar arası	8,558	3	2,853	2,835	0,040*
	Gruplar içi	149,912	149	1,006		
	Toplam	158,471	152			

Çizelge 4.32 (devam ediyor).

D4	Gruplar arası	4,228	3	1,409	1,301	0,276
	Gruplar içi	161,354	149	1,083		
	Toplam	165,582	152			
D5	Gruplar arası	1,585	3	0,528	0,529	0,663
	Gruplar içi	146,720	147	0,998		
	Toplam	148,305	150			
D6	Gruplar arası	7,307	3	2,436	2,659	0,051
	Gruplar içi	131,883	144	0,916		
	Toplam	139,189	147			
D7	Gruplar arası	6,148	3	2,049	2,594	0,055
	Gruplar içi	115,345	146	0,790		
	Toplam	121,493	149			
D8	Gruplar arası	12,637	3	4,212	4,338	0,006*
	Gruplar içi	144,670	149	0,971		
	Toplam	157,307	152			
D9	Gruplar arası	25,036	3	8,345	8,341	0,000*
	Gruplar içi	149,081	149	1,001		
	Toplam	174,118	152			
D10	Gruplar arası	10,794	3	3,598	4,091	0,008*
	Gruplar içi	130,147	148	0,879		
	Toplam	140,941	151			

P* < 0,05

Analiz sonuçları “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi” bakımından katılanların görev yaptıkları okul türüne göre D1, D2, D3, D8, D9, D10 numaralı anlatımlarda 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı fark olduğunu göstermektedir. Gruplar arasındaki bu farkın hangi okullardan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan LSD testinin (Çizelge 4.33) sonuçlarına göre tüm anlatımlarda Kız Meslek Lisesinde görev yapan katılımcılar ile Endüstri Meslek Lisesinde görev yapan katılımcılar arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.33’ de elde edilen sonuçlara bakarak “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi” anlatımlarını algılamada Kız Meslek Lisesinden kaynaklanan bir sorun görülmektedir.

Çizelge 4.33 “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi” grubuna göre görev yapılan okul türüne ilişkin LSD testi sonuçları.

Soru	Okul Türü		Ortalamalar Farkı	Standart Hata	P
D1	K.M.L	E.M.L	-0,7323	0,2142	0,001*
D2	K.M.L	E.M.L	-0,5328	0,1905	0,006*
D3	K.M.L	E.M.L	-0,4520	0,2078	0,031*
D8	K.M.L	E.M.L	-0,7244	0,2024	0,000*

Çizelge 4.33 (devam ediyor).

D9	K.M.L	E.M.L	-0,8124	0,2054	0,000*
		T.M.L	-0,5640	0,2458	0,023*
	T.M.L	M.E.M	0,7667	0,2888	0,009*
	E.M.L	M.E.M	1,0152	0,2553	0,000*
D10	K.M.L	E.M.L	-0,6663	0,1926	0,001*

P*<0,05

TKY uygulamalarının en planlı yapıldığı ve uygulandığı Endüstri Meslek Lisesinde görev yapan yönetici ve öğretmenlerin TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına olumlu etkisini yaparak ve yaşayarak gördükleri için bu gruptaki anlatımlara daha fazla katılmaktadırlar. Kız Meslek Lisesinde ise TKY uygulamaları yeterince ve planlı bir şekilde uygulanmadığından somut etkiler katılımcılar tarafından gözlenememiştir.

Mesleki kıdemlerine göre “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi” anlatımlarını algılama düzeylerini belirlemek amacıyla uygulanan tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçları Çizelge 4.34’ de verilmiştir.

Çizelge 4.34 “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi” grubuna göre “kıdem” değişkenine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.

Soru	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalama	F	P
D1	Gruplar arası	7,150	5	1,430	1,269	0,281
	Gruplar içi	165,686	147	1,127		
	Toplam	172,837	152			
D2	Gruplar arası	6,037	5	1,207	1,398	0,228
	Gruplar içi	126,061	146	0,863		
	Toplam	132,099	151			
D3	Gruplar arası	12,333	5	2,467	2,492	0,034*
	Gruplar içi	144,502	146	0,990		
	Toplam	156,836	151			
D4	Gruplar arası	7,174	5	1,435	1,322	0,258
	Gruplar içi	158,405	146	1,085		
	Toplam	165,579	151			
D5	Gruplar arası	4,479	5	0,896	0,902	0,482
	Gruplar içi	143,021	144	0,993		
	Toplam	147,500	149			

Çizelge 4.34 (devam ediyor).

D6	Gruplar arası	2,825	5	0,565	0,591	0,707
	Gruplar içi	134,740	141	0,956		
	Toplam	137,565	146			
D7	Gruplar arası	1,203	5	0,241	0,292	0,917
	Gruplar içi	118,045	143	0,825		
	Toplam	119,248	148			
D8	Gruplar arası	3,472	5	0,694	0,665	0,650
	Gruplar içi	152,364	146	1,044		
	Toplam	155,836	151			
D9	Gruplar arası	5,958	5	1,192	1,039	0,397
	Gruplar içi	167,411	146	1,147		
	Toplam	173,368	151			
D10	Gruplar arası	2,420	5	0,484	0,507	0,771
	Gruplar içi	138,520	145	0,955		
	Toplam	140,940	150			

P* < 0,05

“Meslek liselerindeki öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik yapısı TKY’ nin uygulanabilirliğini olumlu yönde etkilemektedir” anlatımına kıdemi 16-20 yıl ve 21-25 yıl arasında kıdemi olanların katılmadığı görülmektedir. Meslek liselerini genellikle aileleri düşük gelir seviyesine sahip ve ilköğretim okulundaki ders başarısı düşük öğrenciler tercih etmektedir. Aileleri ders başarısı düşük olduğu için bu öğrencileri meslek liselerine yönlendirmektedir. Ayrıca çok çeşitli ve sınavla öğrenci alan ortaöğretim kurumlarının fazlalığı da elenen öğrencileri meslek liselerine yöneltmektedir.

Analiz sonuçları “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi” bakımından katılanların kıdemlerine göre “Meslek liselerindeki öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik yapısı TKY’ nin uygulanabilirliğini olumlu yönde etkilemektedir” (D3) numaralı anlatımda 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı fark olduğunu göstermektedir. Gruplar arasındaki bu farkın hangi kıdem grubundan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan LSD testinin (Çizelge 4.35) sonuçlarına göre meslekteki kıdemi 1-5 yıl arasında olanlar ile 11-15 yıl, 16-20 yıl ve 20-25 yıl kıdemi olanlar arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.35 “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi” grubunun “kıdem” değişkenine göre LSD testi sonuçları.

Soru	Kıdem		Ortalamalar Farkı	Standart Hata	P
D3	1-5 Yıl	11-15 Yıl	0,7083	0,3368	0,037*
		16-20 Yıl	0,8333	0,3368	0,014*
		21-25 Yıl	0,9733	0,3494	0,006*
	6-10 Yıl	16-20 Yıl	0,4756	0,2347	0,045*
		21-25 Yıl	0,6156	0,2524	0,016*

P* < 0,05

Ankete cevap verenlerin katıldıkları TKY kurs türüne göre “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi” anlatımlarını algılama düzeylerini belirlemek amacıyla uygulanan tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçları Çizelge 4.36’ da verilmiştir.

Çizelge 4.36 “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi” grubuna göre “kurs türü” değişkenine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.

Soru	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ort.	F	P
D1	Gruplar arası	3,423	3	1,141	1,001	0,395
	Gruplar içi	128,799	113	1,140		
	Toplam	132,222	116			
D2	Gruplar arası	4,302	3	1,434	1,593	0,195
	Gruplar içi	100,836	112	,900		
	Toplam	105,138	115			
D3	Gruplar arası	6,629	3	2,210	1,955	0,125
	Gruplar içi	126,612	112	1,130		
	Toplam	133,241	115			
D4	Gruplar arası	3,487	3	1,162	1,022	0,386
	Gruplar içi	128,479	113	1,137		
	Toplam	131,966	116			
D5	Gruplar arası	,736	3	,245	0,218	0,883
	Gruplar içi	124,707	111	1,123		
	Toplam	125,443	114			
D6	Gruplar arası	2,490	3	,830	0,790	0,502
	Gruplar içi	113,474	108	1,051		
	Toplam	115,964	111			
D7	Gruplar arası	3,040	3	1,013	1,200	0,313
	Gruplar içi	93,708	111	,844		
	Toplam	96,748	114			
D8	Gruplar arası	4,249	3	1,416	1,319	0,272
	Gruplar içi	120,260	112	1,074		
	Toplam	124,509	115			
D9	Gruplar arası	,182	3	6,069	0,052	0,984
	Gruplar içi	131,646	112	1,175		
	Toplam	131,828	115			
D10	Gruplar arası	,554	3	,185	0,186	0,905
	Gruplar içi	110,895	112	,990		
	Toplam	111,448	115			

Analiz sonuçları “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi” bakımından katıldıkları kurs türleri bakımından 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı fark olmadığını göstermektedir.

4.2.3 Okullarda TKY Uygulama Düzeyine İlişkin Bulgular ve Yorum

Bu alt başlıkta yönetici ve öğretmenlerin “Okullarda TKY uygulama düzeyi” değişkenlerine yönelik cinsiyete, görev ünvanına, görev yapılan mesleki ve teknik okul türüne, branşa, meslekteki kıdem yılına, TKY kurslarına katılım durumuna, katıldıkları TKY kurs türüne, TKY çalışmalarına katılım durumuna göre istatistiksel işlemler uygulanmış, konu ile ilgili bulgu ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Yönetici ve öğretmenlerin “Okullarda TKY uygulama düzeyini” algılamalarında bay ve bayan katılımcılar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan “t testi” sonuçları Çizelge 4.37’ de verilmiştir.

Çizelge 4.37 “Okullarda TKY uygulama düzeyi” grubuna göre cinsiyet ile ilgili “t” testi sonuçları.

Soru	Okullarda TKY uygulama düzeyi	Cinsiyet	N	X	SS	t	P
E1	Okulumuzda TKY ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları sürekli olarak yapılmaktadır	Bay	107	3,11	0,90	4,039	0,000*
		Bayan	44	2,50	0,82		
E2	Okulumuzda başarının artırılması amacıyla yöneticiler tarafından sürekli teftiş, denetim , izleme ve yönlendirme çalışmaları yapılmaktadır	Bay	108	3,11	0,91	3,446	0,001*
		Bayan	44	2,50	1,02		
E3	Okulumuzda başarı mutlaka ödüllendirilmektedir	Bay	104	3,10	1,17	2,424	0,017*
		Bayan	45	2,62	1,09		
E4	Okulumuzda gelecek eğitim öğretim yılı için şimdiden stratejik planlama yapılmaktadır	Bay	107	3,01	0,98	3,009	0,004*
		Bayan	42	2,47	0,99		
E5	Okulumuzda fiziki ortamlar herkesin kolayca yararlanabileceği ve tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği şekilde düzenlenmiştir	Bay	108	3,28	1,05	2,287	0,025*
		Bayan	44	2,86	1,02		
E6	Okulumuzda TKY Uygulamaları kapsamında öğrencilerin okulla bütünleşmesini sağlayıcı sosyal faaliyetler düzenlenmektedir	Bay	108	3,07	0,95	3,127	0,003*
		Bayan	44	2,47	1,11		
E7	Okulumuzda ders başarısı düşük ve sosyal etkinliklere katılma oranı düşük olan sınıflara yönelik başarıyı ve katılımı artırıcı önlemler alınmaktadır	Bay	107	2,97	0,90	3,346	0,001*
		Bayan	44	2,43	0,89		
E8	Okulumuzda öğrenci aileleriyle iletişimi güçlendirmek, öğrencinin yaşadığı ortamı görmek amacıyla öğretmenler tarafından ev ziyaretleri yapılmaktadır	Bay	108	2,81	1,05	2,486	0,015*
		Bayan	43	2,32	1,10		
E9	Okulumuzu daha fazla öğrencinin tercih etmesi için yapılan tanıtım ve yönlendirme faaliyetleri yeterlidir	Bay	109	3,08	0,94	0,723	0,472
		Bayan	44	2,95	1,01		
E10	Okulumuzda sektörün ihtiyaçları doğrultusunda öğrenci yetişmesini sağlamak amacıyla işyerleri ile yeterince işbirliği yapılmaktadır	Bay	109	3,28	1,00	0,962	0,340
		Bayan	45	3,08	1,20		
E11	Okulumuzda sağlık ve güvenlik tedbirleri yeterli düzeydedir	Bay	104	3,18	0,99	2,618	0,011*
		Bayan	44	2,70	1,02		

P* < 0,05

Araştırmaya katılan bay ve bayan katılımcıların “Okullarda TKY uygulama düzeyi ” bölümündeki sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları (X) 2,32 ile 3,18 arasında değişmektedir. Bay ve bayan katılımcılar arasında E9 ve E10 maddeleri dışındaki tüm maddelerde anlamlı farklılık görülmektedir. Bu anlatımlara bay katılımcılar bayanlara göre daha olumlu pencereden bakmaktadır. TKY uygulamalarının planlı bir şekilde yapıldığı Endüstri Meslek Lisesinde erkek katılımcıların sayıca fazla olması ve uygulamalarda ortaya çıkan sonuçları ve yapılanları bu okul yönetici ve öğretmenleri yaparak ve yaşayarak gördükleri için daha olumlu düşünmektedir. TKY uygulamalarının en zayıf olduğu Kız Meslek Lisesinde ise bayanların fazlalığı bu farkı doğurmaktadır. TKY uygulanan yerlerde somut sonuçlar ve olumlu gelişmeler olduğundan uygulanan okullardaki yönetici ve öğretmenler daha olumlu düşünmektedir.

“Okulumuzu daha fazla öğrencinin tercih etmesi için yapılan tanıtım ve yönlendirme faaliyetleri yeterlidir” (E9) anlatımında bay ve bayan katılımcılar arasında anlamlı fark yoktur, aynı yönde düşünmektedirler. Okulların tanıtımı ve yönlendirme ile ilgili çalışmalar okullarda sıkça yapılmaktadır. Tanıtım TKY uygulamalarının bir parçası olduğu için bu alanda yapılan çalışmalar önemlidir. Öğrencilerin meslek liselerini tercih etmesi bu okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenleri istihdamları yönünden de ilgilendirmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı Norm Kadro Yönetmeliği öğrenci sayısını baz almaktadır. Bu nedenle öğretmenler tanıtım çalışmalarını daha fazla önemsemektedir.

“Okulumuzda sektörün ihtiyaçları doğrultusunda öğrenci yetişmesini sağlamak amacıyla işyerleri ile yeterince işbirliği yapılmaktadır” (D10) anlatımında bay ve bayan katılımcılar arasında anlamlı fark yoktur. 3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanununa göre meslek liselerindeki öğrenciler kendi alanlarında işletmelerde beceri eğitimine gönderilmektedir. Bunun doğal sonucu olarak işletmeler ile mesleki okullar arasında sıkı bir işbirliği vardır. İşletmeler ve mesleki okullar arasındaki bu bağın güçlenmesi mesleki eğitimin kalitesine katkı sağlamaktadır. Teknolojik gelişmeler işletmelerde rekabet koşulları nedeniyle daha çabuk oluşmaktadır. Bu durum mesleğinde güncelliği ve kaliteyi yakalayabilen meslek adamlarının yetişmesine katkı sağlamaktadır

Yönetici ve öğretmenlerin “Okullarda TKY uygulama düzeyini” algılamalarında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan “t testi” sonuçları Çizelge 4.38’ de verilmiştir.

Çizelge 4.38 “Okullarda TKY uygulama düzeyi” grubuna göre görev ünvanı ile ilgili “t” testi sonuçları.

Soru	Okullarda TKY uygulama düzeyi	Görev Ünvanı	N	X	SS	t	P
E1	Okulumuzda TKY ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları sürekli olarak yapılmaktadır	Yönetici	20	3,15	0,67	1,453	0,156
		Öğretmen	131	2,90	0,95		
E2	Okulumuzda başarının artırılması amacıyla yöneticiler tarafından sürekli teftiş, denetim , izleme ve yönlendirme çalışmaları yapılmaktadır	Yönetici	21	2,85	0,96	-0,393	0,697
		Öğretmen	131	2,94	0,98		
E3	Okulumuzda başarı mutlaka ödüllendirilmektedir	Yönetici	21	3,23	1,13	1,206	0,238
		Öğretmen	128	2,91	1,17		
E4	Okulumuzda gelecek eğitim öğretim yılı için şimdiden stratejik planlama yapılmaktadır	Yönetici	21	3,14	0,85	1,556	0,130
		Öğretmen	128	2,82	1,03		
E5	Okulumuzda fiziki ortamlar herkesin kolayca yararlanabileceği ve tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği şekilde düzenlenmiştir	Yönetici	21	3,47	0,87	1,700	0,099
		Öğretmen	131	3,11	1,08		
E6	Okulumuzda TKY Uygulamaları kapsamında öğrencilerin okulla bütünleşmesini sağlayıcı sosyal faaliyetler düzenlenmektedir	Yönetici	21	3,14	0,72	1,521	0,137
		Öğretmen	131	2,86	1,07		
E7	Okulumuzda ders başarısı düşük ve sosyal etkinliklere katılma oranı düşük olan sınıflara yönelik başarıyı ve katılımı artırıcı önlemler alınmaktadır	Yönetici	20	3,00	0,64	1,272	0,212
		Öğretmen	131	2,78	0,96		
E8	Okulumuzda öğrenci aileleriyle iletişimi güçlendirmek, öğrencinin yaşadığı ortamı görmek amacıyla öğretmenler tarafından ev ziyaretleri yapılmaktadır	Yönetici	21	2,61	0,80	-0,325	0,747
		Öğretmen	130	2,68	1,12		
E9	Okulumuzu daha fazla öğrencinin tercih etmesi için yapılan tanıtım ve yönlendirme faaliyetleri yeterlidir	Yönetici	21	3,00	1,04	-0,218	0,829
		Öğretmen	132	3,05	0,95		
E10	Okulumuzda sektörün ihtiyaçları doğrultusunda öğrenci yetişmesini sağlamak amacıyla işyerleri ile yeterince işbirliği yapılmaktadır	Yönetici	21	3,76	0,94	2,745	0,010*
		Öğretmen	133	3,14	1,05		
E11	Okulumuzda sağlık ve güvenlik tedbirleri yeterli düzeydedir	Yönetici	20	3,40	0,75	2,160	0,038*
		Öğretmen	128	2,98	1,04		

P*,<0,05

Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmen katılımcıların Okullarda TKY uygulama düzeyi bölümündeki sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları (X) 2,61 ile 3,47 arasında değişmektedir. Yönetici ve öğretmen katılımcılar arasında E10 ve E11 maddelerinde anlamlı farklılık görülmektedir. Yöneticiler uygulamanın içinde oldukları için daha olumlu yaklaşmaktadır.

Branşlarına göre genel kültür dersi ve meslek dersi öğretmenlerinin “Okullarda TKY uygulama düzeyini” algılamalarında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan “t testi” sonuçları Çizelge 4.39’ da verilmiştir.

Çizelge 4.39 Okullarda TKY uygulama düzeyi grubuna göre branş ile ilgili “t” testi sonuçları.

Soru	Okullarda TKY uygulama düzeyi	Branş	N	X	SS	t	P
E1	Okulumuzda TKY ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları sürekli olarak yapılmaktadır	Gen.Kül.	47	2,95	0,95	0,208	0,836
		Mes.Ders.	104	2,92	0,91		
E2	Okulumuzda başarının artırılması amacıyla yöneticiler tarafından sürekli teftiş, denetim , izleme ve yönlendirme çalışmaları yapılmaktadır	Gen.Kül.	48	2,89	1,03	-0,317	0,752
		Mes.Ders.	104	2,95	0,95		
E3	Okulumuzda başarı mutlaka ödüllendirilmektedir	Gen.Kül.	48	3,02	1,19	0,435	0,665
		Mes.Ders.	101	2,93	1,15		
E4	Okulumuzda gelecek eğitim öğretim yılı için şimdiden stratejik planlama yapılmaktadır	Gen.Kül.	45	2,82	1,05	-0,338	0,736
		Mes.Ders.	104	2,88	0,99		
E5	Okulumuzda fiziki ortamlar herkesin kolayca yararlanabileceği ve tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği şekilde düzenlenmiştir	Gen.Kül.	46	3,19	1,12	0,230	0,819
		Mes.Ders.	106	3,15	1,04		
E6	Okulumuzda TKY Uygulamaları kapsamında öğrencilerin okulla bütünleşmesini sağlayıcı sosyal faaliyetler düzenlenmektedir	Gen.Kül.	47	2,93	1,13	0,264	0,793
		Mes.Ders.	105	2,88	0,99		
E7	Okulumuzda ders başarısı düşük ve sosyal etkinliklere katılma oranı düşük olan sınıflara yönelik başarıyı ve katılımı artırıcı önlemler alınmaktadır	Gen.Kül.	48	2,75	1,00	-0,558	0,578
		Mes.Ders.	103	2,84	0,90		
E8	Okulumuzda öğrenci aileleriyle iletişimi güçlendirmek, öğrencinin yaşadığı ortamı görmek amacıyla öğretmenler tarafından ev ziyaretleri yapılmaktadır	Gen.Kül.	47	2,46	1,17	1,585	0,135
		Mes.Ders.	104	2,76	1,03		
E9	Okulumuzu daha fazla öğrencinin tercih etmesi için yapılan tanıtım ve yönlendirme faaliyetleri yeterlidir	Gen.Kül.	48	3,12	0,93	0,698	0,487
		Mes.Ders.	105	3,00	0,97		
E10	Okulumuzda sektörün ihtiyaçları doğrultusunda öğrenci yetişmesini sağlamak amacıyla işyerleri ile yeterince işbirliği yapılmaktadır	Gen.Kül.	48	3,47	0,96	2,089	0,039*
		Mes.Ders.	106	3,11	1,08		
E11	Okulumuzda sağlık ve güvenlik tedbirleri yeterli düzeydedir	Gen.Kül.	45	3,04	1,16	0,028	0,977
		Mes.Ders.	103	3,03	0,95		

P* < 0,05

Araştırmaya katılan genel kültür dersi ve meslek dersi öğretmenlerinin branşlarına göre “Okullarda TKY uygulama düzeyi” bölümündeki sorulara verdikleri cevapların aritmetik

ortalamaları (X) 2,46 ile 3,47 arasında değişmektedir. “Okulumuzda sektörün ihtiyaçları doğrultusunda öğrenci yetişmesini sağlamak amacıyla işyerleri ile yeterince işbirliği yapılmaktadır” (E10) anlatımına genel kültür dersi ve meslek dersi öğretmenleri arasında 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı fark görülmektedir. Genel kültür dersi öğretmenleri bu anlatıma yüzde 92 oranında katılırken meslek dersi öğretmenleri yüzde 72 oranında katılmaktadır. Her iki grupta işbirliğinin yeterli olduğunu belirtmesine rağmen genel kültür dersi öğretmenleri bu işbirliğinin daha iyi yapıldığını düşünmektedir. Bunun yanında uygulamanın bizzat içinde koordinatör öğretmen olarak görev alanlar zaman zaman meydana gelen aksamaları gördükleri için daha mesafeli yaklaşmaktadır. Çünkü işbirliği konusunda çoğunlukla işletmelerden kaynaklanan sorunların yaşandığı bilinmektedir. İşletmeler bu konudaki yasal yükümlülüklerini yerine getirmede yavaş davranmaktadır.

TKY kurslarına katılan ve katılmayanların “Okullarda TKY uygulama düzeyi” anlatımlarını algılamalarında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan “t testi” sonuçları Çizelge 4.40’ da verilmiştir.

Çizelge 4.40 Okullarda TKY uygulama düzeyi grubuna göre “TKY kursuna katılım” ile ilgili “t” testi sonuçları.

Soru	Okullarda TKY Uygulama Düzeyi	TKY Kurs Katılım	N	X	SS	t	P
E1	Okulumuzda TKY ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları sürekli olarak yapılmaktadır	Evet	115	3,02	0,96	2,666	0,009*
		Hayır	36	2,63	0,68		
E2	Okulumuzda başarının artırılması amacıyla yöneticiler tarafından sürekli teftiş, denetim , izleme ve yönlendirme çalışmaları yapılmaktadır	Evet	116	2,99	1,01	1,428	0,158
		Hayır	36	2,75	0,84		
E3	Okulumuzda başarı mutlaka ödüllendirilmektedir	Evet	113	3,02	1,18	1,285	0,204
		Hayır	36	2,75	1,10		
E4	Okulumuzda gelecek eğitim öğretim yılı için şimdiden stratejik planlama yapılmaktadır	Evet	116	2,93	1,04	1,653	0,103
		Hayır	33	2,63	0,85		
E5	Okulumuzda fiziki ortamlar herkesin kolayca yararlanabileceği ve tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği şekilde düzenlenmiştir	Evet	116	3,28	1,05	2,589	0,012*
		Hayır	36	2,77	1,01		
E6	Okulumuzda TKY Uygulamaları kapsamında öğrencilerin okulla bütünleşmesini sağlayıcı sosyal faaliyetler düzenlenmektedir	Evet	116	3,05	1,03	3,636	0,001*
		Hayır	36	2,41	0,87		
E7	Okulumuzda ders başarısı düşük ve sosyal etkinliklere katılma oranı düşük olan sınıflara yönelik başarıyı ve katılımı artırıcı önlemler alınmaktadır	Evet	115	2,89	0,97	2,229	0,029*
		Hayır	36	2,55	0,73		
E8	Okulumuzda öğrenci aileleriyle iletişimi güçlendirmek, öğrencinin yaşadığı ortamı görmek amacıyla öğretmenler tarafından ev ziyaretleri yapılmaktadır	Evet	116	2,70	1,07	0,623	0,536
		Hayır	35	2,57	1,14		
E9	Okulumuzu daha fazla öğrencinin tercih etmesi için yapılan tanıtım ve yönlendirme faaliyetleri yeterlidir	Evet	117	3,11	0,98	1,613	0,112
		Hayır	36	2,83	0,87		
E10	Okulumuzda sektörün ihtiyaçları doğrultusunda öğrenci yetişmesini sağlamak amacıyla işyerleri ile yeterince işbirliği yapılmaktadır	Evet	118	3,29	1,04	1,436	0,156
		Hayır	36	3,00	1,09		
E11	Okulumuzda sağlık ve güvenlik tedbirleri yeterli düzeydedir	Evet	114	3,15	1,01	2,707	0,009*
		Hayır	34	2,64	0,94		

P* < 0,05

Katılımcıların TKY konusunda düzenlenen çeşitli kurs, seminer ve derslere katılıp katılmadıklarına göre “Okullarda TKY uygulama düzeyi” bölümündeki sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları (X) 2,41 ile 3,29 arasında değişmektedir. Bu gruptaki anlatımlara TKY kurslarına katılan ve katılmayanlar arasında E1, E5, E6, E7 ve E11 numaralı ifadelerde 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı fark görülmektedir. “Okulumuzda TKY ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları sürekli olarak yapılmaktadır” (E1) ifadesine TKY ile ilgili herhangi bir kursa katılanların yüzde 71’ i, katılmayanların yüzde 53’ ü katılmaktadır. Kurslara katılanlar konu hakkında daha güncel oldukları ve ilgilendikleri için bu anlatıma katılmaktadır. “Okulumuzda fiziki ortamlar herkesin kolayca yararlanabileceği ve tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği şekilde düzenlenmiştir” (E5) ifadesine TKY ile ilgili herhangi bir kursa katılanların yüzde 75’ i, katılmayanların yüzde 61’ i katılmaktadır. “Okulumuzda TKY Uygulamaları kapsamında öğrencilerin okulla bütünleşmesini sağlayıcı sosyal faaliyetler düzenlenmektedir” (E6) ifadesine TKY ile ilgili herhangi bir kursa katılanların yüzde 68’ i, katılmayanların yüzde 42’ si katılmaktadır. “Okulumuzda ders başarısı düşük ve sosyal etkinliklere katılma oranı düşük olan sınıflara yönelik başarıyı ve katılımı artırıcı önlemler alınmaktadır” (E7) ifadesine TKY ile ilgili herhangi bir kursa katılanların yüzde 67’ si, katılmayanların yüzde 53’ ü katılmaktadır. “Okulumuzda sağlık ve güvenlik tedbirleri yeterli düzeydedir” (E11) ifadesine TKY ile ilgili herhangi bir kursa katılanların yüzde 76’ sı, katılmayanların yüzde 59’ u katılmaktadır (Ek IV). Çeşitli TKY kurslarına katılanlar okullardaki uygulama düzeyini katılmayanlara göre daha iyi düzeyde algılamaktadır.

Katılımcıların TKY çalışmalarına (iyileştirme ekipleri) katılıp katılmadıklarına göre “Okullarda TKY Uygulama Düzeyi” anlatımlarını algılamalarında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan “t testi” sonuçları Çizelge 4.41’ de verilmiştir.

Çizelge 4.41 Okullarda TKY uygulama düzeyi grubuna göre “TKY çalışmalarına (iyileştirme ekipleri) katılım” ile ilgili “t” testi sonuçları.

Soru	Okullarda TKY Uygulama Düzeyi	TKY Çalışma Katılım	N	X	SS	t	P
E1	Okulumuzda TKY ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları sürekli olarak yapılmaktadır	Evet	51	3,13	0,87	1,947	0,054
		Hayır	97	2,83	0,94		

Çizelge 4.41 (devam ediyor).

E2	Okulumuzda başarının artırılması amacıyla yöneticiler tarafından sürekli teftiş, denetim , izleme ve yönlendirme çalışmaları yapılmaktadır	Evet	51	3,13	0,95	1,734	0,086
		Hayır	98	2,84	0,98		
E3	Okulumuzda başarı mutlaka ödüllendirilmektedir	Evet	51	2,98	1,17	0,059	0,953
		Hayır	95	2,96	1,18		
E4	Okulumuzda gelecek eğitim öğretim yılı için şimdiden stratejik planlama yapılmaktadır	Evet	50	3,08	1,04	1,731	0,087
		Hayır	96	2,77	0,97		
E5	Okulumuzda fiziki ortamlar herkesin kolayca yararlanabileceği ve tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği şekilde düzenlenmiştir	Evet	51	3,33	1,08	1,245	0,216
		Hayır	98	3,10	1,05		
E6	Okulumuzda TKY Uygulamaları kapsamında öğrencilerin okulla bütünleşmesini sağlayıcı sosyal faaliyetler düzenlenmektedir	Evet	51	3,09	0,98	1,614	0,109
		Hayır	98	2,81	1,05		
E7	Okulumuzda ders başarısı düşük ve sosyal etkinliklere katılma oranı düşük olan sınıflara yönelik başarıyı ve katılımı artırıcı önlemler alınmaktadır	Evet	50	3,00	0,96	1,666	0,099
		Hayır	98	2,72	0,91		
E8	Okulumuzda öğrenci aileleriyle iletişimi güçlendirmek, öğrencinin yaşadığı ortamı görmek amacıyla öğretmenler tarafından ev ziyaretleri yapılmaktadır	Evet	50	2,88	1,15	1,435	0,155
		Hayır	98	2,60	1,03		
E9	Okulumuzu daha fazla öğrencinin tercih etmesi için yapılan tanıtım ve yönlendirme faaliyetleri yeterlidir	Evet	51	3,29	1,06	2,229	0,028*
		Hayır	99	2,90	0,87		
E10	Okulumuzda sektörün ihtiyaçları doğrultusunda öğrenci yetişmesini sağlamak amacıyla işyerleri ile yeterince işbirliği yapılmaktadır	Evet	52	3,46	1,03	1,893	0,061
		Hayır	99	3,12	1,07		
E11	Okulumuzda sağlık ve güvenlik tedbirleri yeterli düzeydedir	Evet	51	3,23	0,99	1,647	0,103
		Hayır	95	2,94	1,03		

P* $\leq$ 0,05

Katılımcıların TKY çalışmalarına (iyileştirme ekipleri) katılıp katılmadıklarına göre “Okullarda TKY uygulama düzeyi ” bölümündeki sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları (X) 2,60 ile 3,46 arasında değişmektedir. “Okulumuzu daha fazla öğrencinin tercih etmesi için yapılan tanıtım ve yönlendirme faaliyetleri yeterlidir” (E9) ifadesinde TKY çalışmalarına (iyileştirme ekipleri) katılan ve katılmayanlar arasında 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı fark görülmektedir. Bu ifadeye TKY çalışmalarına katılanların yüzde 75’ i, katılmayanların yüzde 64’ ü olumlu bakmaktadır (Ek V). TKY çalışmalarında yer alanlar aynı zamanda okul tanıtım faaliyetlerinde yer aldıklarından olumlu düşünülmektedir.

Görev yaptıkları okul türüne göre “Okullarda TKY uygulama düzeyi” anlatımlarını algılama düzeylerini belirlemek amacıyla uygulanan tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçları Çizelge 4.42’ de verilmiştir.

Çizelge 4.42 “Okullarda TKY uygulamaya düzeyi” grubuna göre “okul türü” değişkenine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.

Soru	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalama	F	P
E1	Gruplar arası	15,618	3	5,206	6,850	0,000*
	Gruplar içi	111,719	147	0,760		
	Toplam	127,338	150			
E2	Gruplar arası	33,312	3	11,104	14,669	0,000*
	Gruplar içi	112,030	148	0,757		
	Toplam	145,342	151			
E3	Gruplar arası	13,251	3	4,417	3,398	0,020*
	Gruplar içi	188,507	145	1,300		
	Toplam	201,758	148			
E4	Gruplar arası	16,511	3	5,504	5,920	0,001*
	Gruplar içi	134,804	145	0,930		
	Toplam	151,315	148			
E5	Gruplar arası	14,358	3	4,786	4,525	0,005*
	Gruplar içi	156,530	148	1,058		
	Toplam	170,888	151			
E6	Gruplar arası	33,865	3	11,288	13,087	0,000*
	Gruplar içi	127,655	148	0,863		
	Toplam	161,520	151			
E7	Gruplar arası	21,850	3	7,283	9,826	0,000*
	Gruplar içi	108,958	147	0,741		
	Toplam	130,808	150			
E8	Gruplar arası	31,208	3	10,403	10,482	0,000*
	Gruplar içi	145,891	147	0,992		
	Toplam	177,099	150			
E9	Gruplar arası	7,858	3	2,619	2,938	0,035*
	Gruplar içi	132,822	149	0,891		
	Toplam	140,680	152			
E10	Gruplar arası	1,685	3	0,562	0,492	0,689
	Gruplar içi	171,361	150	1,142		
	Toplam	173,045	153			
E11	Gruplar arası	23,910	3	7,970	8,839	0,000*
	Gruplar içi	129,846	144	0,902		
	Toplam	153,757	147			

P* < 0,05

Analiz sonuçları “Okullarda TKY uygulama düzeyi” bakımından katılanların görev yaptıkları okul türüne göre E10 numaralı anlatım dışındaki tüm maddelerde 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı fark olduğunu göstermektedir. Gruplar arasındaki bu farkın hangi okullardan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan LSD testinin (Çizelge 4.43) sonuçlarına göre Endüstri Meslek lisesinde görev yapan katılımcılar diğer okullardaki katılımcılara göre anlamlı düzeyde farklı düşünmektedir. Endüstri Meslek Lisesi TKY

uygulamalarının en planlı şekilde uygulandığı okul olduğundan dolayı bu okulda görev yapan katılımcılar TKY uygulamaları konusunda diğer okullardan farklı ve olumlu düşünmektedir.

Çizelge 4.43 “Okullarda TKY uygulama düzeyi” grubuna göre görev yapılan okul türüne ilişkin LSD testi sonuçları.

Soru	Okul Türü		Ortalamalar Farkı	Standart Hata	P
E1	E.M.L	K.M.L	0,57	0,18	0,002*
		T.M.L	0,77	0,19	0,000*
		M.E.M	0,53	0,21	0,017*
E2	E.M.L	K.M.L	1,02	0,17	0,000*
		T.M.L	0,98	0,19	0,000*
	M.E.M	K.M.L	0,59	0,23	0,013*
		T.M.L	0,55	0,24	0,028*
E3	K.M.L	E.M.L	-0,54	0,23	0,023*
		T.M.L	-0,76	0,28	0,007*
	T.M.L	K.M.L	0,76	0,28	0,007*
		M.E.M	0,68	0,32	0,040*
E4	E.M.L	K.M.L	0,79	0,20	0,000*
		T.M.L	0,52	0,21	0,018*
		M.E.M	0,55	0,23	0,021*
E5	E.M.L	K.M.L	0,75	0,21	0,001*
		M.E.M	0,52	0,25	0,041*
E6	E.M.L	K.M.L	1,00	0,19	0,000*
		T.M.L	0,91	0,20	0,000*
		M.E.M	0,92	0,23	0,000*
E7	E.M.L	K.M.L	0,87	0,17	0,000*
		T.M.L	0,68	0,19	0,000*
		M.E.M	0,63	0,21	0,004*
E8	E.M.L	K.M.L	0,76	0,20	0,000*
		T.M.L	1,08	0,22	0,000*
		M.E.M	0,85	0,25	0,001*
E9	E.M.L	T.M.L	0,44	0,20	0,035*
		M.E.M	0,61	0,23	0,011*
E11	E.M.L	K.M.L	1,02	0,20	0,000*
		T.M.L	0,48	0,21	0,024*
		M.E.M	0,49	0,23	0,037*
	K.M.L	E.M.L	-1,02	0,20	0,000*
		T.M.L	-0,53	0,23	0,026*
		M.E.M	-0,52	0,25	0,044*

P*<0,05

Mesleki kıdemlerine göre “Okullarda TKY uygulama düzeyi” anlatımlarını algılama düzeylerini belirlemek amacıyla uygulanan tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçları Çizelge 4.44’ de verilmiştir.

Çizelge 4.44 Okullarda TKY uygulama düzeyi grubuna göre “kıdem” değişkenine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.

Soru	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalama	F	P
E1	Gruplar arası	2,913	5	0,583	0,679	0,640
	Gruplar içi	123,547	144	0,858		
	Toplam	126,460	149			
E2	Gruplar arası	2,539	5	0,508	0,519	0,762
	Gruplar içi	141,925	145	0,979		
	Toplam	144,464	150			
E3	Gruplar arası	3,959	5	0,792	0,572	0,722
	Gruplar içi	196,710	142	1,385		
	Toplam	200,669	147			
E4	Gruplar arası	1,881	5	0,376	0,359	0,876
	Gruplar içi	148,680	142	1,047		
	Toplam	150,561	147			
E5	Gruplar arası	,963	5	0,193	0,164	0,975
	Gruplar içi	169,898	145	1,172		
	Toplam	170,861	150			
E6	Gruplar arası	1,570	5	0,314	0,287	0,920
	Gruplar içi	158,735	145	1,095		
	Toplam	160,305	150			
E7	Gruplar arası	,114	5	2,27	0,025	1,000
	Gruplar içi	130,660	144	0,907		
	Toplam	130,773	149			
E8	Gruplar arası	1,411	5	0,282	0,235	0,946
	Gruplar içi	172,862	144	1,200		
	Toplam	174,273	149			
E9	Gruplar arası	3,059	5	0,612	0,649	0,663
	Gruplar içi	137,618	146	0,943		
	Toplam	140,678	151			
E10	Gruplar arası	6,590	5	1,318	1,164	0,330
	Gruplar içi	166,404	147	1,132		
	Toplam	172,993	152			
E11	Gruplar arası	1,254	5	0,251	0,232	0,948
	Gruplar içi	152,501	141	1,082		
	Toplam	153,755	146			

P< 0,05

Analiz sonuçları “Okullarda TKY uygulama düzeyi” bakımından katılanların kıdemlerine göre 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı fark olmadığını göstermektedir. Tüm kıdem gruplarındaki katılımcılar bu gruptaki anlatımlara çoğunlukla katılmakta ve paralel düşünmektedir.

Ankete cevap verenlerin katıldıkları TKY kurs türüne göre “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi” anlatımlarını algılama düzeylerini belirlemek amacıyla uygulanan tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçları Çizelge 4.45’ de verilmiştir.

Çizelge 4.45 Okullarda TKY uygulama düzeyi grubuna göre “kurs türü” değişkenine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.

Soru	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ort.	F	P
E1	Gruplar arası	4,054	3	1,351	1,471	0,226
	Gruplar içi	102,869	112	0,918		
	Toplam	106,922	115			
E2	Gruplar arası	5,303	3	1,768	1,757	0,159
	Gruplar içi	113,688	113	1,006		
	Toplam	118,991	116			
E3	Gruplar arası	2,135	3	0,712	0,514	0,673
	Gruplar içi	150,856	109	1,384		
	Toplam	152,991	112			
E4	Gruplar arası	4,257	3	1,419	1,300	0,278
	Gruplar içi	121,186	111	1,092		
	Toplam	125,443	114			
E5	Gruplar arası	1,599	3	0,533	0,474	0,701
	Gruplar içi	126,013	112	1,125		
	Toplam	127,612	115			
E6	Gruplar arası	1,648	3	0,549	0,500	0,683
	Gruplar içi	123,136	112	1,099		
	Toplam	124,784	115			
E7	Gruplar arası	,933	3	0,311	0,318	0,812
	Gruplar içi	108,597	111	0,978		
	Toplam	109,530	114			
E8	Gruplar arası	,854	3	0,285	0,242	0,867
	Gruplar içi	131,585	112	1,175		
	Toplam	132,440	115			
E9	Gruplar arası	1,917	3	0,639	0,651	0,584
	Gruplar içi	110,853	113	0,981		
	Toplam	112,769	116			
E10	Gruplar arası	7,399	3	2,466	2,320	0,079
	Gruplar içi	121,219	114	1,063		
	Toplam	128,619	117			
E11	Gruplar arası	4,904	3	1,635	1,583	0,197
	Gruplar içi	113,561	110	1,032		
	Toplam	118,465	113			

P< 0,05

Analiz sonuçları “Okullarda TKY uygulama düzeyi” bakımından katıldıkları kurs türlerine göre 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı fark olmadığını göstermektedir. Katılımcılar bu gruptaki anlatımlara çoğunlukla katılmakta ve paralel düşünmektedir.

4.2.4 Okullarda TKY Uygulamalarını Değerlendirme Düzeyine İlişkin Bulgular ve Yorum

Bu alt başlıkta yönetici ve öğretmenlerin “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi” değişkenlerine yönelik cinsiyete, görev ünvanına, görev yapılan mesleki ve teknik okul türüne, branşa, meslekteki kıdem yılına, TKY kurslarına katılım durumuna,

katıldıkları TKY kurs türüne, TKY çalışmalarına katılım durumuna göre istatistiksel işlemler uygulanmış, konu ile ilgili bulgu ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Yönetici ve öğretmenlerin “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyini” algılamalarında bay ve bayan katılımcılar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan “t testi” sonuçları Çizelge 4.46’ da verilmiştir.

Çizelge 4.46 Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi grubuna göre cinsiyet ile ilgili “t” testi sonuçları.

Soru	Değerlendirmeye İlişkin Sorular	Cinsiyet	N	X	SS	t	P
F1	TKY anlayışı eğitime tam olarak uygulanabilmektedir	Bay	109	2,79	,98	2,447	0,016*
		Bayan	45	2,42	,81		
F2	TKY Eğitim faaliyetlerinde görev alan eğitimciler konuya tam olarak inanarak gönüllü olarak çalışmaktadırlar	Bay	108	3,00	1,05	2,740	0,007*
		Bayan	45	2,53	,91		
F3	Okullardaki program yoğunluğu TKY uygulamalarının başarısını olumlu yönde etkilemektedir	Bay	109	3,07	3,07	1,636	0,104
		Bayan	43	2,53	,95		
F4	Okulumuzda yönetici ve öğretmenler TKY faaliyetlerine ve eğitimlerine gönüllü olarak katılmaktadır	Bay	109	2,96	1,00	2,507	0,014*
		Bayan	44	2,54	,90		
F5	Okulumuzda okul müdürü; okul yönetimine ilişkin kararlarda öğretmen, diğer personel, öğrenci ve veli görüşlerine önem vermektedir	Bay	107	3,28	1,03	1,593	0,116
		Bayan	42	2,95	1,20		
F6	Okul yöneticileri personel arasında iletişim ve işbirliğini arttırmak için çaba sarf etmektedir	Bay	109	3,29	1,01	3,010	0,004*
		Bayan	43	2,44	1,18		
F7	Okulumuzdaki Okul Gelişim ve Yönetim Ekibi(OGYE) TKY uygulama planı hazırlanması ve uygulanması konusunda yeterlidir	Bay	107	3,12	,92	2,418	0,018*
		Bayan	43	2,65	1,13		
F8	Okul müdürü TKY faaliyetlerinin koordinasyonunu en iyi şekilde yapmaktadır	Bay	109	3,30	,98	-0,262	0,795
		Bayan	42	3,57	6,60		
F9	Okulumuzda iyileştirme ekiplerinde yöntem ve teknikler belirlenerek planlı çalışılmakta ve sonuçlar sürekli değerlendirilerek yeni strateji planı bu sonuçlara göre yapılmaktadır	Bay	108	3,16	,92	3,825	0,000*
		Bayan	43	2,51	,96		
F10	Okulumuzda TKY uygulama faaliyetleri yeterli düzeydedir	Bay	109	2,99	,93	4,439	0,000*
		Bayan	44	2,29	,85		
F11	TKY’ deki kavram ve ifadeler eğitime tam olarak uyarlanmıştır	Bay	108	2,87	,96	3,415	0,001*
		Bayan	42	2,38	,73		
F12	Okulumuzda yönetici ve öğretmenler TKY uygulamaları konusunda yeterince eğitimden geçmişlerdir	Bay	109	2,78	1,08	4,495	0,000*
		Bayan	44	2,11	,72		
F13	Okulumuzda TKY uygulamaları için gerekli fiziksel altyapı ve donanım yeterlidir	Bay	109	2,94	1,03	0,465	0,644
		Bayan	43	2,72	3,08		
F14	Okulumuzun başarısının artması için TKY anlayışının yerleşmesi zorunludur	Bay	109	3,70	1,13	0,201	0,841
		Bayan	45	3,66	1,10		

P* < 0,05

Araştırmaya katılan bay ve bayan katılımcıların “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi” bölümündeki sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları (X) 2,11 ile 3,70 arasında değişmektedir. Bay ve bayan katılımcılar arasında F1, F2, F4, F6, F7, F9, F10, F11 ve F12 maddelerinde 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı farklılık görülmektedir. “Okulumuzun başarısının artması için TKY anlayışının yerleşmesi zorunludur” (F14) ifadesine bay ve bayan katılımcılar en yüksek oranda (X=3,70 ve X=3,66) katılmaktadır. Bay katılımcıların yüzde 89’ u, bayan katılımcıların ise yüzde 87’ si katıldıklarını ifade etmişlerdir (Ek I). Bu durum TKY uygulamalarını okullardaki başarıyı arttırdığı inancının bay ve bayan katılımcılarda yerleştiğini göstermektedir. Bu aynı zamanda TKY uygulamalarının devamlılığını destekledikleri anlamına gelmektedir. “Okulumuzda yönetici ve öğretmenler TKY uygulamaları konusunda yeterince eğitimden geçmişlerdir” (F12) ifadesine bay ve bayan katılımcılar en düşük oranda (X=2,78 ve X=2,11) katılmaktadır. Bay katılımcıların yüzde 47’ si, bayan katılımcıların ise yüzde 82’ si katılmadıklarını ifade etmişlerdir (Ek I). Bay ve bayan katılımcılar arasında 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı fark vardır. Ancak her iki grubun yüksek oranda bu ifadeye katılmaması TKY konusunda eğitim eksikliğini olduğunu göstermektedir. “Okulumuzda okul müdürü; okul yönetimine ilişkin kararlarda öğretmen, diğer personel, öğrenci ve veli görüşlerine önem vermektedir” (F5) ifadesine bay ve bayan katılımcılar paralel düşünmektedir. Anket uygulanan okullardaki yöneticilerin alınan kararları çoğunlukla diğer paydaşların görüşleri doğrultusunda aldıklarını göstermektedir. Kararların birlikte alınması TKY anlayışının bir sonucu olarak görülmektedir.

Görev ünvanlarına göre yönetici ve öğretmenlerin “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi” anlatımlarını algılamalarında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan “t testi” sonuçları Çizelge 4.47’ de verilmiştir.

Çizelge 4.47 “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi” grubuna göre görev ünvanı ile ilgili “t” testi sonuçları.

Soru	Okullarda TKY Uygulamalarını Değerlendirme Düzeyi	Görev Ünvanı	N	X	SS	t	P
F1	TKY anlayışı eğitime tam olarak uygulanabilmektedir	Yönetici	21	2,57	0,59	-0,865	0,392
		Öğretmen	133	2,70	0,99		
F2	TKY Eğitim faaliyetlerinde görev alan eğitimciler konuya tam olarak inanarak gönüllü olarak çalışmaktadırlar	Yönetici	21	2,71	0,64	1,018	0,315
		Öğretmen	132	2,88	1,08		
F3	Okullardaki program yoğunluğu TKY uygulamalarının başarısını olumlu yönde etkilemektedir	Yönetici	20	2,65	0,74	0,046	0,298
		Öğretmen	132	2,96	2,84		

Çizelge 4.47 (devam ediyor).

F4	Okulumuzda yönetici ve öğretmenler TKY faaliyetlerine ve eğitimlerine gönüllü olarak katılmaktadır	Yönetici	21	2,76	0,62	-0,575	0,569
		Öğretmen	132	2,85	1,04		
F5	Okulumuzda okul müdürü; okul yönetimine ilişkin kararlarda öğretmen, diğer personel, öğrenci ve veli görüşlerine önem vermektedir	Yönetici	21	3,47	0,98	1,392	0,174
		Öğretmen	128	3,14	1,10		
F6	Okul yöneticileri personel arasında iletişim ve işbirliğini arttırmak için çaba sarf etmektedir	Yönetici	20	3,55	0,99	2,045	0,051
		Öğretmen	132	3,05	1,10		
F7	Okulumuzdaki Okul Gelişim ve Yönetim Ekibi(OGYE) TKY uygulama planı hazırlanması ve uygulanması konusunda yeterlidir	Yönetici	21	3,04	0,66	0,409	0,685
		Öğretmen	129	2,97	1,05		
F8	Okul müdürü TKY faaliyetlerinin koordinasyonunu en iyi şekilde yapmaktadır	Yönetici	20	3,30	0,92	-0,228	0,820
		Öğretmen	131	3,38	3,81		
F9	Okulumuzda iyileştirme ekiplerinde yöntem ve teknikler belirlenerek planlı çalışmakta ve sonuçlar sürekli değerlendirilerek yeni strateji planı bu sonuçlara göre yapılmaktadır	Yönetici	21	2,95	0,49	-0,228	0,821
		Öğretmen	130	2,98	1,03		
F10	Okulumuzda TKY uygulama faaliyetleri yeterli düzeydedir	Yönetici	21	2,90	0,76	0,700	0,489
		Öğretmen	132	2,77	0,99		
F11	TKY’ deki kavram ve ifadeler eğitime tam olarak uyarlanmıştır	Yönetici	21	2,76	0,70	0,146	0,885
		Öğretmen	129	2,73	0,96		
F12	Okulumuzda yönetici ve öğretmenler TKY uygulamaları konusunda yeterince eğitimden geçmişlerdir	Yönetici	21	2,42	0,74	1,026	0,312
		Öğretmen	132	2,62	1,07		
F13	Okulumuzda TKY uygulamaları için gerekli fiziksel altyapı ve donanım yeterlidir	Yönetici	21	2,80	0,98	-0,305	0,762
		Öğretmen	131	2,89	1,95		
F14	Okulumuzun başarısının artması için TKY anlayışının yerleşmesi zorunludur	Yönetici	21	3,76	0,94	0,340	0,737
		Öğretmen	133	3,68	1,15		

P<0,05

Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin görev ünvanlarına göre “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi” bölümündeki sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları (X) 2,57 ile 3,76 arasında değişmektedir. “Okulumuzun başarısının artması için TKY anlayışının yerleşmesi zorunludur” (F14) ifadesine yönetici ve öğretmen katılımcılar en yüksek oranda (X=3,76 ve X=3,68) katılmaktadır. Analiz sonuçları “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi” grubundaki anlatımlar bakımından yönetici ve öğretmenler arasında 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı fark olmadığını göstermektedir. Katılımcılar bu gruptaki anlatımlara çoğunlukla katılmakta ve paralel düşünmektedir.

Branşlarına göre genel kültür dersi ve meslek dersi öğretmenlerinin “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi” algılamalarında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan “t testi” sonuçları Çizelge 4.48’ de verilmiştir.

Çizelge 4.48 “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi” grubuna göre branş ile ilgili “t” testi sonuçları.

Soru	Okullarda TKY Uygulamalarını Değerlendirme Düzeyi	Branş	N	X	SS	t	P
F1	TKY anlayışı eğitime tam olarak uygulanabilmektedir	Gen.Kül.	48	2,68	1,07	-0,007	0,995
		Mes.Ders.	106	2,68	,89		
F2	TKY Eğitim faaliyetlerinde görev alan eğitimciler konuya tam olarak inanarak gönüllü olarak çalışmaktadırlar	Gen.Kül.	47	2,95	1,04	0,751	0,455
		Mes.Ders.	106	2,82	1,03		
F3	Okullardaki program yoğunluğu TKY uygulamalarının başarısını olumlu yönde etkilemektedir	Gen.Kül.	48	2,70	1,07	-0,903	0,368
		Mes.Ders.	104	3,01	3,13		
F4	Okulumuzda yönetici ve öğretmenler TKY faaliyetlerine ve eğitimlerine gönüllü olarak katılmaktadır	Gen.Kül.	48	2,87	1,02	0,263	0,793
		Mes.Ders.	105	2,82	0,98		
F5	Okulumuzda okul müdürü; okul yönetimine ilişkin kararlarda öğretmen, diğer personel, öğrenci ve veli görüşlerine önem vermektedir	Gen.Kül.	45	3,35	1,06	1,197	0,235
		Mes.Ders.	104	3,12	1,10		
F6	Okul yöneticileri personel arasında iletişim ve işbirliğini arttırmak için çaba sarf etmektedir	Gen.Kül.	48	3,27	1,10	1,159	0,249
		Mes.Ders.	104	3,04	1,09		
F7	Okulumuzdaki Okul Gelişim ve Yönetim Ekibi(OGYE) TKY uygulama planı hazırlanması ve uygulanması konusunda yeterlidir	Gen.Kül.	47	3,08	1,01	0,803	0,424
		Mes.Ders.	103	2,94	1,00		
F8	Okul müdürü TKY faaliyetlerinin koordinasyonunu en iyi şekilde yapmaktadır	Gen.Kül.	47	4,06	6,17	1,098	0,278
		Mes.Ders.	104	3,06	1,09		
F9	Okulumuzda iyileştirme ekiplerinde yöntem ve teknikler belirlenerek planlı çalışmakta ve sonuçlar sürekli değerlendirilerek yeni strateji planı bu sonuçlara göre yapılmaktadır	Gen.Kül.	47	2,95	1,10	-0,179	0,859
		Mes.Ders.	104	2,99	0,91		
F10	Okulumuzda TKY uygulama faaliyetleri yeterli düzeydedir	Gen.Kül.	48	2,68	0,94	-0,904	0,368
		Mes.Ders.	105	2,83	0,97		
F11	TKY’ deki kavram ve ifadeler eğitime tam olarak uyarlanmıştır	Gen.Kül.	47	2,72	0,97	-0,144	0,886
		Mes.Ders.	103	2,74	0,91		
F12	Okulumuzda yönetici ve öğretmenler TKY uygulamaları konusunda yeterince eğitimden geçmişlerdir	Gen.Kül.	48	2,54	1,12	-0,408	0,684
		Mes.Ders.	105	2,61	0,99		
F13	Okulumuzda TKY uygulamaları için gerekli fiziksel altyapı ve donanım yeterlidir	Gen.Kül.	47	2,68	1,06	1,126	0,262
		Mes.Ders.	105	2,97	2,10		
F14	Okulumuzun başarısının artması için TKY anlayışının yerleşmesi zorunludur	Gen.Kül.	48	3,75	1,21	0,393	0,695
		Mes.Ders.	106	3,66	1,08		

P<0,05

Araştırmaya katılanların branşlarına göre “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi” bölümündeki sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları (X) 2,54 ile 4,06 arasında değişmektedir. “Okulumuzun başarısının artması için TKY anlayışının yerleşmesi zorunludur” (F14) ifadesine yönetici ve öğretmen katılımcılar en yüksek oranda (X=3,75 ve X=3,66) katılmaktadır. Analiz sonuçları “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi” grubunda genel kültür dersi ve meslek dersi öğretmenleri arasında 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı fark olmadığını göstermektedir. Katılımcılar bu gruptaki anlatımlara

çoğunlukla katılmakta ve paralel düşünmektedir. “Okul müdürü TKY faaliyetlerinin koordinasyonunu en iyi şekilde yapmaktadır” (F8) ifadesine genel kültür dersi öğretmenleri meslek dersi öğretmenlerinden daha olumlu bakmaktadır (X=4,06, X=3,06).

TKY kurslarına katılan ve katılmayanların “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi” anlatımlarına katılımlarında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan “t testi” sonuçları Çizelge 4.49’ da verilmiştir.

Çizelge 4.49 “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi” grubuna göre “TKY kursuna katılım” ile ilgili “t” testi sonuçları.

Soru	Okullarda TKY Uygulamalarını Değerlendirme Düzeyi	TKY Kurs Katılım	N	X	SS	t	P
F1	TKY anlayışı eğitime tam olarak uygulanabilmektedir	Evet	118	2,75	0,98	1,733	0,088
		Hayır	36	2,47	0,81		
F2	TKY Eğitim faaliyetlerinde görev alan eğitimciler konuya tam olarak inanarak gönüllü olarak çalışmaktadırlar	Evet	117	2,90	1,09	1,087	0,281
		Hayır	36	2,72	0,81		
F3	Okullardaki program yoğunluğu TKY uygulamalarının başarısını olumlu yönde etkilemektedir	Evet	117	3,02	2,99	1,467	0,144
		Hayır	35	2,57	0,81		
F4	Okulumuzda yönetici ve öğretmenler TKY faaliyetlerine ve eğitimlerine gönüllü olarak katılmaktadır	Evet	118	2,88	1,03	0,962	0,339
		Hayır	35	2,71	0,85		
F5	Okulumuzda okul müdürü; okul yönetimine ilişkin kararlarda öğretmen, diğer personel, öğrenci ve veli görüşlerine önem vermektedir	Evet	114	3,23	1,10	0,871	0,387
		Hayır	35	3,05	1,05		
F6	Okul yöneticileri personel arasında iletişim ve işbirliğini arttırmak için çaba sarf etmektedir	Evet	117	3,22	1,10	2,277	0,026*
		Hayır	35	2,77	1,00		
F7	Okulumuzdaki Okul Gelişim ve Yönetim Ekibi(OGYE) TKY uygulama planı hazırlanması ve uygulanması konusunda yeterlidir	Evet	115	3,06	1,01	1,704	0,094
		Hayır	35	2,74	0,95		
F8	Okul müdürü TKY faaliyetlerinin koordinasyonunu en iyi şekilde yapmaktadır	Evet	116	3,58	4,02	2,233	0,027*
		Hayır	35	2,68	0,90		
F9	Okulumuzda iyileştirme ekiplerinde yöntem ve teknikler belirlenerek planlı çalışılmakta ve sonuçlar sürekli değerlendirilerek yeni strateji planı bu sonuçlara göre yapılmaktadır	Evet	116	3,02	0,99	1,116	0,269
		Hayır	35	2,82	0,89		
F10	Okulumuzda TKY uygulama faaliyetleri yeterli düzeydedir	Evet	118	2,89	0,98	2,852	0,006*
		Hayır	35	2,42	0,81		
F11	TKY’ deki kavram ve ifadeler eğitime tam olarak uyarlanmıştır	Evet	116	2,79	0,97	1,495	0,139
		Hayır	34	2,55	0,74		
F12	Okulumuzda yönetici ve öğretmenler TKY uygulamaları konusunda yeterince eğitimden geçmişlerdir	Evet	118	2,70	1,07	2,818	0,006*
		Hayır	35	2,22	0,80		
F13	Okulumuzda TKY uygulamaları için gerekli fiziksel altyapı ve donanım yeterlidir	Evet	117	3,01	2,04	2,515	0,013
		Hayır	35	2,42	0,81		
F14	Okulumuzun başarısının artması için TKY anlayışının yerleşmesi zorunludur	Evet	118	3,66	1,14	-0,701	0,486
		Hayır	36	3,80	1,06		

P*,<0,05

TKY kurslarına katılan ve katılmayanların “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi” bölümündeki sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları (X) 2,42 ile 3,80 arasında değişmektedir. “Okulumuzun başarısının artması için TKY anlayışının yerleşmesi zorunludur” (F14) ifadesine TKY kurslarına katılan ve katılmayanlar en yüksek oranda (X=3,80 ve X=3,66) katılmaktadır. Analiz sonuçları “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi” grubunda TKY kurslarına katılan ve katılmayanlar arasında F6, F8, F10, F12 numaralı ifadelerde 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı fark vardır.

Katılımcıların TKY çalışmalarına (iyileştirme ekipleri) katılıp katılmadıklarına göre “Okullarda TKY Uygulamalarını Değerlendirme Düzeyi” anlatımlarını algılamalarında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan “t testi” sonuçları Çizelge 4.50’ da verilmiştir

Çizelge 4.50 “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi” grubuna göre “TKY çalışmalarına (iyileştirme ekipleri) katılım” ile ilgili “t” testi sonuçları.

Soru	Okullarda TKY Uygulamalarını Değerlendirme Düzeyi	TKY Çalışma Katılım	N	X	SS	t	P
F1	TKY anlayışı eğitime tam olarak uygulanabilmektedir	Evet	52	2,65	0,92	-0,391	0,696
		Hayır	99	2,71	0,97		
F2	TKY Eğitim faaliyetlerinde görev alan eğitimciler konuya tam olarak inanarak gönüllü olarak çalışmaktadırlar	Evet	52	2,92	1,04	0,426	0,671
		Hayır	98	2,84	1,03		
F3	Okullardaki program yoğunluğu TKY uygulamalarının başarısını olumlu yönde etkilemektedir	Evet	51	2,58	1,15	-1,154	0,251
		Hayır	98	2,80	0,97		
F4	Okulumuzda yönetici ve öğretmenler TKY faaliyetlerine ve eğitimlerine gönüllü olarak katılmaktadır	Evet	51	2,84	1,08	-0,030	0,976
		Hayır	99	2,84	0,96		
F5	Okulumuzda okul müdürü; okul yönetimine ilişkin kararlarda öğretmen, diğer personel, öğrenci ve veli görüşlerine önem vermektedir	Evet	50	3,32	1,150	0,887	0,377
		Hayır	96	3,14	1,07		
F6	Okul yöneticileri personel arasında iletişim ve işbirliğini arttırmak için çaba sarf etmektedir	Evet	50	3,28	1,08	1,207	0,230
		Hayır	99	3,05	1,11		
F7	Okulumuzdaki Okul Gelişim ve Yönetim Ekibi(OGYE) TKY uygulama planı hazırlanması ve uygulanması konusunda yeterlidir	Evet	50	3,22	0,97	1,934	0,056
		Hayır	97	2,88	1,01		
F8	Okul müdürü TKY faaliyetlerinin koordinasyonunu en iyi şekilde yapmaktadır	Evet	49	3,26	1,01	-0,433	0,666
		Hayır	99	3,46	4,35		
F9	Okulumuzda iyileştirme ekiplerinde yöntem ve teknikler belirlenerek planlı çalışılmakta ve sonuçlar sürekli değerlendirilerek yeni strateji planı bu sonuçlara göre yapılmaktadır	Evet	49	3,20	0,99	1,831	0,070
		Hayır	99	2,88	0,95		

Çizelge 4.50 (devam ediyor).

F10	Okulumuzda TKY uygulama faaliyetleri yeterli düzeydedir	Evet	51	2,94	0,96	1,283	0,203
		Hayır	99	2,72	0,96		
F11	TKY’ deki kavram ve ifadeler eğitime tam olarak uyarlanmıştır	Evet	50	2,80	1,01	0,462	0,645
		Hayır	97	2,72	0,89		
F12	Okulumuzda yönetici ve öğretmenler TKY uygulamaları konusunda yeterince eğitimden geçmişlerdir	Evet	51	2,62	1,09	0,171	0,864
		Hayır	99	2,59	1,00		
F13	Okulumuzda TKY uygulamaları için gerekli fiziksel altyapı ve donanım yeterlidir	Evet	51	3,23	2,90	1,223	0,227
		Hayır	98	2,72	0,91		
F14	Okulumuzun başarısının artması için TKY anlayışının yerleşmesi zorunludur	Evet	52	3,63	1,20	-0,516	0,607
		Hayır	99	3,73	1,07		

P<0,05

TKY çalışmalarına katılan ve katılmayanların “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi” bölümündeki sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları (X) 2,58 ile 3,32 arasında değişmektedir. Analiz sonuçları “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi” grubunda TKY çalışmalarına katılan ve katılmayanlar arasında 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı fark olmadığını göstermektedir.

“Okulumuzun başarısının artması için TKY anlayışının yerleşmesi zorunludur” (F14) ifadesine TKY çalışmalarına katılan ve katılmayanlar en yüksek oranda (X=3,63 ve X=3,73) katılmaktadır.

Okullarda yapılan TKY ve iyileştirme ekiplerinde yer alan katılımcılar çalışmaları daha olumlu olarak görmektedir. Çalışmalarda aktif görev alan katılımcılar uygulamalar sonucu ortaya çıkan olumlu gelişmeleri yaparak ve yaşayarak görmektedir. Çalışmalara katılmayanlar TKY uygulamalarını soyut terimlerden oluşan, eğitim alanında uygulanmasının zor olduğunu düşünmektedir.

Görev yaptıkları okul türüne göre “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi” anlatımlarını algılama düzeylerini belirlemek amacıyla uygulanan tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçları Çizelge 4.51’ de verilmiştir.

Çizelge 4.51 “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi” grubuna göre “okul türü” değişkenine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.

Soru	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalama	F	P
F1	Gruplar arası	9,460	3	3,153	3,650	0,014*
	Gruplar içi	129,579	150	0,864		
	Toplam	139,039	153			
F2	Gruplar arası	14,190	3	4,730	4,764	0,003*
	Gruplar içi	147,928	149	0,993		
	Toplam	162,118	152			
F3	Gruplar arası	39,275	3	13,092	1,878	0,136
	Gruplar içi	1031,778	148	6,971		
	Toplam	1071,053	151			
F4	Gruplar arası	18,859	3	6,286	7,130	0,000*
	Gruplar içi	131,376	149	0,882		
	Toplam	150,235	152			
F5	Gruplar arası	11,260	3	3,753	3,277	0,023*
	Gruplar içi	166,095	145	1,145		
	Toplam	177,356	148			
F6	Gruplar arası	24,197	3	8,066	7,571	0,000*
	Gruplar içi	157,671	148	1,065		
	Toplam	181,868	151			
F7	Gruplar arası	11,301	3	3,767	3,910	0,010*
	Gruplar içi	140,672	146	0,964		
	Toplam	151,973	149			
F8	Gruplar arası	25,351	3	8,450	0,659	0,578
	Gruplar içi	1884,132	147	12,817		
	Toplam	1909,483	150			
F9	Gruplar arası	22,010	3	7,337	8,919	0,000*
	Gruplar içi	120,930	147	0,823		
	Toplam	142,940	150			
F10	Gruplar arası	24,550	3	8,183	10,443	0,000*
	Gruplar içi	116,757	149	0,784		
	Toplam	141,307	152			
F11	Gruplar arası	10,328	3	3,443	4,240	0,007*
	Gruplar içi	118,532	146	0,812		
	Toplam	128,860	149			
F12	Gruplar arası	17,362	3	5,787	5,926	0,001*
	Gruplar içi	145,514	149	0,977		
	Toplam	162,876	152			
F13	Gruplar arası	16,316	3	5,439	1,605	0,191
	Gruplar içi	501,552	148	3,389		
	Toplam	517,868	151			
F14	Gruplar arası	2,227	3	0,742	0,585	0,626
	Gruplar içi	190,428	150	1,270		
	Toplam	192,656	153			

P* < 0,05

Analiz sonuçları “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi” bakımından katılanların görev yaptıkları okul türüne göre F1, F2, F4, F5, F6, F7, F9, F10, F11 ve F12 numaralı anlatımlarda 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı fark olduğunu göstermektedir. Gruplar arasındaki bu farkın hangi okullardan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan LSD testinin (Çizelge 4.52) sonuçlarına göre Endüstri Meslek

Lisesinde görev yapan katılımcılar diğer okullardaki katılımcılara göre anlamlı düzeyde farklı düşünmektedir.

Çizelge 4.52 “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi” grubuna göre görev yapılan okul türüne ilişkin LSD testi sonuçları.

Soru	Okul Türü		Ortalamalar Farkı	Standart Hata	P
F1	E.M.L.	T.M.L	0,58	0,20	0,005*
		M.E.M	0,54	0,22	0,019*
F2	E.M.L	K.M.L	0,57	0,20	0,006*
		T.M.L	0,68	0,22	0,002*
		M.E.M	0,58	0,24	0,019*
F4	E.M.L	K.M.L	0,78	0,19	0,000*
		T.M.L	0,65	0,20	0,002*
		M.E.M	0,60	0,23	0,009*
F5	E.M.L	K.M.L	0,64	0,22	0,005*
		T.M.L	0,50	0,23	0,039*
F6	K.M.L	E.M.L	-1,02	0,21	0,000*
		T.M.L	-0,59	0,25	0,022*
		M.E.M	-0,66	0,27	0,019*
F7	E.M.L	K.M.L	0,51	0,20	0,012*
		T.M.L	0,46	0,21	0,034*
		M.E.M	0,67	0,24	0,007*
F9	E.M.L	K.M.L	0,83	0,18	0,000*
		T.M.L	0,73	0,20	0,000*
		M.E.M	0,69	0,22	0,002*
F10	E.M.L	K.M.L	0,89	0,18	0,000*
		T.M.L	0,79	0,19	0,000*
		M.E.M	0,60	0,21	0,006*
F11	E.M.L	K.M.L	0,57	0,18	0,003*
		T.M.L	0,54	0,20	0,007*
F12	E.M.L	K.M.L	0,72	0,20	0,000*
		T.M.L	0,72	0,22	0,001*

P* < 0,05

Endüstri Meslek Lisesi TKY uygulamalarının en planlı şekilde uygulandığı okul olduğundan dolayı bu okulda görev yapan katılımcılar TKY uygulamaları konusunda diğer okullardan farklı ve olumlu düşünmektedir. TKY uygulamalarının hayata geçirildiği ve anlayışının benimsendiği okullarda yaklaşım diğerlerine göre daha olumlu olabilmektedir. Bu okullardaki kişisel çabaların ve personel arasındaki uyumun çalışmaların yürütülmesini sağlamaktadır.

Mesleki kıdemlerine göre “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi” anlatımlarını algılama düzeylerini belirlemek amacıyla uygulanan tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçları Çizelge 4.53’ de verilmiştir.

Çizelge 4.53 “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi” grubuna göre “kıdem” değişkenine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.

Soru	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ort.	F	P
F1	Gruplar arası	6,151	5	1,230	1,366	0,241
	Gruplar içi	132,412	147	0,901		
	Toplam	138,562	152			
F2	Gruplar arası	5,431	5	1,086	1,017	0,410
	Gruplar içi	155,937	146	1,068		
	Toplam	161,368	151			
F3	Gruplar arası	27,904	5	5,581	0,779	0,566
	Gruplar içi	1038,798	145	7,164		
	Toplam	1066,702	150			
F4	Gruplar arası	6,931	5	1,386	1,426	0,218
	Gruplar içi	141,957	146	0,972		
	Toplam	148,888	151			
F5	Gruplar arası	6,463	5	1,293	1,074	0,377
	Gruplar içi	170,854	142	1,203		
	Toplam	177,318	147			
F6	Gruplar arası	2,076	5	0,415	0,335	0,891
	Gruplar içi	179,779	145	1,240		
	Toplam	181,854	150			
F7	Gruplar arası	1,359	5	0,272	0,260	0,934
	Gruplar içi	149,581	143	1,046		
	Toplam	150,940	148			
F8	Gruplar arası	47,465	5	9,493	0,734	0,599
	Gruplar içi	1861,628	144	12,928		
	Toplam	1909,093	149			
F9	Gruplar arası	6,409	5	1,282	1,362	0,242
	Gruplar içi	135,564	144	0,941		
	Toplam	141,973	149			
F10	Gruplar arası	5,487	5	1,097	1,185	0,319
	Gruplar içi	135,191	146	0,926		
	Toplam	140,678	151			
F11	Gruplar arası	2,191	5	0,438	0,497	0,778
	Gruplar içi	126,118	143	0,882		
	Toplam	128,309	148			
F12	Gruplar arası	6,985	5	1,397	1,311	0,262
	Gruplar içi	155,534	146	1,065		
	Toplam	162,520	151			
F13	Gruplar arası	11,204	5	2,241	0,641	0,669
	Gruplar içi	506,651	145	3,494		
	Toplam	517,854	150			
F14	Gruplar arası	9,341	5	1,868	1,512	0,189
	Gruplar içi	181,600	147	1,235		
	Toplam	190,941	152			

P<0,05

Analiz sonuçları “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi” bakımından katılanların mesleki kıdemleri bakımından 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı fark olmadığını göstermektedir.

“TKY anlayışı eğitime tam olarak uygulanabilmektedir” (F1) ifadesine kıdemlerine göre yönetici ve öğretmenlerin yüzde 52’ si katılmamaktadır. TKY kavram ve terimleri yeterince algılanamamakta ve bu nedenle uygulamada bazı problemler meydana gelmektedir. “Okullardaki program yoğunluğu TKY uygulamalarının başarısını olumlu yönde etkilemektedir” (F3) ifadesine kıdemlerine göre yönetici ve öğretmenlerin yüzde 51’ i katılmamaktadır. Mesleki okullarda işletmelerde beceri çalışmaları ve ders yoğunluğu nedeniyle öğrenci diğer sosyal faaliyetlerden uzak kalmaktadır. Ayrıca okullarda bölüm öğrenci ve öğretmenlerinin kendi atelye ve laboratuvarlarında çalışması iletişimi ve birlikte hareket etmeyi zorlaştırmaktadır. “TKY’ deki kavram ve ifadeler eğitime tam olarak uyarlanmıştır” (F11) ifadesine kıdemlerine göre yönetici ve öğretmenlerin yüzde 44’ ü katılmamaktadır. TKY uygulamalarını eğitim için en uygun olan modeli seçilerek kavram ve ifadeler daha somut hale getirimelidir. “Okulumuzda yönetici ve öğretmenler TKY uygulamaları konusunda yeterince eğitimden geçmişlerdir” (F12) ifadesine kıdemlerine göre yönetici ve öğretmenlerin yüzde 57’ si katılmamaktadır. TKY konusunda mahalli ve merkezi eğitimlerin sıklaştırılması gerekmektedir. Eğitimlerin tatmin edici olması için eğitimin içinden gelen profesyoneller tarafından verilmesi uygulamalardaki başarıyı arttıracaktır.

Ankete cevap verenlerin katıldıkları TKY kurs türüne göre “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi” anlatımlarını algılama düzeylerini belirlemek amacıyla uygulanan tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçları Çizelge 4.54’ de verilmiştir.

Çizelge 4.54 “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi” grubuna göre “kurs türü” değişkenine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.

Soru	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ort.	F	P
F1	Gruplar arası	3,350	3	1,117	1,152	0,331
	Gruplar içi	110,523	114	0,970		
	Toplam	113,873	117			
F2	Gruplar arası	2,912	3	0,971	0,812	0,490
	Gruplar içi	135,054	113	1,195		
	Toplam	137,966	116			
F3	Gruplar arası	19,180	3	6,393	0,705	0,551
	Gruplar içi	1024,786	113	9,069		
	Toplam	1043,966	116			
F4	Gruplar arası	,872	3	0,291	0,267	0,849
	Gruplar içi	124,221	114	1,090		
	Toplam	125,093	117			

Çizelge 4.54 (devam ediyor).

F5	Gruplar arası	3,049	3	1,016	0,825	0,483
	Gruplar içi	135,556	110	1,232		
	Toplam	138,605	113			
F6	Gruplar arası	3,670	3	1,223	0,998	0,397
	Gruplar içi	138,553	113	1,226		
	Toplam	142,222	116			
F7	Gruplar arası	,741	3	0,247	0,233	0,874
	Gruplar içi	117,833	111	1,062		
	Toplam	118,574	114			
F8	Gruplar arası	22,076	3	7,359	0,448	0,719
	Gruplar içi	1838,062	112	16,411		
	Toplam	1860,138	115			
F9	Gruplar arası	3,464	3	1,155	1,170	0,324
	Gruplar içi	110,502	112	0,987		
	Toplam	113,966	115			
F10	Gruplar arası	3,028	3	1,009	1,060	0,369
	Gruplar içi	108,540	114	0,952		
	Toplam	111,568	117			
F11	Gruplar arası	1,059	3	0,353	0,366	0,777
	Gruplar içi	107,975	112	0,964		
	Toplam	109,034	115			
F12	Gruplar arası	4,248	3	1,416	1,234	0,301
	Gruplar içi	130,769	114	1,147		
	Toplam	135,017	117			
F13	Gruplar arası	47,845	3	15,948	4,113	0,008
	Gruplar içi	438,155	113	3,877		
	Toplam	486,000	116			
F14	Gruplar arası	1,773	3	0,591	0,443	0,723
	Gruplar içi	151,990	114	1,333		
	Toplam	153,763	117			

P<0,05

Analiz sonuçları “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi” bakımından yönetici ve öğretmenlerin katıldıkları TKY kurs türü bakımından 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı fark olmadığını göstermektedir. “Okulumuzda yönetici ve öğretmenler TKY uygulamaları konusunda yeterince eğitimden geçmişlerdir” (F12) ifadesine kıdemlerine göre yönetici ve öğretmenlerin yüzde 54’ ü katılmamaktadır. “Okullardaki program yoğunluğu TKY uygulamalarının başarısını olumlu yönde etkilemektedir” (F3) ifadesine kıdemlerine göre yönetici ve öğretmenlerin yüzde 50’ si katılmamaktadır.

BÖLÜM 5

BULGULAR VE TARTIŞMA

5.1 GENEL DEĞERLENDİRME

Araştırma sonuçları, anket uygulaması ve okullarda pilot olarak yapılan Toplam Kalite Yönetimi uygulamaları incelendiğinde ilimizdeki mesleki ve teknik okul ve kurumlarında TKY şekil olarak uygulanmaktadır. Ancak istenen düzeyde Toplam Kalite Yönetimi anlayışından bahsetmek oldukça zordur. Okullardaki uygulamaların daha çok kişilerin özel ilgisine bağlı olarak yapıldığı görülmektedir. Okul yönetimlerinde Toplam Kalite Yönetimi anlayışının yerleştiğini söylemek mümkün değildir.

Milli Eğitim Bakanlığı Müfredat Laboratuvar Okulları Uygulamalarının Yaygınlaştırılmasına İlişkin Yönergenin 7. maddesi “Eğitim kurumlarında TKY esas alınır; her okulda kalite kurulu oluşturulur. Bu kurul TKY anlayışı ile süreçleri tasarlar, yürütür ve kalitenin geliştirilmesi için gerekli kararları ve önlemleri alır. Her okulda kalite geliştirme ekipleri oluşturulur. Kalite kurulu ve kalite geliştirme ekiplerinin kuruluşu ve işleyişi ile ilgili esas ve usuller MLO modeline göre yürütülür” şeklindedir. Buna uygun olarak incelenen okullarda gerekli alt yapı oluşturulmuş, kalite kurulları ve geliştirme ekipleri oluşturulmuş, gerekli eğitimler verilmiştir. Ekipler gerekli çalışmaları yaparak problemleri belirlemişlerdir. Ancak genel olarak faaliyetler teoride kalmış uygulamaya geçirilememiştir.

İncelenen okullarda geleneksel yönetim ve eğitim anlayışının hakim olduğu, çalışmaların genelde rutin uygulamalar şeklinde gerçekleştiği görülmektedir. Yönetici ve öğretmenler TKY’ nin eğitim sistemine tam olarak uyarlanabileceğine inanmamaktadır. Bazı okullarda TKY’ nin sadece seminerler ve ekiplerin kurulmasından ibaret olduğu anlayışı hakimdir. Genel olarak okullarda TKY anlayışının yerleşmediği ve uygulamaların yeterli olmadığı gözlenmiştir.

5.2 PİLOT UYGULAMA İLE İLGİLİ BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmada Karabük Merkez Endüstri Meslek Lisesindeki TKY uygulamaları bir bölüm halinde incelenmiştir. Okulda 2003–2004 eğitim öğretim yılında TKY anlayışına örnek olabilecek “Pilot Sınıf” uygulaması başlatılmıştır. 2003–2004 eğitim öğretim yılı birinci dönemi sonunda okulda en başarısız olan üç sınıf pilot olarak seçilmiş ve bu sınıflarda öğretmen ve öğrenci davranışlarını, başarısını arttırmaya yönelik uygulamalar yapılmıştır.

Pilot uygulama Milli Eğitim Bakanlığı Toplam Kalite Yönetimi Uygulama Projesi ve Yönergesine uygun olarak planlanmış, kaynak olarak proje kılavuzunda yer alan dokümanlardan yararlanılmış ve sistemli bir çalışma yapılmıştır. Yapılan çalışma uygulama projesi ile örtüşmektedir.

Yapılan uygulamalar sonucunda pilot sınıflardaki ikinci dönem başarı oranının dersler bazında yüzde 7 ile yüzde 85 arasında arttığı görülmüştür. Ayrıca akademik başarı yanında öğrencilerin diğer alanlardaki becerileri ve yetenekleri geliştirilerek okulda sosyal etkinliklerin arttığı görülmüştür. Öğrencilere ve ailelerine yönelik yapılan bu uygulamalarda okul ve aile bütünlüğü sağlanarak başarıya ailede ortak edilmiştir. Bu sonuç öğrenci ve okul başarısında aile faktörünün önemini ortaya koymuştur. Öğrencilerin aile ortamlarının yerinde görülmesi başarısına etki eden faktörleri tespit etmeye yardımcı olmuştur. Ev ziyaretlerine bazı öğretmenler sıcak bakmadıkları için gitmek istememişlerdir. Ayrıca maddi durumu iyi olmayan ailelerin ev ziyaretlerine giderken götürülecek yardım paketleri için kaynak temininde sorunlar yaşanmıştır. Şimdiki uygulamada ev ziyaretleri yapılamamaktadır. Pilot uygulama ve genel TKY uygulamaları çerçevesinde okulda kurulan iyileştirme ekipleri yararlı çalışmalar yaparak tespit edilen okulun zayıf yönlerini önemli ölçüde iyileştirmişlerdir.

Pilot sınıflarda derse giren öğretmenlere gruplar halinde öğrenciler paylaştırılarak danışman öğretmen uygulamasına geçilmesi öğrencilerle daha yakından ilgilenme fırsatı vermiştir. Bu şekilde öğrenci tüm problemleriyle yakından ilgilenen öğretmenle arasındaki perdeyi kaldırmış ve sorunlarının çözümü için adım atmıştır. Uygulamanın sürdürülebilmesi şu anda da mümkündür. Okulda norm kadro fazlası öğretmenlerin fazlalığı nedeniyle yeterli öğretmen vardır. Norm kadro yönetmeliğine göre meslek

liselerinde 12 öğrencilik bir gruba 1 öğretmen normu verilmektedir. Tüm okulda bu sisteme geçildiğinde öğrencinin motivasyonu arttırılarak başarı sağlanabilir.

Uygulamada okulun bir bütün olarak hareket etmesinin yanı sıra TKY anlayışının eğitimde uygulanabilirliğine ve yararına inanmış öğretmen ve idarecilerin bulunması uygulamanın başarısını olumlu olarak etkilemiştir. Okulda yapılan bu uygulamaların etkileri devam etmekle birlikte kişiye bağlı kalması nedeniyle aynı başarıyla devam etmediği gözlenmiştir. Bu durum uygulamaların kişiye bağlı kalmaktan çok kuruma mal olması ile daha başarılı ve sürekli olabileceğini ortaya koymaktadır.

5.2.1 Pilot Uygulamanın ISO 9000–2000 Okul Yönetim Standardına Uygunluğu

ISO 9000–2000 Okul Yönetim Standardına uygun olarak okulda uygulanacak strateji planı hazırlanmış ve plan okuldaki öğretmen, öğrenci, yönetici ve destek personelinin görüşleri alınarak uygulanır hale getirilmiştir. Çalışmalara katılanlara sorumluluk ve yetki standarda uygun olarak verilmiştir. Ekiplerin üyeleri gönüllülük esasına göre oluşturulmuş ve görevleri belirlenmiştir.

Okulda pilot uygulama için gerekli olacak giderler için kaynaklar ISO 9000–2000 Okul Yönetim Standardına uygun olarak belirlenmiştir. Pilot uygulamada genel bütçeden gelen ödenekle alınan malzeme ve donanımlar, okul-aile birliği ve okul koruma derneği tarafından sağlanan kaynaklar kullanılmıştır. Yapılan harcamalar yetkili kurullarca denetlenmiştir.

Okulda yönetim temsilcisi olarak okul müdür yardımcısı seçilerek kalite kurulu ve OGYE’ nin çalışmalarında yetki verilmiştir. Yönetimin gözden geçirilmesi ilkesine uygun olarak öğrenci, öğretmen, yönetici, veli ve destek personeline yönelik ortam faktörleri değerlendirme anketi ve memnuniyet anketleri uygulanarak uygulamanın başında ve süreç içinde beklenti ve şikayetlerin neler olduğu tespit edilmiş, bu şekilde planlamalar yapılmıştır.

Okulda yapılacak uygulamalar için oluşturulan kurullarla anket ve değerlendirmeler sonucu ortaya çıkan iyileştirilecek alanlarla ilgili kalite planlaması yapılmış ve uygulamaya konmuştur.

Okulu tercih edecek öğrenci sayısının artırılması amacıyla okulu tanıtıcı broşür hazırlanarak ilköğretim okullarındaki öğrencilere dağıtılmıştır. İlköğretim öğrencileri 8. sınıf öğrencilerine yönelik tercihlerini etkilemek ve yönelimlerini tespit etmek amacıyla tanıtım gezileri düzenlenmiştir.

Pilot uygulamada hizmet tanımı ve izlenebilirlik ilkesine uygun olarak öğrencilerin başlangıçtaki akademik başarıları, kişisel özellikleri ve sorunları, aile bilgileri ve gelir seviyeleri tespit edilerek kayıt altına alınmıştır. Gelişim süreci sürekli kontrol edilmiş, pilot uygulamada öğretmenlerin olumlu ve farklı davranışlarına karşı veli ve öğrenci tepkileri gözlenmiştir. Öğrenci ve velilerden olumlu tepkiler alınmıştır.

Okul Kalite Kurulu ve OGYE, çalışmaları sürekli izleyerek ve denetleyerek uygulamanın başarıya ulaşmasını sağlamıştır.

Öğrenci devamsızlığı danışman öğretmenler ve okul yönetimi tarafından sürekli izlenerek, gerçekleştiğinde veli kısa zamanda bilgilendirilerek önlem alınması sağlanmıştır. Bu şekilde öğrenciler kontrol altında tutulmuştur.

Uygulama sonrası öğrencilerin akademik başarıları ölçülerek kayıt altına alınmıştır. Öğrencilerin kişisel gelişimleri ile ilgili dosyaları tutularak uygulanan testler, anketler ve ortaya çıkan sonuçlar dosyalanmıştır. Bu şekilde öğrencinin bir sonraki öğretim sürecinde özelliklerinin ve problemlerinin bilinmesine yardımcı olacaktır.

Okul disiplin kurulu ve onur kurulu pilot sınıflar ve okulun geneline yönelik okulun kuralları ve genel kurallarla ilgili bilgilendirmeler yapmışlardır. Okulda zararlı alışkanlıkları önlemeye yönelik iyileştirme ekibi kurularak öğrencilerin bu konuda bilinçlenmelerini sağlamak amacıyla seminerler düzenlenmiş, broşürler hazırlanarak öğrencilere dağıtılmıştır. Öğretmen ve personelin hizmetiçi eğitimini sağlamak amacıyla etkili öğrenme, sınıf yönetimi gibi konularda seminerler düzenlenmiştir.

Okulda kurulan ekip tarafından mezunlarla ilgili bilgilere ulaşılarak ne tür işlerde çalıştıkları ve hangi yüksek öğretim kurumuna devam ettikleri tespit edilmiştir. Bu izleme sürekli olarak yapılmaktadır.

5.2.2 Pilot Uygulamanın Kalite Çemberine Uygunluğu

Karabük Merkez Endüstri Meslek Lisesi pilot sınıf uygulamasında kalite çemberlerinin beş temel amacına uygun olarak okuldaki kaliteyi geliştirmek, personelin, öğrencilerin ve velilerin motivasyonunu arttırmak ve katılımlarını sağlamak, öğretmen-öğrenci, veli-okul, yönetici-öğretmen ilişkilerini geliştirmek, personelin ve öğrencilerin kalite kültürünü geliştirmek, verimi arttırmak amaçlanmış ve başarıya ulaşmıştır.

Kalite çemberleri kapsamında hangi alanlarda faaliyet gösterileceği, iyileştirilecek alanlar belirlenmiş ve oluşturulan ekiplerle faaliyetler ve kurallar yazılı hale getirilmiştir. Kalite Kurulu, Okul Yönetim ve Gelişim Ekibi, iyileştirme ekipleri kalite çemberlerine uygun olarak oluşturulmuş, sınıflarda danışman öğretmenler ve sorumlu öğrencileri belirlenmiştir. Çember üyeleri gönüllülük esasına uygun olarak seçilerek yetki ve sorumluluk verilmiştir. Stratejiler belirlenerek uygulamaya başlanmıştır.

5.3 ANKET UYGULAMASI İLE İLGİLİ BULGULAR VE TARTIŞMA

Karabük il merkezinde, örnekleme oluşturan mesleki ve teknik okul ve kurumlara araştırmacı tarafından geliştirilen anket uygulanmış ve sonuçlar değerlendirilmiştir.

5.3.1 Cinsiyete Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular ve Tartışma

Bay ve bayan katılımcıların çoğunluğu TKY Uygulamalarının öğretmen, yönetici, öğrenci ve aile arasındaki iletişimi olumlu yönde etkilediğini düşünmektedir. Bay katılımcılar bayanlara göre uygulamaların iletişime etkisine daha olumlu bakmaktadır. Bayan katılımcılar TKY uygulamalarının öğrencilerin sosyal faaliyetlere katılımını, akademik başarısını, okula sahip çıkma ve temizlik alışkanlığını artırdığı, devamsızlığını, disiplin olaylarını azalttığına bay katılımcılara göre daha olumsuz bakmaktadır. Bunun nedeni TKY uygulamalarının en iyi uygulandığı okul olan endüstri meslek lisesinde öğretmenlerin çoğunluğunun baylardan oluşmasıdır. Çünkü uygulamanın olumlu sonuçlarını somut olarak yaşayarak gören öğretmenler öğrenci davranışlarındaki değişimi görmüşlerdir. Okullarda TKY konusunda ne kadar eğitim yapılırsa yapılsın uygulamaya geçirilmediğinde sonuç almak mümkün değildir.

Okuldaki TKY uygulamalarının planlandığı, bilgilendirmelerin yapıldığı, ödüllendirme sisteminin olduğu, ailelerle işbirliği yapıldığı, ev ziyaretleri yapıldığı, başarısı düşük sınıflara başarıyı arttırıcı tedbirler alındığı görüşlerine bayan katılımcılar daha olumsuz bakmaktadır. Bunun nedeni yine TKY uygulamalarının bazı okullarda teoride kalması pratiğe geçirilmemesidir. Bayan katılımcılar yüzde 50 oranında TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik başarısını arttırmayacağını düşünmektedir. Ama yapılan pilot uygulama sonucu büyük oranda başarı artışı görülmüştür. Başarmak için inanmak, inanmak içinde uygulamak ve sonuçları değerlendirmek gerekir.

Bay ve bayan katılımcılar okullarında tanıtım ve yönlendirme faaliyetlerinin ve işletmelerle işbirliğinin iyi düzeyde olduğunu düşünmektedirler.

“Okulumuzun başarısının artması için TKY anlayışının yerleşmesi zorunludur” ifadesine bay ve bayan katılımcıların yüzde 89’ u, bayan katılımcıların ise yüzde 87’ si katıldıklarını ifade etmişlerdir. “Okulumuzda yönetici ve öğretmenler TKY uygulamaları konusunda yeterince eğitimden geçmişlerdir” ifadesine bay ve bayan katılımcıların yüzde 47’ si, bayan katılımcıların ise yüzde 82’ si katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu sonuç TKY anlayışının yerleştirilmesine yönelik nitelikli eğitim eksikliği hissedildiğini ortaya koymaktadır. Bu güne kadar yapılan eğitimlerin geri dönüşleri alınarak eksik ve yanlış anlaşılan, açıklığa kavuşmayan konularla ilgili olarak profesyonel eğitimciler tarafından eğitim faaliyetleri düzenlenmelidir. Bay ve bayan katılımcılar TKY anlayışının eğitime tam olarak uygulanamadığı ve okullarda TKY felsefesinin yerleşmesi gerektiği konusunda paralel düşünmektedirler.

5.3.2 Yönetici ve Öğretmen Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular ve Tartışma

“Okulumuzda TKY uygulamaları çalışanların iş doyumunu ve çalışma şevkinin artmasına neden olmaktadır” anlatımına yöneticiler yüzde 96, öğretmenler yüzde 62 oranında katılmaktadır. Yöneticiler uygulamaların motivasyonu arttırdığı konusunda daha olumlu düşünmektedir. Çünkü öğretmenlerin büyük bir kısmı TKY çalışmalarının içinde yer almamaktadır. Yöneticiler ise sorumlulukları gereğide olsa bu çalışmaların her aşamasında bulunduklarından ortaya çıkan olumlu sonuçları gördükleri için bu konuda öğretmenlerden farklı düşünmektedir.

Yönetici ve öğretmenler arasında, okullarında tanıtım ve yönlendirme ile işletmelerle işbirliği konusundaki düşüncelerinde anlamlı farklılık görülmektedir. Yöneticiler, uygulamanın tanıtım ve işletmelerle işbirliği konusunda daha aktif rol aldıkları ve 3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu hükümleri gereği işletmelerle zorunlu olarak iletişim içinde olduklarından öğretmenlere göre daha olumlu yaklaşmaktadır. Bir önceki tartışmada olduğu gibi yöneticiler görevleri gereği her aşamada görev aldıkları için sonuçları daha iyi görmektedirler.

“Okulumuzun başarısının artması için TKY anlayışının yerleşmesi zorunludur” ifadesine yönetici ve öğretmen katılımcılar en yüksek oranda ($X=3,76$ ve $X=3,68$) katılmaktadır.

5.3.3 Genel Kültür Dersi ve Meslek Dersi Öğretmenleri Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular ve Tartışma

TKY uygulamalarının okullardaki öğretmen, yönetici, öğrenci ve aile-okul ilişkisini olumlu etkilediği yönündeki görüşlerde branşlara göre anlamlı fark görülmemekle birlikte genel kültür dersi öğretmenleri meslek dersi öğretmenlerine göre daha olumlu bakmaktadır. “Okulumuzda TKY uygulamaları çalışanların iş doyumu ve çalışma şevkinin artmasına neden olmaktadır” anlatımına genel kültür dersi öğretmenleri yüzde 69, meslek dersi öğretmenleri yüzde 61 oranında katılmaktadır. Meslek dersi öğretmenleri arasında norm kadro fazlası olanların fazlalığı bu farkı ortaya çıkarmıştır. Çünkü gelecekleri ile ilgili belirsizlik, ders yükünün ve ekonomik imkanların azlığı, mesleklerini yeterince icra edememe, meslekten uzaklaşma gibi nedenler meslek dersi öğretmenlerinin çalışma şevkinin kırılmasına neden olmuştur. Bu nedenle TKY uygulamalarının iş doyumu ve şevkini arttıracığına yeterince inanmamaktadırlar.

“Okulumuzda TKY uygulamaları öğrencilerin sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla katılmasına neden olmaktadır” anlatımına genel kültür dersi öğretmenleri ($X=3,12$), meslek dersi öğretmenleri ($X=3,16$) en yüksek düzeyde katılmaktadır.

“Okulumuzda sektörün ihtiyaçları doğrultusunda öğrenci yetişmesini sağlamak amacıyla işyerleri ile yeterince işbirliği yapılmaktadır” anlatımına genel kültür dersi öğretmenleri yüzde 92 oranında katılırken meslek dersi öğretmenleri yüzde 72 oranında katılmaktadır. İşletmelerde koordinatör öğretmen olarak görev alan meslek dersi öğretmenleri işbirliğinde

meydana gelen aksamaları gördükleri için daha mesafeli yaklaşmaktadır. Çünkü işbirliği konusunda çoğunlukla işletmelerden kaynaklanan sorunların yaşandığı bilinmektedir. İşletmeler 3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanununa göre yasal yükümlülüklerini yerine getirmede yavaş davranmaktadır.

“Okulumuzun başarısının artması için TKY anlayışının yerleşmesi zorunludur” ifadesine yönetici ve öğretmen katılımcılar en yüksek oranda ($X=3,75$ ve $X=3,66$) katılmaktadır. “Okul müdürü TKY faaliyetlerinin koordinasyonunu en iyi şekilde yapmaktadır” ifadesine genel kültür dersi öğretmenleri meslek dersi öğretmenlerinden daha olumlu bakmaktadır ($X=4,06$ ve $X=3,06$). Anket uygulanan Meslek liselerindeki okul müdürlerinin tamamı meslek dersi öğretmenidir. Meslek dersi öğretmenleri kendi mesleklerinden olan okul müdürlerini TKY uygulamalarından çok mesleki faaliyetler açısından değerlendirmektedir. Son yıllarda meslek liselerindeki kalite düşüşünün bir anlamda sorumlusu okul müdürü olarak görülmektedir. Bu nedenle meslek dersi öğretmenleri daha eleştirel gözle bakmaktadır.

5.3.4 Okul Türleri Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular ve Tartışma

Analiz sonuçları “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi” bakımından, ankete katılanların görev yaptıkları okul türüne göre anlamlı fark olduğunu göstermektedir. Gruplar arasındaki bu farkın hangi okullardan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan LSD testinin sonuçlarına göre Kız Meslek Lisesinde görev yapanlar ile Endüstri Meslek Lisesi, Ticaret Meslek Lisesinde ve Mesleki Eğitim Merkezinde görev yapanlar arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. LSD testi sonuçlarına göre “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi” anlatımlarını algılamada Kız Meslek Lisesinden kaynaklanan bir sorun görülmektedir. Bu okulda bayan öğretmen ve idarecilerin yoğunlukta olması, bayanların erkeklere göre daha az okulda ders dışı zaman geçirmeleri bu sonucu doğruladığı düşünülebilir. Ayrıca TKY uygulamalarının yeterince yapılamadığı, somut sonuçların görülmediği okulda uygulama yeterince başarıya ulaşamamaktadır.

Analiz sonuçları “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi” bakımından katılanların görev yaptıkları okul türüne göre 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı fark olduğunu göstermektedir. Gruplar arasındaki bu farkın hangi okullardan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan LSD testinin

sonuçlarına göre tüm anlatımlarda Kız Meslek Lisesinde görev yapan katılımcılar ile Endüstri Meslek Lisesinde görev yapan katılımcılar arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir. LSD testi sonuçlarına göre Kız Meslek Lisesinden kaynaklanan bir sorun görülmektedir. Yine burada pratik uygulamanın görülmemesi sebep olmuştur.

Kız Meslek Lisesinde görev yapan yönetici ve öğretmenler TKY uygulamalarının öğrencilerin sosyal faaliyetlere katılımını, akademik başarılarını arttırdığı, okulu sahiplenme, temiz tutma ve koruma alışkanlığı kazandırdığı, disiplin olayları ve devamsızlıkların azalmasını sağladığı görüşlerine çoğunlukla katılmamaktadırlar. Uygulamalarının en planlı yapıldığı ve uygulandığı Endüstri Meslek Lisesinde görev yapan yönetici ve öğretmenlerin TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına olumlu etkisini yaparak ve yaşayarak gördükleri için bu gruptaki anlatımlara daha fazla katılmaktadırlar. Çünkü teoriden uygulamaya geçildiğinde ortaya çıkan olumlu sonuçlar uygulamaya inancı arttırmaktadır.

Analiz sonuçları “Okullarda TKY uygulama düzeyi” bakımından katılanların görev yaptıkları okul türüne göre “Okulumuzda sektörün ihtiyaçları doğrultusunda öğrenci yetişmesini sağlamak amacıyla işletmelerle yeterince işbirliği yapılmaktadır” anlatımı dışındaki tüm maddelerde 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı fark olduğunu göstermektedir. Gruplar arasındaki bu farkın hangi okullardan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan LSD testinin sonuçlarına göre Endüstri Meslek Lisesinde görev yapan katılımcılar diğer okullardaki katılımcılara göre anlamlı düzeyde farklı düşünmektedir. Kız Meslek Lisesi, Ticaret Meslek Lisesi ve Mesleki Eğitim Merkezi bu konuda paralel düşünmektedirler.

Araştırma sonuçları “Okullarda TKY uygulamalarını değerlendirme düzeyi” bakımından katılanların görev yaptıkları okul türüne göre bu gruptaki anlatımlarda 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı fark olduğunu göstermektedir. Gruplar arasındaki bu farkın hangi okullardan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan LSD testinin sonuçlarına göre Endüstri Meslek Lisesinde görev yapan katılımcılar diğer okullardaki katılımcılara göre anlamlı düzeyde farklı düşünmektedir. Kız Meslek Lisesi, Ticaret Meslek Lisesi ve Mesleki Eğitim Merkezi bu konuda paralel düşünmektedirler. Bu okullar arasında anlamlı farklılık görülmemiştir.

Endüstri Meslek Lisesi ankete katılan okullar arasında TKY uygulamalarının en planlı şekilde uygulandığı okul olduğundan okulda görev yapan katılımcılar TKY uygulamaları konusunda diğer okullardan farklı ve olumlu düşünmektedir. TKY uygulamalarının hayata geçirildiği ve anlayışının benimsendiği okullarda yaklaşım diğerlerine göre daha olumlu olabilmektedir. Bu okullardaki kişisel çabalar ve personel arasındaki uyum çalışmalarının yürütülmesini sağlamaktadır.

5.3.5 Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular ve Tartışma

Kıdem gruplarına TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi konusunda paralel düşünmektedir, anlamlı farklılık görülmemektedir.

Analiz sonuçları “TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi” bakımından katılanların kıdemlerine göre “Meslek liselerindeki öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik yapısı TKY’ nin uygulanabilirliğini olumlu yönde etkilemektedir” anlatımında kıdem grupları arasında 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı fark olduğunu göstermektedir. Gruplar arasındaki bu farkın hangi kıdem grubundan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan LSD testinin sonuçlarına göre meslekteki kıdemi 1-5 yıl arasında olanlar ile 11-15 yıl, 16-20 yıl ve 20-25 yıl kıdemi olanlar arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir. 1-5 yıl kıdemli öğretmenler mesleklerinin başında olmalarından dolayı idealistirler. Öğrenci aile yapılarını tam olarak incelemediklerinden meslek liselerine gelen öğrencilerin orta ve alt gelir seviyesindeki ailelere mensup olduklarını fark etmemiş olabilirler.

Analiz sonuçları “Okullarda TKY uygulama düzeyi” bakımından katılanların kıdemlerine göre 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı fark olmadığını göstermektedir.

“TKY anlayışı eğitime tam olarak uygulanabilmektedir” ifadesine kıdemlerine göre yönetici ve öğretmenlerin yüzde 52’ si katılmamaktadır. TKY kavram ve terimleri yeterince algılanamamakta ve bu nedenle uygulamada bazı problemler meydana gelmektedir. “Okullardaki program yoğunluğu TKY uygulamalarının başarısını olumlu yönde etkilemektedir” ifadesine kıdemlerine göre yönetici ve öğretmenlerin yüzde 51’ i katılmamaktadır. Mesleki okullarda işletmelerde beceri çalışmaları ve ders yoğunluğu nedeniyle öğrenci diğer sosyal faaliyetlerden uzak kalmaktadır. Ayrıca okullarda bölüm

öğrenci ve öğretmenlerinin kendi atölye ve laboratuvarlarında çalışması iletişimi ve birlikte hareket etmeyi zorlaştırmaktadır.

“TKY’ deki kavram ve ifadeler eğitime tam olarak uyarlanmıştır” ifadesine kıdemlerine göre yönetici ve öğretmenlerin yüzde 44’ ü katılmamaktadır. TKY uygulamalarını eğitim için en uygun olan modeli seçilerek kavram ve ifadeler daha somut hale getirilmelidir. “Okulumuzda yönetici ve öğretmenler TKY uygulamaları konusunda yeterince eğitimden geçmişlerdir” ifadesine kıdemlerine göre yönetici ve öğretmenlerin yüzde 57’ si katılmamaktadır. TKY konusunda mahalli ve merkezi eğitimlerin sıklaştırılması gerekmektedir. Eğitimlerin tatmin edici olması için eğitimin içinden gelen profesyoneller tarafından verilmesi uygulamalardaki başarıyı arttıracaktır.

5.3.6 TKY Kurslarına Katılıp Katılmama Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular ve Tartışma

TKY konusunda düzenlenen çeşitli kurslara katılanlar çeşitli örnekler ve yaşantılar hakkında bilgi sahibi oldukları kurslara katılmayanlara göre daha olumlu düşünmektedirler.

Katılımcıların TKY konusunda düzenlenen çeşitli kurs, seminer ve derslere katılıp katılmadıklarına göre “Okullarda TKY uygulama düzeyi” bölümündeki sorulara verdikleri cevaplar (X) 2,41 ile 3,29 arasında değişmektedir. “Okulumuzda TKY ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları sürekli olarak yapılmaktadır” ifadesine TKY ile ilgili herhangi bir kursa katılanların yüzde 71’ i, katılmayanların yüzde 53’ ü katılmaktadır. Kurslara katılanlar konu hakkında daha güncel oldukları ve ilgilendikleri için bu anlatıma katılmaktadır. “Okulumuzda fiziki ortamlar herkesin kolayca yararlanabileceği ve tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği şekilde düzenlenmiştir” ifadesine TKY ile ilgili herhangi bir kursa katılanların yüzde 75’ i, katılmayanların yüzde 61’ i katılmaktadır.

“Okulumuzda TKY Uygulamaları kapsamında öğrencilerin okulla bütünleşmesini sağlayıcı sosyal faaliyetler düzenlenmektedir” ifadesine TKY ile ilgili herhangi bir kursa katılanların yüzde 68’ i, katılmayanların yüzde 42’ si katılmaktadır. “Okulumuzda ders başarısı düşük ve sosyal etkinliklere katılma oranı düşük olan sınıflara yönelik başarıyı ve katılımı arttırıcı önlemler alınmaktadır” ifadesine TKY ile ilgili herhangi bir kursa

katılanların yüzde 67' si, katılmayanların yüzde 53' ü katılmaktadır. “Okulumuzda sağlık ve güvenlik tedbirleri yeterli düzeydedir” ifadesine TKY ile ilgili herhangi bir kursa katılanların yüzde 76' sı, katılmayanların yüzde 59' u katılmaktadır. Çeşitli TKY kurslarına katılanlar okullardaki uygulama düzeyini katılmayanlara göre daha iyi düzeyde algılamaktadır.

“Okulumuzun başarısının artması için TKY anlayışının yerleşmesi zorunludur” (F14) ifadesine TKY kurslarına katılan ve katılmayanlar en yüksek oranda ($X=3,80$ ve $X=3,66$) katılmaktadır.

5.3.7 TKY Kurs Türleri Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular ve Tartışma

Analiz sonuçları “TKY uygulamalarının iletişime etki düzeyi” bakımından, ankete katılanların katıldıkları kurs türüne göre “Okulumuzda TKY uygulamaları çalışanların sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla katılmasına neden olmaktadır” anlatımında anlamlı fark olduğunu göstermektedir. Gruplar arasındaki bu farkın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan LSD testinin sonuçlarına göre diğer kurum seminerlerine katılanlar ile Milli Eğitim Bakanlığı merkezi hizmet içi eğitim seminerlerine, Milli Eğitim Bakanlığı mahalli hizmet içi eğitim seminerlerine ve okul içinde yapılan seminerlere katılanlar arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

5.3.8 TKY Çalışmalarına Katılım Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular ve Tartışma

“TKY uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarısına, davranışlarına etkisi” grubundaki anlatımlarda TKY çalışmalarına (iyileştirme ekipleri) katılan ve katılmayanlar arasında 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı fark görülmemektedir

“Okulumuzun başarısının artması için TKY anlayışının yerleşmesi zorunludur” (F14) ifadesine TKY çalışmalarına katılan ve katılmayanlar en yüksek oranda ($X=3,63$ ve $X=3,73$) katılmaktadır.

Okullarda yapılan TKY ve iyileştirme ekiplerinde yer alan katılımcılar çalışmaları daha olumlu olarak görmektedir. Çalışmalarda aktif görev alan katılımcılar uygulamalar sonucu

ortaya çıkan olumlu gelişmeleri yaparak ve yaşayarak görmektedir. Çalışmalara katılmayanlar TKY uygulamalarını soyut terimlerden oluşan, eğitim alanında uygulanmasının zor olduğunu düşünmektedir.

BÖLÜM 6

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1 SONUÇLAR

Araştırma sonuçlarına göre Karabük ilindeki mesleki ve teknik okul ve kurumlarında Toplam Kalite Yönetimi anlayışına uygun olarak gerekli kurul ve ekiplerin oluşturulduğu, stratejilerin tespit edildiği görülmüştür. Ancak bazı okullar dışında TKY anlayışının yerleşmediği ve bu anlamda somut uygulamaların yapılmadığı görülmüştür.

Okullarda TKY uygulamalarının bu konuda istekli gönüllü kişiler tarafından yürütüldüğü, genel yönetim anlayışı olarak benimsenmediği görülmüştür.

Öğretmenler ve yöneticiler TKY' nin eğitime tam olarak uygulanamayacağını düşünmektedir. Eğitimin kalitesinin artırılması için öncelikle çalışanların özlük haklarının artırılması, öğrencilerin eğitim ortamlarının ve imkanlarının iyileştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Genel olarak bulgular değerlendirildiğinde TKY ile ilgili eğitimlerin yetersiz olduğu, daha profesyonel eğitimciler tarafından TKY eğitimlerinin verilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Yönetici ve öğretmenler yüzde 57 oranında eğitimlerin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Toplam Kalite Yönetimi uygulamalarının personel-veli-öğrenci arasındaki iletişimi arttırdığı görülmüştür.

Toplam Kalite Yönetimi uygulamalarının çalışanların iş doyumu ve çalışma şevkini arttırdığı görülmüştür.

Meslek liseleri yönetici ve öğretmenlerinin, kalitenin artırılması ve işyeri eğitimi konusunda işletmelerle yeterince işbirliği içinde oldukları görülmüştür.

TKY pilot uygulamalarının yapıldığı okullarda yönetici ve öğretmenler TKY' nin eğitimde uygulanabileceğini düşünmektedir. Somut uygulamaların yapılmadığı okullarda ise TKY' nin teorik bilgiler ve seminerlerden ibaret olduğu düşünülerek uygulamanın yararına inanılmamaktadır.

TKY pilot uygulamalarını yapıldığı okullarda öğrenci davranışlarında olumlu gelişme ve akademik başarılarında artış gözlenmiş, uygulanmayan okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin ise TKY' nin bu değişimi sağlayacağına inanmadıkları görülmüştür.

Öğretmen ve yöneticiler yüzde 52 oranında Toplam Kalite Yönetimi anlayışının eğitime tam olarak uygulanamadığını düşünmektedir.

Öğretmen ve yöneticiler yüzde 51 oranında meslek liselerindeki program yoğunluğunun, Toplam Kalite Yönetimi uygulamalarının başarısını olumsuz yönde etkilediğini düşünmektedir.

TKY ile ilgili eğitim alanlar, almayanlara göre TKY' nin eğitime uygulanabileceğine daha çok inanmaktadır. TKY eğitimlerinin olumlu etkiler yaptığı görülmüştür.

Okullarda yapılan TKY uygulamalarında görev alan yönetici ve öğretmenler, görev almayanlara göre TKY' nin eğitimde uygulanabilirliğine daha fazla inanmaktadır.

Mesleki kıdemleri 11-15 yıl ile 16-20 yıl arasında olan yönetici ve öğretmenlerin, 1-5 yıl , 21-25 yıl ve 25 yıldan fazla kıdeme sahip olanlara göre TKY' nin eğitimde uygulanabilirliğine daha az inanmaktadırlar. Özellikle 16-20 yıl arasında kıdem grubundaki yönetici ve öğretmenlerin meslekleri ile ilgili bıkkınlık döneminde oldukları, değişime karşı direndikleri ve olumsuz bakış açısına sahip oldukları gözlenmiştir.

Karabük Merkez Endüstri Meslek Lisesindeki pilot sınıf uygulaması, öğrencilerin akademik başarısını, sosyal faaliyetlere katılımını arttırmıştır. Pilot sınıf uygulaması ile velilerin okula ilgileri ve ilişkileri artmış, faaliyetlerin içinde velilerde yer almaya başlamıştır. Öğrencilere, özel yeteneklerini fark etme ve sergileme imkanı tanınmış, okuldaki sosyal ve kültürel faaliyetlerin sayısı artmıştır.

Öğretmenler, öğrencilere karşı saygılı, ilgili ve tutarlı davranış sergilediklerinde (örneğin; sınıfa girerken ceketlerinin önünü iliklemek, evlerine ziyaretler yapmak gibi) öğrencilerin olumlu davranışlar ve başarı artışı ile cevap verdikleri tespit edilmiştir.

TKY anlayışının okullarda başarıyla yerleştirilmesi ve uygulanması için kişilere bağlı kalmaması, ekipler ve yönetim tarafından benimsenerek uygulanması gerektiği ortaya çıkmıştır. TKY' nin okullarda sistematik olarak uygulandığında başarıyı ve eğitim kalitesini arttırdığı görülmüştür. TKY'nin pratiğe döküldüğünde daha iyi anlaşıldığı ve benimsendiği ortaya çıkmıştır.

6.2 ÖNERİLER

Anket sonuçları ve pilot uygulama verilerine ve genel değerlendirmelere göre aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- Toplam Kalite Yönetiminin başarıya ulaşması için okul ve kurum liderleri sorumluluğu tam olarak üzerlerine almalıdır.
- Uygulamanın önündeki iletişim ve karşı koyma engelleri kaldırılmalıdır.
- Çalışanlar önce özlük hakları ve diğer haklar yönünden tatmin edilmelidir.
- Katılımcı yönetim anlayışı uygulanmalıdır.
- Ailelerin okul işleyişine katkıları arttırılmalıdır.
- Çalışanların ve öğrencilerin kaynaşmasına yönelik faaliyetler yapılmalıdır.
- Okul ortamında daha fazla vakit geçirme isteği oluşturacak faaliyetler planlanmalıdır.
- Okullarda öğretimin yanında daha çok eğitime önem verilmelidir.
- Sınav sistemi yeniden düzenlenmeli, öğrenciler proje ve sosyal etkinliklere daha fazla yönlendirilmelidir.
- Meslek okullarında kalitenin arttırılması için meslek örgütleri ve işletmelerle tam bir işbirliği mutlaka sağlanmalıdır.
- Meslek okullarında kalitenin artırılması için istihdam imkanları arttırılmalıdır.
- TKY ile ilgili profesyonel eğiticiler tarafından yönetim kademesine eğitim verilmelidir.
- Okullarda TKY uygulamalarının seminer ve sosyal faaliyetlerden ibaret olmadığı tüm öğretim aşamalarında uygulanması gerektiği anlatılmalıdır.
- Okulların kendi kontrollerinde bütçeleri olmalı, yapılacak tüm eğitim ve öğretim faaliyetleri velilerinde katılacağı komisyonlarca planlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Ağaoğlu, E. Coşkun B.**(2006) “Öğretmen Adayları ve Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimleri”, Yüksek Öğretimde Toplam Kalite Yönetimi Prensiplerinin Uygulanması, Başkent Üniversitesi, Ankara, , <http://home.anadolu.edu.tr/~esagaogl/ozgec.html> s. 169-182
- Akın, B. Çetin, C. ve Erol, V.** (1998) *Toplam Kalite Yönetimi ve ISO 9000 Kalite Güvence Sistemi*, Beta Yayınları, İstanbul, 120 s.
- Aksu, M.B.** (2001) Milli Eğitim Bakanlığı Merkez Örgütünün Toplam Kalite Yönetimi Felsefesiyle Yönetilmeye Hazır Bulunuşluk Düzeyi, Araştırma Raporu, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya 20 s.
- Alkış, N.**(1993) Kalite Çemberlerinin Amaçları, *Verimlilik Dergisi*, Özel Sayı
- Yenersoy, G.** (1997) *Toplam Kalite Yönetimi*, Rota Yayınları, İstanbul, s. 86-89
- Akdemir, A.** (1996) İşletme Bilimine Giriş, Eskişehir, 297 s.
- Arat, M.** (Haziran -Temmuz 1998) TKY’yi Sorgulamak, *Önce Kalite Dergisi*, 28 s.
- Baş, T.** (2005) *Anket, Nasıl Hazırlanır?, Nasıl Uygulanır?, Nasıl değerlendirilir?*, 3. baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 78 s.
- Bozkurt, R.** (1994) Kalitenin Esasları ve Deming’ in Ondört İlkesi, *Verimlilik Dergisi*, s.114-117
- Bozkurt, R.** (Haziran- Temmuz, 1998) Toplam Kalite Uygulamasında Performans Ölçümü, *Önce Kalite Dergisi*, 33 s.
- Bozkurt, R.** (Şubat 1999) Kriz ve Toplantı Verimi, *Anahtar Dergisi*, s. 8
- Brennan, L. L. Austin, W. W.** (2003) Addressing the Need for Management Processes for Higher Education Accreditation, *Innovatite Higher Education*, v 28 n1 pp 49-62
- BSI**, (20..) *Management Systems of Schools*, BSI Qualityassurance, England, 22 p.
- Büyüköztürk, Ş.** (2002) *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi Elkitabı*, PEGEM Yayıncılık, Ankara, 80 s.

KAYNAKLAR (devam ediyor)

- Cafoğlu, Z.** (1996) *Toplam Kalite Yönetimi*, Ümit Vakfı Yayınları, İstanbul, 175 s.
- Celep, C.** (19..) *Okul Yönetiminde Toplam Kalite Yönetimi*, Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Yayınları, 147 s.
- Coşkun, B. Ağaoğlu, E.** (2006) “İlköğretim Okullarındaki Yönetici ve Öğretmenlerin Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Görüşleri” *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Kış 1998, <http://home.anadolu.edu.tr/~esagaogl/ozgec.html> s. 23-37
- Cua, K. O. McKone, K. E. Schroeder, R. G.** (2001) TKY, JIT, ve TPM'nin uygulanması ile imalat performans arasındaki ilişki, *Journal of Operations Management*, USA p 2
- Çetin, C. Akın, B. Erol, V.** (1999) *Toplam Kalite Yönetimi ve Kalite Güvence Sistemi*, 693 s.
- Çiftçi, T.** (Haziran-Temmuz 1998) Toplumsal Köstekleme ve Doğadan Alınacak Dersler, *Öncem Kalite Dergisi*, s. 22.
- Çınar, O., Atalay, S. ve Büyükkasap, E.** (2006) *Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okullarda Toplam Kalite Yönetiminde Eğitim Fakültelerinin Rolü*, Atatürk Üniversitesi, Ağrı Eğitim Fakültesi, Ağrı, <http://www.ksef.gazi.edu.tr/dergi/20032.htm#ocinar>, s. 32
- Dalgıç, Y.** (2002) *TKY' nin Ticaret Meslek Liselerinde Uygulanması*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniv.Eğit. Bil. Fak., Ankara, 85 s.
- Deming, W. E.** (1998) *Krizden Çıkış*, 2.baskı, Çeviri Cem AKAS, Kalder Yayını, İstanbul, s. 2.
- Demirkan, M.** (Bahar 1997) Türkiye’de Endüstri İlişkilerinin Geleceği, *Önce ve Kalite Dergisi*, 21 s.
- Detert, J. R. Louis, K. S. Schroeder, R. G.** (2001) A Culture Framework for Education: Defining Quality Values and Their Impact in U.S. High Scholls, Scholl Effectiveness and Scholl Improvement, v 12 n2 pp. 183- 212
- Dizdar, E.** (2004) Karabük EML Okul Strateji Planı ve Genel Ortam Faktörleri Değerlendirme Raporu, 2003-2004 Eğitim- Öğretim Yılı, 15 s.
- Dökmen, T.** (1995) Kalite Çemberleri, *Ankara Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Ankara, s. 17
- Dural, M.D.** (2003) *İlköğretim Okulu Müdürlerinin Liderlik Davranışları*, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Ankara, 55 s.
- Efil, İ.** (1999) *Yönetimde Kalite Çemberleri ve Uygulama Örnekleri*, Alfa Yayınları, İstanbul, 26 s.

KAYNAKLAR (devam ediyor)

- Eken, E.** (1996) *Yönetim ve Organizasyon*, 3 Baskı, İşletme Ekonomi Dizisi:33, İstanbul, s. 42-58.
- Ensari, H.** (1999) *21.Yüzyıl Okulları İçin Toplam Kalite Yönetimi*, Sistem Yayıncılık, İstanbul, s. 22-23-59
- Ensari, H.**(1999) *21. Yüzyıl Okulları İçin Toplam Kalite Yönetimi*, Sistem Yayıncılık, İstanbul, s. 7
- Ensari, H.** (2006) *Eğitimde TKY' ye İlişkin Bazı Uygulamalar*, Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, İstanbul, http://www.kalder.org.tr/preview_content.asp?contID=782&tempID=1®ID=2, p. 2
- Ersun, S.** (1994) Kalite Üstatları, *Önce Kalite Dergisi*, Sayı 7, İstanbul, s. 18-24.
- Erez, Y.** (1997) *Mükemmelliğe Doğru Yolculuk:Toplam Kalite Yönetim*,Ankara, s. 12
- Erkahveci, E.** (2002) *Askeri Eğitim Örgütlerinde Toplam Kalite Yönetiminin Uygulanabilirliği, Kuleli Askeri Lisesi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli, 140 s.
- Evrenosoğlu, N.** (1995) *Kalitede Eğitim*, 4. Ulusal Kalite Kongresi, Kalder Yayınları, İstanbul, 21 s.
- Feigenbaum, V.** (1991) Toplam Kalite Kontrolün Püf Noktaları, *Kalite Dergisi*, Çeviren:Serdar ÖZER, İstanbul, s. 12
- Garih, Ü.** (13 Temmuz 2001) Enerji Modern Yaşantı İkilişi, *Milliyet Gazetesi*, s. 3
- Gatiss, C.** (1996) *Total Quality Management*, London, s. 10
- Gau, B. S. Horner, S. D. Chang, S. C. Chen, Y. C.**(2002) Taiwan'da Okul Hemşirelerinin Astım Yönetim Verimliliği, *International Journal of Nursing Studies*, USA, p.2
- Gregory, A. G.** (Kasım 1997)Toplam Kalite Yönetiminde Başarıyı Aramak, *Execuvite Excellence*, s. 9
- Guzman, A. B. Torres, J. R.** (2004) The Universty of Santo Tomas Viewewd From the Lens of Total Quality Management: Implications to Total Quality Education, *Asia Pacific Education Review*, Seoul, v5 n1 pp. 88- 99,
- Günbayı, İ. Çevik, V.** (2004) Yönetici ve Öğretmenlerin Toplam Kalite Yönetimine İlişkin görüşleriyle İlgili Bir Araştırma, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 163, Ankara, 185-196 s.

KAYNAKLAR (devam ediyor)

- Hahn, W. G. Bart, B. D.** (2003) Applying Quality Management Process- Improvement Principles to Learning in Reading Courses: An Improved Learning and Retention Method, *Journal of Education for Business*, v 78 n4 pp. 181-84
- Helms, M. M. Williams, A. B. Nixon J. D.** (2001) TQM Principles and Their Relevance to Higher Education: The Question of Tenure and Post- Tenure Review, *International Journal of Educational Management*, v 15 n7 pp. 322-331
- Helvacı, M.A.** (2004) *İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Değişimi Yönetme Yeterlikleri*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara, 83 s.
- İge, P.** (Şubat 1997) Eğitimde Toplam Kalite Yönetiminin Uygulanmasının Sağlayacağı Yararlar, *Anahtar Dergisi*, s. 6
- İlgan, A.** (2002) *Resmi İlköğretim Okullarında Toplam Kalite Yönetimi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Yıldız Teknik Üniv. Sosyal Bil. Ens., İstanbul, s 4
- İmai, M.** (1994) *Kaizen Japonya'nın Rekabetteki Başarısının Anahtarı*, Brisa Yayını, 12 s.
- İmai, M.** (1997) *Kaizen*, Brisa Yayınları, İzmit, 143 s.
- İshikawa, K.** (1997) *Toplam Kalite Kontrol*, 2.b. Çeviri, Semih ÖZDAŞ, Nedret Yayla, Kalder Yayınları İstanbul, s. 20.
- Jager, H. J. Nieuwenhuis, F. J.** (2005) Linkages Between Total Quality Management and the Outcomes- Based Approach in an Education Environment, *Quality in Higher Education*, Philadelphia v 11 n3 pp. 251-260.
- Jung, J. Y. Wang, Y. J.** (2004) Toplam Kalite Yönetimi (TKY) ve Uluslararası Proje Yönetiminin Sürekli Gelişimi (UPYSG) Arasındaki İlişki, *Tecnovation*, USA
- Kalder,(19..)** Eğitim Semineri Notları, 110 s.
- Kantarıcı, H.** (1998) *Toplam Kalite Yönetimi ve Toplum Kalitesi*, Brisa Yayınları 61 s.
- Kavrakoğlu, İ.** (1998) *Toplam Kalite Yönetimi*, 4. b., Kalder Yayınları, İstanbul, s. 24-35.
- Kavrakoğlu, İ.** (1998) *Kalite Güvencesi ve ISO 9000*, Kalder Yayınları, İstanbul, s. 13.
- Korkmaz, A.** (1997) Toplam Kalite Yönetiminin Eğitime Etkisi ve İlkeleri, *Yaşadıkça Eğitim dergisi*, ME Basımevi, Ankara, s. 55-56.
- Kobu, B.**(1996) *Üretim yönetimi*, 9.baskı., İ.Ü. İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü Araştırma ve Yardım Vakfı Yayını,İstanbul, 469 s.

KAYNAKLAR (devam ediyor)

- Köksal, G.** (1997) *Toplam Kalite Yönetimi*, İstanbul, s. 8.
- Linton, J. D.** (2002) Lisans Düzeyinde Teknik Eğitimde İşletmenin Potansiyel Rolü, *Technology in Society*, USA, s. 3
- Marshall, J. Pritcard, r. Gunderson, B.** (2004) The Relation Among Scholl District Health, Total Quality Principles for Scholl Organization and Student Achievement, *Scholl Leadership and Management*, Philedelphia, v 24 n 2 pp. 175-190,
- M.E.B. Y.Ö.D.G.E.D.** (1998) *Yödged Bülteni*, Sayı:78, Ankara, s. 7.
- MEB**, (1999) *Okul Gelişim Modeli*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara,s. 992-993.
- MEB**, 2002 *Milli Eğitim Bakanlığı Taşra Teşkilatı Toplam Kalite Yönetimi Uygulama Projesi Kılavuzu*, Ankara, 25 s.
- Mızıkcı, F.** (2003) *Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Okulları Yönetici Ve Öğretmenlerinin Toplam Kalite Yönetimi Uygulamalarına Hazır Bulunuşluk Düzeylerinin Saptanması Üzerine Bir Araştırma*, Çalışma Raporu, Başkent Üniv. Sosyal Bil. M.Y.O., Ankara, s 5
- Muir, M.** (2002) TQM and Tough Love: At Inner- City Applegate Elemantery, There Are High Expectations and No Excuses, *Northwest Education*, Oregon, v 8 n1 pp. 16-21
- MÜMF**,(20..) “EFQM” e Marmara Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Müracaat broşürü, s. 17.
- Nacakcı, Z.** (2004) Eğitimde Toplam Kalite Yönetim Felsefesinin Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Gerekliliği, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 164, Ankara, s.142-152
- Özden, Y.** (1998), *Eğitimde Dönüşüm*, Ankara, s. 15.
- Özdemir, S.** (1996) *Eğitimde Örgütsel Yenileşme*, Pegem Yayıncılık, Ankara, s. 33
- Özevren, M.** (1997) *Toplam Kalite Yönetimi temel Kavramlar ve Uygulamalar*, Kalder Yayınları, İstanbul, s. 21.
- Özevren, M.** (2000) *Toplam Kalite Yönetimi Temel Kavramlar ve Uygulamalar*, Kalder Yayınları, İstanbul, s. 36.
- Peters, M.H. Kethley, R.B. Bullington, K.** (2005) Course Design Using the House Of Quality, *Jornal of Education for Business*, Washington, v 80 n 6 309 p.

KAYNAKLAR (devam ediyor)

- Ross, J.E. (1993):** *Total Quality Management*, Prentice Hall, London, s. 253-236
- Ruhland, S. K. Brewer, J. A. (2001)** Implementing an Assesment Plan To Document Student Learning in a Two-Year Technical College, *Journal of Vocational Education Research*, v 26 n 2 pp. 141-71
- Sarı, B. (2002)** *İlköğretim Okullarında Toplam Kalite Yönetimi Projesi Uygulama Sonuçları (Adana ili)*, Yüksek Lisans Tezi, Adana, 142 s.
- Songür, N. (2006)** Özel Okul Yöneticilerinin Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Bilgi Düzeyleri, *Milli Eğitim Dergisi*, 143. sayı, Ankara, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/143/20.htm>, s. 25-28.
- Simpson, J.O. (2003)** Beating the Odds, *American Scholl Board Journal*, Virginia, v 190 n 1 pp. 43-44, 47,
- Srikanthan, G. Dalrymple, J. (2003)** Developing Alternative Perspectives for Quality in Higher Education, *International Journal of Educational Management*, v 17 n 2-3 pp. 126-36.
- Stephenson, S. L. (2004)** Saving Quality from Quality Assurance. Perspective, *Perspectives London Policy and Practice in Higher Education*, Philadelphia, v 8 n 3 pp. 62-67.
- Stevenson, T. H. Barnes, F. C. (2002)** Endüstriyel Pazarlama Yönetimi; Endüstriyel Pazarlamacılar ISO 9000 Sertifikasyonu Hakkında ne bilmelidir?, *Industrial Marketing Management*, USA, s 16-20.
- Şişman, M. Turan, S. (2001)** *Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi*, Pegem Yayıncılık, Ankara s. 39.
- Şirvancı, M. (Ekim 1993)** Toplam Kalite Yönetiminin Temel Öğeleri, *Önce Kalite Dergisi*, s. 14.
- Taş, H. (2006)** Toplam Kalite Yönetimi Kuramının Eğitim Yönetimine Katkıları, *Milli Eğitim Dergisi*, 145. sayı, Ankara, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/145/tas.htm>, , s.26
- Temel, A. (2006)** Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi, *Milli Eğitim Dergisi*, 144. sayı, Ankara, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/144/temel.htm>, s. 35-41.
- Temel, A. (1999)** Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi, *Milli Eğitim Dergisi*, M.E. Yayınevi Ankara, s. 5-48.
- Temple, P. (2005)** The EFQM Excellence Model (R): Higher Education' s Latest, *Higher Education Quarterly*, Malden.UK, v 59 n 4 pp. 261- 274

KAYNAKLAR (devam ediyor)

- Telem, M.** (2001) Okul Yönetiminin Bilgisayarlı Yönetime Çevrilmesi: Müdürün Rolü Üzerindeki Etkisi-Bir Vaka Çalışması, *Computers&Education*, Israel, s. 2
- TS-EN-ISO-9000 Kalite Broşürü**, (1997) s. 26.
- Türk Standartları TS ISO 9000 Serisi**, (Aralık 1991) s. 9.
- Uluğ, F.**(2006) Okul Kalite Sistemi Modeli, *Amme İdaresi Dergisi*, 4.sayı, Ankara, , <http://www.todaie.gov.tr/OZETSY/1151.doc>, s.69-82.
- Uygun, T.** (2006) İlköğretim Okulu Müdürlerinin Katılımcı Yönetim Yeterlilikleri (Çanakkale Örneği), *Milli Eğitim Dergisi*, 162. sayı, Ankara, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/162/uygun.htm>, s. 48.
- Varnavas, A. P. Soteriou, A. C.** (2002) Towards Customer- Driven Management in Hospitality Education: A Case Study of the Higher Hotel Institue, Cyprus, *International Journal of Educational Management*, v 16 n 2 pp. 66-74
- Varoğlu, K. Kaplama, V.** (1997) Öğrenmeyi Öğrenme Modeli ve Kara Kuvvetlerine Bağlı Ortaöğretim Kurumlarında Yapılan Uygulamalar, *Ezbersiz Eğitim Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Beyaz Nokta, s. 24.
- Weber, E.** (2005) New Controls and Accountability for South African Teachers and Scholls: The Integrated Quality Management System, *Perspectives in Education*, South Africa, v 23 n 2 pp. 63-72.
- Yazıcı, İ.** (2003) *Toplam Kalite Anlayışının Emniyet Teşkilatına Uygulanabilirliğine Yönelik Kuramsal ve Uygulamalı Bir Çalışma*, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 108 s.
- Yenigün, F. G.** (2003) *Toplam Kalite Yönetimi ve ISO 9000 Kalite Standartları, Gaziantep Sanayi İşletmelerinde Uygulamalar*, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 88 s
- Yiğit, B. Bayrakdar, M.** (2003) Toplam Kalite Yönetimi İlkelerinin İlköğretim Okullarında Uygulanabilirliğine İlişkin Öğretmen Algıları, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 158, Ankara, s 50-62.

BİBLİYOĞRAFYA

Ateş, Z. (Ağustos 1992) Toplam Kalite Yönetimi Neler Gerektiriyor, *Anahtar Dergisi*, s.11.

Brisa, (1999) İyileştirme Çemberleri Lider Eğitimi Notları, s. 3.

James, P. (1996) *Total Quality Management*, St. Luice Press, Delray Beach, London, 70 s.

Köksal M. (2000) Liderlik Ders notları, 78 s

Tozluyurt, E. (1994) *Toplam Kalite Yönetimi*, Rota Yönetim Geliştirme Hizmetleri ve Ticaret Yayınları, İstanbul, 325 s.

Yüksek, A. (1993) Stratejik Planlama ve Önemi, *Anahtar Dergisi*, s.7.

ÖZGEÇMİŞ

İrfan ÖZ 1970 yılında Karabük İli Ovacık İlçesinde doğdu; İlk ve orta öğrenimini aynı şehirde tamamladı; Karabük Merkez Endüstri Meslek Lisesi’ nden mezun olduktan sonra 1988 yılında Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Tesviye Öğretmenliği Bölümü’ ne girdi; 1992 yılında “iyi” derece ile mezun olduktan sonra Karabük Merkez Endüstri Meslek Lisesi’ nde öğretmen olarak göreve başladı; 2001 yılında Bartın İli Kurucaşile İlçesi Anadolu Meslek Lisesi ve Çok Programlı Lisesi’ nde Okul Müdürü olarak göreve başladı; 2003 yılında Karabük İl Milli Eğitim Müdürlüğü’ nde Şube Müdürü olarak göreve başladı; halen 2003 yılında girdiği Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Makine Eğitimi Ana Bilim Dalı’ nda yüksek lisans programını sürdürmektedir.

ADRES BİLGİLERİ

Adres : Karabük İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Valilik Binası Kat: 3-4

78100 KARABÜK

Tel : (370) 4122280

Faks : (370) 4242333

E-posta : irfanoz@karabuk-meb.gov.tr

Ek I. Cinsiyet Değişkenine Göre Anketteki İfadelere Katılma Düzeyleri

No	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Katılıyorum		Çoğunlukla Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam Cevap
	Bay	Bayan	Bay	Bayan	Bay	Bayan	Bay	Bayan	Bay	Bayan	
C1	3	3	19	14	38	17	26	4	24	5	153
C2	2	2	21	19	39	14	27	5	21	3	153
C3	1	2	21	18	51	12	20	3	16	7	151
C4	2	3	21	18	43	14	25	4	18	4	152
C5	3	5	30	13	45	18	16	3	15	4	152
C6	2	3	18	14	48	18	19	5	21	3	151
D1	1	2	27	16	43	18	17	5	22	3	154
D2	3	2	33	20	47	15	17	6	9	1	153
D3	8	2	41	22	38	14	13	2	9	4	153
D4	8	1	30	18	41	18	21	4	9	6	153
D5	4	2	32	19	47	14	15	4	12	2	151
D6	7	4	32	21	46	9	14	6	8	0	148
D7	7	6	50	23	35	8	12	5	3	1	150
D8	5	7	31	21	46	9	20	4	6	4	153
D9	6	6	13	13	47	13	30	9	12	4	153
D10	3	4	21	14	53	18	23	3	8	5	152
E1	2	3	23	22	52	13	21	6	9	0	151
E2	2	6	25	18	48	15	25	2	8	3	152
E3	9	8	21	11	42	19	14	4	18	3	149
E4	6	6	22	17	53	14	16	3	10	2	149
E5	3	3	21	12	45	22	20	2	19	5	152
E6	2	7	29	20	46	9	21	5	10	3	152
E7	5	5	24	21	53	13	19	4	6	1	151
E8	9	10	35	18	40	8	15	5	9	2	151
E9	1	0	31	18	45	15	22	6	10	5	153
E10	4	4	16	10	49	17	25	6	15	8	154
E11	5	5	18	13	44	19	27	4	10	3	148
F1	3	1	47	30	38	10	11	2	10	2	154
F2	3	3	37	22	38	16	17	1	13	3	153
F3	6	1	43	27	38	10	9	1	12	4	152
F4	3	2	38	24	38	12	20	4	10	2	153
F5	3	6	21	8	41	15	26	8	16	5	149
F6	4	8	16	10	49	18	24	2	16	5	152
F7	2	4	23	20	53	11	18	3	11	5	150
F8	2	7	19	13	48	13	24	7	16	1	151
F9	1	3	25	23	47	12	25	2	10	3	151
F10	3	5	32	26	44	9	23	3	7	1	153
F11	5	2	34	25	46	13	15	1	8	1	150
F12	8	6	43	30	32	5	16	3	10	0	153
F13	6	4	31	25	47	11	13	2	12	0	152
F14	4	0	8	6	42	19	17	4	38	16	154

Ek II. Görev Ünvanı Değişkenine Göre Anketteki İfadelere Katılma Düzeyleri

No	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Katılıyorum		Çoğunlukla Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam
	Yön.	Öğr.	Yön.	Öğr.	Yön.	Öğr.	Yön.	Öğr.	Yön.	Öğr.	
C1	2	4	1	32	9	46	5	25	4	28	153
C2	1	3	2	38	10	43	7	28	1	23	153
C3	1	2	2	37	11	52	6	17	1	22	151
C4	1	4	3	36	11	46	6	23	0	22	152
C5	0	8	1	42	13	50	6	13	1	18	152
C6	0	5	3	29	10	56	5	19	3	21	151
D1	0	3	4	39	9	52	7	15	1	24	154
D2	0	5	7	46	10	52	3	20	0	10	153
D3	1	9	7	56	8	44	3	12	1	12	153
D4	1	8	5	40	10	49	4	21	0	15	153
D5	0	6	4	47	12	49	4	15	1	13	151
D6	0	11	6	48	11	44	3	17	0	8	148
D7	1	12	9	64	8	35	2	15	0	4	150
D8	1	11	4	48	13	42	2	22	1	9	153
D9	3	9	3	23	9	51	4	35	2	14	153
D10	1	6	3	32	9	62	6	20	1	12	152
E1	0	5	3	42	11	54	6	21	0	9	151
E2	1	7	7	36	8	55	4	23	1	10	152
E3	1	16	4	28	9	52	3	15	4	17	149
E4	1	11	2	37	12	55	5	14	1	11	149
E5	0	6	2	31	10	57	6	16	3	21	152
E6	0	9	4	48	10	45	7	19	0	13	152
E7	0	10	4	41	12	54	4	19	0	7	151
E8	0	19	11	42	8	40	1	19	1	18	151
E9	1	0	6	43	8	52	4	24	2	13	153
E10	0	8	1	25	9	57	5	26	6	17	154
E11	0	10	2	29	9	54	8	23	1	12	148
F1	0	4	10	67	10	38	1	12	0	12	154
F2	0	6	8	51	11	43	2	16	0	16	153
F3	0	7	9	61	10	38	0	10	1	15	152
F4	0	5	7	55	12	38	2	22	0	12	153
F5	0	9	3	26	9	47	5	29	4	17	149
F6	0	12	3	23	7	60	6	20	4	17	152
F7	0	6	3	40	18	49	2	19	1	15	150
F8	0	9	4	28	8	53	6	25	2	15	151
F9	0	4	3	45	16	43	2	25	0	13	151
F10	0	8	6	52	12	41	2	24	1	7	153
F11	1	6	5	54	13	46	2	14	0	9	150
F12	1	13	12	61	6	31	2	17	0	10	153
F13	1	9	7	49	10	48	1	14	2	10	152
F14	0	4	0	14	12	49	2	19	7	47	154

Ek III. Branş Değişkenine Göre Anketteki İfadelere Katılma Düzeyleri

No	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Katılıyorum		Çoğunlukla Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam Cevap
	Gen. Kült.	Mes. Ders.	Gen. Kült.	Mes. Ders.	Gen. Kült.	Mes. Ders.	Gen. Kült.	Mes. Ders.	Gen. Kült.	Mes. Ders.	
C1	2	4	8	25	20	35	7	23	11	18	153
C2	2	2	12	28	16	37	7	25	11	13	153
C3	2	1	12	27	18	45	4	19	12	11	151
C4	2	3	10	29	15	42	10	19	10	12	152
C5	4	4	11	32	18	45	8	11	7	12	152
C6	3	2	5	27	19	47	7	17	12	12	151
D1	2	1	13	30	18	43	7	15	8	17	154
D2	3	2	14	39	21	41	7	16	3	7	153
D3	5	5	15	48	19	33	4	11	5	8	153
D4	5	4	16	29	12	47	10	15	6	9	153
D5	2	4	13	38	18	43	8	11	6	8	151
D6	4	7	16	38	16	39	6	14	4	4	148
D7	6	7	22	51	11	32	6	11	2	2	150
D8	4	8	17	35	16	39	8	16	4	6	153
D9	3	9	8	18	18	42	13	26	7	9	153
D10	2	5	10	25	23	48	8	18	6	7	152
E1	2	3	12	33	23	42	6	21	4	5	151
E2	3	5	14	29	21	42	5	22	5	6	152
E3	5	12	10	22	20	41	5	13	8	13	149
E4	4	8	13	26	19	48	5	14	4	8	149
E5	3	3	8	25	20	47	7	15	8	16	152
E6	4	5	13	36	18	37	6	20	6	7	152
E7	4	6	17	28	16	50	9	14	2	5	151
E8	10	9	17	36	12	36	4	16	4	7	151
E9	0	1	14	35	18	42	12	16	4	11	153
E10	2	6	2	24	23	43	13	18	8	15	154
E11	5	5	8	23	18	45	8	23	6	7	148
F1	2	2	25	52	13	35	2	11	6	6	154
F2	1	5	16	43	21	33	2	16	7	9	153
F3	4	3	18	52	20	28	0	10	6	10	152
F4	2	3	18	44	16	34	8	16	4	8	153
F5	2	7	6	23	19	37	10	24	8	13	149
F6	3	9	8	18	17	50	13	13	7	4	152
F7	2	4	10	33	23	41	6	15	6	10	150
F8	2	7	7	25	23	38	9	22	5	12	151
F9	2	2	17	31	15	44	7	20	6	7	151
F10	3	5	20	38	16	37	7	19	2	6	153
F11	2	5	20	39	18	41	3	13	4	5	150
F12	7	7	21	52	11	26	5	14	4	6	153
F13	6	4	15	41	17	41	6	9	3	9	152
F14	3	1	2	12	18	43	6	15	19	35	154

Ek IV. TKY Kursuna Katılım Değişkenine Göre Anketteki İfadelere Katılma Düzeyleri

No	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Katılıyorum		Çoğunlukla Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam Cevap
	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	
C1	5	1	23	10	41	14	24	6	25	4	153
C2	4	0	28	12	39	14	27	5	20	4	153
C3	3	0	29	10	46	17	18	5	21	2	151
C4	4	1	25	14	47	10	22	7	19	3	152
C5	4	4	35	8	46	17	17	2	15	4	152
C6	4	1	22	10	52	14	18	6	20	4	151
D1	3	0	27	16	48	13	19	3	20	5	154
D2	4	1	37	16	49	13	17	6	9	1	153
D3	9	1	45	18	37	15	14	1	11	2	153
D4	9	0	33	12	47	12	16	9	12	3	153
D5	6	0	37	14	44	17	17	2	12	2	151
D6	9	2	40	14	39	16	18	2	7	1	148
D7	11	2	55	18	32	11	14	3	3	1	150
D8	9	3	36	16	43	12	19	5	9	1	153
D9	8	4	20	6	43	17	32	7	13	3	153
D10	5	2	26	9	52	19	22	4	11	2	152
E1	5	0	28	17	50	15	23	4	9	0	151
E2	7	1	30	13	45	18	25	2	9	2	152
E3	13	4	2	11	46	15	16	2	17	4	149
E4	8	4	31	8	50	17	15	4	12	0	149
E5	3	3	22	11	51	16	19	3	21	3	152
E6	5	4	32	17	43	12	24	2	12	1	152
E7	8	2	30	15	50	16	20	3	7	0	151
E8	13	6	40	13	40	8	14	6	9	2	151
E9	1	0	34	15	46	14	23	5	13	2	153
E10	5	3	19	7	48	18	28	3	18	5	154
E11	6	4	21	10	48	15	27	4	12	1	148
F1	4	0	53	24	39	9	12	1	10	2	154
F2	6	0	43	16	38	16	16	2	14	2	153
F3	7	0	50	20	36	12	9	1	14	2	152
F4	5	0	45	17	37	13	21	3	10	2	153
F5	6	3	23	6	41	15	26	8	18	3	149
F6	7	5	21	5	47	20	23	3	19	2	152
F7	4	2	30	13	50	14	17	4	14	2	150
F8	5	4	23	9	45	16	25	6	17	0	151
F9	4	0	34	14	43	16	25	2	10	3	151
F10	5	3	41	17	40	13	25	1	7	1	153
F11	6	1	43	16	44	15	15	1	8	1	150
F12	9	5	53	20	30	7	16	3	10	0	153
F13	6	4	41	15	45	13	12	3	12	0	152
F14	4	0	11	3	46	15	17	4	40	14	154

Ek V. TKY Çalışmalarına Katılım Değişkenine Göre Anketteki İfadelere Katılma Düzeyleri

No	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Katılıyorum		Çoğunlukla Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam Cevap
	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	
C1	1	5	12	19	15	39	12	18	11	18	150
C2	1	3	12	26	15	37	15	17	8	16	150
C3	1	2	11	27	22	39	8	15	8	15	148
C4	1	4	11	26	24	32	8	21	7	15	149
C5	2	6	16	26	20	41	8	11	5	14	149
C6	2	3	10	20	24	41	7	17	8	16	148
D1	1	2	13	29	18	41	11	11	8	17	151
D2	2	3	16	36	23	37	5	18	5	5	150
D3	6	4	22	40	15	35	5	10	3	10	150
D4	4	5	10	35	25	31	9	16	4	11	150
D5	3	3	15	35	20	39	6	13	6	8	148
D6	2	8	20	24	20	34	5	15	3	5	146
D7	6	6	23	49	14	28	6	11	2	2	147
D8	3	8	16	35	20	34	8	16	4	6	150
D9	4	8	5	21	20	38	15	24	7	8	150
D10	3	4	9	26	20	48	16	10	4	9	149
E1	2	3	7	37	27	36	12	15	3	6	148
E2	2	6	9	32	25	37	10	17	5	6	149
E3	6	11	20	20	21	39	7	11	7	14	146
E4	2	9	12	27	23	42	6	13	7	5	146
E5	2	4	9	22	19	47	12	10	9	15	149
E6	1	8	15	32	17	37	14	12	4	9	149
E7	3	7	10	34	25	39	8	15	4	3	148
E8	5	12	15	38	17	30	7	13	6	5	148
E9	1	0	12	36	17	42	13	15	8	6	150
E10	2	6	6	19	19	45	16	15	9	14	151
E11	2	8	10	20	17	45	18	13	4	9	146
F1	3	1	29	52	17	30	7	6	2	10	151
F2	1	5	21	36	17	36	7	11	6	10	150
F3	6	11	24	44	12	36	3	7	6	10	149
F4	4	1	17	44	18	30	7	17	5	7	150
F5	2	7	10	18	19	35	8	26	11	10	146
F6	3	9	7	18	21	44	11	15	8	13	149
F7	1	5	9	32	25	38	8	13	7	9	147
F8	2	7	7	23	23	37	10	21	7	10	148
F9	2	2	8	38	23	35	10	17	6	7	148
F10	3	5	13	43	22	30	10	16	3	5	150
F11	3	4	18	39	19	39	6	10	4	5	147
F12	6	7	22	50	11	25	9	10	3	7	150
F13	4	5	17	38	18	39	4	11	7	5	149
F14	3	1	5	8	17	43	10	11	17	36	151

Ek VI.

ANKET FORMU

Sayın Yönetici ve Öğretmenler;

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Toplam Kalite Yönetimi Uygulama Yönergesi 19 Ekim 1999' da yürürlüğe girmiştir.

Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü bünyesinde hazırladığım “Karabük İlindeki Mesleki ve Teknik Okul ve Kurumlarındaki Toplam Kalite Yönetimi Uygulamaları” konulu yüksek lisans tezimde Karabük ilindeki mesleki ve teknik okullarımızda TKY kapsamında yapılan uygulama, planlama ve değerlendirme yönünden neler yapıldığını tespit etmek amacıyla idareci ve öğretmenlerin görüşlerine ihtiyaç duyulmuştur. Uygulanacak bu anketten elde edilecek sonuçlar araştırma amacı dışında kesinlikle kullanılmayacak ve bilimsel yöntem ve tekniklerle değerlendirilecektir.

Sorulan sorulara verilen samimi cevaplar araştırmanın başarısı için çok önemlidir. Desteğiniz için şimdiden teşekkür ederim.

İrfan ÖZ
Z.K.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü
Makine eğitimi Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisan Öğrencisi

YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN ANKETİ I. BÖLÜM

Aşağıdaki sorulardan size uygun olan cevaplarının yanına (X) işareti koyarak cevap verebilirsiniz.

A- Genel Bilgi Soruları

- 1-Cinsiyetiniz () Bay () Bayan
 - 2-Göreviniz? () Okul Müdürü veya Müdür Yardımcısı () Öğretmen
 - 3-Branşınızla ilgili olarak size uygun olan seçeneği işaretleyiniz.
() Genel Kültür Dersleri Öğretmeni
() Meslek Dersleri Öğretmeni
 - 4-Halen görev yaptığınız okul türünü belirtiniz.
() Endüstri Meslek Lisesi
() Meslek Lisesi(Kız Meslek Lisesi)
() Ticaret Meslek Lisesi
 - 5- Meslekteki hizmet yılınızı belirtiniz.
() 1-5 () 6-10 () 11-15 () 16-20 () 21-25 () 25 ve daha fazla
 - 6- Bu güne kadar TKY ile ilgili herhangi bir kurs, seminer, ders, toplantı v.b. gibi etkinliğe katıldınız mı?
() Evet () Hayır
- Cevabınız “Evet” ise 7. soruya, “Hayır” ise 10. soruya geçiniz.**
- 7-Katıldığınız kurs/seminer/ders aşağıdakilerden hangisi ile tanımlanabilir?
() Hizmetiçi Eğitim Faaliyeti(Milli Eğitim Bakanlığı Genel Hizmetiçi Eğitim Faaliyeti)
() Mahalli Hizmetiçi Eğitim Faaliyeti
() Okul İçinde Yapılan Seminer
() Diğer Özel ve Resmi Kurumlarca Düzenlenen Seminer, Ders, Toplantı v.b.
 - 8- Bu eğitim faaliyetlerine aşağıdakilerden hangisi nedeniyle katıldınız?
() Resmi Görevlendirme
() Yüksek Öğrenimimdeki Ders Nedeniyle
() Kendi İsteğim Doğrultusunda
 - 9- Katıldığınız eğitim faaliyetlerinde eğitim kimler tarafından verildi?(Birden çok seçenek işaretleyebilirsiniz)
() Bakanlık Üst Düzey Yöneticileri
() Üniversite Öğretim Üyeleri
() Okul/ Kurum Yöneticileri
() İl TKY Formatör Öğretmenleri
() Kurum Yetkilileri
() Diğer Uzmanlar

B- Okulda TKY Uygulamaları

- 10- Okulunuzda TKY ile İlgili Ekip ve Kurullar Kuruldu mu?
() Evet () Hayır () Henüz Kurulmadı () Bilmiyorum
- 11- Okulunuzda TKY kurum temsilcisi seçildi mi?
() Evet () Hayır () Henüz Seçilmedi () Bilmiyorum
- 12- Okulunuzda Okul Gelişim ve Yönetim Ekibi(OGYE) tarafından İyileştirme Ekipleri kuruldu mu?
() Evet () Hayır () Henüz Kurulmadı () Bilmiyorum
- 13- Okulunuzda TKY ile ilgili herhangi bir iyileştirme ekibinde yer alıyor musunuz? (Lütfen belirtiniz)
() Evet () Hayır () Yer Almak İstiyorum () Yer Almak İstemiyorum
- 14- Okulunuzda TKY ile ilgili herhangi bir çalışmaya (İyileştirme ekipleri vb) katıldınız mı?
() Evet () Hayır
- 15- Okulunuzda Okul Gelişim ve Yönetim Ekibi(OGYE) hangi yöntemle belirlendi?
() Okul Müdürü tarafından
() Öğretmenlerin Tercihlerine Göre
() Seçim yöntemiyle
- 16- Okulunuzda TKY çalışmaları yapılırken sorunları tespit etmek amacıyla hangi çalışmalar yapılmıştır?
() İhtiyaç analizi formu uygulandı
() Okulun güçlü ve zayıf yönlerini belirlemek amacıyla personel ve öğrenci anketi uygulandı
() Okulun geçmişten günümüze bilgileri taranarak yol gösterecek bilgi ve belgeler derlendi
() Beyin fırtınası yöntemi ile belirlendi
() Sorunlar okul yöneticileri tarafından belirlendi

II. BÖLÜM

NOT: Aşağıdaki tabloda yer alan ifadelere katılma düzeyinizi işaretleyiniz. İşaretleme yaparken Katılma derecenize uyan seçeneği sorunun karşısındaki kutucuğa X işareti koyarak cevaplayabilirsiniz(**Kesinlikle Katılıyorum**(5), **Çoğunlukla Katılıyorum**(4), **Katılıyorum**(3), **Katılmıyorum**(2), **Kesinlikle Katılmıyorum**(1))

C- TKY Uygulamalarının İletişime Etki Düzeyi		Kesinlikle Katılıyorum	Çoğunlukla Katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
		5	4	3	2	1
1	Okulumuzda TKY uygulamaları öğretmenler arası ilişki ve iletişimi olumlu yönde etkilemektedir					
2	Okulumuzda TKY uygulamaları yöneticilerle öğretmenler arası ilişki ve iletişimi olumlu yönde etkilemektedir					
3	Okulumuzda TKY uygulamaları öğretmenlerle veliler arası ilişki ve iletişimi olumlu yönde etkilemektedir					
4	Okulumuzda TKY uygulamaları çalışanların sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla katılmasına neden olmaktadır					
5	Okulumuzda TKY uygulamaları çalışanların iş doyumu ve çalışma şevkinin artmasına neden olmaktadır					
6	Okulumuzda TKY uygulamaları bireysel başarı yerine grup ve okul başarısı anlayışının yerleşmesine neden olmaktadır					

D- TKY Uygulamalarının Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Başarısına, Davranışlarına Etkisi		Kesinlikle Katılıyor	Çoğunlukla Katılıyor	Katılıyor	Katılmıyor	Kesinlikle Katılmıyor
1	Okulumuzda TKY uygulamaları öğrencilerin sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla katılmasına neden olmaktadır					
2	Okulumuzda TKY uygulamaları öğrencilerin akademik başarısının artmasını sağlamaktadır					
3	Meslek liselerindeki öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik yapısı TKY' nin uygulanabilirliğini olumlu yönde etkilemektedir.					
4	Okulumuzda öğrencilerin akademik başarı düzeylerinin ölçülmesi amacıyla devamlı olarak seviye tespit sınavları ve ortak sınavlar yapılarak sonuçlara göre gerekli tedbirler alınmaktadır					
5	Okulumuzda TKY uygulamaları ile mesleki eğitim sisteminin teknolojik gelişmelerle uyum içinde olması ve sürekli güncellenmesi sağlanmaktadır					
6	Okulumuzda TKY uygulamaları sonucu öğrencilerin olumsuz davranışlarında ve disiplin olaylarında azalma görülmüştür					
7	Okulumuzdaki TKY uygulamaları sonucu öğrenci devamsızlığı azalmıştır					
8	TKY uygulamaları sonucu öğrencilerin okulun korunması, temiz tutulması ve iyileştirilmesi yönünde olumlu davranışlar kazandıkları görülmüştür					
9	Okulumuzda öğrencilerin problemlerinin çözümüne ve ruhsal gelişimlerine yardımcı olmak amacıyla verilen rehberlik hizmetleri iyi düzeydedir					
10	Okulumuzda öğrencilerin üst öğrenime ve mesleğe geçişi ile ilgili yönlendirme faaliyetleri yeterlidir					
E- Okulda TKY Uygulama Düzeyi		Kesinlikle Katılıyor	Çoğunlukla Katılıyor	Katılıyor	Katılmıyor	Kesinlikle Katılmıyor
1	Okulumuzda TKY ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları sürekli olarak yapılmaktadır					
2	Okulumuzda başarının artırılması amacıyla yöneticiler tarafından sürekli teftiş, denetim , izleme ve yönlendirme çalışmaları yapılmaktadır					
3	Okulumuzda başarı mutlaka ödülendirilmektedir					
4	Okulumuzda gelecek eğitim öğretim yılı için şimdiden stratejik planlama yapılmaktadır					
5	Okulumuzda fiziki ortamlar herkesin kolayca yararlanabileceği ve tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği şekilde düzenlenmiştir					
6	Okulumuzda TKY Uygulamaları kapsamında öğrencilerin okulla bütünleşmesini sağlayıcı sosyal faaliyetler düzenlenmektedir					
7	Okulumuzda ders başarısı düşük ve sosyal etkinliklere katılma oranı düşük olan sınıflara yönelik başarıyı ve katılımı artırıcı önlemler alınmaktadır					
8	Okulumuzda öğrenci aileleriyle iletişimi güçlendirmek, öğrencinin yaşadığı ortamı görmek amacıyla öğretmenler tarafından ev ziyaretleri yapılmaktadır					
9	Okulumuzu daha fazla öğrencinin tercih etmesi için yapılan tanıtım ve yönlendirme faaliyetleri yeterlidir					
10	Okulumuzda sektörün ihtiyaçları doğrultusunda öğrenci yetişmesini sağlamak amacıyla işyerleri ile yeterince işbirliği yapılmaktadır					
11	Okulumuzda sağlık ve güvenlik tedbirleri yeterli düzeydedir					

F- Değerlendirmeye İlişkin Sorular		Kesinlikle Katılıyor	Çoğunlukla Katılıyor	Katılıyor	Katılmıyor	Kesinlikle Katılmıyor
1	TKY anlayışı eğitime tam olarak uygulanabilmektedir					
2	TKY Eğitim faaliyetlerinde görev alan eğitimciler konuya tam olarak inanarak gönüllü olarak çalışmaktadırlar					
3	Okullardaki program yoğunluğu TKY uygulamalarının başarısını olumlu yönde etkilemektedir					
4	Okulumuzda yönetici ve öğretmenler TKY faaliyetlerine ve eğitimlerine gönüllü olarak katılmaktadır					
5	Okulumuzda okul müdürü; okul yönetimine ilişkin kararlarda öğretmen, diğer personel, öğrenci ve veli görüşlerine önem vermektedir					
6	Okul yöneticileri personel arasında iletişim ve işbirliğini arttırmak için çaba sarf etmektedir					
7	Okulumuzdaki Okul Gelişim ve Yönetim Ekibi(OGYE) TKY uygulama planı hazırlanması ve uygulanması konusunda yeterlidir					
8	Okul müdürü TKY faaliyetlerinin koordinasyonunu en iyi şekilde yapmaktadır					
9	Okulumuzda iyileştirme ekiplerinde yöntem ve teknikler belirlenerek planlı çalışmakta ve sonuçlar sürekli değerlendirilerek yeni strateji planı bu sonuçlara göre yapılmaktadır					
10	Okulumuzda TKY uygulama faaliyetleri yeterli düzeydedir					
11	TKY’ deki kavram ve ifadeler eğitime tam olarak uyarlanmıştır					
12	Okulumuzda yönetici ve öğretmenler TKY uygulamaları konusunda yeterince eğitimden geçmişlerdir					
13	Okulumuzda TKY uygulamaları için gerekli fiziksel altyapı ve donanım yeterlidir					
14	Okulumuzun başarısının artması için TKY anlayışının yerleşmesi zorunludur					

